

**Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 22 juni 2015**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht Vergadering 22 juni 2015

BESTUUR, EUROPA EN MIDDELEN

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 12 mei 2015, dienst/sector SER, nummer PS2015BEM06, inzake wijziging tarieventabel precariobelasting en legesverordening.

Daartoe besloten
PS2015BEM06

MILIEU, MOBILITEIT EN ECONOMIE

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 26 mei 2015, dienst/sector MEC/BRU, nummer PS2015MME04, inzake Beter Benutten Vervolg.

Daartoe besloten
PS2015MME04

Motie M54, ingediend door de fractie van de VVD, inzake reistijdwinst.

De motie is ingetrokken.

Daartoe besloten

Motie M55, ingediend door de fractie van de VVD, inzake wegenbelasting voor alle weggebruikers.

De motie is ingetrokken.

Daartoe besloten

Motie M56, ingediend door de fractie van de VVD, inzake bijdrage bedrijfsleven U15.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M57, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake Beter benutten – evaluatie afwachten.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Motie M58, ingediend door de fracties van de PvdA en SP, inzake Beter benutten – beter bijsturen.

De motie is verworpen.

Daartoe besloten

Voorstel van Gedeputeerde Staten van 22 juni, inzake geheimhouding op te leggen op de gegeven informatie over de acquisitie van internationale bedrijven.

Daartoe besloten

STATEN (provinciale)

Vaststelling agenda.

Ingekomen stukken.

Vragenhalfuurtje

Vaststellen van de notulen van de vergaderingen van 30 april 2015 en 18 mei 2015.

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 12 mei 2015, dienst/sector MAO, nummer PS2015PS04, inzake de Jaarrekening 2014.

Daartoe besloten
PS2015PS04

Amendement A5, ingediend door de fractie van de SGP, inzake Jaarrekening 2014 – Vrede van Utrecht.

Het amendement is verworpen.

Daartoe besloten

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 27 mei 2015, dienst/sector MAO, nummer PS2015PS05, inzake de Kadernota 2015.
Daartoe besloten
PS2015PS05

Motie M32B, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake leerwerkbedrijf Beheer Natuur & Landschap.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M33, ingediend door de fracties van de PvdA en SP, inzake werk maken van stageactieplan.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M34A, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake provincie neem voortouw op de woningmarkt!
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M35, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake doelen voor duurzame energie in 2020.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M36A, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake de provincie is van de inwoners.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M37A, ingediend door de fractie van de SP, inzake bestrijd woningnood in de provincie Utrecht.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M38A, ingediend door de fractie van de SP, inzake energiezuiniger maken sociale huurwoningen.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M39, ingediend door de fractie van de SP, inzake huur te duur.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M40, ingediend door de fractie van de SP, inzake aandacht voor werkgelegenheid mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M41A, ingediend door de fracties van de SP, D66, CDA, GroenLinks en 50Plus, inzake bereikbaarheid voorzieningen.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M42, ingediend door de fractie van de SP, inzake kunst op het vmbo.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M43A, ingediend door de fracties van het CDA, VVD, GroenLinks, SGP en 50Plus, inzake trots op je dorp.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M44, ingediend door de fracties van het CDA, VVD, GroenLinks en 50Plus, inzake inventariseren aanpak fileprobleem N201 – Loenerslootse brug.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M45, ingediend door de fracties van de ChristenUnie en SGP, inzake lectoraat Jeugdzorg en preventie.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M46, ingediend door de fracties van de ChristenUnie, GroenLinks, SGP, D66 en PvdD, inzake zuiniger provinciehuis.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M47, ingediend door de fracties van de ChristenUnie en SGP, inzake aanhaken Deltaprogramma.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M48, ingediend door de fracties van de PvdD en SP, inzake megastallen en volksgezondheid.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M49, ingediend door de fracties van de PvdD en SP, inzake achterstand natuur wegwerken in 2015.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M50, ingediend door de fracties van de SGP, ChristenUnie en SP, inzake burgerparticipatie.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M51, ingediend door de fracties van de SGP, ChristenUnie en SP, inzake kleine kernen.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M52, ingediend door de fracties van de VVD, ChristenUnie, SGP, CDA, D66, 50Plus, PvdA, PVV en SP, inzake top-regio.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M53, ingediend door de fracties van de PvdA en GroenLinks, inzake Agenda duurzame energie.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Voorstel van de Provinciale Staten van 29 juni 2015, dienst/sector SGU, nummer PS2015PS06, inzake de zienswijze Begroting 2016 Randstedelijke Rekenkamer.
Daartoe besloten
PS2015PS06

Amendement A6, ingediend door de fracties van de VVD, CDA en PVV, inzake conceptbegroting 2016 Randstedelijke Rekenkamer.
Het amendement is aanvaard.
Daartoe besloten

Voorstel van de Provinciale Staten van 15 juni 2015, dienst/sector SGU, nummer PS2015PS07, inzake herijking vergader- en besluitvormingsproces (resultaat werkconferentie 5 en 6 juni 2015).
Daartoe besloten
PS2015PS07

Amendement A7, ingediend door de fractie van de SP, inzake agendering zonder last of ruggespraak, voor alle statenleden.
Het amendement is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M59, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake vlees of vis wordt dieetwens.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Stemverklaringen.

Stemmingen.

Presentielijst vergadering 22 juni 2015

Voorzitter:	W.I.I. van Beek, commissaris van de Koning
Griffier:	L.C.A.W. Graafhuis
VVD	mevr. drs. N. Eijsbroek, Utrecht mevr. ir. A.A. Ens, Amersfoort drs. J. Germs, Renswoude W.J. Joustra, Langbroek drs. A.H.L. Kocken, Utrecht mr. D.S.L. Tuijnman, Utrecht mevr. ir. J.C.V. Vaessen, Utrecht mevr. dr. A.J. Vlam, Nieuwegein Z. el Yassini, Utrecht
D66	drs. J.G. Boerkamp, Utrecht mevr. drs. A.J. Dekker, Odijk mevr. drs. A.W.T. Dercksen, Baarn mr. dr. M.C.J. Groothuizen, Zeist ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik P.D. Overkleef, Utrecht mevr. A.M. Schneiders, Utrecht dr. I.Thonon, Utrecht
CDA	ing. D.G. Boswijk, Wilnis (vanaf 11.23uur) mr. J.M. Buiting, Utrecht mevr. D.J. Dorrestijn, Renswoude J.M.W. Jansen, Baarn mevr. T. Koelewijn, Bunschoten mevr. drs. M.W.J. Maasdam-Hoever, Zeist
PvdA	A. Essousi LLB, Utrecht mevr. drs. J.P. d'Hondt, Utrecht drs. C. de Kruijf, Leusden ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort mevr. P.J. van Viegen MSc, Utrecht
PVV	mevr. E.J. Broere, Soest R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin ir. H. IJssennagger, Bilthoven drs. W.J. Ubaghs, Maarssen
SP	G.J. Bosman, Loenen aan de Vecht A.M. Meijer, Amersfoort mevr. M.G. Noordenbos, Maarssen mevr. A.M. Poppe, IJsselstein
GroenLinks	drs. F.H.W. Bekkers, Bilthoven mevr. A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede ir. H.P. van Essen, Utrecht mevr. drs. E. Kotkamp, Nieuwegein
ChristenUnie	mevr. N. de Haan, Amersfoort drs. C.J. van Kranenburg, Driebergen-Rijsenburg A.J. Schaddelee, Houten
PvdD	mevr. F.M. Arissen LLB, Utrecht mevr. H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg
SGP	G. van Leeuwen, Houten P.A. van Leeuwen, Rhenen (vanaf 11.00 uur)
50Plus	mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland
Afwezig:	mevr. H. Chidi, Amersfoort (D66)

Leden van Gedeputeerde Staten:

drs. ing. P. van den Berg, Amersfoort

drs. R.W. Krol, Soest

mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort

mevr. mr. J. Verbeek-Nijhof, Huis ter Heide

Opening.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik open deze vergadering en heet u allen van harte welkom. We hebben een mooie agenda. Het belooft een interessante dag te worden.

Mevrouw Chidi is afwezig. De heer P. van Leeuwen zal pas om 11.30 uur in ons midden zijn.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Boswijk komt ook pas rond een uur of elf.

De VOORZITTER: Het staat bij dezen in de notulen.

Vaststellen agenda.

De VOORZITTER: Ik stel u voor om de agenda onveranderd vast te stellen. Akkoord?

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda ongewijzigd vast.

Ingekomen stukken.

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de PvdD wil graag de ingekomen brief over BASF voor de eerstvolgende commissie MME agenderen.

De VOORZITTER: Gaat u allen akkoord met dit voorstel? Dan zullen wij deze brief agenderen. Gaat u voor de rest akkoord met de stukken en de afdoening? Dan doen we het zo.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde wijzen van afdoening, met de aantekening dat het ingekomen stuk over BASF wordt behandeld in de commissie MME.

Vragenhalfuurtje.

De VOORZITTER: Er zijn geen vragen ingediend voor het vragenhalfuurtje.

Vaststellen notulen van de vergaderingen van 30 april 2015 en 18 mei 2015.

De VOORZITTER: Voor de notulen van de vergadering van 30 april 2015 zijn geen wijzigingen ingediend. Ik stel u voor de tekst ongewijzigd vast te stellen, onder dankzegging aan degene die de notulen heeft gemaakt.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen van de vergaderingen van 30 april 2015 en 18 mei 2015 ongewijzigd vast.

Statenvoorstel Jaarrekening 2014.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Graag maken wij van de gelegenheid gebruik om onze inbreng op de jaarrekening te geven, met het risico dat er een zekere herhaling in zit van de bijdrage in de commissie BEM. Niet alleen in de commissie BEM, maar ook in de andere commissies is er namelijk al uitgebreid over dit onderwerp gesproken en er zijn vele technische vragen gesteld. Desalniettemin brengt de VVD ook vanaf deze plek haar dank over aan de samenstellers van de jaarrekening, maar ook voor de beantwoording van alle technische vragen. We zijn blij dat de aanbevelingen van de subcommissie goed zijn besproken en worden overgenomen. Daarvoor dank.

De VVD heeft in de commissie aandacht gevraagd voor een adequaat risicomanagement. Hierover heeft de subcommissie ook al met de gedeputeerde gesproken. We zijn blij met de toezeggingen dat er

stappen te maken zijn. Onder andere door – ik noem het maar zo – het invaren van het BRU zijn er namelijk nieuwe risico's in de provinciale huishouding gekomen. Deze moeten adequaat beheerst worden.

De VVD is blij met het goede resultaat van het jaar, dat afsluit met een positief resultaat van € 9.700.000. In de afgelopen jaren heeft GS een strikt beleid gevoerd op de financiën. Daarvan is dit een positief resultaat. De VVD kan eveneens instemmen met de bestemming van dit positieve resultaat en dus met het statenvoorstel.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik kon erop wachten, zeker bij mevrouw Vlam. U heeft met het nieuwe college ingebracht dat u meer naar de burgers toe wilt gaan. U wilt de provincie wat bekender maken. U wilt de provincie misschien wat geliefder maken. Nu weten de burgers heel weinig van de provincie. Als de provincies in de afgelopen jaren in het nieuws zijn geweest, dan blijven de burgers volgens mij hangen bij de affaire met Icesave. De burgers denken dat de provincies stinkend rijk zijn. Dat is het beeld dat de burgers hebben. Denkt u dat u een goed gevoel bij de burgers krijgt als u roept dat wij nog een positief resultaat hebben? We hebben een groot eigen vermogen en bovendien hebben wij nog winst gemaakt ook, terwijl de burgers zich blauw betalen aan de opcenten voor de motorrijtuigenbelasting. Denkt u dat u daarmee een positief gevoel creëert?

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De VVD draagt dat positieve gevoel graag uit. De heer IJssennagger noemt zelf de motorrijtuigenbelasting. Vanaf 2008 zijn de opcenten niet verhoogd. Tot op heden hebben wij nog steeds de op een na laagste opcenten van alle provincies. Dat is goed nieuws dat ik graag uitdraag. Verder noemt u een aantal voorbeelden op treasurygebied, welke voor de provincie Utrecht helemaal niet van toepassing zijn. Als wij beginnen om als Staten zelf de ware feiten te vertellen en die uit te dragen, dan wordt het bericht naar onze inwoners van de provincie een stuk gemakkelijker.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben het met mevrouw Vlam eens dat de provincie Utrecht tot de wat 'armere' provincies behoort. Er zijn provincies die hebben miljarden; wij helaas niet. Wij zijn het jaar begonnen met € 440 miljoen. Dat is nog een heel bedrag. Desondanks vindt u het een goed signaal om af te geven dat wij geld hebben overgehouden. Straks krijgt u van mij een ander signaal te horen.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor graag het signaal van de heer IJssennagger op dat moment. Laten wij echter niet aan creatief boekhouden gaan doen. We hebben een vermogen dat toch voor de burgers wordt aangewend. Daarvoor zijn plannen gemaakt en daaraan is uitvoering gegeven. In de afgelopen jaren is daarvoor geld bijeengebracht, dat nu conform de plannen waaraan PS goedkeuring hebben gegeven wordt uitgegeven. Ik zie daarom het probleem niet zo, mijnheer IJssennagger. We kunnen de commissie overdoen, want dit zijn de vragen die in de commissie ook al gesteld zijn. Het antwoord zal ongeveer gelijklopend blijven.

Deze jaarrekening markeert twee punten, namelijk de laatste jaarrekening van het vorige college en het vertrekpunt van het nieuwe college in de nieuwe periode. Het is een mooie uitdaging voor GS om dat financiële beleid voort te zetten. Zeker gezien de meicirculaire die in de afgelopen week tot ons is gekomen, zal het een hele uitdaging worden om een goed solide financieel beleid te houden. Ongetwijfeld zal er bij de behandeling van de kadernota verder over worden gesproken.

De VOORZITTER: Het woord is nu aan de heer Hoefnagels.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Hoe is de volgorde van de mensen die een reactie geven? Ik ben namelijk het spoor bijster, maar dat komt misschien doordat ik nieuw ben.

De VOORZITTER: Dit betreft een stuk waarin wij niet op grootte van de fracties werken. Ik doe het fout. Dat wilt u toch zeggen? Ja, zeg het maar. Het woord is aan de heer Van Muilekom. (Hilariteit)

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De PvdA kan redelijk kort zijn. Wij hebben een goede toelichting gekregen op onze vragen. We zijn blij dat wij echt aandacht gaan besteden aan het risicomanagement, met name aan hoe wij moeten omgaan met het weerstandsvermogen. Het gaat ook om de vraag hoeveel reserves wij willen hebben in deze provincie. Waaraan geven wij ons geld uit? Potten we te veel op of kan het ook wel een onsje minder zijn?

In de commissie hebben wij aandacht gevraagd voor hoe je zaken nog doelgerichter en op tijd kunt uitvoeren, omdat er overschotten zijn in de programma's. In de commissie heb ik al gemeld dat wij het opvallend vinden dat alle programma's overschotten lijken te hebben en dat er een positief saldo is. Alle gemeenten zullen hierop stinkend jaloers zijn.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als wij kijken naar het rekeningenresultaat, dan hebben wij € 190.000.000 uitgegeven en hebben wij inkomsten van € 161.000.000. Ik ben maar een eenvoudige wiskundige, maar dan is het resultaat volgens mij € 29.000.000 negatief. Wij doen mee aan het creatief boekhouden van mevrouw Vlam, waarbij ze € 38.000.000 uit de reserves pakt en vervolgens zegt: "Er is € 29.000.000 negatief en er komt € 38.000.000 uit de reserves die ik als zodanig inboek. Dan houden we € 9.000.000 over". Ra, ra, ra, hoe kan het dan dat je eigen vermogen aan het einde van het jaar met € 29.000.000 gedaald is?

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Ijssennagger is het toch met mij eens dat als je grotere uitgaven moet doen die meer bedragen dan volgens je jaarrekening kunnen in een jaar, daarvoor bedragen opzij hebt gezet. Als je die gedurende het jaar aanwendt, geef je op dat moment meer uit dan er binnenkomt. Dat doe ik ook als ik nieuwe meubels koop. Dan moet ik er ook eerst een paar jaar voor sparen. Als ik het geld daarvoor uitgeef, geef ik inderdaad meer uit dan wat er aan salaris binnenkomt. Er is inderdaad meer uitgegeven door de provincie, maar er zijn ook begrotingen voor aangepast. Dat is gebeurd met instemming van de Staten.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Gelukkig ben ik het helemaal eens met mevrouw Vlam. Mevrouw Vlam beoordeelt mijn conclusie echter verkeerd. Ik ben er namelijk heel positief over. Natuurlijk mogen wij ons eigen vermogen gebruiken. Graag zelfs. Dat betekent echter niet dat wij aan het einde van het jaar € 29.000.000 minder in onze spaarpot hebben dan aan het begin van het jaar. Hoe je het ook wendt of keert: we hebben verlies geleden. Dat signaal willen wij graag uitdragen naar de burgers. De gemiddelde burger heeft er volgens mij namelijk helemaal niets mee dat een overheidsorgaan, waarvan de provincie er één is, zo'n grote spaarpot heeft, terwijl de burger zich blauw betaalt aan onder meer de opcenten voor de belastingen. Als je zo veel geld over hebt, zou het onze voorkeur zijn om de opcenten te verlagen. U kent het signaal van de PVV. We hebben het vele malen afgegeven. Het punt van de lagere belastingen is een van onze hot items. Helaas is daar geen meerderheid voor te vinden in de Staten. Dan maar 'next best': geef het geld uit aan nuttige zaken. Gelukkig is het zo dat als je het geld uitgeeft, dit een beetje ten goede komt aan de burgers, maar dan moet het wel aan nuttige zaken worden uitgegeven. Als we ruwweg naar de hele jaarrekening kijken, dan zie je dat er zo'n 40% is uitgegeven aan mobiliteit. Je kunt het op details bekijken, maar laten we maar even grosso modo aannemen dat dat geld grotendeels goed is besteed. Over de rest van de zaken zijn wij erg kritisch. Dat kent u van ons. Kort samengevat: er zijn programma's om mensen en beesten te bewegen om dingen te doen waarin zij helemaal geen zin hebben: investeringen met een twijfelachtig nut. U kent ze wel: de eoducten, elektrische laadpalen, windmolens, kunst- en cultuursubsidies en zo kan ik nog wel een tijdje doorgaan. Alles bij elkaar gaat het om een fors bedrag dat door deze provincie is uitgegeven, helaas met de steun van de VVD, aan vele linkse hobby's.

Is er nu een reden om tegen de jaarrekening te stemmen? Nee, want formeel klopt de jaarrekening met de begroting. Een begroting waar wij indertijd als een van de weinige partijen tegen gestemd hebben. Er is echter wel correct en keurig boekgehouden. De accountant heeft zelfs een goedkeurende verklaring afgegeven. Met dit bescheiden compliment sluit ik af.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! De jaarrekening van 2014 is weer beter leesbaar dan die van het jaar daarvoor. Wie de afgelopen jaren de jaarrekeningen heeft doorgelezen en doorgepluisd, wordt dit keer bijvoorbeeld verrast door een mooie opsomming van de belangrijkste

wapenfeiten van dit jaar. Voor wie het weet hoe de jaarrapportage in elkaar zit, is het een helder verhaal. Complimenten daarvoor. Nieuwe Statenleden lezen hun eerste jaarrekening echter als inwoner van Utrecht, zo ook de halve D66-fractie. Vanuit mijn fractie werd dan ook met verbazing gereageerd op de complimenten over de jaarrekening. Mijn fractie had behoorlijk wat uitleg nodig. Immers, pas op pagina 148 van de jaarrekening wordt duidelijk hoeveel geld de provincie in het afgelopen jaar heeft uitgegeven. Dat is voor een geïnteresseerde inwoner van Utrecht natuurlijk een vreemde gewaarwording. D66 verzoekt GS dan ook om, naast de standaarduitwerking volgens het Besluit begroting en verantwoording ook een soort lekensamenvatting te maken. Deze zou bijvoorbeeld als volgt kunnen luiden. Ik zal het niet in zijn geheel voorlezen, maar we hebben een klein voorbeeld gemaakt.

"Algemeen financieel verslag 2014.

De totale uitgaven van de provincie Utrecht bedroegen in 2014 € 486.700.000, tegenover € 424.400.000 in 2013. Dat is een toename van € 62.300.000, 15% extra. In de primaire begroting was al voorzien in een stijging van 6%. Vervolgens, gedurende de wijzigingen in het jaar daarna, kwam daar gedurende het jaar nog eens 10% bij. Ten opzichte van de gewijzigde begroting is uiteindelijk € 9.500.000 minder uitgegeven. Dat is 2%.

Er deden zich belangrijke verschuivingen voor in de programma's Mobiliteit – plus € 61.800.000.

Dat is 49% meer. Dat heeft onder meer te maken met de uitvoering van A12 Salto." Et cetera.

Het geeft de inwoners van Utrecht aan het einde van het jaar in elk geval een beeld van wat er is gebeurd met de gelden die hij of zij in feite beschikbaar heeft gesteld aan ons. Ik heb een voorbeeld voor u beschikbaar en verstrek deze graag via de voorzitter aan u. Nu zeg ik niet dat het zo moet, maar het is een idee.

In de commissie BEM heeft D66 al vragen gesteld over de extra storting van € 4.200.000 in de voorziening Beheer en onderhoud. GS heeft geantwoord dat dit slechts een samenvoeging van budgetten is om een beter overzicht te krijgen van de uitgaven voor beheer en onderhoud. Op zich vindt D66 dit een goed streven. In het afgelopen jaar is echter al een aantal besluiten genomen met betrekking tot de voorziening Beheer en onderhoud wegen. Dit onderdeel is daarin nooit aan de orde gekomen. In 2013 hebben wij bijvoorbeeld besloten jaarlijks een bedrag in de voorziening Beheer en onderhoud wegen te storten voor de renovatie van de wegverhardingen. Ons idee was dat het daarmee een compleet verhaal was. Vervolgens laat de begroting voor 2015 zien dat deze voorziening in de toekomst geen tekorten te zien geeft. Waarom is die extra voorziening of die extra storting noodzakelijk? Wij horen graag van GS hoe zij hier tegenaan kijken.

Ik sluit af met een positieve opmerking over het werk dat in 2014 is verricht. Ik weet namelijk niet wanneer dit anders precies aan de orde komt. Ik dacht daarom: ik meld het vandaag. Vorige week werd duidelijk dat de aanbesteding van Hoevelaken ertoe heeft geleid dat bijna alle provinciale wenssen zijn ingewilligd. Dat is iets wat uiteraard niet in de jaarrekening van 2014 genoemd is, maar wel het gevolg is van het werk in 2014. D66 complimenteert dan ook de gedeputeerde voor Mobiliteit en via haar haar voorganger met behaalde resultaat dat beter is dan verwacht.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Politiek gaat natuurlijk over wat er gezegd wordt, maar ook over wat er niet gezegd wordt. Ik werd erg getriggerd door de feestelijke stropdas van mijnheer Hoefnagels. Ik dacht: daarover wordt vast nog iets gezegd. Kunt u het even toelichten, mijnheer Hoefnagels?

De heer HOEFNAGELS (D66): Ook voor u was het gisteren Vaderdag. Ik dacht: laat ik in elk geval dit cadeautje gedurende een deel van deze dag om doen. (Applaus)

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Voor sommigen is het elke dag Vaderdag.

De jaarrekening. Ik denk dat ik daarover vrij kort kan zijn. Ik ben van mening dat wij het grote debat zo veel mogelijk moeten voeren over de kadernota. Daarin gaat het erom wat wij gaan doen. De jaarrekening gaat over wat wij gedaan hebben. Dat wil niet zeggen dat het compleet oninteressant is wat erin staat, maar wij vinden dat in de jaarrekening die nu voor ons ligt geen aanleiding om te veronderstellen dat het Openbaar Ministerie achter de gedeputeerde aan gaat of dat er sprake is van strafrechtelijk onderzoek richting accountants. Het gaat vooral om een goede registratie van hetgeen er gebeurd

is, met een aantal aantekeningen die wij uit de technische vragen hebben laten blijken, namelijk dat er af en toe wel eens foutjes zitten in een plusje, een minnetje en een optellinkje. Ik kan deels wel aansluiten bij wat de heer Hoefnagels zegt. De heer Hoefnagels zegt dat het voor nieuwe Statenleden een tamelijk onoverzichtelijk geheel is. Wij zijn reuze benieuwd naar zijn voorstellen om het ook voor de mensen die het geld per slot van rekening beschikbaar stellen inzichtelijk te maken. Wij zullen dat met welwillendheid overwegen.

Dan is er een aantal punten, zoals het punt van het weerstandsvermogen. Ook daarvan zeggen wij dat de kern daarvan beter bij de kadernota dan bij de jaarrekening kan worden behandeld. Wij vinden het weerstandsvermogen hoog tot zeer hoog. Wij vinden ook dat er voor de ambities van de provincie ten aanzien van maatschappelijke problemen – waarbij ik natuurlijk volkshuisvesting, werkgelegenheid en openbaar vervoer noem, waarop ik later terug kom – andere keuzes mogelijk waren.

Samenvattend komen wij tot de conclusie dat wij als zodanig niet tegen de jaarrekening stemmen; daartoe zien wij voorsnog geen aanleiding. De bestemming van het rekeningsaldo daarentegen laat te weinig van die ambities zien. Daarom zullen wij dat deel niet steunen. Voor het overige hebben wij nog apart het onderwerp van de precario en wat daaraan vastzit, maar ik zal u hier vast verblijden met de mededeling dat wij ook daar voor zullen stemmen. Het pijnpunt zit vooral bij de bestemming van het rekeningsaldo. Dat zijn nu eenmaal prioriteiten die in een bepaalde fase bepaald zijn en die op dit moment nog niet de onze zijn.

De heer BUITING (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben dank verschuldigd aan de heer Hoefnagels, die alweer een volgende suggestie doet om de jaarrekening beter leesbaar en begrijpelijk te maken, zeker voor onze burgers. De paar minuten spreektijd die ik heb, benut ik om terug te kijken naar waarom er regelmatig complimenten worden gegeven over de jaarrekening.

Ik heb nu een periode van acht jaar als voorzitter van de subcommissie afgesloten, met een korte onderbreking toen de heer Boerkamp die taak van mij heeft overgenomen. Dank nog daarvoor. Acht jaar geleden troffen wij een document aan van 600 pagina's, met 330 indicatoren, dat ons eigenlijk helemaal geen informatie gaf. Het was een wanordelijke opsomming van zaken die de Staten door de jaren heen hadden gevraagd aan het college of aan de mensen die de financiële verslaglegging verzorgden. In de afgelopen jaren hebben wij heel systematisch, stuk voor stuk en brok voor brok, een beter toegankelijk document gemaakt. Dat heeft de bestuurbaarheid van de provincie enorm vergroot. Soms is het goed om, door juist goed te kunnen volgen wat er in de afgelopen jaren is gebeurd, op die manier meer betekenis te geven aan toekomstig beleid. Daarom bedank ik op dit moment daarvoor alle leden van de subcommissies die daaraan door de jaren heen hebben bijgedragen. Ik wens de huidige subcommissie, onder leiding van de heer Germs, heel veel succes om dat werk door te zetten. Ik ben ook heel veel dank verschuldigd aan het ambtelijk apparaat, aan de gedeputeerden Raven en Van Lunteren die daarvoor veel werk hebben verricht en aan Ruud Poort als griffier, die ons daarin telkens heeft ondersteund. Het is volgens mij een compliment namens ons allemaal waard voor die enorme slag die is gemaakt in de afgelopen acht jaar.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal de woorden van de voorgaande sprekers niet herhalen. Onze opmerking over de jaarrekening is dat deze in de afgelopen jaren er qua leesbaarheid enorm op is vooruitgegaan. In de afgelopen jaren hebben wij hiervoor regelmatig complimenten uitgedeeld. Wij vinden echter dat de jaarrekening ons in financieel opzicht onvoldoende inzicht geeft in wat nu hoeveel gekost heeft. Om een voorbeeld te geven: in het programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en binnenstedelijke ontwikkeling, staan er zo'n drie pagina's met een beschrijving van wat we allemaal gedaan hebben. Dat is hartstikke veel. Onder het kopje "Wat heeft het gekost?" krijgen we een uitsplitsing in materiële lasten, personele lasten en centrale overhead en vervolgens nog een verschillenanalyse. Wij dringen er bij het college op aan om zowel in de begrotingsstukken als in de jaarverslagen toch iets meer inzicht te geven per onderdeel waar de uitgaven nu naartoe zijn gegaan, zodat we dat overzicht wat beter voor ons hebben.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst dank aan college en ambtenaren voor deze heldere jaarrekening. Ik sluit mij helemaal aan bij wat de heer Buiting daarover heeft gezegd. Dank ook aan de subcommissie voor het heel gedegen advies.

De ChristenUnie wil nu kort aandacht vragen voor een paar dingen. Wij vragen allereerst aandacht voor de aanbeveling om het weerstandsvermogen scherper te definiëren op structureel en incidenteel. In de subcommissie hebben wij daarover een goed gesprek gehad. Als wij die scheiding wat nauwkeuriger en scherper definiëren, krijgen de Staten betere sturingsinformatie.

Daarnaast vragen wij aandacht voor de subsidieregelingen voor energiebesparing, zoals: asbest eraf, zonnepanelen erop. Die worden niet optimaal benut. Dat heeft verschillende oorzaken. In de commissie is daarover al uitleg gegeven. Het kwam bijvoorbeeld mede door technische onmogelijkheden. De techniek gaat vooruit, ook gezien hetgeen de EBU ons daarover aanreikt. Het aanbod moet passender worden. Ook daaraan wordt samen met de EBU gewerkt. We zouden volgens mij ook meer moeten kijken naar mogelijkheden om energie terug te leveren en naar de rol die wij daarbij kunnen spelen. Vervolgens is er het punt van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Verschillende projecten zijn begroot. Het gaat om 41 stuks die nog niet allemaal zijn uitgevoerd. Dat had allerlei oorzaken, onder andere de financieringsstructuur. Er zijn verschillende projecten die op het punt staan om uitgevoerd en afgerond te worden. De vraag die de ChristenUnie daarbij heeft is of het niet mogelijk is om het bedrijfsleven daarbij nog wat intensiever te betrekken. Als je vanuit de andere kant redeneert, zijn er misschien zelfs wel mogelijkheden voor de inzet die de provincie pleegt rond het cultureel ondernemerschap. Misschien kunnen wij dat hier verbinden aan de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Ik ben benieuwd of het college daarbij bepaalde ideeën heeft.

Tot slot pagina 75. Samen met de overige Randstadprovincies heeft Utrecht in Brussel gelobbyd via het netwerk Air Quality Initiative of Regions. We hebben daar met name gediscussieerd over het bronbeleid. De Europese Commissie heeft op het gebied van geluidhinderbestrijding en de verbetering van luchtkwaliteit bepaalde aanpassingen gedaan. Dankzij de aanpassing van de bron van vervuiling, bijvoorbeeld de uitstoot van fijnstof door auto's, heeft Utrecht kunnen besparen op de mitigatiemaatregelen en de regionale adaptatiemaatregelen. Daaraan zit echter wel een 'maar' voor ons. We hebben namelijk tamelijk weinig vorderingen gemaakt rond luchtkwaliteit en fijnstof. Dat thema komt in de kadernota nauwelijks terug. De ChristenUnie moedigt het nieuwe college aan om juist van dat punt wat meer werk te maken.

Mevrouw ARISSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De Partij voor de Dieren heeft ook een heel korte bijdrage bij dit agendapunt. We hebben een aantal technische vragen ingediend. Daarop hebben wij goed antwoord gekregen. Wij zijn daarmee zeer tevreden.

Er is wel een aantal onderwerpen en uitgaven in deze jaarrekening waarmee de PvdD minder blij is, maar daarop gaan wij bij het agendapunt over de kadernota dieper in. Verder sluiten wij ons aan bij de opmerking van de SP dat er een aantal foutjes en verschrijvingen in de jaarrekening staan. Dat vergroot de leesbaarheid voor ons niet. Het zou fijn zijn als daarvoor wat meer aandacht bestaat. Wij sluiten ons ook aan bij de zojuist door de heer Schaddelee gemaakte opmerkingen over fijnstof en luchtkwaliteit.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik mij aansluiten bij alle complementen die zijn gegeven.

We hebben één punt. Dat betreft het ontvangen bedrag van het opheffen van de Vrede van Utrecht. Dat wordt nu als een directe bestemming gegeven aan het beheer en de ontwikkeling van cultureel erfgoed Park Vliegbasis Soesterberg en culturele festivals met een nationale of internationale uitstraling. Voor de andere bestemmingsvoorstellen geldt dat het uitvoering van bestaand beleid is, dan wel het opvangen van tegenvallers. Dit gaat echter niet op voor de bestemming van het geld van de Stichting Vrede van Utrecht. Derhalve moet daarvoor naar ons idee een afzonderlijk voorstel komen, wil je deze voorstellen kunnen afwegen met betrekking tot nut, noodzaak en prioriteit. Het nu direct inzetten van de gelden ondermijnt dit principe. Derhalve doen wij voorstellen door middel van een amendement om deze gelden nu nog niet op deze wijze in te zetten. In de commissie BEM hebben wij daarnaar gevraagd. De onderliggende argumentatie over dit punt hebben wij echter niet ontvangen. Vandaar dat wij tot dit amendement zijn gekomen.

Amendement A5 (SGP): Jaarrekening 2014 – Vrede van Utrecht.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter behandeling van Staten-voorstel PS2015PS04: Jaarrekening 2014;

besluiten:

beslispunt 6 aan te vullen met:

a) met dien verstande dat het ontvangen bedrag naar aanleiding van het opheffen van de Vrede van Utrecht gestort wordt in de algemene reserve.

Toelichting:

Aan het ontvangen bedrag van de Stichting Vrede van Utrecht wordt direct een bestemming gegeven (beheer en ontwikkeling van cultureel erfgoed Park Vliegbasis Soesterberg en culturele festivals met (inter)nationale uitstraling). Voor de andere bestemmingsvoorstellen geldt dat het uitvoering van bestaand beleid is dan wel het opvangen van tegenvallers. Dit gaat niet op voor de bestemming van het geld van de Stichting Vrede van Utrecht. Derhalve moet daar een afzonderlijk voorstel voor komen, waarin we deze voorstellen kunnen afwegen met betrekking tot nut, noodzaak en prioriteit. Het nu direct inzetten van de gelden ondermijnt dit principe. Derhalve wordt voorgesteld deze gelden nu nog niet op deze wijze in te zetten.

De VOORZITTER: Het amendement A5 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! De vorige keer heb ik gezegd dat we in een rij zitten waarin je soms moet bijstellen en waarbij sommige punten moeten worden uitgesteld, vertraagd of waarbij het moet gaan om afstel. Laat ik dan toch even positief beginnen. 50Plus dankt in de eerste plaats iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan de jaarrekening. Wat dat betreft heb ik mij aangesloten bij de rest.

We zijn voor het programma Beter Benutten blij met de aanpak van het knooppunt Breukelen. Er is meer parkeerfaciliteit ontwikkeld en – u zult wel beginnen te lachen, maar dat mag ook best vandaag – er komt zelfs een toilet.

Ik maak echter toch nog een paar opmerkingen in vervolg op de woorden waarmee ik begonnen ben. Het is jammer dat bijvoorbeeld bij het programma Beter Benutten niets is gedaan aan het knooppunt van Vinkeveen. Bij de verbreding van de A2 is toch echt niet nagedacht over de afrit. Die is veel te kort, waardoor er regelmatig levensbedreigende situaties ontstaan, vooral door de langsrazende vrachtwagens met hun enorme zuigkracht. De rij is soms wel twee kilometer lang.

Ook heeft 50Plus steeds gevraagd naar het beleid voor de dunne lijnen van het openbaar vervoer in de buitengebieden. Ik wil niet zeggen dat wij een roepende in de woestijn zijn, want dat is het hier niet. Wel zijn wij daarin een roepende in de Staten. Ondanks de in gang gezette concessie is er nog niets bekend over de verbetering van het openbaar vervoer van en naar de kleine kernen in de buitengebieden. Ons motto is: maatwerk is structureel openbaar vervoer waar dat nodig is.

Ook is er nog geen vooruitgang geboekt voor onder meer de binnenvaart in het Amsterdam-Rijnkanaal, behalve dat de gevaren en de overlast, bijvoorbeeld door het ontgassen, toenemen. Dit komt niet alleen door de overlast van het ontgassen, maar ook door de toename van het waterverkeer, door boten die vanuit andere landen komen, waarmee men het niet zo nauw neemt met de milieunormen, door zwaar ronkende en stomende motoren en door het steeds zwaarder beladen zijn van de schepen met veel containers. Dit wil ik toch even gezegd hebben, omdat er in de jaarrekening en in de begroting van vorig jaar wel allerlei aanduidingen waren verwerkt dat er misschien iets mee zou gebeuren. We moeten echter constateren dat er nog niets aan is gedaan. Straks kom ik hierop nog terug bij de behandeling van de kadernota.

De VOORZITTER: Tot zover de eerste termijn van de kant van de Staten. Ik geef het woord aan de gedeputeerden.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dank voor alle positieve woorden die over de jaarrekening zijn gesproken. Ik zal ze overbrengen naar de medewerkers die hiervoor hard hebben gewerkt om de presentatie te maken tot wat die is.

Er zijn punten genoemd over het risicomanagement, waarover we ook al gesproken hebben in de subcommissie. Dit punt gaan wij inderdaad verder oppakken. Daarvoor ontwikkelen wij een strategisch financieel instrumentarium, waarbij wij kijken hoe wij de risico's nog beter inzichtelijk kunnen maken, maar vooral hoe wij de beheersmaatregelen van de risico's op een goede manier kunnen vormgeven. Onderdeel daarvan is het weerstandsvermogen, het ratio dat net ook al werd genoemd. Dat komt nog bij u terug.

De leesbaarheid van de jaarrekening begint al bij het vaststellen van de begroting, een heldere begroting. We zullen nagaan wat wij kunnen doen met de opmerkingen over de leesbaarheid van de begroting, om die nog verder te ontwikkelen dan in de afgelopen jaren al is gebeurd; dat is terecht aangegeven. De ideeën daarover zullen wij ter hand nemen. Daarbij gaat het wat mij betreft niet alleen over de presentatie van de cijfers, maar juist ook over de betekenis van die cijfers die voor onze inwoners juist van belang zijn. We gaan dus bekijken wat wij ermee kunnen doen.

De heer Hoefnagels heeft een vraag gesteld over de storting van € 4.200.000 in de voorziening Beheer en onderhoud. Dit gaat over de samenvoeging van budgetten voor de renovatie van de verharding en het beheer en het onderhoud van de wegen. Het gaat niet om een extra budget, zoals ik de heer Hoefnagels hoorde zeggen. Het gaat erom dat wij juist transparant willen werken. Zoals net is aangegeven, moeten wij toewerken naar een leesbare jaarrekening. Er zijn twee budgetten samengevoegd. Het is dus geen extra geld. Het is juist een verduidelijking van welk budget staat er nu voor beheer en onderhoud. Daaraan liggen allerlei projecten ten grondslag.

Er zijn nog twee vragen overgebleven over de Nieuwe Hollandse Waterlinie en fijnstof. Die vragen zijn voor mijn collega.

De VOORZITTER: Wie geeft een advies over het amendement?

Mevrouw VERBEEK: Mijnheer de Voorzitter! Dat zal de verantwoordelijk portefeuillehouder doen, mevrouw Pennarts.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De heer Hoefnagels heeft gezegd dat hij een voorbeeldje heeft voor de opstelling van de jaarrekening. Het blijkt echter dat hij dat voorbeeldje exclusief aan het college heeft overhandigd. Dat vind ik uitermate interessant, maar ik zou het ook wel willen lezen. Kan het worden verspreid?

De VOORZITTER: Daarvoor zal ik zorg dragen.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Uit het debat van zojuist heb ik drie vragen opgepikt. Twee daarvan waren van de ChristenUnie, waarbij de eerste vraag luidde: kan het bedrijfsleven intensiever worden betrokken bij de plannen, de ontwikkeling en de financiering van de Nieuwe Hollandse Waterlinie? Daarop kan ik bevestigend antwoorden. U weet dat het even stil was in de Nieuwe Hollandse Waterlinie. De sturing werd veranderd doordat het Rijk zich terugtrok. De financiering moest opnieuw overwogen worden. Dat is met dit coalitieakkoord geregeld. Juist het meer betrekken van het bedrijfsleven is een van de doelstellingen, al was het maar om het geld meer te laten renderen en een hogere multiplier op te halen. Ik hoop dat wij u snel op de hoogte kunnen stellen van echte vorderingen als er veel meer op die manier wordt gewerkt.

Uw tweede vraag had betrekking op bronbeleid, geluidhinder en luchtkwaliteit en de opmerking dat er weinig vorderingen zijn geconstateerd ten aanzien van fijnstof en luchtkwaliteit. Daarover deel ik u

mede dat het nieuwe bodem-, water- en milieubeleid dat op dit moment in ontwikkeling is, later dit jaar wordt aangeboden aan de Staten. Ik hoop er dan met u inhoudelijk over te kunnen spreken.

De laatste opmerking betreft het amendement van de SGP over de Vrede van Utrecht. U stelt voor om de middelen niet direct beschikbaar te stellen, maar om deze via de algemene middelen beschikbaar te stellen voor het project. Formeel klopt dit als er geen ingevulde plannen zijn. De Vrede van Utrecht is geen nieuw project; het staat al sinds 2011 op de agenda, evenals de culturele programmering voor de Vliegbasis Soesterberg. In het verleden is daar een festival gehouden, er is een kunstcollectie die zeer regelmatig wordt bezocht en er worden fietstochten over de basis gehouden. De middelen gaan op die manier rechtstreeks naar bestaande en lopende projecten. Uiteraard houd ik u tijdens de commissievergaderingen graag op de hoogte van nieuwe plannen voor de vliegbasis.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dat dit formeel juist is, maar waarom doet zij het dan niet formeel?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In mijn beleving refereert de SGP aan het feit dat er geen concreet plan ligt waar de € 245.000 naartoe zou moeten. In principe klopt dat, maar het project Park Vliegbasis Soesterberg en de culturele programmering betreffen langlopende projecten, waarvoor ambities zijn geformuleerd en waarvoor de middelen nog ontbreken. Je zou kunnen zeggen: je zou het programma kunnen aanbieden aan de Staten en hen dan laten beslissen. Het culturele plan voor de Vliegbasis Soesterberg en de invulling daarvan lopen al langer. Daarom is ervoor gekozen om niet die tussenstap te maken, maar om het bedrag rechtstreeks toe te kennen.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Bent u het met mij eens dat dit een precedentwerking zou kunnen hebben voor andere onderwerpen?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Nee, want ik denk dat dit specifiek voor Soesterberg kan, omdat hiervoor al een programma loopt. Als er sprake is van een langjarige programmering, maar waarbij de voortgang heel erg afhankelijk is van de samenwerking van de partners, van andere gemeenten, van het Nationaal Militair Museum, van bedrijven en noem maar op, dan hangt dat ermee samen. De echte exacte invulling heb ik niet, maar het programmeren voor Soesterberg en de culturele invulling daarvan betreft een langlopend project. Dat heeft ertoe geleid dat deze tussenstap niet gemaakt is.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik bedoel het niet met betrekking tot dit onderwerp. Je kunt meerdere onderdelen bedenken waarop je dit zou kunnen toepassen. Dat lijkt me niet gewenst. Ik denk dat je het formeel moet afhandelen.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik probeerde uit te leggen dat in dit geval het verklaarbaar en verdedigbaar is en ik daardoor vind dat er geen precedentwerking is voor andersoortige vraagstukken.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is nog niet zo heel lang geleden dat hier nog een andere gedeputeerde in het rijtje van vier zat. Hij had altijd een principe. Dat principe was: altijd via de algemene middelen. Van sommige zaken die de gedeputeerde aanhing, is het niet heel erg dat die zich niet meer voordoen, maar dat geldt zeker niet voor alles. Dit is misschien wel een waardevol uitgangspunt. Dan heb je namelijk opnieuw de discussie aan de hand van de vraag: wat gaan we doen? Wat vindt deze gedeputeerde daarvan?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het een prima idee om in de commissie de discussie te voeren over de nadere invulling van de programmering voor Park Vliegbasis Soesterberg. In het verleden zijn er vanuit de Staten signalen gekomen en zijn er wensen uitgesproken waarmee rekening gehouden moet worden. Zelf streef ik heel nadrukkelijk de samenwerking na. Het is geen provinciaal feestje; we doen het echt samen met de partners. Dan noem ik de gemeenten Zeist en Soest en het Nationaal Militair Museum, maar ook Amersfoort en Utrecht kunnen daarbij betrokken zijn. Die invulling en die programmering zijn echt toe aan een nieuwe fase. Het is veel meer

samen en het is niet meer de provincie die voorop loopt, zoals bij de invulling van de Vrede van Utrecht meer het geval was. De programmering voor Vliegbasis Soesterberg is een lopend project, waarin een vernieuwingsslag wordt gemaakt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat is uiterst interessant. Ik heb met belangstelling geluisterd. Het ging mij om de begrotingsystematiek. Wij komen daarover nog te spreken.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Nog even een aanvullende vraag aan de gedeputeerde. Op het moment dat nu de bedragen voor de Vrede van Utrecht naar het plan voor Soesterberg gaan, komt het dan nog terug naar de commissie, met een bestedingsvoorstel voor die gelden?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is goed om in de commissie te spreken over de toekomstige programmering voor Vliegbasis Soesterberg. Dan is het geld natuurlijk al wel toegewezen aan het project, maar kunnen wij samen bekijken of er een programmering kan komen die kan rekenen op draagvlak in de Provinciale Staten. Daaraan hecht ik veel waarde.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! OK, dus dan wordt het bedrag waar het nu om gaat inzichtelijk gemaakt. Dank u.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een vraag voor mevrouw Pennarts om duidelijkheid te hebben over het bedrag. Is het bedrag nu al toegezegd? Zij zegt dat er nog gesproken mag worden over de programmering. Dan kunnen de Staten natuurlijk nog steeds besluiten om het niet te doen.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, het bedrag is niet toegezegd aan een specifiek project. Het bedrag is, als u akkoord gaat met deze jaarrekening, toegewezen aan de Vliegbasis Soesterberg en de culturele programmering daar. De manier waarop het geld uitgegeven gaat worden, staat nog niet vast. Zoals ik u zei streven wij voor Soesterberg echt naar een programmering in samenwerking met andere partners. Daar moet goed naar gekeken worden.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Dus u kunt met een bestedingsvoorstel komen, waarvoor goedkeuring gegeven moet worden.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Ik informeer u over de besteding. Als u de jaarrekening goedkeurt, heeft u de middelen toegewezen aan het project. Ik kom dan terug bij de Staten ...

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Ik bedoel, als wij conform de woorden van de heer Van Leeuwen zeggen dat wij het geld in de algemene reserve doen – wat ons betreft moet het geld wel in de cultuursector blijven –, dan wachten wij gewoon het bestedingsvoorstel af.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Vandaar dat u nu in deze jaarrekening besluit om het geld rechtstreeks toe te wijzen aan Park Vliegbasis Soesterberg. De heer Van Leeuwen vraagt het anders. Hij zegt dat het geld terug zou moeten naar de algemene reserve en dat het er maar weer uit moet worden gehaald als we met een plan komen, terwijl ik zeg dat er sprake is van een voortdurende programmering op Park Vliegbasis Soesterberg. Het is een bijzondere locatie, niet alleen landschappelijk, maar ook cultureel en cultuurhistorisch. Daarvoor is dat geld beschikbaar. Als u instemt met de jaarrekening, gaat het geld naar die bestemming. Ik vind het wel belangrijk om de Staten op de hoogte te houden van de exacte invulling van die middelen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dan kunnen wij niet meer corrigeren dat het geld niet naar de vliegbasis gaat.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is dan toegewezen aan de vliegbasis, aan de culturele programmering van Vliegbasis Soesterberg.

De VOORZITTER: Is er behoefte aan een tweede termijn?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde heeft net geantwoord op mijn vraag over de € 4.200.000. Naar aanleiding van een nota die wij afgelopen vrijdag hebben ontvangen over de meircirculaire, heeft zij melding gemaakt van de stofkamoperatie die opnieuw gaat plaatsvinden op de reserves. Het is voor ons onduidelijk hoe deze voorziening precies in elkaar zit en hoe die uiteindelijk bij elkaar is geveegd. Gaat die stofkam ook over de voorzieningen, zodat deze voorziening daarin ook kan worden meegenomen?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb dat ook gezien. Dat houdt ons allemaal bezig. Ik wilde het bij de kadernota aan de orde stellen, maar u noemt het nu.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp dat de heer Meijer dat in de kadernota aan de orde stelt. Mij ging het echter sec om de zin over de stofkamoperatie. Die voorziening is nu eenmaal op dit moment door mij aan de orde gesteld. Ik dacht: dan neem ik het even mee.

De VOORZITTER: Daarmee is de tweede termijn van de kant van de Staten aan de orde geweest.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In principe gaat de stofkamoperatie door alle reserves en voorzieningen. Het is goed om aan te geven dat onder beide budgetten al een complete programmering ligt. Ik heb dat net ook gezegd. Zoals we hebben afgesproken, zal de stofkam nogmaals door alle reserves en voorzieningen worden gehaald.

De VOORZITTER: Daarmee wil ik dit onderwerp afsluiten. Aan het einde van de middag komen we erop terug bij de stemmingen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Alle stemmingen vinden plaats aan het einde van de vergadering?

De VOORZITTER: Ja, we hebben afgesproken dat dat nog één keer zal gebeuren, omdat de afspraken over stemmingen na het reces zullen ingaan, gelijk met de andere wijzigingen.

Statenvoorstel Kadernota 2015.

De VOORZITTER: Dit statenvoorstel Kadernota 2015 betreft een zogenaamd groot debat, met als eerste woordvoerder de heer Van Muilekom.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Er ligt een kans voor het grijpen voor de Staten. De PvdA is blij dat er een beleidsarme kadernota ligt. Dat biedt alle ruimte voor de Staten om een aantal inhoudelijke beleidskaders mee te geven om een begroting te kunnen opstellen. Laten wij hen alsjeblieft helpen. Naast het feit dat ik de nodige voorstellen van de oppositie heb gezien, heb ik zelfs ook twee voorstellen gezien van het CDA. Ook complimenten aan het CDA. Op die manier hebben wij, zoals in de afgelopen week is gebeurd, die dingen al uitgewisseld. We hebben al een beetje kunnen reageren naar elkaar toe. We hebben ook al een beetje het gevoel gekregen hoe wij tot werkbare voorstellen kunnen komen waarin de meeste partijen zich kunnen vinden. In die zin zijn wij hartstikke blij.

Vorige kwam nog wel de meircirculaire voorbij. Daar schrik je dan toch wel weer even van. Dan komen de miljoenen voorbij waarvoor wij toch weer een oplossing moeten vinden. De PvdA is nieuwsgierig ten koste van welke ambities van het coalitieakkoord dit zal gaan.

De PvdA vindt in algemene zin heel belangrijk hoe wij het in de komende vier jaar voor elkaar krijgen om van de provincie een voor de burger herkenbaar orgaan te maken dat iets dichterbij die burger staat en waardoor de burgers iets meer het idee hebben dat de provincie met dingen bezig is die hen aan het hart gaan en waarbij zij dichtbij staan. Wij hebben een motie opgesteld. Als er bewonersinitia-

tieven zijn, waar in de provincie dan ook, en die bewonersinitiatieven hebben tot doel om die mooie ambities die geformuleerd zijn in dit provinciehuis mee handen en voeten te geven, geef ze dan het voordeel van de twijfel. Ik heb ook gehoord van 'The Right to Challenge'. Geef hen de ruimte om met hun voorstellen te komen. Steun hen daarbij om daaraan verdere invulling en uitwerking te geven, om op die manier de inwonersgroepen erbij te betrekken. We hebben ook al een aantal vragen gekregen over het feit dat in de motie € 100.000 is opgenomen. Geen punt. Het gaat er ons om dat als er een goed voorstel komt, hieraan altijd de ruimte te bieden. Natuurlijk moet je naar de programmabudgetten kijken, maar wij moeten niet zeggen dat er nu even geen geld voor beschikbaar is.

Nu wat concreter en inhoudelijk. Wat de PvdA betreft hebben wij in de komende vier jaar drie speerpunten: meer banen, betaalbare woningen, een gezonde leefomgeving. Het zijn thema's waarvan wij het idee hebben dat ze zich richten op de vraagstukken die echt leven in deze provincie en waarover burgers in onze provincie dagelijks spreken. Het gaat over werk, over wonen en over gezondheid.

Het creëren van meer banen. De jeugdwerkloosheid is nog steeds erg hoog, ook in de provincie Utrecht. Ook in de provincie Utrecht hebben wij een opgave om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een plek te geven in het arbeidsproces. In die zin zou het ons ideale plaatje zijn dat als wij banenplannen willen hebben voor jongeren, in hoeverre wij dan in staat zouden zijn om daarin waar wij onze taken hebben liggen elke keer een slag te maken. Hoe krijgen we het voor elkaar dat jongeren een kans krijgen om een opleiding te volgen, om aan werk te komen of wat dan ook? Dan bedoelen we taken op het gebied van de instandhouding van het erfgoed of op het gebied van transformatie van kantoren of op het gebied van het energiezuiniger maken van woningen. Het maakt ons niet uit. Het gaat erom dichtbij jezelf te beginnen en met de taken waarover je zelf gaat. Wij horen graag van het college wat het daarvan vindt.

Een belangrijk aspect bij het creëren van banen is ook dat mensen eerst hun opleiding kunnen afronden. Dan zien we dat stageplaatsen nog steeds een beperking opleveren en dat het voorkomt dat mensen hun mbo- en vmbo-opleiding kunnen afronden. Het gaat dus om het opheffen van een tekort aan stageplaatsen. Er is al een motie ingediend. Wij zouden bij de begrotingsbehandeling graag van het college willen horen hoe het dit gaat aanpakken, niet alleen met mensen hier in het provinciehuis, maar ook met de gemeenten en met maatschappelijke organisaties. We hebben daartoe een motie voorbereid. De SP wil die motie graag mede indienen.

Een derde punt: leerwerkbedrijven. Dat vinden wij ook een belangrijk aspect in dit geheel. In het kader van het economisch beleid ...

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom nog even terug op het tweede punt van de heer Van Muilekom. Hij heeft het over het komen met een plan voor de stages, voor de begroting. Die begroting zal ergens kort na het reces moeten worden gereedgemaakt. Hoezeer hangt de heer Van Muilekom precies aan die datum? Ik vind het namelijk wel een heel snelle datum.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Die datum is met name zo bedoeld omdat die motie al in de vorige coalitie is ingediend. Wij denken dat het vorige college daarmee al hard aan de slag is gegaan. Het is een inkoppertje voor het huidige college. Wat dat betreft vinden wij dat hier iets moet gebeuren. Je kunt het allemaal wel wegduwen, maar er moet nu actie ondernomen worden.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat begrijp ik, maar wanneer het nog niet volledig is opgepakt, is een periode van twee maanden misschien erg snel. Wellicht horen we hierop zo een reactie van het college.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij horen dan wat er wel voor elkaar kan komen en op welke manier dat gaat gebeuren.

Het opzetten van een leerwerkbedrijf. Wij dachten dat dit moet vanuit een economisch perspectief, maar ook vanuit de vraag waar de kansen liggen voor een leerwerkbedrijf, zoals dat er is voor de hore-

ca en in de zorg. Wat zou het mooi zijn om ook een leerwerkbedrijf op te zetten op het gebied van beheer van natuur en landschap. Het gaat erom jongeren te laten zien hoe belangrijk natuur en landschap zijn en dat er veel acties op gericht kunnen zijn en mensen er kunnen worden opgeleid voor banen. We hebben gemerkt dat in deze provincie een aantal instanties bezig is erover na te denken hoe dit handen en voeten kan worden gegeven. Het grappige is dat dit niet alleen het Landschap Erfgoed Utrecht betreft, maar dat het ook gaat om het IVN. Het grappige is ook dat ze hebben gezegd dat ze ook de ANBO erbij gaan betrekken. Het bevindt zich in een pril stadium. Onze oproep is: college, ga met die mensen kijken hoe wij dit van de grond kunnen krijgen. Laten we bij de begroting bekijken hoe dat gaat worden. Het is zeker goed voor natuur en landschap, waar de budgetten voor het beheer van het buitengebied aan het afnemen zijn.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Muilekom pleit voor een heleboel extra Staat en extra overheid. De leerwerkbedrijven hebben het Landschap Erfgoed Utrecht. Daar maakt men al gebruik van veel vrijwilligers. Dat is heel goed. De PVV is heel erg tevreden over hoe zich dat ontwikkelt bij het LEU. Is het dan niet handiger om een bestaande instelling handen en voeten te geven dan om zelf weer iets te organiseren? Iets organiseren kost namelijk geld en tijd. Als we belastinggeld uitgeven, kost dat juist werkgelegenheid. Wees dan iets slimmer en doe dit bijvoorbeeld via de EBU, wel met inzet, maar niet met al teveel geld en bijvoorbeeld voor natuur en landschap bij de instellingen die er al zijn.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De woorden van de heer Dercksen spreken mij van harte aan. Het was ook de intentie. Wij hebben gehoord dat er initiatieven zijn vanuit een aantal instellingen die actief zijn op dit vlak. Laat de provincie daarbij aansluiten en dit proberen te ondersteunen om dit voor elkaar te krijgen. We moeten het dus niet zelf bedenken, maar we moeten steun geven.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Voor de goede orde: in de motie gaat het over het opzetten van een nieuw leerwerkbedrijf. Vandaar mijn andere beleving.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat leerwerkbedrijf is er nog niet.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De SP wijst het beginsel van een leerwerkbedrijf uiteraard niet af. Er is echter wel een aantal elementen dat voor ons heel belangrijk is. Dat betreft een paar basisvragen, waarvan ik hoop dat de heer Van Muilekom daarover uitsluitsel kan geven.

1. Is er in zijn optiek sprake van verdringing op de arbeidsmarkt? Met andere woorden: wordt bestaande werkgelegenheid minder vanwege de inzet van het leerwerkbedrijf?
2. Moet, zal of kan er sprake zijn of is niet uitgesloten dat er sprake is van werken met een uitkering? Voor ons is dat een element van uitbuiting.
3. Zo een dergelijk leerwerkbedrijf nut heeft, is natuurbeheer dan exclusief het doel of zijn er andere soorten te bedenken zoals renovatie en verduurzaming, om maar eens iets te noemen?

Kan de heer Van Muilekom reageren op deze drie vragen?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Punt 1, verdringing. In elk geval constateren wij dat het erom gaat mensen een vak te leren. Daar zijn leerwerkbedrijven voor. Het gaat er dus om mensen een vak te leren en dat vak zit dan ergens in het beheer van natuur en landschap. Hoe dat precies zal moeten lopen en welke banen daar exact uit rollen, gaan wij nu verder uitwerken. Als u zegt dat mensen die met een uitkering thuis zitten tewerkgesteld worden, dan is dat onjuist. Het gaat erom dat jongeren een vak geleerd wordt. De PvdA vindt het belangrijk dat ook onder jongeren het belang en de aantrekkelijkheid van het buitengebied nog meer bekend is en dat zij dat als opstap nemen. Als je erin werkzaam bent en als je er een vak in hebt geleerd, dan zie je hoe mooi het is en wil je er iets mee gaan doen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ter verduidelijking: dan gaat het dus om stageplaatsen?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Nee, het woord stageplaatsen vind ik iets te mager. Het gaat om een leerwerkbedrijf. De heer Meijer komt volgens mij uit Amersfoort. Je hebt bijvoorbeeld het leerwerkhotel Het Klooster. Daar worden mensen opgeleid voor de horeca, in het hotelwezen. Dat zijn geen stageplaatsen. De mensen leren daar een vak en leren over attitude en houding. In feite worden de mensen daar klaargemaakt voor de arbeidsmarkt. Daarin moeten zij hun plekje vinden.

De heer MEIJER (SP): Kunt u een heldere uitspraak doen? Het gaat hier om jongeren die in het kader van hun opleiding concrete ervaring opdoen. U sluit uit dat mensen die daar regulier werk verrichten geen baan krijgen omdat dat op een goedkope manier via dat leerwerkbedrijf gebeurt. U sluit ook uit dat er mensen met behoud van uitkering tewerk worden gesteld. Zeg ik dat goed?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Ik wil niet zeggen wat we allemaal uitsluiten. Ik zeg wat we willen bereiken. Wij zien nog steeds dat veel jongeren een vak willen leren. Een vak leren in het beheer van natuur en landschap is de intentie van de motie. De dingen die allemaal nog moeten worden uitgewerkt welke risico's het oplevert willen we graag in die uitwerking naar voren laten komen. Ik wil nu nog niet praten over wat wij uitsluiten en niet uitsluiten, want zo ver zijn we nog niet.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! In het kader van de cultuuromslag die natuurlijk pas vanmiddag plaatsvindt nadat wij daarover besloten hebben, wil ik een korte vraag stellen. De heer Van Muilekom hield net een warm pleidooi voor burgerinitiatieven en met name voor 'The Right to Challenge'. Hoe verhoudt zich dat tot uw oproep om juist heel actief als provincie de bal op te pakken, bijvoorbeeld rondom het leerwerkbedrijf? Zou dat niet meer aan die kant moeten liggen?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het zijn twee insteken. Aan de ene kant is het leerwerkbedrijf echt een plek waar men een vak leert. Het leidt jongeren op om tot een baan te komen. Aan de andere kant gaat het erom hoe wij juist inwoners, burgers, die actief en betrokken zijn in de samenleving, willen ondersteunen door de initiatieven in de dorpen en in de wijken, waar dan ook, van de grond te laten komen. Het gaat dus om verschillende groepen mensen waarop je je actie hebt gericht.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Denkt u dan niet dat daar toch een risico in zit dat je het dan uiteindelijk als provincie toch gaat overpakken?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Dat hoop ik nu juist niet. Ik vond de vraag van de heer Dercksen over het leerwerkbedrijf mooi. Je wilt juist als provincie niet dat je het overneemt, maar je wilt aansluiten bij het initiatief dat er is. Overigens is het een pril initiatief. Voor de bewonersinitiatieven geldt dat het vooral gaat om het geven van Pokon en water, zodat iets wat bij de inwoners zich in een pril stadium bevindt, kan opbloeien en kan groeien tot iets moois, tot iets dat iets kan betekenen voor de provincie.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wilde aansluiten bij hetgeen mevrouw Maasdam zei. Nu reageer ik toch maar op wat u nu zegt. U spreekt over het aansluiten bij een bestaand initiatief. Zou u de motie ook zo willen verwoorden, zodat wij in elk geval weten dat wij niet iets nieuws gaan doen, maar dat wij de initiatieven die er zijn, niet alleen vanuit de inwoners, maar ook vanuit de organisaties zoals het LEU, kunnen ondersteunen? Wij moeten niet vanuit de provincie bedenken hoe het moet.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! We kunnen daarin zeker heel scherp zijn. Het is echter zelfs zo pril dat er nu sprake is van iets nieuws. We kunnen echter kijken hoe wij daaraan iets kunnen wijzigen in de formulering. Dat lijkt mij een heel goed voorstel.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van GroenLinks denkt dat er op allerlei gebied zeker vraag is naar een combinatie van leren en werken. Het is een interessant idee. De vraag is eenvoudig: heeft u ter voorbereiding van uw motie al contact gehad met een aantal van de be-

trokken organisaties en geïnformeerd op welke manier zij betrokkenheid van de provincie op prijs zouden stellen?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ja. Het LEU stond op de stoelen toen men daar hoorde dat we met dit initiatief zouden komen. Op een gegeven moment zie je dat als je jongeren wilt betrekken en hen een vak wilt laten leren, het dan wel nodig is dat er contact zou moeten komen met de onderwijsinstellingen. Misschien moet er op de een of andere manier contact met gemeenten zijn. We willen de provincie van de verbinding zijn. Juist vanuit dat standpunt zou de provincie een heel goede rol kunnen vervullen in hoe zoiets opgezet kan worden. Welke ervaringen zijn er met andere takken van sport, zoals in de zorg en de horeca? Waarmee moet je rekening houden? Die kennis moet worden verzameld en kan dan worden meegegeven om de organisaties te helpen dit van de grond te krijgen. Ik zie vooral de verbindende rol die de provincie hierin heeft en graag zou willen hebben.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dank voor het antwoord, via u aan de heer Van Muilekom. Mijn verzoek op wat de heer Van Muilekom zojuist heeft gezegd, is om de motie te laten zijn en nog niet vooruit te lopen op eventuele middelen. Als ik het namelijk zo hoor, zijn die niet per se nodig.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! U begrijpt dat het hoogste doel voor mij bij dit soort gelegenheden is om het debat zo kort en zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. Het betoog door de heer Van Muilekom springt, deels door interrupties, een beetje van hot naar her over allerlei onderwerpen. Ik ben bang dat als zijn verhaal er straks op zit, ik hem dan niet kan vragen naar wat ik wil weten. Ik zal daarom compact een paar vragen stellen. Ik hoop dat hij dat dan in het vervolg van zijn betoog zal meenemen. Het is mij namelijk niet duidelijk of hij zijn voorstel op het gebied van wonen en de voorttrekkersrol van de provincie al voldoende heeft toegelicht. Dat gaat kennelijk nog komen. Ik stel heel snel de vragen. Hoe ziet hij de verantwoordelijkheid tussen provincie, gemeenten en corporaties? Ziet hij de provincie als trekker of als een orgaan dat moet ingrijpen waar anderen het moeilijk hebben? Dat is voor ons een belangrijke vraag.

Voor wat betreft de burgerinitiatieven hoop ik dat de heer Van Muilekom nog wat nader ingaat op de tamelijk op het oog willekeurig gekozen € 100.000. Wat gaat hij doen om te voorkomen dat niet representatieve gezelschappen, die overal bekend zijn, hobbygroepen die iedereen kent, het proces domineren en dat gewone mensen, die er niet bij betrokken zijn, buitenspel komen te staan? Ik hoop dat de heer Van Muilekom met name op die punten kan ingaan.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga eerst het punt van de bewonersinitiatieven afronden en daarna ga ik door met het volgende punt. Voor ons is die ton niet leidend. We hebben gezocht of wij er een bedrag aan moeten koppelen. We dachten ook dat als er in de programmapudgetten voldoende ruimte is, dit prima is. Het gaat er ons om dat de initiatieven tot bloei komen. Met een dikke duim dachten wij echter zelf: als je € 5.000 of € 10.000 aan een initiatief geeft, kun je dit op jaarbasis tien of twintig keer doen. Misschien is het niet nodig, maar wij willen niet dat het geld een beperking hoeft te zijn. Daarom hebben wij € 100.000 opgenomen. Het zou ook € 50.000 kunnen zijn, maar ook € 150.000. Het gaat echter om die orde van grootte.

Ik kom straks terug op het wonen.

Om het banenhoofdstuk af te ronden het volgende. We merken continu dat als wij het in dit huis over banen en economie hebben, elke keer het woord EBU valt. Dat geeft mij toch een beetje een ongemakkelijk gevoel. Niet omdat de PvdA het gevoel heeft dat daar heel veel gekke dingen gebeuren waarmee wij het op zich niet eens zijn, maar wel omdat het allemaal zo ver weg voelt. Gebeuren nu de dingen die wij zouden willen? Ik begrijp dat er jaarlijks een soort voortgang en evaluatie aan de orde komt. Ik verzoek het college om, in de evaluatie die mogelijk in het najaar gaat komen, ons ook eens te laten zien wat die opbrengsten zijn. Laat ons ook eens zien wat de mogelijke effecten kunnen zijn. Laat ons ook eens zien wat er in de pijplijn zit waarbij wij een warm gevoel krijgen. Niet dat wij denken dat de EBU allemaal stomme dingen doet, maar we willen wel het goede gevoel krijgen. Het voelt allemaal als een afstand. Het gaat om heel veel geld.

Betaalbare woningen. Als je kijkt naar de maatschappelijke vraagstukken in deze provincie, dan is er behoefte aan wonen en aan betaalbare woningen. Dat is echt een bestaand vraagstuk. Sterker nog: in de Staat van Utrecht is dat expliciet verwoord. Er zal aandacht moeten komen voor voldoende betaalbare woningen in deze provincie. Er zijn maatschappelijke vraagstukken op het gebied van wonen. Er zijn ook de ontwikkelingen in alle gemeenten in deze provincie, zoals voor ouderen die langer thuis moeten blijven wonen. Hoe kan dat dan? Er zijn initiatieven voor het stimuleren van zelfbouw. Wij vinden wonen en de woonlasten ook een belangrijk thema. Daarmee heb je veel te maken. Hoe kunnen de woonlasten laag blijven? Het zou prima zijn als de provincie goede initiatieven neemt om tot energiezuinige woningen te komen. Het gaat ons niet alleen om energiezuinige woningen in de koopsector, maar juist ook in de sociale huursector en voor verenigingen van eigenaren.

We zien het woningvraagstuk als een belangrijk vraagstuk in deze provincie. Wij denken dat de provincie wel over die gemeenten en al die bouwers een blik moet hebben waar welke vraagstukken in deze provincie liggen. Hoe zien de woningbouwregio's er uit? Welke woningbehoefte is er? Waar zouden nu welke woningen moeten komen? Past dat allemaal nog binnen de contouren die wij hebben? Hoe zorgen we ervoor dat we op provinciaal niveau een goed beeld hebben van wat er moet gebeuren? Als je afspraken kunt maken tussen gemeenten over waar gebouwd moet worden, waar meer sociale woningbouw moet komen en waar meer voor jongeren of ouderen gebouwd moet worden, dan zal dat uiteindelijk moeten resulteren in een vertaling in prestatieafspraken die die gemeenten gaan maken met bijvoorbeeld de corporaties. Ik denk dat het ook een heel aardig onderwerp is bij de herijking van de Provinciale Structuurvisie om de woningbehoefte en waar het gaat landen in de provincie een goede vertaling te laten krijgen in het ruimtelijk beleid.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Op 1 juli 2015 treedt er een nieuwe Woningwet in werking. Die legt heel nadrukkelijk geen rol bij de provincie, maar legt heel nadrukkelijk de rol bij de gemeenten om zelf een woonvisie te ontwikkelen. Daarbij is er geen rol voor de provincie. Hoe kijkt de heer Van Muilekom er tegenaan in het licht van de nieuwe Woningwet?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Je kunt dat heel formeel bekijken, maar de woningmarkt zit wel zo in elkaar dat het een regionaal vraagstuk is. Het is misschien wel een provinciaal en soms misschien wel een landelijk vraagstuk. Ik denk daarbij aan de discussie over de huisvesting van asielzoekers. Toen keken we zelfs over onze provinciegrenzen heen. Ik ben het helemaal met u eens. Als je het over de corporaties hebt, moeten de gemeenten de afspraken maken. Wij denken echter dat naast de corporaties er nog veel meer partijen kunnen zijn als je het hebt over een bepaald type woningen en een bepaalde vraag, bij het geven van invulling daaraan en bij het maken van de afspraken. Het gaat ook om de keuzes die je moet maken. Welke woningen wil je in Utrecht bouwen en welke woningen in Eemnes? Welk type woningen past meer in Baarn? Het gaat erom dat gevoel te krijgen en na te gaan waar er tekorten zijn. Als je weet welke tekorten er op provinciaal niveau zijn, kan er een goed verdelingsvraagstuk worden gemaakt. In dat verdelingsvraagstuk kan op het niveau van de provincie een goede voorttrekkersrol en een verbindende rol worden vervuld.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Ik hoor u nu zeggen dat er een proactieve rol is voor de provincie. Juist die Woningwet geeft echter aan dat er geen proactieve rol voor de provincie is. Gaat het er dan om dat als die behoefte er ligt bij gemeenten zij dan naar ons toe kunnen komen met de vraag of de provincie een verbindende of regisserende rol kan spelen of ziet u het anders?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Die formele rol ligt in wie de afspraken maakt met de corporaties. Ons gaat het meer om het stapje ervoor. Hoe ziet het woningvraagstuk er in de provincie uit? Daarover moet je dan niet expliciet als provincie de discussie voeren, maar daarbij moet je natuurlijk de gemeenten betrekken. Zij weten het soms namelijk heel goed per gemeente. Het gaat erom dat wij dan op regionaal niveau een beeld krijgen en dat wij op regionaal niveau tot goede verdelingsvraagstukken kunnen komen over waar je iets wilt gaan doen.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Zijn de gemeenten daarbij niet eerst aan zet? Is de provincie pas aan zet als er problemen zijn en als zij het eventueel verzoeken?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ja, maar het punt is wel dat wij elke keer de mooie Staat van Utrecht maken. Elke keer wordt het geagendeerd en benoemd. Dan kun je zeggen dat wij er als provincie niet van zijn, maar je kunt ook samen met de gemeenten het initiatief nemen bij de algemeen bekende maatschappelijke vraagstukken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag ligt in het verlengde van wat mevrouw Maasdam vroeg. De heer Van Muilekom presenteert een nieuwe taak voor de provincie, want die taak hebben we niet. De enige taak die wij op woningbouwgebied hebben, is het toezicht houden op de verdeling van de statushouders. U komt echter met een heleboel nieuwe taken. Daarvoor zou ik graag een dekkingvoorstel zien. U heeft ook gezegd dat er eens moet worden gekeken naar de hoogte van de huren. Dat kan de PvdA natuurlijk als geen ander, want de PvdA zit in het kabinet. Als er iemand dus iets aan de huren kan doen, dan moet u uw collega's in Den Haag bellen en zeggen dat het niet goed gaat. Dat zou trouwens een goede suggestie zijn. Verdeel de taken waar ze liggen en doe een dekkingvoorstel voor de kosten die u bij de provincie wilt neerleggen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het huurvoorstel wil ik de SP gunnen. Het punt is wel dat we alles in dit provinciehuis kunnen zien als een formele rol. Als je het hebt over wat hier beleefd wordt in deze provincie, dan zijn de vraagstukken onder meer het zoeken naar woningen voor jongeren, ouderen die een passende woning willen hebben, een tekort aan woningen en de vraag waar die woningen moeten komen. Het gaat er niet om dat je als provincie zelf woningen bouwt, maar wel dat je met de gemeenten samen op zoek gaat naar waar de vraagstukken en de problemen liggen. Datzelfde hebben wij aangekaart bij de huisvesting van de vergunninghouders. Dan zie je dat de ene gemeente het gemakkelijker kan oplossen dan de andere. Je kunt daarin een soort verbindende rol hebben, om het samen met die gemeenten op te lossen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat er niet om dat wij of onze collega's ontkennen dat die problemen er zijn. Natuurlijk zijn die er. Er zijn nog wel meer problemen. Ik zou hier ook nog wel andere problemen aan de kaak willen stellen. We gaan hier echter niet over. Als u zegt dat wij er wel over gaan en wij daarvoor in meerderheid kiezen, als die meerderheid te vinden is, dan moet er wel geld bij. Het is een extra taak waarover wij nu niet gaan. U moet dus wel met een briefje langs de dokter en zeggen wat u wilt doen, wat het gaat kosten en hoe u het gaat dekken.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het interessant te bekijken hoe wij daaraan een bepaald bedrag moeten koppelen. We hebben het fonds Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling. Daarmee worden projecten gefinancierd. Ik doel niet alleen op het projectniveau, maar ook op het beleidsmatige niveau op regionaal niveau voor die projecten. Het gaat er mij om dat je juist een overkoepelende blik hebt. Dat is dus meer een verbindende rol. Die hoeft niet eens veel geld te kosten.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dat laatste spreekt mij natuurlijk aan. Gaande de discussie ontstaat er bij mij wat onhelderheid. Aanvankelijk begonnen we met een maatschappelijk vraagstuk, dat er inderdaad is, en met een oproep over wat wij daarin kunnen doen. Vervolgens hoor ik instrumenten langskomen die wij voor een deel al lang hebben. Er is bijvoorbeeld een woningmarktmonitor. Het heeft redelijk wat gekost om die op te zetten. De gegevens en de feiten zijn er. Er is een aanjaagteam Wonen, dat langs gemeenten gaat, waarbij dit vraagstuk adresseerbaar en bespreekbaar is. In het kader van de nieuwe Woningwet hebben we straks geen taak meer. Dat wij in het kader van onze ruimtelijke inzet toch iets doen, is prima. Wat is echter dan precies hetgeen wij extra zouden gaan doen ten opzichte van wat wij nu doen, zonder dat wij daarin al een taak hebben?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Als je een monitor hebt, dan heb je gegevens en informatie. Als je mensen hebt die projecten kunnen aanjagen en als je een keuze hebt gemaakt waar je een aantal projecten wilt uitvoeren op het gebied van ouderen die langer thuis kunnen wonen en je dit een zet wilt geven en er mensen voor hebt, dan is dat heel goed. Ons punt is meer waar die vraagstukken in deze provincie zitten en bij de vraag waar wij dat zetje zouden willen geven. Een

gemeente zegt bijvoorbeeld waar zij woningen wil of er komt een bewonersinitiatief. Misschien is de urgentie echter veel hoger in een ander deel van de provincie. Het gaat erom dat je meer ziet waar de problematiek zit, dat je op regionaal niveau deelt waar de vraagstukken liggen en dat je nagaat hoe je daaraan invulling kunt geven. Het zit er net even een beetje voor. Ik ben het met u eens dat er een aantal instrumenten is dat je kunt hanteren en oppakken, ook weer vanuit het fonds Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling. Die geldpotjes zijn er voor een deel wel, maar het gaat erom hoe een en ander wordt ingevuld. Het zit vooral aan de voorkant.

De heer KOCKEN (VVD): Dan gaat het dus vooral om de informatie. Welke informatie heeft u dan nog nodig ten opzichte van de informatie die wij nu al krijgen vanuit onder meer de monitor?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Het gaat mij juist niet om de informatie. Het gaat om het benutten van die informatie en het gaat erom met die informatie te bekijken waar je nu zult moeten intensiveren en waar je misschien meer van een bepaald type woningen zult moeten bouwen en waar misschien op andere plekken andere typen woningen gebouwd moeten worden. Het gaat dus meer om het gebruik van die informatie en het bespreken met de gemeenten of misschien ook andere bouwpartijen van de vraag wat wij er mee willen doen. Het gaat dus meer om het benutten van de informatie die wij hebben en niet om het opdoen van nieuwe informatie.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor de heer Van Muilekom vragen stellen en aangeven dat hij nog niet precies weet waar de acties moeten liggen en wat er moet gebeuren. Toch geeft hij met deze motie een opdracht mee aan Gedeputeerde Staten. Is het niet een opdracht aan Provinciale Staten om er eerst achter te komen of die behoefte er inderdaad is? Of is het zoals de heer Derksen zegt helemaal geen taak van de provincie en hoeven wij er niets in te doen? Is het niet meer iets om er vanuit de Strategische Agenda of op basis van het BOB-model waarover wij het vanmiddag hebben over te praten en het op die manier op te pakken? Dan kunnen we er eerst over spreken en kunnen wij kenners uitnodigen die er verstand van hebben, al dan niet vanuit de Staten. Daarna kunnen wij bekijken wat er mogelijk is en waar onze wensen eventueel liggen. Aansluitend kunnen er dan vervolgstappen worden genomen met een motie.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat is interessant. Dat je dat moet doen in een bepaalde vorm om het vraagstuk nog meer in de vingers te krijgen, lijkt mij prima. Voor ons is het wel een punt, als wij zien hoe de wachtlijsten zich ontwikkelen, als de Staat van Utrecht zich uitsprekt, als je kijkt naar de vraagstukken in deze provincie – mensen willen hier graag wonen en de woningdruk is nog steeds hoog –, dat bepaalde gegevens al bekend zijn. Dat uitgangspunt ligt er voor ons wel. Wij willen wel graag dat er een soort actie aan gekoppeld wordt. Anders blijven wij hangen in de vraag wat het exacte probleem is, terwijl dat al in een aantal studies en achtergronden en in de Staat van Utrecht is aangetoond. Over de vorm valt te praten. Dat moet nog uitgewerkt worden.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat er mij niet zozeer om dat het probleem niet bekend is, maar een motie vraagt om een oplossing. Laten we nu eerst gezamenlijk bekijken welke mogelijke oplossingen er zijn en naar welke rol de Staten en provincie kunnen nemen in die oplossing. Dat is mijn voorstel.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! GroenLinks neemt hierin een wat genuanceerde positie in. Wat ons betreft is het niet nodig om een nieuwe taak te creëren en om nieuwe personeelsleden uit een blik te trekken of om extra budgetten vlot te trekken. Tegelijkertijd zou het geen onderwerp van de provincie zijn, omdat de Woningwet geen taak aan de provincie geeft; dat is voor ons ook niet logisch. Wij vinden het heel logisch dat wij in het kader van het ruimtelijk beleid en hoe wij in de provincie woningbouw faciliteren oog hebben voor soorten woonmilieus, in plaats van alleen voor aantallen, al was het maar omdat in het ruimtelijk beleid de ladder voor duurzame verstedelijking centraal staat. De eerste stap van de ladder voor duurzame verstedelijking houdt in de woonmilieus en de spreiding van woonmilieus in de regio, waarnaar op regionaal niveau vraag is. Dat vraagt op zijn minst van ons dat wij enig zicht hebben op de behoefte. Het gaat verder dan alleen de aantallen. Mijn voorstel aan de heer Van Muilekom is een vraag aan de gedeputeerde op dit vlak. Zou de gedeputeerde

kunnen toezeggen dat bij de voorbereiding op de herijking van de PRS en de eventuele nota's voor binnenstedelijk wonen, waarbij er toch een analyse moet worden gedaan voor de ontwikkeling in aantallen woningen, kan worden meegenomen de ontwikkeling en het beeld van de vraag naar woningen voor bepaalde doelgroepen en woonmilieus? Dan kunnen wij in die zin zien of ons ruimtelijk beleid ook in kwalitatief opzicht adequaat faciliteert waar vraag naar is.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat lijkt mij een goed voorstel van de heer Bekkers.

De VOORZITTER: U kunt uw betoog vervolgen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het derde punt: een gezonde leefomgeving. Dat is toch wel heel belangrijk. Gezondheid is een van de eerste dingen die mensen noemen. Ik hoorde de heer Schaddelee bij de behandeling van de jaarrekening al spreken over de problematiek van een slechte luchtkwaliteit en fijnstof. Ik weet dat er een initiatief is geweest, zo'n half jaar geleden, om dat probleem eens goed bij de kop te nemen. Als het inzicht er is hoe de situatie ervoor staat, dan willen wij verder de discussie voeren over het fijnstof in de steden en hoe wij dat verder kunnen aanpakken en er iets mee kunnen gaan doen.

Een ander punt van gezondheid is om ervoor te zorgen dat je, als je je wilt verplaatsen, je met de fiets verplaatst. Het gaat dus om het versterken en het stimuleren van mobiliteit per fiets en het liefst ook per OV en dan het liefst met een schoon OV. Binnenkort horen wij hoe de aanbesteding is afgelopen. Als je kijkt naar het verkeer, moet om steden heen en op rijkswegen worden gestimuleerd om, als een snelheidsverlaging een verbeterde luchtkwaliteit oplevert, daarmee iets te gaan doen. In die zin willen wij dat echt onder de aandacht krijgen hoe luchtkwaliteit nog meer aandacht kan krijgen. Dat past heel goed bij een gezonde leefomgeving.

Bij gezondheid hoort ook dat er een goed openbaar vervoer is en dat mensen zich kunnen verplaatsen. Dat heeft soms veel te maken met een doel op het gebied van sociale cohesie, zodat mensen onder de mensen blijven. De heer Meijer zal straks nog iets toelichten over het OV. Wat ons betreft gaat het niet om het rondrijden van lege bussen door de provincie, maar wel om het tot maatwerk komen. Wij vinden het heel belangrijk dat mensen en dorpen bereikbaar zijn en dat mensen zich kunnen verplaatsen.

Bij gezondheid willen wij het ook hebben over schone energie. In het coalitieakkoord staan ambitieuze plannen voor schone energie. Wij sluiten ons daarbij van harte aan. In het coalitieakkoord missen wij wel een echte doelstelling voor wat men wil bereiken. Van de heer Hoefnagels heb ik in de bespreking van het coalitieakkoord al gehoord dat 10% al hangen en wurgen is. Het gaat er ons om dat wij concreet beleid willen zien voor wat er in de komende vijf à tien jaar gaat gebeuren. Wij willen dat de ambities zo hoog zijn dat er nog meer uit de kast gehaald gaat worden, desnoods met plusopties, om niet bij die 10%, maar bij 14% of hoger uit te komen. Als wij in 2020 niet eens bij die 14% zijn, dan is de 100% voor 2040 wel heel ver weg. Ik zie dat er gemeenten zijn die wel met allerlei ambities komen en dat soms gezegd wordt dat men in 2030 100% energieneutraal wil zijn. Welke stappen gaan wij nu maken om daarvoor iets meer ambities te tonen, om oog te hebben voor nieuwe ontwikkelingen en voor hoe wij die gaan toepassen in de provincie?

Ik heb de drie speerpunten genoemd. Het gaat over werk, banen, opleiding, een vak leren, over wonen in deze provincie en over gezondheid. Tot slot merk ik op dat wij daar als provincie sterke gemeenten bij nodig hebben. Wij vinden het heel belangrijk dat er sterke gemeenten zijn. Dat zijn namelijk de primaire gemeenten voor de burgers en voor het bedrijfsleven. Wij denken dan ook dat hetgeen in de kadernota staat geformuleerd goed is, namelijk dat er op een drietal plekken in deze provincie goed wordt nagedacht over de vraag of gemeenten moeten samenwerken, in welke vorm dan ook. Het gaat om mogelijke opties tot indeling. Wij willen dat daarmee wordt doorgegaan. Wij roepen het college op om gemeenten te stimuleren na te denken over de bestuurskracht, over de huidige bestuurskracht en over hoe die bestuurskracht er over vijf jaar uit moet zien. De wirwar aan gemeentelijke samenwerkingsverbanden moet een evaluatieslag krijgen om als bestuur effectief te kunnen blijven functioneren. Als wij de ontwikkelingen in Vianen, in Eemnes en in Stichtse Vecht zien, dan is onze insteek om

welkom te blijven heten aan deze personen, omdat wij denken dat wij deze mensen heel goed kunnen gebruiken voor het aantrekkelijke landschap en voor het hebben van ruimte voor wonen en bedrijven.

De VOORZITTER: Ik constateer dat u geen moties heeft ingediend. Moties maken pas deel uit van de beschouwingen als u ze heeft ingediend.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dan zet ik er nu een handtekening onder en lever ik ze direct in.

Motie M32B (PvdA): leerwerkbedrijf Beheer Natuur & Landschap.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

constaterende:

- *dat ook in de provincie Utrecht de jeugdwerkloosheid nog hoog is;*
- *dat vele jongeren hun opleiding vaker niet (kunnen) afronden en dreigen af te haken;*
- *dat in meerdere sectoren zoals de zorg en de horeca reeds succesvolle leerwerkbedrijven zijn opgezet;*
- *dat een goed beheer van natuur en landschap onder druk staat door de verminderde budgetten voor de terreinbeherende organisaties en dat er een steeds groter beroep wordt gedaan op vrijwilligers;*

overwegende:

- *dat er kansen liggen om jongeren bewust te maken van het belang van een aantrekkelijk en goed onderhouden buitengebied en er interessant werk ligt;*
- *dat er sprake is van een win-winsituatie voor zowel de jongeren als de organisaties actief en betrokken bij het beheer van natuur en landschap;*
- *dat er reeds eerste initiatieven zijn voor het opzetten van leerwerkbedrijf voor het beheer van natuur en landschap bij enkele betrokken organisaties zoals het Landschap Erfgoed Utrecht, het IVN en terreinbeherende organisaties;*
- *dat een goed beheer van natuur en landschap een kerntaak van de provincie is;*
- *dat deze interessante initiatieven nog in een pril stadium verkeren en dat er nog verdere samenwerking gewenst is tussen de onderwijswereld, de gemeenten en de betrokken organisaties om tot een succesvolle uitvoering te komen;*
- *dat de provincie in haar verbindende rol en met ondersteuning van kennis en middelen hieraan een bijdrage dient te leveren;*

roepen het college op:

1. *aan te sluiten op het genomen initiatief van het LEU om een nieuw leerwerkbedrijf voor het beheer van natuur en landschap te ondersteunen en met inhoud en support van de provincie vorm te geven;*
2. *bij de begroting 2016 een voorstel te doen over de opzet en de benodigde middelen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M33 (PvdA, SP): werk maken van Stageactieplan.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

constaterende:

- *dat in verschillende sectoren de tekorten aan stageplaatsen oplopen;*

- dat duizenden (nationaal) leerlingen hierdoor hun beroepsopleiding niet kunnen afmaken;
- dat meerdere organisaties en instituten zoals de Samenwerking Beroepsonderwijs, bedrijfsleven, MBO Raad en nationale overheid het probleem onderschrijven;

overwegende:

- dat het afronden van de opleiding voor jongeren van groot belang is om een zelfstandig bestaan op te kunnen bouwen en zich verder te ontwikkelen;
- dat een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt van belang is voor het arbeidsmarktperspectief van jongeren en de regionale economie;
- dat in het coalitieprogramma 'In verbinding' meerdere malen benadrukt wordt dat (V)MBO-ers extra aandacht zouden moeten krijgen binnen het provinciaal beleid;
- dat Provinciale Staten Utrecht in december de motie Stageactieplan hebben aangenomen, waarin het college is opgeroepen het initiatief te nemen tot een regionaal stageactieplan en de tijd dringt;

verzoeken het College:

om prioriteit te geven aan de uitvoering van deze motie en nog voor de behandeling van de begroting 2016 met een stageactieplan te komen in samenspraak met gemeenten en het onderwijsveld, waardoor (V)MBO-scholieren aan een stageplaats worden geholpen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M34 (PvdA): provincie neem voortouw op de woningmarkt!

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

constaterende:

- dat in het coalitieakkoord 'In Verbinding' heldere ambities zijn verwoord met betrekking tot de woningbouwopgave, namelijk op vraag afgestemd aanbod (kwantitatief), toekomstbestendige binnenstedelijke kwaliteit en efficiënt ruimtegebruik;
- dat de Staat van Utrecht een duidelijk statement geeft: "Zorgen voor betaalbare woningen voor mensen met een laag inkomen";
- dat in de regio Utrecht bij het realiseren van woningbouw goede resultaten zijn bereikt door een nauwe samenwerking met gemeenten, corporaties en bewonersinitiatieven;
- dat kennisdeling en netwerkopbouw een belangrijke bijdrage leverden aan de vernieuwing van de woningmarkt;
- dat de provincie Utrecht qua woningvraag en aanpak te maken heeft met een aantal te onderscheiden samenhangende regio's;
- dat de Kadernota Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling (WBO) in de afgelopen periode een belangrijke smeerolie- en katalysatorfunctie heeft vervuld bij woningbouwprojecten en stimuleren van zelfbouw ;

overwegende:

- dat de vitaliteit van onze dorpen en steden in de zin van leefbaar, duurzaam en bereikbaar onze volledige aandacht verdient;
- dat de provincie een belangrijke rol kan spelen bij het initiëren en ondersteunen van innovatieve en grensverleggende ontwikkelingen en tevens als regionaal regisseur het voortouw kan nemen bij het oppakken van de vraagstukken in de woningmarkt;

verzoeken het college:

de discussie over de woningbehoefte voor de komende jaren in beeld te brengen en in nauwe samenspraak met gemeenten, bouwers en doelgroepen de wens aan regionale woonvisies in kaart te brengen op grond waarvan op lokaal niveau afspraken kunnen worden gemaakt.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M35 (PvdA): doelen voor duurzame energie in 2020.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

constaterende:

dat in het coalitieprogramma 'In Verbinding' is opgenomen:

- *dat er een Energieagenda wordt opgesteld;*
- *dat diverse Utrechtse gemeenten reeds doelen hebben gesteld om in 2030 of 2040 energieneutraal te willen zijn;*
- *dat de provincie een nadrukkelijke voorttrekkersrol heeft op het vlak van energietransitie, maar dat in het coalitieakkoord voor de komende jaren geen tussendoelstelling is opgenomen voor bijvoorbeeld 2020;*

overwegende:

- *dat de ontwikkelingen in de energietransitie groot zijn en die ook in de provincie Utrecht zo mogelijk toegepast dienen te worden;*
- *dat er hoge ambities gesteld mogen worden opdat de provincie Utrecht reeds in de komende jaren sprongen gaat maken voor het energieneutraal maken van de provincie. 100% energieneutraal in 2040 blijft anders te ver weg;*

geven Gedeputeerde Staten de opdracht om:

een energieagenda te ontwikkelen met de ambitie dat in 2020 de provincie Utrecht voor 14% energieneutraal is.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M36 (PvdA): de provincie is van de inwoners.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

constaterende:

dat in het coalitieprogramma 'In Verbinding' is opgenomen:

- *dat de coalitie haar werkwijze richt op inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers en in een vroeg stadium wil luisteren naar de ideeën, kennis en expertise van inwoners;*
- *dat er bewust is gekozen voor een coalitieakkoord op hoofdlijnen zodat er ruimte ontstaat voor inbreng van inwoners;*
- *dat inwoners en partners gericht worden uitgenodigd om samen te werken aan een provincie Utrecht waar het nog beter wonen, werken en recreëren is;*

overwegende:

- *dat succesvolle burgerinitiatieven de kloof tussen samenleving en provinciale bestuur kunnen verkleinen;*

- *dat lokale initiatieven een serieuze plek moeten gaan krijgen in de besluitvorming;*

geven Gedeputeerde Staten een opdracht om:

- *de positie van inwoners te versterken door de mogelijkheid tot het uitvoeren van burgerinitiatieven een bestendige plek te geven in de besluitvorming door primair inzet van middelen uit de programma's;*
- *voor zo ver burgerinitiatieven niet opgevangen kunnen worden in de programma's inzichtelijk te maken welke financiële middelen nodig zijn ten behoeve van initiatieven die bijdragen aan de provinciale ambities en die van onderop op draagvlak kunnen rekenen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Bij de behandeling van de begroting 2015 heb ik de Staten meegenomen naar Achter Sint Pieter, waar de Staten ooit gezeteld waren. Deze bijdrage blijft in het begin in de buurt. Het gaat om de binnenstad van Utrecht, maar we gaan wel een paar eeuwen terug in de tijd, naar de 17^e eeuw. Utrecht was toen een locatie van een van de internationale discussies. We hadden hier toen ook al internationaal bekende geleerden in huis. Een daarvan woonde hier niet direct in Utrecht, maar had hier wel een leerling die actief was. Het gaat om de discussie die gevoerd werd tussen de nog steeds bekende Voetius, dominee en hoogleraar theologie en Regius, die vooral bekend was vanwege zijn biologie. Hij werd later bekend, omdat hij als eerste de bloedsomloop goed beschreven heeft. Het was een heel aardig debat, want het ging over een discussie tussen enerzijds traditionele opvattingen, gebaseerd op de Griekse filosoof uit de oudheid, Aristoteles, doorontwikkeld vanuit de christelijke theologie en vervolgens door de Calvinisten die hier toen aan de macht waren neergezet als een soort van Bijbelse visie, zo van: dit is het echt, zo is de waarheid, en aan de andere kant experimentele wetenschappers, zoals Regius en Descartes, die veel meer gingen kijken hoe het nu in de praktijk zit en die tot nieuwe inzichten kwamen. U moet zich hierbij bedenken dat Utrecht toen nog geen straatverlichting had en dat er nog geen energiezuinige woningen waren. Het was allemaal heel anders. De dieren kwamen toen wel nog steeds in de kerk; dit zeg ik tegen de PvdD.

Er speelde op dat moment een heel principiële debat. In die tijd komen we op een gegeven moment een dissertatie tegen. Die werden toen nog door de hoogleraar geschreven. Kom daar deze dagen nog maar eens om. In die dissertatie voor een van de leerlingen van Voetius stond een heel mooi zinnetje. Dat zinnetje zegt heel krampachtig waar het debat over gaat en waar het debat tussen beelden en opvattingen en vernieuwing over gaat. In dat zinnetje beschrijft Voetius dat het wel zo kan zijn dat wetenschappers zoals Regius, de leerling van Descartes, gelijk hebben en dat bepaalde dingen niet kloppen, bijvoorbeeld in de Bijbel als het gaat om het aantal dagen waarin de aarde geschapen is. We hebben echter ook zo veel eeuwen zekerheid. Gaan we die zekerheden nu, ook al zijn ze niet waar, opzij schuiven voor nieuwe inzichten die wij nog niet kennen?

Dat is even in een kern het zinnetje van iemand die rotsvast overtuigd was van een aantal waarheden en geconfronteerd werd met nieuwe inzichten. Dat zinnetje is zo beeldbepalend, omdat de houding die eruit spreekt van enerzijds de onmacht en anderzijds daaromheen het gegeven dat er andere inzichten zijn die ook effect hebben en die hun kracht hebben, de inspiratie is geweest die in de 19^e eeuw liberalen heeft geïnspireerd om in opstand te komen tegen de toen gezetelde machten en die ons als VVD nu ook nog inspireert. Overigens is het aardig voor u allen om te beseffen dat het grootste deel van de hier aanwezigen, als je het internationaal bekijkt, politiek-filosofisch echt tot de liberale familie gerekend wordt. Dat even als aftrap. Het is een belangrijk element dat straks in mijn verhaal terugkomt.

Met dat in het achterhoofd kijken wij naar de kadernota. Die heette vroeger de voorjaarsnota. Ik probeerde laatst aan een vriend uit te leggen wat wij vandaag gaan doen. Toen liet ik het woord kadernota vallen en zei hij: "Dat klinkt heel eng". Hij bedoelde dat letterlijk, dus dat het beperkend klinkt. Dat is natuurlijk ook zo. Wij geven de kaders mee aan GS, waarbinnen zij moeten blijven bij het opstellen van de begroting. Tegelijkertijd komt dat gevoel dat de term voorjaarsnota in zich heeft ook wel weer

op. Ik werd er namelijk heel blij van. Het ziet er allemaal goed uit en het wordt nog beter. Wat dat betreft blijft de inhoud hetzelfde. Het gaat om het frisse voorjaarsgevoel. De naam is wat meer aangepast aan wat het stuk functioneel in dit huis doet.

Inhoudelijk gezien staan in de kadernota nog steeds lage lasten opgenomen. Ze worden niet verhoogd. Er wordt geïnvesteerd vanuit de reserves die we hebben opgebouwd, het spaargeld. We houden vast aan de kerntaken, we blijven werken aan bereikbaarheid en wij passen de organisatie aan aan het meer werken als netwerkorganisatie en het meer in verbinding treden met het bedrijfsleven, met delen met de samenleving en met maatschappelijke organisaties. Dat is een prima basis voor de uitdaging voor de provincie. In 2013 zijn wij voor de tweede achtereenvolgende maal door de Europese Commissie verkozen tot meest competitieve regio van Europa. Ik heb dat hier al eerder gememoreerd. Wij doen het hier, met die 1.300.000 inwoners, beter dan in Londen, Parijs, Berlijn en noem nog maar een paar andere regio's op. Daarop moeten wij trots zijn en dat moeten wij blijven. Het is leuk dat wij dat etiketje en die titel hebben, maar het gaat natuurlijk veel meer om datgene waar het daarbij echt om gaat, namelijk dat wij hier in deze provincie een heel goede mengeling hebben van aan de ene kant goede vestigingsfaciliteiten voor het bedrijfsleven, bereikbaarheid, goede panden, lage lasten en de mogelijkheid om mensen te laten studeren, we hebben onderwijsfaciliteiten. Tegelijkertijd kunnen mensen hier wonen in een vrije omgeving die heel dicht bij het stedelijk gebied ligt. Er zijn dus ook mogelijkheden om te ontspannen. Ook op gezondheidscijfers scoren wij goed in die test. Dat moeten we zo houden. Dat staat onder druk, zoals ook blijkt uit de Staat van Utrecht. Wij moeten eraan gaan werken dat dat zo blijft. Daar kom ik op het punt dat wij echt willen meegeven, ook bij de uitwerking van de begroting voor 2016. Zorg ervoor dat je, ook in 2016, als provincie weer gekozen wordt tot die meest competitieve regio, tot die Europese topregio. Doe dat niet alleen hier in huis, maar ga juist de verbinding zoeken met de mensen die het in de praktijk waarmaken, dus met het bedrijfsleven, met onderwijsinstellingen, met maatschappelijke organisaties en met onze inwoners. Zie het als de gemeenschappelijke ambitie om samen te werken en om iets neer te zetten.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb geen vraag, maar meer een soort spiegel. Van de heer Kocken begrijp ik dat wij de meest competitieve regio zijn en dat er een aantal voordelen is. Laat ik heel duidelijk zijn: Utrecht is de provincie met de meeste hoger opgeleiden, Utrecht is de provincie met relatief gezien de minste werklozen en Utrecht is de provincie met de meest vermogende inwoners. Dat komt niet zozeer doordat de VVD de vorige keer elf zetels had en nu negen. Het is het gevolg van een aantal natuurlijke omstandigheden, die vanuit historisch perspectief ertoe geleid hebben dat onze provincie die plek inneemt die ze inneemt. Ik vind het prima dat de heer Kocken probeert daarvoor wat credits te krijgen, maar ik zou daarbij als nuancering willen aanvoeren dat het eigenlijk het resultaat is van een aantal natuurlijke omstandigheden, waaraan ook hij niet zo veel kan veranderen, tenzij je hele bevolkingsgroepen gaat deporteren.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Spiegelen kun je het beste beantwoorden met een spiegel. De heer Meijer doet nu wat hij in eerdere instantie ook al deed, namelijk de VVD veel meer toeschrijven dan wat wij feitelijk doen. Ik heb dit namelijk niet als prestatie naar ons als VVD toegetrokken. Ik zou niet durven. Ik heb juist net genoemd het veel meer op te pakken met de mensen die het in de praktijk waarmaken. Dan heb je het over die hardwerkende Nederlander die aan de slag is of bezig is om werk te zoeken. Die moeten we hierbij betrekken. Als het gaat om die goede ligging: die hebben wij gelukkig. Ik kom nu al terug op het begin van mijn verhaal. Iemand als Regius heeft in het verleden aangetoond dat je hetgeen er is, moet zien. Dat moet je dus ook met die goede faciliteiten die wij hier hebben en met de goede ligging. Je moet er gebruik van maken. Je moet het zien. Dat zien heeft vaak te maken met de manier waarop je naar punten kijkt. Laatst hebben wij daarover in Noordwijk of Noordwijkerhout nog een heel aardige training gehad. Het gaat om het omdenken. Leer eens op een andere manier te kijken.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dat wil ik nu precies met de heer Kocken gaan doen. Als ik de heer Kocken goed begrijp, waren de eerste twee uitverkiezingen ons min of meer overvallen, al dan niet door demografische en sociaaleconomische factoren, zoals de heer Meijer zegt. U roept op om het nu een keer professioneel aan te pakken. We analyseren de criterialijst en we gaan

met de partijen die er invloed op hebben gezamenlijk ervoor zorgen dat we er controle op hebben dat we er goed uit rollen. Ik maak het misschien iets platter, maar daarop komt het wel neer. U zegt: "Laten we er samen voor kiezen dat we het belangrijk vinden". Dat is één perspectief.

U had het net over spiegels. Ik wil er een soort microscoop of, zo u wilt, telescoop op richten. Dit ligt namelijk nog steeds in het paradigma van concurrentie en vergelijking met andere regio's. Dat is uiteindelijk wat het lijstje inhoudt. Dan komt het omdenken. Je zou er ook anders naar kunnen kijken. Als wij, om welke reden dan ook, het zo goed doen, als wij het al dan niet samen goed organiseren en of wij al dan niet geluk hebben gehad – dat doet niet eens zo veel ter zake – en als dit de plek is in Europa die qua concurrentievermogen er het beste voor staat, dan is het prima om nog een keer voor die verkiezingen te gaan, maar ik zou de titel dan ook moreel willen verdienen in de zin dat wij niet alleen anderen aftroeven, maar dat wij dit tegelijkertijd ook de plek laten zijn waar we economische vooruitgang weten te combineren met innovatie in duurzaamheid en innovatie in zorgen voor gezondheid. Ook al is hier het gezondheidscijfer hoog, dan is dit ook de plek om ervoor te zorgen dat in die economische druk de luchtkwaliteit relatief het allerbeste is. Als dit de plek op de wereld is die zo goed is en als het ons dan hier niet lukt, waar in de wereld zou het dan moeten lukken?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Waar in de wereld zou het dan moeten lukken? Dat vind ik een heel open vraag om op te antwoorden. Laat ik het bij de inleidende zinnen van de heer Bekkers houden. Allereerst vult hij een aantal dingen voor mij in die ik niet gezegd heb. Dat valt onder het conto van de heer Bekkers. Dat geldt overigens ook voor de slimme dingen die hij deels gezegd heeft. Bij één ding heeft hij niet helemaal goed opgelet, zo moet ik eerlijk zeggen. Dat was het punt toen ik de Staat van Utrecht aanhaalde. Daarin wordt een aantal opgaven voor het samen wonen en werken in deze regio en in deze provincie geschetst. Daarmee moeten wij aan de slag. U noemde het woord innovatie. Daar ben ik blij om, want mijn hele pleidooi – dan pak ik vast even de draad van een stukje verder in mijn verhaal op – gaat nu juist over het mogelijk maken van innovatie en het ruimte bieden aan innovatie. U vindt mij aan uw zijde als het om innovatie gaat, die vervolgens in de markt wordt weggezet of wordt gerealiseerd. Daar moet het gebeuren en niet bij ons als overheid.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Om het samen te vatten en te kijken of wij elkaar goed begrijpen in een taal die iedereen waarschijnlijk begrijpt: we gaan dus niet alleen wereldkampioen worden met resultaatvoetbal, maar we gaan dat ook met opgeheven hoofd met mooi voetbal halen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij zou de heer Bekkers heel erg blij moeten zijn met goede resultaten in resultaatvoetbal.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij heeft de heer Bekkers nooit gevoetbald.

De VOORZITTER: De heer Kocken gaat nu door met zijn betoog.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ja, want wij zijn als liberalen inderdaad redelijk resultaatgericht. Als ik dan kijk naar het punt waar wij zojuist bij de interruptie waren aangekomen, het belang van innovatie, dan heeft juist het debat tussen Voetius en Regius weer eens duidelijk gemaakt wat het belang van die innovatie is. Daarvoor willen wij als liberalen ruimte hebben. Dan zet ik ook weer even de spiegel voor onszelf als provincie. Ik vind het internationaal gezien toch wat lastig uit te leggen dat wij als meest competitieve regio, als topregio, hier regels hebben die de afstand van eierautomaten tot de weg bepalen, of die bepalen dat als je met je buurman overeenkomt dat jouw stoep deels voor zijn huis mag liggen, dit volgens die regels niet mag. Van dat soort regels moeten wij af.

Ik wil letterlijk dat er ruimte komt voor ontwikkeling. We hebben hier een enorme leegstandsopgave. Het gaat om transformatie. In het coalitieakkoord zijn daarover goede dingen gezegd. Wij moeten ruimte geven voor die transformatie en onze regels daarop aanpassen. Dat zal helpen bij de ontwikkelingen waarover ook de heer Bekkers sprak en waarmee mensen in onze provincie bezig zijn. Dat is

goed. Ook al zijn we het er politiek gezien niet altijd over eens, we moeten elkaar wel scherp houden met nieuwe inzichten en nieuwe feiten. Daarvoor zullen wij samen ruimte moeten bieden. Mijn vraag aan het college is de volgende. Gelet op wat ik schetste over Utrecht als topregio, als de verbindende lijn in de komende jaren voor de samenwerking met het bedrijfsleven, met inwoners en met maatschappelijke organisaties, wat gaat het college dan doen om ervoor te zorgen dat wij in 2016 opnieuw verkozen worden tot die meest competitieve regio? Is daar een planning voor? Hoe gaat u de samenwerking opzetten?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Kocken stelt nu weer vragen aan het college. Wat wil de VVD nu aan kaders meegeven aan het college, die het moet meenemen bij de opstelling van de begroting? Gaat u straks een voorstel doen om regels af te schaffen? Of wilt u extra investeren in bepaalde dingen? Wat zijn uw eigen ideeën? Ik ben daar heel nieuwsgierig naar.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dank aan de heer Van Muilekom voor deze vraag. De VVD staat voor minder regels en voor meer ruimte voor de samenleving en voor ontwikkelingen. Het gaat specifiek om die ontwikkelingen. Niet zozeer om minder regels als zodanig. Wat er aan veranderingen in de samenleving is, moet de ruimte krijgen. Het gaat ons om lage lasten. Wij moeten hier in huis niet gaan bepalen hoe mensen hun zelfverdiende geld besteden. Dan gaat het om het ervoor zorgen dat je elkaar niet beconcurrert, door als provincie dingen te doen die gemeenten veel beter zouden kunnen doen. Het gaat juist om de aanvullende werking en het ervoor zorgen dat partijen bij elkaar komen. Als gemeenten er onderling niet uit komen, dan moet de provincie haar bevoegdheid pakken en moet ze doorpakken.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Heeft de heer Kocken concrete voorstellen die hij de Staten wil voorleggen? Dat zou ik namelijk wel interessant vinden. Gaat u lastenvermindering voorstellen?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Nee, die lastenvermindering staat goed opgenomen in het coalitieakkoord. Daar gaat het dus niet over. Het gaat er mij om dat we nu eerst bepalen dat deze topregio onze gezamenlijke ambitie is. Dan wil ik heel graag het debat aangaan over hoe wij daaraan samen invulling geven.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Een grotere open deur heb ik niet gekregen. Ik heb het coalitieakkoord bij me. Misschien kan de heer Kocken zeggen op welke bladzijde de lastenvermindering precies staat.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dan moet ik de heer Dercksen even meenemen in een economisch verhaal. Hij krijgt geen bladzijde van mij, omdat in het coalitieakkoord staat dat de opcenten niet verhoogd worden, ook niet met de inflatiecorrectie. Ik weet alleen niet op welke pagina dat precies staat. Als de heer Dercksen weet wat inflatiecorrectie inhoudt, dan weet hij ook dat dit praktisch betekent dat er aan lastenverlaging wordt gedaan.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ja, 'call me stupid', maar in de vorige vergadering heb ik u gevraagd of u gaat uitsluiten dat de lasten worden verhoogd. Toen heeft u nadrukkelijk gezegd: "Nee, dat gaan wij niet uitsluiten, want er zijn best omstandigheden denkbaar waarin de VVD zegt dat de lasten worden verhoogd." Nu doet u een inflatiecorrectie al af als een lastenvermindering. Het kan verkeren.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Dercksen doet een heel aardige debaterende truc. Het is wel aardig om die hier even uit te leggen. Hij stelt een vraag over volgend jaar, 2016, en de coalitieperiode waarvoor het voornemen in het coalitieakkoord staat om de lasten gelijk te houden, dus zonder de inflatiecorrectie. Dan is het feitelijk een verlaging. Dan staat er ergens ook de bepaling dat indien het zo is dat door externe omstandigheden onze inkomsten enorm gaan dalen, die wij niet meer kunnen opvangen door bezuinigingen en door het nog eens doorspitten van de reserves, wij dan mogelijk de inflatiecorrectie gaan afschaffen. Dat zijn twee onvergelijkbare grootheden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil niet suggereren dat ik het coalitieakkoord beter ken dan de heer Kocken, maar volgens mij staat dat er niet in. In het vorige debat heb ik u gevraagd of het mogelijk is dat de VVD instemt met een verhoging van de opcenten, de belasting die wij hier heffen. Toen heeft u gezegd dat die omstandigheden denkbaar zijn. Ik hoop dat u na een maand andere inzichten heeft gekregen. Misschien kunnen we daarvoor samen een motie indienen. Dan dienen wij ook nog een motie in vandaag. Als u dat wilt vastleggen, graag. Er staat echter niet in het coalitieakkoord dat u gaat verminderen. U heeft een verhoging toegezegd. Ik kan het niet mooier maken.

De VOORZITTER: Voordat u doorgaat, het volgende. Op dit moment wordt een vijftal moties van de PvdA rondgedeeld. Ze maken vanaf dit moment deel uit van de beraadslaging.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik herinner mij de gedachtewisseling met de heer Dercksen van de vorige keer. Toen heb ik aangegeven dat het niet om een verhoging gaat, maar om de inflatiecorrectie, dat wij die niet uitsluiten en dat wij, naar de omstandigheden waarin die aan de orde is, daarnaar kijken. Het zou illusiepolitiek zijn om het wel uit te sluiten.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Soms is steun vanuit onverdachte hoek wel zo verhelderend. Ik wil tegen de heer Dercksen graag zeggen dat het helaas echt wel zo is dat de afspraak is dat de opcenten blijven zoals ze zijn. Aangezien er niet eens een inflatiecorrectie op zit, komt dat de facto neer op een verlaging van de lasten voor de burger, uiteraard aangenomen dat de inflatie positief is. Wij vinden dat heel jammer. Je zou het op zijn minst op niveau moeten houden. We zijn al de op een na laagste van Nederland. Hoe schandelijker kun je het hebben? Daarnaast is het louter zo dat als vitale taken van de provincie in het geding zouden komen, wij dan al onze middelen moeten bezien en dat in die zin daar een verhoging van de opcenten bij kan horen. Ik neem aan dat u dat dan in die algemene termen ook onderschrijft.

De VOORZITTER: Wat is uw vraag?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dit was even een verheldering uit onverdachte hoek, om het debat te stroomlijnen.

De VOORZITTER: Ja, ja. Nu komt de heer Dercksen weer naar voren om daarop te reageren.

De heer DERCKSEN (PVV): Nee, nee. Ik vind dit een natuurlijk moment om een andere vraag te stellen. Misschien stel ik die straks ook aan de heer Bekkers, maar ik stel hem in elk geval nu ook aan de heer Kocken. Er wordt nu namelijk nogal nadruk gelegd op het feit dat u de opcenten niet wilt verhogen. Een kinderhand is gauw gevuld. We hebben ook de meicirculaire gezien. Daarin staat dat, daar waar dit college zo'n € 8.000.000 per jaar extra wil uitgeven, u de helft alweer kwijt bent. Betekent dat met de toezegging die ik nu hoor van de heer Bekkers dat u ondanks dat niet de lasten gaat verhogen?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De meicirculaire is pas uit. Daarna wordt op dit moment goed gekeken door GS, om te bezien wat de betekenis is. De gedeputeerde komt daarover straks misschien nog iets melden. In het coalitieakkoord hebben wij een bepaalde volgorde afgesproken voor hoe wij naar inkomstenverminderingen kijken. Dat houdt in dat wij de uitgaven eerst nog eens goed tegen het licht houden. Is alles nodig? Wij kijken dan ook naar de reserves. We kijken of de tegenvallers in de begroting verder kunnen worden opgevangen. Pas in laatste instantie zou dat eventueel kunnen inhouden – let op mijn woorden – dat de inflatiecorrectie wordt toegepast. Dan gaat u mij vragen of ik het inzicht heb, hier, op dit moment achter dit kathedertafel, om te voorzien of dat al of niet het geval zal zijn. Zo goed ben ik nu ook weer niet thuis in alle details op het gebied van de financiën van de provincie. Dat moet ik er eerlijk bij zeggen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het coalitieakkoord ook gelezen, met de financiële dekking die erbij stond. Ons werd toch wel duidelijk dat het een uiterste krachtsinspanning was om die centen bij elkaar te krijgen. Nu staat er in de meicirculaire dat er helaas € 3.500.000 of

soms misschien wel meer aan tekorten gaat optreden in de komende jaren. Denk ik dan als enige hier na? Of heeft u zelf ook niet het idee van: dit gaat niet goed? We hebben de begroting al uitgeknepen. Het is een stofkamoperatie, zo hebben we net gehoord. Nu moet er dan opnieuw een stofkamoperatie plaatsvinden. Hoeveel kammen hebt u? Wanneer houdt het op?

(De heer De Kruijf neemt het voorzitterschap over.)

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik beschouw deze vraag bijna als een retorische vraag, als ik de houding van de heer Dercksen erbij zie.

De VOORZITTER: Dan is het woord aan u.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb net de vraag aan het college gesteld welke plannen het heeft om ervoor te zorgen dat wij topregio blijven. De VVD-fractie zal in elk geval bij alle voorstellen vanuit het college elke keer de vraag stellen: wat draagt het bij aan het behouden van die Europese toppositie?

Ik kom bij het derde en laatste deel van mijn betoog. Ik heb daarbij op mijn aantekeningenlijstje staan: "wij en de anderen". Kijkend naar het college, dat net is aangetreden, zie ik vier personen – de commissaris is er nu even niet, dus zie ik vier personen. Deze vier personen zijn samen goed en daadkrachtig aan de slag gegaan. Ik hoor ook vanuit het veld terug dat soms onduidelijk dat er een andere gedeputeerde zit, maar dat het vooral de persoonlijke inbreng is en dat voor de rest de betrouwbaarheid van het bestuur zo belangrijk is en dat het een aardige, nieuwe kennismaking is met personen die ambitie en een heleboel werklust uitstralen. Ik ben blij om dat te zien. Ik wens u veel plezier in de komende jaren.

De VVD kijkt uit naar de samenwerking, niet alleen met het college en met de andere partijen hier – daarover kom ik zo nog te spreken –, maar juist ook naar het uitzoeken of het ontwikkelen van die andere werkwijze om meer in samenwerking met de direct betrokkenen aan de slag te gaan, dus met het bedrijfsleven, met de maatschappelijke organisaties en met inwoners. Wij hebben vandaag een paar moties in te dienen over wat soms genoemd wordt burgerparticipatie. Persoonlijk heb ik moeite met die term, want het lijkt dan net alsof het over anderen gaat dan over onszelf; wij zijn ook allemaal burgers. Het gaat er meer om hoe je de meest direct betrokkenen erbij betrekt. Ik merk dat, ondanks alle kennis die wij hier in de organisatie hebben en ondanks de organisatieontwikkeling die in gang is gezet om te komen tot die meer netwerkachtige organisatie die in staat is om met dat brede netwerk van andere betrokkenen samen te werken, dat er hier toch nog wel behoefte is aan externe adviezen. Hoe doe ik dat samenwerken met die andere betrokkenen nu op een goede, zorgvuldige manier? Ik ben nooit zo van de nieuwe instituties en van de nieuwe clubjes die je daarvoor opricht. We zijn nu bezig met een werving en selectie voor de Provinciale Commissie Leefomgeving (PCL). Een aantal van u weet dat de VVD daarvan nooit een heel warme vriend was. Het is een wettelijke plicht en we hebben nu wel de kans om met een nieuwe samenstelling er echt iets van te maken. Ik stel voor ervoor te zorgen dat de PCL bekijkt hoe je in de totstandkoming van het beleid juist op de uitvoering het betrekken van andere actoren een goede plek kunt geven. Graag ontvang ik een reactie hierop van het college, want de PCL adviseert ook aan het college. Tegenwoordig heet dat 'stakeholders'.

Ik kom toe aan de afronding. Het is trouwens wel aardig dat tijdens je bijdrage de voorzitter een paar keer wisselt. Ik zie nu weer een andere voorzitter.

(De commissaris van de Koning neemt het voorzitterschap over.)

De VOORZITTER: Fris als een hoentje.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dat is mooi. Even terugblikkend op de afgelopen weken. Ik memoreerde dat wij in Noordwijkerhout samen aan de slag zijn geweest. We hebben ook nog wat discussies gevoerd over andere werkwijzen en hoe wij samenwerken. Dat was af en toe wat

onwennig. We hebben verschillende werkculturen in onze partijen en we hebben verschillende ideologische brillen. Het was niet altijd even gemakkelijk om elkaar te vinden. Soms werden er constructieve voorstellen gedaan en dan zag je daarvan niet altijd de meerwaarde in. Dat heb ik zelf ook wel eens gehad. Of er werd een voorstel gedaan dat door anderen direct werd weggezet als kolder. Dat moet in zo'n proces kunnen. Ik ben in elk geval blij dat wij elkaar wel de ruimte hebben gegeven, ook al zagen we het zelf niet zo zitten om het te gaan uitproberen en om het nieuwe te doen.

Ik kom weer even terug bij de ruimte die Regius nooit gehad heeft. Hij werd uiteindelijk weggestuurd van de universiteit, althans, de Cartesiaanse leer mocht niet meer onderwezen worden. Hier in dit huis wil ik een andere, open werksfeer onder elkaar hebben. Het wordt anders dan in de vorige periode. Dat is maar goed ook; de samenleving verandert. Ik denk dat wij samen in die houding van Voetius die ik schetste, zo van: "Ja, maar onze zekerheden, ook al zijn ze fout, loslaten? Help, hoe moet dat?" moeten springen. We moeten naar buiten, we moeten minder in huis vergaderen. Wij hebben daar heel veel zin in.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Laten we met het belangrijkste beginnen: de stropdas van de heer Hoefnagels. Ook ik had gisteren Vaderdag. Ik kreeg een snor. Ik heb de keuze gemaakt die thuis te laten.

De voorjaarsnota. Bijna in de zomer en toch heet deze plotseling de kadernota. Daarmee is het belangrijkste nieuws daaruit wel verteld. Er staat namelijk weinig beleid in. Er is wel wat nieuws; ik zei het al in de commissie BEM. In tegenstelling tot de cijfers van het CBS zitten er in dit huis mensen die menen geconstateerd te hebben dat er in de voorgaande jaren een duidelijke daling van het auto- en motorbezit heeft plaatsgevonden. De feiten zijn weerbarstig. Het autobezit steeg in 2013 met een vol procent, met 5000 stuks. Landelijk gezien daalde het autobezit in 2014 met 2/100^e procent. In 2015 gaat het autobezit weer groeien.

De vraag rijst wie iets constateert wat niet te constateren valt. Wie checkt dan nog wat in de voorjaarsnota, kadernota, opgeschreven wordt. Ik zou deze vraag graag beantwoord willen zien. Wij willen graag weten hoe dit linkse wensdenken in de zomernota zijn plaats heeft gevonden.

De jaarrekening en de zomernota, kadernota, geven nu ook aan PS inzicht hoe de nieuwe coalitie haar nieuw bedachte taken gaat financieren. Reserves worden aangesproken. Overschotten worden opgesoupeerd. De extra opcenten worden als een speer weer uitgegeven. Dit college gaat de extra opbrengsten van de motorrijtuigenbelastingen weer direct uitgeven en dan niet aan mobiliteit. Misschien mag ik de collega's eraan herinneren dat de bedoeling van die opcenten ooit is geweest om de provinciale wegen te onderhouden. Intussen is echter ook op provinciaal niveau de automobilist verworden tot de melkkoe van de willekeurige hobby's van de willekeurige gedeputeerde. De betalers van de motorrijtuigenbelasting blijven gewoon in de file staan. Wij komen straks nog te spreken over de Loenerslootsebrug. Hier gaat het geld namelijk liever naar festivals. De keuze van het college om de mensen lekker in de file te laten staan en om liever stadslandbouw of een bioboer te financieren. De automobilisten betalen hier echter nog steeds het grootste gedeelte van de begroting.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Dercksen. Kan de heer Dercksen mij vertellen, als je alle provincies op een ranglijst zet en als je dan kijkt naar de hoogte van de opcenten, welke plek de provincie Utrecht inneemt op die totale ranglijst? Hoe verklaart hij in die zin het begrip 'melkkoe'?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat zal ik zo doen. De heer Meijer heeft profetische gaven, want ik heb dat uitgerekend, speciaal voor hem. Ik kom daarop straks terug. Overigens zullen wij straks de motie van het CDA steunen, die aandacht vraagt om iets te doen aan de Loenerslootsebrug. Wat ons betreft is het natuurlijk veel concreter om daarvoor geld te reserveren. Natuurlijk zou het probleem van de Loenerslootsebrug gewoon in het coalitieakkoord hebben moeten staan.

Speciaal voor de heer Meijer het volgende. We moeten nu maar eens af van het idee dat de opcenten laag zijn. We zijn een kleine provincie, met relatief weinig provinciale wegen. Per kilometer provinci-

ale weg zijn wij de op twee na duurste provincie. Vijf provincie doen het met minder dan de helft per kilometer. Hoe kan dat? De lasten zijn dus niet laag, maar de lasten zijn hoog. We hebben het er net al met de heer Kocken over gehad dat hij mogelijkheden openlaat die nog verder te verhogen. De verkiezingen zijn tenslotte voorbij.

De jeugdzorg. Het college gaat een lectoraat inrichten. Wij zijn daarop niet op voorhand tegen. Het zou best een nuttig instrument kunnen zijn, maar wij zijn toch wel benieuwd naar het ontstaan van het lectoraat. Is het nu zo geweest dat er geld over was en dat de gedeputeerde heeft gedacht aan de vraag wat wij daarmee gaan doen? Of is het echt een vraag uit het veld geweest? Dat zou ons een veel sympathiekere insteek lijken. Een aanvullende vraag daarbij is: is dit de meest nuttige besteding van het geld binnen de jeugdzorg, voor zover wij daaraan überhaupt nog geld kunnen en mogen uitgeven? Graag een toelichting van de gedeputeerde daarop.

We hebben ook een vraag over het GS-budget. Dat kwam nu in de kadernota terug. Daarin wordt voorgesteld dat budget te evalueren. In de afgelopen jaren heb ik al vastgesteld dat dat budget niet specifiek wordt genoemd in de stukken; niet in de begroting en niet in de jaarrekening. Het komt verder niet voor. Wij verzoeken GS om dit in de toekomst te specificeren. Ik heb een motie bij me, maar ik ga ervan uit dat het niet nodig is die in te dienen. Geef nu eens een specificatie van hoe groot dat GS-budget is en wat ervoor wordt gedaan.

Vandaag is er een tsunami aan moties. Wij hebben er één achter de hand, vertelde ik net. Wij hebben in de commissie BEM ook geluisterd naar de coalitiepartijen. Zij zeiden: "Maak het nu niet allemaal zo concreet met allemaal moties." Wij hebben ons die moeite daarom voor een belangrijk deel bespaard. Vage moties zouden dan wel een kans kunnen maken. Wij zijn echter niet van de vage moties, dus daaraan doen wij niet mee.

Wij vragen aandacht van de gedeputeerde voor de unaniem aangenomen motie om via Brussel met geld iets te doen aan het gat tussen het opleidingsniveau van werkzoekenden en het opleidingsniveau dat de markt vraagt. Hoewel de verwachtingen zijn dat de economie gaat aantrekken, lijkt het er voorsnog op dat dit de werkloosheid niet erg zal terugdringen. De noodzaak is dus groot, zeker bij mensen die langer werkloos zijn. Wij hebben de hoogste werkloosheid van Europa bij 50-plussers. Laten we daaraan ook aandacht besteden en laten wij niet alleen aandacht besteden aan jonge mensen. Als je eenmaal 50 bent en je bent werkloos, mag je na twee jaar WW je huis opeten en ben je aan de goden overgeleverd. Laten wij daarvoor ook aandacht hebben. In Utrecht hebben we 45.000 werklozen. IT-bedrijven gaan dit land verlaten, omdat wij geen goed opgeleid personeel kunnen bieden. Dat kan toch niet zo zijn? In de werkgroep Europa heb ik het voorbeeld gegeven dat wij via de EBU de werkgevers aansporen om zelf personeel op te leiden en daarbij via Brussel de financiële middelen ter beschikking stellen met daaraan gekoppeld een werkzekerheidsgarantie. Zo'n constructie lijkt ons, gegeven de omstandigheden, de meest effectieve wijze om inhoud te geven aan die motie. Voor de helderheid: de PVV vindt dat het ministerie van Onderwijs er natuurlijk voor moet zorgen dat er goed onderwijs is en dat de opleidingen aansluiten bij de arbeidsmarkt. Gegeven de omstandigheden zou dit echter toch een mooi instrument kunnen zijn. Ik begrijp ook wel dat wij op dit dossier geen successen kunnen melden, maar misschien is het toch goed dat de gedeputeerde hier haar visie – het liefst deze visie – wil onderschrijven.

Over banen gesproken: ik was aanwezig bij de behandeling van de herijking PRS/PRV. Daar werd ons verteld hoe belangrijk de creatieve industrie is. Dan voel ik toch altijd de behoefte dat eens na te kijken. Hoe groot is die sector dan? Wat blijkt? 3,8% van de banen in Utrecht is een creatieve baan. Elke baan is ons even lief, zolang het geen Melkertbaan is. Misschien is het echter wel goed dit in perspectief te blijven zien.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Dercksen. Hij noemt het percentage van 3,8%. Dat is inderdaad een schitterend percentage, maar dat perspectief waarover hij spreekt, houdt dat in dat hij zegt dat het een mooi percentage is en dat wij moeten proberen dat omhoog te krijgen omdat het zo veel toegevoegde waarde voor de provincie Utrecht heeft?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind überhaupt niet dat een overheid percentages omhoog zou moeten krijgen. Ik ben iemand van de markt. Als de markt ervoor zorgt dat wij 15% creatieve banen krijgen, dan ben ik daar voor. Ik denk niet dat wij hier via de overheid kunnen bepalen hoe hoog bepaalde percentages zijn. Ik heb dat gezegd omdat ik vaak in dit huis hoor hoe belangrijk die industrie is. Nogmaals: ik vind het uitstekend dat mensen in de creatieve industrie werken, maar laten wij het wel in het perspectief zien dat het om een relatief kleine arbeidsgroep gaat.

Ik wil graag over Doorn beginnen. In de afgelopen tijd heeft ook de bodemverontreiniging in Doorn ons beziggehouden. Daaruit blijkt dat politieke kleur niet altijd van belang is ten aanzien van hoe je een dossier oppakt. Het gaat er vooral om of je als gedeputeerde in staat bent empathie op te brengen voor mensen die in de knel zitten en die onder druk zijn komen te staan. Het gaat om mensen die zich niet veilig voelen in hun eigen huis. Ik ben niet te beroerd om te vertellen dat ik de indruk heb dat de nieuwe gedeputeerde dit dossier met meer assertiviteit tegemoet treedt dan dat in het verleden is gebeurd. Mogelijk zou zij hierbij het verschil kunnen maken.

We zijn er nog niet, laat ik voorzichtig blijven. We hopen dat het dossier tot een goed einde kan worden gebracht. Het weghalen van de PER-machine is natuurlijk een grote stap voor de bewoners. Wij zijn daar bijzonder blij mee. We houden de vinger aan de pols en blijven met name geïnteresseerd in het onderzoek naar het tijdstip van de vervuiling.

Dan de meicirculaire van 19 juni. Die zal volgend jaar dan wel de kadercirculaire heten. Die bevatte politiek interessante informatie. Waar dit college namelijk nog € 8.000.000 gaat uitgeven aan allerlei nieuwe taken en nieuwe hobby's, blijft daar opeens nog maar de helft van over door tegenvallers. Wat gaat dat nu betekenen voor met name de nieuwe taken? Ik heb het gevraagd aan de heer Kocken, maar hij had de cijfers nog niet helemaal gelezen, zo begreep ik. Wat wordt de afweging? Wat gaat er gebeuren? Ik zou daarvoor toch wel een handvat van dit college willen krijgen.

Een fors aantal partijen probeert in dit huis ook de sociale woningbouw op de agenda te zetten. Met de uitzondering van de toezichthoudende rol in verband met de verdeling van statushouders hebben we hier bij de provincie niet of nauwelijks een taak. De zorgen delen we natuurlijk wel. Echter, in tegenstelling tot al die andere partijen die zich zogenaamd zorgen maken, loopt de PVV niet weg voor de oorzaak van deze problemen in de sociale woningbouw, namelijk de ongebreidelde instroom van gelukzoekers. Kosten: € 36.000 per asielzoeker – zeg maar: per klant van de mensenhandel – per jaar. Terwijl kankerpatiënten geen medicijnen meer kunnen krijgen, omdat deze te duur zijn, betaalt werkend Nederland een kleine € 1.000.000.000 per jaar aan mensen die duizenden euro's hebben betaald om naar Nederland te komen en vervolgens op rekening van diezelfde belastingbetaler in de watten worden gelegd.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor nu dat twee totaal verschillende termen door elkaar gebruikt worden, namelijk de term gelukzoekers en de term asielzoekers. Kan de heer Dercksen misschien een definitie geven van beide?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik zeggen dat de mensen die hier op dit moment komen, bijna allemaal flink in de buidel hebben moeten tasten om hier te komen. Asielzoekers zijn mensen die weg willen uit een bepaald gebied. Asielzoekers zijn geen mensen die speciaal naar een gebied toe willen. Ik denk dat wij het grootste deel van die mensen wel kunnen scharen onder gelukszoekers. Al die mensen komen door een heleboel veilig gebied hier naartoe. Ik heb het de vorige keer al gezegd: als je uit Syrië komt, dan kom je langs Egypte, delen van Tunesië zijn veilig, er zijn tal van veilige plekken in de regio en er zijn opvangkampen in de regio. Ik denk dat ik daarom met een gerust hart kan zeggen dat de meeste mensen die hier nu op dit moment komen en veel geld betaald hebben, dus gelukszoekers zijn.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou hier geen heel debat over het vluchtelingenvraagstuk willen horen, maar ik vind het wel belangrijk dat wij dat onderscheid maken. Ik wil wel gezegd hebben dat ik het er bovendien niet mee eens ben zulke mensen gelukszoekers te noemen. Ik kan misschien ook wel mijn hele vermogen inzetten om in Amerika te komen, omdat ik

hier weg wil vluchten. Die mensen hebben er misschien veel geld voor betaald, maar zij hebben in veel gevallen een heel goede reden om weg te willen uit het land waar zij vandaan komen, omdat zij daar misschien vanwege hun religie, hun geartheid of om welke reden dan ook niet veilig zijn. Ik zou die term dus met wat meer voorzichtigheid willen gebruiken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik ken de verhalen dat je op de markt in Eritrea een enkele reis Europa, EU, kunt bestellen. Die mensen gaan niet naar Bulgarije, die mensen gaan niet naar Roemenië, die mensen gaan niet naar Rusland en die gaan niet naar Amerika. Die gaan naar Nederland, naar Engeland en naar Duitsland. U en ik weten waarom.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Bij een eerdere gelegenheid heb ik al gezegd dat de heer Dercksen in deze statenperiode steeds meer probeert deze kaart te trekken. Daarmee moet hij vooral doorgaan. Hij zwamt. Ik heb dat ook al eerder gezegd. Hij heeft geen kennis van zaken. Hij weet niet hoe het werkt met die overtochten. Hij heeft zich niet verdiept in de omstandigheden van deze mensen, want als hij dat wel gedaan had, dan had hij deze uitspraak nooit gedaan. Ten tweede voeg ik aan zijn betoog toe dat de SP ook bij de tegenbegroting van de laatste keer nadrukkelijk het representatiebudget van GS als bezuinigingsoptie heeft geïntroduceerd. Het gaat dan om een bezuiniging met een kwart.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat de heer Meijer zwetst. Ik heb natuurlijk kennisgenomen van al die verhalen die hier op tafel liggen. We spreken mensen bij de IND, 'mind you'. Vertel mij nu niet dat wij geen kennis van zaken hebben, integendeel.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst sluit ik mij aan bij de heer Schaddelee. In aanvulling daarop wil ik een andere poging wagen. Wat is er namelijk mis met geluk zoeken? Zijn wij niet allen gelukzoekers in het leven? Stelt u zich voor dat u, mijnheer Dercksen, een christen zou zijn in Syrië en het risico loopt op vervolging door IS. Op de een of andere manier heeft u wat spaarcenten bij elkaar gekregen en heeft contacten met iemand die zegt dat hij u een veilige overtocht kan bieden. Zou u dan, voor u en uw gezin, die kans willen benutten?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij nemen het de mensen niet kwalijk dat zij met of zonder geld een poging wagen hier te komen. Iedereen zoekt een beter leven. Dat is volstrekt begrijpelijk. Mijn kritiek is dus niet gericht op die mensen, maar mijn kritiek is gericht op het beleid van dit land en met name op het beleid van de Europese Unie dat al die mensen hier toelaat. Ik wilde nog iets zeggen over ouderen en over hoe andere mensen het financieel moeilijk hebben. Wij kunnen geen verzorgingsstaat overeind houden en het gaat niet goed zolang wij € 36.000 per asielzoeker moeten betalen en wij er dit jaar € 1.000.000.000 extra bij moeten doen om die mensen een advocaat te geven, een huis, een inboedel, mobiele telefoons en weet ik wat allemaal. Ik hoop dat wij daarover eens usance bereiken. Het gaat niet goed. Daar komt natuurlijk ook het Islamaspect nog eens bij. We moeten die Islamisering stoppen. We hebben er grote problemen mee, niet alleen in Nederland, maar 'all over the place' in Europa. Wij moeten daaraan echt een halt toe roepen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik vat het antwoord op als een ja. Als de heer Dercksen in die positie zou zijn, zou hij die kans ook grijpen. Ik had het in dit geval niet over moslims; het gedachte-experiment ging over christenen. Gegeven dat wij topregio van Europa zijn en u bent daar met uw gezin, in armoede en op weg. U heeft gehoord van die topregio. Die heeft een motie aangenomen dat zij topregio blijft. Er is ook nog een linkse partij die zegt dat met het blijven van een topregio een voorbeeld moet worden gesteld in de wereld. Dan denkt u: "Nou, dat is de plek waar ik moet zijn." Zou u het dan vanzelfsprekend vinden dat in het kader van mensen die solidair zijn met elkaar, die topregio de plek is waar u op zijn minst zou moeten kunnen regelen dat zij u een veilig heenkomen biedt?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het wordt een beetje een feitenvrije discussie. Ik denk dat het verstandig is dat de heer Bekkers zich even verdiept in de arbeidsparticipatie van de asielzoekers en dat wij het betoog vervolgen. Dit doet mij overigens wel denken aan vrienden van

mijn ouders. Zij vertrokken na de oorlog naar Australië. Die mensen zijn twee keer terug geweest. Ik heb ze een keer gesproken. Zij hadden een Australisch accent. Die mensen praten nauwelijks nog Nederlands. De tweede generatie, hun kinderen, zijn Australiërs. Dat zijn geen Nederlanders. Het zijn zelfs nauwelijks nog mensen van Nederlandse herkomst. Zij zijn Australiërs. Ons probleem is hier dat wij met tweede-, derde- en vierde generatie allochtonen zitten die geen Nederlanders worden. Sterker nog: de cijfers worden steeds beroerder.

De VOORZITTER: We gaan terug naar de kadernota.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal het afronden. Mijn laatste opmerking in dezen is dat de immigranten vanuit Europa naar Australië zeer waarschijnlijk niet stelselmatig in een hoekje zijn gezet en zijn gestigmatiseerd en dat de integratie waarschijnlijk enorm is bevorderd omdat zij daar welkom zijn geheten. Als ik u, mijnheer Dercksen, nu uitnodig om dat ook te doen met de mensen die hier nu eenmaal zijn, dan zal het misschien met de volgende generaties gauw genoeg beter gaan.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Tegen de heer Bekkers zeg ik: die mensen hebben de mouwen opgestroopt en zich een krieb gewerkt om zich te kunnen aanpassen aan Australië. Dat zijn Australiërs geworden. Ik zag wat beweging op de rechterflank. Wij gaan niet alle mensen over één kam scheren. Dat heeft de PVV-fractie nooit gedaan. Er doen veel mensen mee. Veel van hen doen het goed. Dat is allemaal fantastisch, maar we kunnen de instroom niet aan.

De VOORZITTER: We gaan terug naar de kadernota. Dat hadden we net afgesproken. De heer Hoefnagels heeft daar een vraag over.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Als u dat heeft afgesproken, dan heb ik daar geen vragen over.

De VOORZITTER: Akkoord. Dan gaat de heer Dercksen door met zijn betoog.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag. Ik zit soms te worstelen met de vraag of de heer Dercksen hier nu als Eerste Kamerlid praat over Europa en weet ik wat allemaal of dat hij dat doet als statenlid. Welke voorstellen gaat de heer Dercksen ons nu doen, gezien zijn betoog? Ik raak het spoor namelijk een beetje bijster.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik had het over de problemen bij de sociale woningbouw. Ik verzoek u om met uw collega's in Den Haag te bellen, om te zeggen dat wij hier grote problemen hebben met de sociale woningbouw, dat er geen plek meer is voor Nederlanders, dat zij tien jaar op een wachtlijst moeten staan en waarschijnlijk nog langer en dat zij er iets aan kunnen doen en dat uw collega's in Den Haag daaraan iets kunnen doen door ervoor te zorgen dat die instroom wordt beperkt.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! De kadernota geeft een vooruitblik op de begroting voor 2016. Het is een voorlopige vooruitblik, omdat wij afgelopen vrijdag een document hebben gekregen over de meicirculaire. Dat betekent dat er gegarandeerd nog aanpassingen op die begroting zullen komen. De vooruitblik zal nog wijzigen.

Even over deze kadernota; daarover praten wij nu. Met name de wijzigingen die het gevolg zijn van het coalitieakkoord 2011 – 2015 zijn hierin opgenomen. Hierover heeft D66 inhoudelijk weinig opmerkingen. De kadernota, voorheen voorjaarsnota, is bij uitstek het moment waarop een politieke partij haar plannen, voorstellen en ideeën voor de komende jaren uitgebreid naar voren brengt. Dit is D66 ook gewend te doen. Als je echter een nieuw coalitieakkoord mag opstellen, dan heb je de mogelijkheid om die plannen niet alleen in je spreektijd naar voren te brengen, maar ook om die als kaders mee te geven aan een nieuw college. Het nieuwe coalitieakkoord is voor D66 de beste beschrijving van onze plannen voor de komende jaren. Dat coalitieakkoord hebben wij een maand geleden reeds uitge-

breid besproken. De uitwerking ervan verwachten wij onder meer later dit jaar in de begroting en verder in de komende maanden en misschien nog iets later in uitwerking met een aantal kadernota's of andere nota's en beleidskaders.

Wij gaan niet onze bijdrage van de afgelopen maand herhalen. Juist in het zicht van de nieuwe werkwijze van de Staten, zoals wij die op 5 en 6 juni hebben besproken, heeft D66 ervoor gekozen om deze dag in het teken te stellen van de verbinding. Allereerst de verbinding met elkaar, binnen de Staten. Ik hoop dat we, gezien de tijd, vanmiddag het voorstel bespreken om te komen tot een nieuwe werkwijze in de Staten. Bij deze kadernota bespreken wij ook veel moties om GS richtingen mee te geven in de verdere uitwerking van het coalitieakkoord. Ik ben er blij mee dat deze in grote mate voorafgaand aan de Statenvergadering zijn rondgestuurd. Het heeft ons geholpen ons erop voor te bereiden en om her en der een aantal aanpassingen voor te stellen. Het heeft in elk geval het interne politieke debat in mijn fractie een goede impuls gegeven, met name dit weekend via de mail. Het was nogal een drukte van belang. Ik kan dan ook aangeven dat wij ons in een groot aantal moties goed kunnen vinden. Uiteraard niet in alle moties, want elke partij maakt immers haar eigen afwegingen.

In de tweede termijn zal ik proberen te reageren op een groot aantal moties, die niet al in het debat aan de orde zijn geweest. Ik verzoek de voorzitter om tegen die tijd enige coulance voor de spreektijd in acht te nemen, gezien de vele moties. Daarentegen zal ik het in mijn eerste termijn beknopt houden.

De verbinding met de samenleving, de bedrijven, de gemeenten, de belangenorganisaties en zo verder is op 5 en 6 juni uitgebreid aan de orde geweest. Bijna geen enkele taak van onze provinciale taken kunnen wij uitvoeren zonder de verbinding te leggen met die partijen. In de afgelopen tijd zijn er meerdere voorstellen gekomen over hoe wij die verbinding kunnen verbeteren, als PS, maar ook als GS. Voor PS zit het in de nieuwe werkwijze. Zo praten wij woensdag met de nieuw te vormen gemeente Vijfheerenlanden. Hopelijk is het een open gesprek, waarin wij elkaars wensen en mogelijkheden kunnen bespreken. Of dat tot resultaat heeft datgene wat de heer Van Muilekom al aangaf om zo veel mogelijk gemeenten bij ons te houden, is aan hem. Laten wij in elk geval over dat soort onderwerpen het gesprek open aangaan, met elke gemeente.

Aan GS vraag ik of het hieraan ook gevolg wil geven. In de afgelopen jaren zijn de kaders die wij als PS hadden vastgesteld vaak als hard uitgangspunt genomen in gesprekken met bijvoorbeeld gemeenten. Het afwijken van die kaders was bijna onmogelijk, terwijl er natuurlijk altijd uitzonderingen zijn. Wil GS in overleg met hen, dus met de gemeenten en met andere organisaties, deze kaders in elk geval als leidraad gebruiken? Van een leidraad kun je in voorkomende gevallen namelijk afwijken. Er zijn immers uitzonderingen die de regel bevestigen. Als de Staten kunnen meepraten over die afwijkingen, dan zijn we samen echt goed bezig met het beleid dat wij gezamenlijk hebben opgesteld.

Tot slot de verbinding met onze inwoners. Bij het bespreken van de jaarrekening heb ik het al gehad over hoe ingewikkeld het voor een leek is om te begrijpen hoe de jaarrekening gelezen moet worden. D66 heeft een voorstel aangeleverd voor een lekensamenvatting. Dit als voorbeeld voor hoe wij inwoners misschien beter kunnen betrekken bij dat proces binnen de provincie. Bij deze kadernota is een aantal moties ingediend en er zal er nog een aantal ingediend worden die hier ook op ingaan. D66 is blij dat deze vorm van verbinding goed wordt besproken in Provinciale Staten. Je ziet dat ze allemaal net even een ander belang behartigen. Wij proberen de juiste punten daaruit straks mee te nemen. Laten we straks even bekijken welke moties daarover zijn ingediend.

Die verbinding kan niet zonder openheid. Zowel inwoners als ondernemers kunnen meerwaarde hebben door het opstellen van data als open data. Daarover hebben wij in het coalitieakkoord een paragraaf opgenomen. Er kunnen veel apps worden ontwikkeld, al dan niet vanuit een creatieve sector. Dat kan steeds meer economische spin-off geven.

In het coalitieakkoord hebben wij opgenomen dat wij meer openheid willen. Zo zou bijvoorbeeld een volledig open jaarrekening, zoals vanmorgen besproken, duidelijk maken waar de provinciale gelden vandaan komen en naartoe gaan. Een verdere open data huishouding levert naar verwachting zelfs binnen de organisatie meerwaarde op. Informatie is voor ambtenaren dan namelijk gemakkelijker en sneller terug te vinden en eenvoudiger te combineren met andere databronnen. Dan heb ik het nog niet

over de cocreatie die kan ontstaan als betrokken inwoners kunnen meedenken met datgene wat in openheid en in de openbaarheid aan informatie beschikbaar is. D66 wacht uiteraard af hoe GS denkt aan de verbetering van die open data huishouding te gaan werken.

Vooruitlopend daarop brengen wij nogmaals onze motie [waarstaatjeprovincie.nl](http://www.waarstaatjeprovincie.nl) in herinnering. Deze motie uit 2013 riep op om, naar voorbeeld van de gemeentelijke versie, in IPO-verband te komen tot een vergelijkingsite van provinciale domeinen. In 2013 is deze motie statenbreed aangenomen. Uiteindelijk is deze echter niet uitgevoerd, omdat hiervoor binnen het IPO geen draagvlak bestond en het de verwachting was dat een vergelijkingsite met minder provincies veel geld zou kosten en weinig toegevoegde waarde zou hebben. Tot onze verbazing is de destijds door D66 ingeleverde URL [waarstaatjeprovincie.nl](http://www.waarstaatjeprovincie.nl) inmiddels in de lucht. De provincies Zuid-Holland en Flevoland hebben deze site gezamenlijk opgezet, om een betere vergelijking te kunnen maken tussen de verschillende provincies. Ik weet niet of de heer Dercksen zijn informatie daar uit heeft gehaald. Ja? Dat dacht ik al. Het is ontzettend gemakkelijk om op die manier te zien hoeveel opcenten je binnenkrijgt per strekkende kilometer aan provinciale wegen. Momenteel is deze site nog gevuld met vooral algemene openbare informatie, ook van de provincie Utrecht. Enkele pagina's met meer specifieke informatie zijn in voorbereiding. In feite zijn wij inmiddels op basis van de informatie die daar van ons op staat 'free rider' als je de motie uit 2013 nog een keer beschouwt. Dat is niet onze wens. D66 roept GS daarom op om op korte termijn in overleg te treden met die beide provincies om alsnog invulling te geven aan de motie van D66 uit 2013. Afhankelijk van het antwoord hebben wij daarvoor een motie voorbereid.

Zoals ik al zei houd ik een kort verhaal, omdat wij alles over de kaders voor de begroting van het komende jaar al besproken hebben bij het coalitieakkoord. Ik zou het hierbij willen laten, ware het niet ...

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Hoefnagels. Vindt u de kadernota beleidsarm?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ja.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Heeft D66 ideeën om de kadernota beleidsrijker te maken?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Zoals ik zojuist zei: op het moment dat u die vraag aan de heer Kocken stelde, had ik het coalitieakkoord bij de hand en zei ik: "Dat moet ik dadelijk meenemen, want dan kan ik daarmee zwaaien." Aangezien we ook digitaal zijn: kijk dit is ons coalitieakkoord. Het coalitieakkoord is een stuk beleidsrijker. Daarin staan echt de zaken die D66 wil bereiken. Daarmee hebben wij het perfecte plaatje binnen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou het heel aardig hebben gevonden als u had gezegd: "We hebben een verkiezingsprogramma waarin een aantal heel goede ideeën zit. Die ideeën zou ik graag willen meegeven om uit te werken in de begroting." Het past ook in het coalitieakkoord.

De heer HOEFNAGELS (D66): Weet u wat het mooie is? U zou ons verkiezingsprogramma eens moeten lezen en dit vergelijken met het coalitieakkoord.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Is dat ook zo'n wijde zak?

De heer HOEFNAGELS (D66): Nee, niet vertellen tegen de coalitie, maar echt bijna alles wat wij in ons programma hebben staan, staat ook in het akkoord.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben blij dat de heer Hoefnagels de stelling onderschrijft die ik al eerder noemde.

Ik heb een vraag over de meicirculaire, net zoals ik die aan de heer Kocken voorlegde. Het college gaat voor allerlei taken € 8.500.000 uitgeven. U bent ongeveer de helft kwijt. Hoe gaan we dat doen?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Er staan vijf stappen in het verhaal dat GS afgelopen vrijdag aan ons heeft gestuurd. Daarbij hebben wij uiteraard onze vragen. Wij moeten nog eens even goed praten over hoe dat allemaal gaat. Ik hoop dat wij die gelden ergens kunnen vinden. Het is echt te vroeg om daarover nu iets te zeggen. Het vervelende is dat het meteen over de zomer heen gaat. Dan zit je al snel in september om daarover te praten. Ik wil graag kijken hoe wij daarmee gezamenlijk omgaan. Het zijn negatieve cijfers. Dat klopt.

Ik volg de cijfers nu een aantal jaren. Ik moet wel zeggen dat mij elk jaar opvalt dat de meicirculaire elk keer ontzettend negatief is. Dan ga je vervolgens de begroting aanpassen met van alles en nog wat. Dan komt de septembercirculaire en dan krijg je er ineens een paar miljoen euro's bij. Ik vind het een vaag en lastig middel om op te sturen. Ik weet niet of de heer Dercksen daarover ook zijn ideeën heeft.

De VOORZITTER: Dat is uitlokking.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ja, maar ik hoop toch niet dat de heer Hoefnagels het beleid gaat inrichten, in de hoop dat het in de najaarsrapportage weer meevalt. Ik had gehoopt dat ook de collegepartijen even hadden nagedacht over wat te doen met deze meicirculaire. Klaarblijkelijk bent u niet zo ver. We gaan het volgen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Nee, ik ben nog niet zo ver dat ik precies weet wat daar mogelijk is. U had het zojuist over de stofkam die net is doorgevoerd. In feite hebben wij twee jaar geleden de stofkam doorgevoerd. We willen er nu nog een keer doorheen. Zijn er zaken op bepaalde terreinen die wij uitvoeren en waarvan wij allemaal zeggen dat die niet echt nodig zijn? We moeten kijken of we daaruit nog geld kunnen halen. We moeten even kijken wat daar allemaal uitkomt. Het is een begroting van € 570.000.000. We praten nu over € 3.000.000 of € 4.000.000 aan bezuinigingen. Dat is maar 0,5%.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik grijp even terug op het inkijsje dat de heer Hoefnagels gaf voor de triomf van D66 en op de mededeling dat wij feitelijk het programma van D66 overgeschreven schijnen te hebben tijdens de coalitieonderhandelingen. Uit goede en betrouwbare bron heb ik vernomen dat D66 in de vorige coalitieperiode een lijstje van tien speerpunten had die alle tien afgevinkt zijn en dat die ook in de pocket waren. Gefeliciteerd daarmee. Ik mag echter aannemen dat u omwille van een goede balans in de coalitie zich in de komende jaren vooral zult inspannen om ervoor te zorgen dat de andere coalitiepartijen ook wat meer binnenhalen en dat D66 dan vooralsnog even genoeg heeft.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! In elk geval zeg ik tegen de heer Bekkers: ik heb uw lijstje van vijf speerpunten voor de verkiezingen gezien. Volgens mij kunnen wij ons daarin redelijk vinden. Ik denk dus dat als u uw lijstje afvinkt, wij daarmee ook al behoorlijk tevreden zijn. Tegelijkertijd is het zo dat als de VVD een behoorlijk deel van haar lijstje afvinkt, wij daarmee ook tevreden zijn.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Een korte bijdrage van mijn kant. Ik vind de interruptie van de heer Bekkers – die ik natuurlijk een warm hart toedraag, dat spreekt voor zich – niet zo heel erg handig. Het illustreert namelijk zo duidelijk hoe weinig van GroenLinks er in het coalitieakkoord staat.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil juist even informeren waar je dat lijstje kunt indienen, want wij hebben ook nog wel een lijstje. Ik dacht dat wij in de Staten daarover gingen. Kennelijk zijn er echter nog meer plekken waar die zaken gedaan worden.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat zal over vier jaar kunnen.

De VOORZITTER: De heer Hoefnagels rondt zijn betoog af.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik had mijn betoog zojuist al afgerond.

De VOORZITTER: Dan gaan wij nu over naar de bijdrage van de heer Meijer. Het ziet ernaar uit dat dit de laatste bijdrage voor de lunch wordt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik begin met twee technische, huishoudelijke mededelingen. De eerste is dat de motie van de PvdA over de stageplaatsen geacht wordt te zijn meeondertekend door de SP. Misschien kan dat op de een of andere manier administratief nog in dit verhaal verwerkt worden, want de SP staat er niet bij.

Het tweede punt is iets minder technisch. Ik sluit mij aan bij degenen die van mening zijn dat de effecten van de meicirculaire hier toch aan de orde horen te komen en dat ik daarop graag een toelichting wil van de gedeputeerde. Het kan natuurlijk niet gebeuren dat er uiteindelijk al dan niet oplossingen worden gevonden en dat wij pas als de begroting er ligt zien tot wat dat allemaal geleid heeft, of vooral waar het niet toe geleid heeft. Bovendien is enigszins een delicaat aspect dat nogal wat coalitieambities ontleend zijn aan die ontwikkelingen die zich juist niet blijken voor te doen. Daarom lijkt het mij niet meer dan zinvol dat ook hierop wordt teruggekomen door zowel de gedeputeerde als de vertegenwoordigers van de coalitie.

De kern van het verhaal van de SP. U kent onze partij. U weet dat wij van directe uitspraken houden. U weet dat wij zijn van boter bij de vis. Zo hebben wij ons in de afgelopen vier jaar opgesteld. Dat wil zeggen: dit willen we, daar moet het geld bij, daar moet geld vanaf, daar moet het geld naartoe. Ter voorkoming van mogelijke vragen in dat opzicht zeg ik dat die geloofwaardigheid en die helderheid van de boodschap blijven bestaan; laat ik daarover geen enkel misverstand laten bestaan. We hebben echter ook ervaren dat wij vier jaar lang tegen een muur opgelopen hebben; laten we het maar gewoon eerlijk zeggen. Er was een heel duidelijke scheiding tussen de belevingswereld van de coalitie en de belevingswereld van de oppositie. De strijdpunten daarin namen af en toe verbeterde vormen aan. Mensen die in de vorige Staten hebben gezeten kunnen dat enigszins bevestigen.

Dan komt er Noordwijkerhout. Voor de mensen die geen idee hebben waarover ik het heb, de mensen die op de tribune zitten of iemand die naar de uitzending kijkt: in Noordwijkerhout vond kortgeleden een werkconferentie van deze Staten plaats. Daarin is gesproken over de manier van samenwerken, over de manier waarop je naar elkaar kunt luisteren en over de manier waarop je met meer samenwerking tot een bepaald eindresultaat kunt komen. Daar is in elk geval van de zijde van de coalitie aangekondigd dat men de samenwerking met de oppositie zoekt, meer dan voorheen. Ik kan niet verhullen dat mijn fractie blij is met die toezegging. Je kunt natuurlijk zeggen, naar een Bijbelse uitspraak: aan de vruchten zult men ze kennen. Met andere woorden: we gaan achterover zitten en we wachten af of de coalitiepartijen dat wel echt menen. Laten we er nu eens van uitgaan dat dit het geval is. Dan noem ik in het bijzonder de uitspraak van de heer Hoefnagels, tijdens de laatste vergadering van de commissie BEM. Daarin heb ik hem horen zeggen: "Wij, de coalitie, zitten met het probleem dat wij ons coalitieakkoord nog niet hebben kunnen uitwerken in de voorliggende kadernota. Dat betekent dat er nog allerlei voorstellen geconcretiseerd moeten worden. Als de oppositie echter komt met beleidsintenties, dus met richtingen die zij graag ingebracht wil zien in dat proces, dan staan wij daarvoor open, mits niet te concreet ingevuld, zo van: het geld gaat naar A en naar B en precies dat instrument moet je inzetten. Dan willen wij kijken wat wij daarmee kunnen en zijn wij bereid, uiteraard na instemming van de Staten, dat mee te nemen in de verdere uitwerking". De SP-fractie is van mening dat we dat maar eens moeten proberen. Laten we maar eens kijken waar we uitkomen. Dat betekent dat wij een aantal punten die ons zwaar tot zeer zwaar en tot uiterst zwaar op de maag liggen, hier voorleggen met een niet mis te verstane probleemstelling, maar wel met een uitdaging, vrienden van de coalitie, om waar mogelijk hieraan invulling te geven en bij de presentatie van de begroting te laten zien wat ze ervan gebakken hebben. Dan spreken we elkaar opnieuw. Of dat op dezelfde manier zal zijn, blijkt dan wel weer. Ik denk dat dit een goede manier is. De heer Hoefnagels heeft die kans geboden om te zeggen dat we misschien ergens komen. Misschien kunnen we voor elkaars intenties openstaan en zal dat uiteindelijk een beter eindresultaat geven dan hetgeen wij in de voorgaande jaren gedaan hebben.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben erg blij met de woorden van de heer Meijer. Dat meen ik echt oprecht. We zijn natuurlijk politiek gezien niet direct elkaars grote vrienden, maar voor de samenwerking betekenen zijn woorden en onze intenties wel dat wij hier goed moeten kunnen uitkomen. Dat het op een andere manier gaat dan in de vorige periode heb ik ook al een keer als wens uitgesproken. Even ter verduidelijking, naar aanleiding van een opmerking die hij net maakte, heb ik een vraag. U herhaalde de woorden van de heer Hoefnagels. Het gaat om beleidsintenties, dus het gaat niet specifiek om de vorm. Is het dan akkoord als bij een aantal moties, waarvan wij de heel concrete uitwerking, die nu soms in het dictum staat, niet helemaal kunnen ondersteunen, maar waarbij wij wel de gedachte achter de motie meenemen, wij deze op die manier in de stemming behandelen?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie dit debat zo dat wij met elkaar in gesprek zijn. Wij leggen onze voorstellen neer. Ik ga die in de komende minuten toelichten. Daarmee gaan wij aan de slag. Evenzo gaan wij aan de slag met de andere voorstellen. Ik kan mij zo voorstellen dat wij uiteindelijk voor het scheiden van de markt, dat wil zeggen voor de stemmingen, vragen wat van voldoende draagvlak is voorzien, waarmee wij uit de voeten kunnen en wat er voor ons beiden een werkbaar en geloofwaardig – dat staat voor ons voorop – eindresultaat kan opleveren. Ik zie dat proces met belangstelling tegemoet.

De VOORZITTER: Vervolgt u uw betoog.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ja. Ik kom nu bij een aantal concrete aangelegenheden. Laten we duidelijk zijn: wat hebben wij in die voorstellen gedaan? We definiëren een probleem. Dat doen wij onomwonden. Wij zeggen wat er gebeurt. Wij verzoeken daarvan serieus werk te maken, met inachtneming van de verantwoordelijkheid van de provincie. Voor mijn part met inachtneming van het coalitieakkoord. Ik zeg altijd maar zo: het resultaat telt. Voor mijn part ook met inachtneming van de kerntaken zoals wij die kennen. De concrete invulling daarvan staat immers niet vast, ook nu weer opnieuw in deze statenperiode. Misschien kan bij die concrete invulling datgene wat wij allemaal belangrijk vinden een weg naar de uiteindelijke realisatie vinden.

Dan heb ik het onder meer over de woningnood. Het is duidelijk dat de PvdA en de SP natuurlijk een hoge mate van verwantschap hebben bij deze problematiek. Dat wil ik niet verhelen. Als kleine nuance op datgene wat de heer Van Muilekom gezegd heeft vinden wij echter niet dat op het gebied van woningen de provincie in beginsel een voorttrekkersrol moet spelen. Wij vinden dat voor die taken primair dicht bij de mensen in eerste instantie de zet is aan gemeenten in samenwerking met corporaties, met de voorwaarden die het kabinet, waarover ik allerlei uitspraken zou kunnen doen, uiteindelijk voorlegt. Als blijkt dat de zaak allerwegen vastloopt, als blijkt dat er te weinig van die woningen komen, als blijkt dat de wachttijden zo hoog zijn, als blijkt dat de huren zo hoog worden, zodat mensen er niet mee uit de voeten kunnen, als blijkt dat er veel geïsoleerd wordt, maar daar nog te weinig, dan zeg ik dat het onze taak als provincie is om erin te springen en niet om te zeggen dat wij alles overnemen en dat er een andere verantwoordelijkheidsverdeling komt. Wat kunnen we doen om ervoor te zorgen dat die problemen worden opgelost? Waar de zaak vastloopt, hebben wij een taak. Wonen en energie zijn taken waaraan wij ons gecommitteerd hebben. Het is vanuit die intentie en vanuit die randvoorwaarde dat wij ten aanzien van de woningnood, het energiezuiniger maken en de hoge huren concrete voorstellen gaan indienen, waarvan wij denken dat de provincie ter aanvulling op de Woningwet en ter aanvulling op datgene wat tot dusver is vastgelegd, een krachtige, ondersteunende rol kan spelen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Waar de heer Meijer verwantschap ziet met de PvdA op dit thema, weet ik niet. Het is namelijk dit kabinet, met de PvdA voorop, dat de huren in de sociale sector heeft verhoogd. Ik zie niet waar u de verwantschap ziet. Hoe denkt u dat als wij hier in de provincie een motie zullen aannemen, omdat wij de huren te hoog vinden – u vindt de PVV aan uw zijde – dat het gezicht zal zijn van minister Blok, die het toch al niet zo gemakkelijk heeft, als de heer Meijer of een verantwoordelijk gedeputeerde eraan komt met de vraag of de huren misschien een beetje kunnen worden verlaagd?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie het een beetje anders dan de heer Dercksen. Dit kabinet is een schandelijk kabinet. Het beleid deugt in dat opzicht van geen kanten. Huurders en mensen die afhankelijk zijn van betaalbare woningen, worden allerwegen in de steek gelaten. Wij zitten hier in Provinciale Staten. Wij zien dat de statenfractie van de PvdA zich dit probleem toch aantrekt. Dat blijkt duidelijk. Daar zit de verwantschap. Wij hopen natuurlijk dat zij tegen deze buitengewoon onsympahtieke regering te hoop loopt en zal zeggen dat zij na deze vergadering zodanig overtuigd is dat zij een krachtige oproep doet aan het kabinet om onmiddellijk te stoppen met het afbraakbeleid. Heb ik de heer Dercksen zo een duidelijke afschildering gegeven van hoe wij erin staan?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ja. Tegelijkertijd kijk ik naar de heer Van Muilekom. Dat contrasteert een beetje, moet ik zeggen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! We kijken allemaal al naar gelang onze gemoedstoestand. Gelukkig voeren wij een zakelijk debat en betekent dit dat wij op basis van de argumenten die wij nu uitwisselen tot meningsvorming komen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij staan op zich achter wat er landelijk gebeurt. Wij zien het als een gegeven. Ik ben hier echter gekozen door de mensen uit de provincie. Wij zien hier een aantal vraagstukken die wij graag ter hand nemen en willen oplossen en aanpakken. Ik moet zeggen dat, zoals de heer Meijer het beschreef over de Woningwet en waar primair de taken liggen, wij dat van harte onderschrijven. Wij onderschrijven ook dat een aantal problemen niet opgelost wordt en dat het dan vastloopt. In die zin vinden wij ook dat de provincie dan echt in actie moet komen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie nog twee mensen die iets willen zeggen. Ik zie wel dat de tijd steeds verder zakt.

De VOORZITTER: Dat hoort ook zo.

De heer MEIJER (SP): Ik heb het idee dat daar een beetje interruptietijd in zit.

De VOORZITTER: Nee, nee, nee, zo werkt dat niet. De tijd staat nu stil. Dat geeft de heer Hoefnagels de gelegenheid u een vraag te stellen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! De heer Meijer dient een aantal moties in op het gebied van wonen. Op het moment dat de heer Van Muilekom dat deed, heb ik ook aangegeven dat hij bepaalde oplossingsrichtingen geeft, terwijl andere partijen, waaronder die van de heer Dercksen, aangeven dat wij geen taak hebben op het gebied van wonen, zeker niet met het in werking treden van de nieuwe Woningwet per 1 juli. Bent u het ermee eens dat het dan misschien een goed idee zou zijn, op het moment dat de Staten eerst inzichtelijk hebben wat zijn taak is en wat wij zouden kunnen doen en welke behoefte er is, voordat wij precies en direct over uw moties gaan stemmen?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik volg de overwegingen van de heer Hoefnagels met belangstelling. Zoals ik het op dit moment zie, sluit dat naar mijn idee in enige mate aan bij de praktijk zoals gedeputeerde De Vries die heeft toegepast, zij het naar ons oordeel op een wat te bescheiden wijze. We weten allemaal over de wasstraat, we weten allemaal dat wij in het kader van binnenstedelijk bouwen het allemaal graag wat grootser hadden gezien – daarvan hebben we geen geheim gemaakt – en dat er allerlei mogelijke projecten zijn waarin nadrukkelijk ook de sociale woningbouw om de hoek komt kijken, alleen niet in die mate waarin wij dat graag zien. Wij denken dat de Woningwet geen maximumkader aangeeft, maar een minimumkader en dat je daaromheen natuurlijk gewoon je eigen verantwoordelijkheid hebt. In onze voorstellen – dit zeg ik ook tegen de heer Hoefnagels – leggen wij de probleemstelling neer en zeggen wij dat u het toch met ons eens bent dat er enorme wachtlijsten zijn, dat het in deze tijd voor gemeenten ongelooflijk moeilijk is om daarvoor met corporaties oplossingen te vinden, dat er sprake is van sociale ellende als gevolg van het buurtbeleid dat op dit moment wordt gevoerd en dat wij met elkaar graag een energiezuinige provincie zijn. Als je echter

nu aan de ene kant praat over nul-op-de-meter en als je kijkt aan de andere kant naar de enorme hoeveelheid sociale huurwoningen die in de grote steden nog het E- en F-label heeft en als je kijkt naar het totale maatschappelijke belang van de maatregelen die wij nemen, dan lever je een enorme bijdrage aan het energiezuiniger maken van woningen in de provincie als je die labels zo hoog weet te krijgen, niet naar het beste label, maar wel een substantieel deel daarboven. Vanuit die overwegingen zeggen we: hoe je het ook doet en welke middelen je ook inzet, dat laten we over aan u als coalitie. Wat een vertrouwen. Heeft de heer Hoefnagels dat ooit meegemaakt? Maak er maar wat van. We willen best meepraten. We spreken elkaar straks in november. Dat is mijn gedachte.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie mijn gedeputeerde denken: "Hé, wie gaat er op mijn stoel zitten?" In een deel van de moties die u zojuist heeft aangekondigd kan ik mij heel goed vinden. Ik had het met name over de woningvoorraad. U geeft inderdaad in grote mate oplossingsrichtingen. Die oplossingsrichtingen ken ik nog niet allemaal. Ik ga dus niet over al die moties direct zeggen dat die de juiste oplossingsrichting bevatten.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! We hebben geprobeerd zo min mogelijk te sturen in een oplossingsrichting. Ik wil niet helemaal stuurloos zijn, maar toch zo veel mogelijk ruimte laten in de manier waarop het gerealiseerd wordt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! We kennen de heer Meijer natuurlijk als iemand van de Staat. Enige associaties met Chavez kon ik zojuist niet onderdrukken. De Staat biedt echter niet altijd de oplossing. De Staat is vaak het probleem. Zeker als u het heeft over het isoleren van woningen, is intussen het woningabonnement op de markt. Ik weet niet of u dat kent. Daarbij investeren aanbieders van energie in het energiezuiniger maken van woningen. Er zijn ook gesprekken met corporaties gaande. Dat betekent dat de corporaties voorlopig de lasten blijven betalen en dat het energiebedrijf gaat isoleren. Zij mogen dan, wat zij minder aan energie leveren en wat ze eraan verdienen, houden totdat het is terugverdiend. Een fantastische regeling. De markt heeft het al bedacht en opgelost. U bent het paard achter de wagen aan het spannen door hier dus weer de overheid in te voegen. Dat moeten we niet doen. Dat is duur en de oplossingen liggen op straat.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Klaarblijkelijk denk ik iets liberaler dan de heer Dercksen. Ik denk dat als wij de situatie zoals hij die voorstelt – hij laat de naam Chavez vallen; ik wil daarover op een ander moment best eens met hem doorpraten – zien in relatie tot de problematiek die hier nu voorligt, wij ons moeten afvragen wat wij eigenlijk voorstellen. Denkt u dat wij tegen dat soort voorstellen, dat door partijen wordt gedaan, zeggen dat dat niet zo moet worden gedaan en dat het niet goed is? Denkt u dat wij zeggen dat wij puur door staatsingrijpen en zonder het respecteren van de verantwoordelijkheid van andere partijen hier de koers voorschrijven? Nee, wij willen gewoon dat er bij elkaar wordt gezeten: zie het als jouw probleem, voel je verantwoordelijk en probeer die wegen te behandelen die de kortste weg naar de oplossing betekenen. Dus niets staatsgestuurd. Breng iedereen bij elkaar. Onttrek je er niet aan en maakt het tot jouw probleem. Probeer van daaruit, vanwege de betrokkenheid bij de mensen die de negatieve effecten van het beleid ondervinden, datgene te doen dat in het belang is van de mensen in onze provincie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Mijn stelling is juist dat dit allemaal al gebeurd is. Die mensen zitten al bij elkaar. Mijn verzoek is om niet nog meer mensen aan tafel te zetten, want dat kost geld, maar om dit gewoon door de markt, die het al aan het oplossen is – door energieaanbieders, private verhuurders, corporaties – te laten uitwerken. Zij hebben het al op tafel liggen. Daar moeten wij afblijven. Dat is mijn suggestie. Anders wordt het duur en waarschijnlijk ook inefficiënt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Sorry, ik wil graag reageren op de woorden van de heer Dercksen.

De VOORZITTER: Hij had geen vraag. Hij deed een oproep.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik twee woorden wijden aan die oproep? De heer Dercksen zegt dat de problemen zijn opgelost, dat de problemen van de energiezuinige corporatiewoningen zijn opgelost. Praat u eens met een corporatiedirecteur in Utrecht of Amersfoort. Zij smeken de provincie om een bemiddelende rol te spelen. Het is niet anders. Dat betekent dat ook uit die marktpartijen de behoefte komt. Door de randvoorwaarden van het kabinet, door de klemmen waarin de gemeente zit, vooral ook financieel, komt de zaak niet in beweging. Help daarom. Die rol nemen wij serieus.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal het niet over het kabinet hebben. Dit is natuurlijk een van de betere kabinetten die wij sinds de oorlog gehad hebben. Daar komen de heer Meijer en ik niet zomaar uit. Mijn vraag is gericht op het probleem dat hij schetste, namelijk dat van de wachtlijsten voor sociale woningen. Hij wil daar daadkrachtig tegenaan gaan. Het woord daadkracht spreekt ons als VVD altijd aan. Zijn er maatregelen die de heer Meijer uitsluit als het gaat om het aanpakken van de wachtlijsten?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is heel simpel. Wij willen dat de wachtlijsten korter worden en dat de mensen die vanuit het oogpunt van hun portemonnee aangewezen zijn op die betaalbare woningen, daar toegang toe krijgen. Dat is best een complexe problematiek. Daarom zeggen wij, deels om samen te werken met de coalitie, dat natuurlijk als een ongedeeld genoegen wordt ervaren, maar los daarvan ook omdat het erom gaat dat als wij als PvdA en SP een probleem zien, het er nu om gaat dat wij een periode nemen. Wij noemen daarbij de begroting. Dat wil niet zeggen dat alles klaar moet zijn voor de begroting, maar dat wij kunnen zien en dat er iets gebeurt en dat er stappen worden gezet over hoeveel, wat en wanneer. Dat wordt nu juist iets van het proces dat voor ons ligt. Vanuit die invalshoek stellen wij dingen aan de orde. Op zich sluiten wij niets uit dat ertoe leidt dat mensen toegang krijgen tot betaalbare woningen. Dan hangt het er maar vanaf wat het idee is, wat de voordelen en de nadelen zijn. Wij staan open voor alles, maar het resultaat telt. Dat blijkt ook uit de teksten die wij geformuleerd hebben.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dan begrijp ik in elk geval dat wij de aanpak van scheefwonen kunnen meenemen in deze discussie.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij nemen alles mee. Duidelijk mag zijn dat je moet bekijken welk probleem je oplost met welk middel. Daarover denken de VVD en de SP iets anders. Wij zien scheefwonen slechts als een zeer partiële oorzaak van het probleem. Wij zien het in de kwantiteit; daarin is het een en ander misgelopen. Wij zien de suggesties van de heer Kocken met belangstelling tegemoet.

Ik dien nu alvast moties in die ik eerder heb aangekondigd.

Motie M37 (SP): bestrijd woningnood in de provincie Utrecht.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

overwegende:
dat de provincie de maatschappelijke opgaven centraal stelt;

constaterende:

- dat in de stad Utrecht de gemiddelde wachttijd voor een sociale huurwoning 8,2 jaar is, in IJsselstein iemand die een woning aanvraagt te horen krijgt dat hij 11 jaar moet wachten, in Stichtse Vecht de wachttijd gemiddeld 8 jaar is en er andere gemeenten in Utrecht zijn met vergelijkbare wachttijden;*
- dat hier vele duizenden inwoners van de provincie Utrecht de dupe van zijn;*
- dat de woningbouwcorporaties door diverse oorzaken onvoldoende investeringsvermogen hebben om substantiële aantallen betaalbare woningen bij te bouwen;*

- *dat marktpartijen in toenemende mate geïnteresseerd zijn te investeren in de bouw van huurwoningen;*

dragen het college op:

zich samen met gemeenten, corporaties, huurders(organisaties) en particuliere investeerders maximaal in te spannen om wonen bereikbaar te houden voor huishoudens die aangewezen zijn op de sociale huursector.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M38 (SP): energiezuiniger maken sociale huurwoningen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

overwegende:

- *dat Provinciale Staten moties aangenomen hebben, die aangeven:*
 - *dat de provincie een grote ambitie heeft op gebied van duurzame energie;*
 - *dat de provincie een voorbeeldfunctie heeft voor duurzame energie en met voorstellen komt voor duurzame energie in provinciale gebouwen en andere objecten;*
 - *dat de provincie zich gaat inzetten voor het energiezuiniger maken van corporatiewoningen;*
- *dat er bij de energieprestaties van sociale huurwoningen een wereld te winnen is;*

dragen het college op:

uiterlijk ten tijde van de begroting van 2016 voorstellen uit te werken om middels garantstellingen en cofinanciering zo veel mogelijk sociale huurwoningen energiezuiniger te maken.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M39 (SP): huur te duur.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

overwegende:

dat de ontwikkeling en de kwaliteit van de provincie Utrecht een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van alle overheden, stakeholders, maatschappelijke organisaties en inwoners;

constaterende:

- *dat alleen al in de stad Utrecht de gemiddelde huurprijs van vrijkomende sociale huurwoningen in vier jaar tijd met 30% is gestegen naar € 618 per maand, kale huur;*
- *dat dit voor heel veel inwoners betekent dat zij 50% of meer van hun inkomen aan huur en energie uitgeven (inclusief huursubsidie);*
- *dat dit ook geldt voor veel inwoners in de andere gemeenten;*

dragen het college op:

zich samen met gemeenten, corporaties en huurders(organisaties) maximaal in te spannen om wonen betaalbaar te maken voor huishoudens in de sociale huursector.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties M37, M38 en M39 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld. U hoeft niet naar de klok te kijken, want die is stil blijven staan.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Voor werkgelegenheid geldt min of meer hetzelfde. Wij constateren een probleem. Wij zien dat er in 2014, zoals blijkt uit cijfers van het UWV, ongeveer 9000 werklozen bij gekomen zijn, mensen die werkzoekende zijn. De statistieken van het UWV zijn in dat opzicht bekend. Meer dan driekwart van deze mensen heeft een opleiding van vmbo of lager. Tot dusver is er in het coalitieakkoord gesproken over een relatie tussen onderwijs en dat wat de mensen aan perspectief geboden kan worden. Dat is zeer goed, maar voor de mensen die niet op school zitten en die net wat ouder zijn en dezelfde achtergrond hebben, moeten wij iets doen. Zie dat als een collectief probleem, waarvoor je verantwoordelijk bent en kom met een voorstel waarmee iets kan. Ik dien daartoe nu een motie in.

Motie M40 (SP): aandacht voor werkgelegenheid mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

overwegende:

- *dat er binnen het onderdeel Economische Zaken wel zorg is voor een economische benadering van maatschappelijke vraagstukken;*
- *dat het ondernemerschap wel ondersteund wordt, maar er weinig/geen aandacht is voor een werkgelegenheidsaanpak, met name voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt;*

van mening:

dat de provincie hier een voortrekkersrol in zou moeten vervullen;

dragen het college op:

in de begroting 2016 voorstellen uit te werken om deze voortrekkersrol waar te maken en met initiatieven te komen hier extra aandacht aan te besteden.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M40 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik noem nog – dat kan bijna niet anders en dat zal niemand hier anders van ons verwacht hebben – het openbaar vervoer, analoog aan de redenties die wij gevolgd hebben. Natuurlijk kunnen wij hier weer zeggen: zorg voor reguliere bussen in alle kernen en wijken. Dat is ons standpunt, daar staan wij voor, daarvoor hebben wij gevochten. We realiseren ons echter ook dat er een aanbesteding loopt en dat wij daaraan op dit moment niet meer zo gek veel kunnen veranderen. Wat dan te doen? We kunnen herhalen dat er gezorgd moet worden voor reguliere buslijnen in alle wijken en dorpen. We kunnen het ook anders benaderen, met een onzekere uitkomst. Dat betekent dat wij zeggen: provincie, voel je verantwoordelijk voor het kwalitatief en kwantitatief op peil houden van het OV. Kom ten tijde van de begroting met voorstellen. Het hoeft dan niet helemaal af te zijn, omdat dat waarschijnlijk niet kan. Geef daartoe aanzetten. Hoe gaan we ermee om, zodat we ervoor zorgen dat wij die mensen niet in de steek laten? Als aanvulling op de lopende concessie, als aanvulling op het programma van eisen. Wij dienen hiertoe een voorstel in.

Motie M41 (SP): bereikbaarheid kleine kernen en wijken.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

overwegende:

- *dat door de bezuinigingen het openbaar vervoer en met name het busvervoer steeds verder onder druk komt te staan;*
- *dat de inwoners van de kleine, soms afgelegen, kernen niet verder geïsoleerd moeten raken;*

dragen het college op:

uiterlijk ten tijde van de begroting 2016 voorstellen uit te werken waardoor in de kleine kernen en wijken het openbaar (bus)vervoer kwalitatief en kwantitatief op peil blijft, zodat deze goed bereikbaar blijven.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M41 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Zou de heer Meijer de termen kwalitatief en kwantitatief iets meer kunnen duiden? Bedoelt hij de buslijnen zoals die er altijd zijn in kwantitatief opzicht of bedoelt hij dat er passend vervoer moet komen, zodat iemand zich een aantal keren per dag kan verplaatsen? Graag een toelichting hierop.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag gaat over hetzelfde onderwerp. De heer Meijer heeft het over de huidige concessie. We praten echter veel over de nieuwe concessie. De nieuwe concessie gaat nog niet in. Dat duurt nog even. Voor de begroting kan daarmee dus weinig gebeuren. Wij hebben het voorstel aan u gedaan om te bekijken of wij iets kunnen doen zodat, zodra de concessie gegund is, wij dan in gesprek gaan met de concessiehouder om na te gaan of wij juist de vitale voorzieningen in de kleine kernen bereikbaar kunnen houden. Als dat dan niet via de concessiehouder kan, dan kunnen wij op dat moment met een voorstel komen. Hoe kijkt de heer Meijer daar tegenaan?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Iets doen voor de mensen is iets wat de heer Meijer altijd drijft. Wij kunnen elkaar vinden in het iets doen voor de mensen. Het probleem met heel veel van die kleine kernen is echter dat in het verleden is gebleken dat daar bijna geen mensen zijn die willen reizen met het OV. Op de een of andere manier moeten wij daarop iets zien te vinden. Uw motie is zo sympathiek dat het bijna schandalig is om daar tegen te stemmen. Tegelijkertijd weten we allemaal dat daar bijna geen mensen zijn die met het OV reizen, of dat wij dan misschien bijna individueel vervoer collectief moeten gaan financieren. Daar zit een bepaalde spanning in. Hoe kijkt u tegen die spanning aan?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wat bedoel ik met kwalitatief en kwantitatief? Dat is vrij eenvoudig. Je bekommert je erom dat er OV is en dat het OV een dusdanig regulier optreden heeft dat wij spreken van het in stand houden van de bereikbaarheid. De aardigheid hierbij is dat wij de rest neerleggen bij het gezamenlijk overleg. Wat verstaan wij daaronder en waarop komen wij dan uit als wij aan die opties denken?

Dat brengt mij ook bij de vraag van de heer Hoefnagels. Op zich vind ik zijn suggestie interessant. U vraagt, in acht genomen de processen die lopen en waaraan wij zo goed als niets kunnen veranderen, hoe wij desondanks kunnen proberen om de gaten die ontstaan op te vullen. Daarom vinden wij dat een interessante suggestie. Wij zullen die zeker meenemen tot aan het moment waarop wij tot stemming overgaan. Ik heb er goede hoop op dat wij elkaar in de komende momenten wellicht kunnen vinden.

Tegen de heer Schaddelee zeg ik het volgende. Hij zegt dat er geen mensen zijn in die dorpen die met het OV willen reizen. Ik weet dat de heer Schaddelee beter weet. Ik weet dat de ChristenUnie de nodige connecties heeft op het platteland. Hij weet ook dat daar veel mensen zijn die zijn aangewezen op voorzieningen. Wij zijn in Utrecht maar in beperkte mate een krimpregio. Die mensen hebben recht op

vervoer. Dat hoeft toch zeker niet altijd met de auto te zijn? Daar ligt ons punt. Het aardige is dat de invulling nieuw is aan deze aanpak. Wij zeggen dat dit het probleem is. Signaleert u dat en bent u het met ons eens dat dit een probleem is? Wij gaan eraan werken. Bij de begroting spreken wij elkaar. Ik hoop er dan iets over terug te vinden waarvan wij iets kunnen vinden. De invulling daarvan ligt bij ons allemaal.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De heer Meijer vraagt nu of wij het probleem signaleren en zegt dat de oplossingen open liggen. Ik heb nog wel een vraag bij het probleem. Eerlijk gezegd zie ik het probleem niet op het moment dat wij bussen laten rijden met minimaal zes mensen erin. Als het minder is, komen er andere oplossingen. Wat is nu het probleem dat dat soort buslijnen geschrapt worden en er dus kennelijk maar een heel kleine vervoersbehoefte is in een kern? Moet je dat probleem dan oplossen? Is dat probleem er eigenlijk wel? Hoe zou u het definiëren en hoe komen we erachter dat het een bestaand probleem is?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Die vraag van de heer Schaddelee verbaast mij een beetje. In de campagne hebben wij samen bij RTV Utrecht gezeten. Daar werd de casus Austerlitz voorgelegd, waar met een vrijwilligersbusdienst de gaten worden opgevuld, maar waarin er nog steeds te weinig sprake is van structureel openbaar vervoer, vooral in weekeinden en op zondagen; zo ervaren de mensen het. Daar is ook sprake van een zekere kwetsbaarheid ten aanzien van de organisator. Daar staat of valt namelijk alles mee. Wij kunnen er nu heel diep op ingaan, maar ik wil er niet op vooruitlopen. Wij zeggen: of het nu lukt of niet, het is ons aller probleem. Als het niet lukt, is het dus ook ons probleem. Dat is de invalshoek.

Tot slot dien ik nog een voorstel in over cultuureducatie in het voortgezet onderwijs. Er ligt een afspraak in het college om je te beperken tot het basisonderwijs. Wij vinden echter dat er reden is om het vmbo daarbij te betrekken. Daartoe zien wij aanleiding op grond van onderzoek. Wij proberen ernaar te streven om tot een soort herijking te komen, waarbij voor een deel het Rijk een verantwoordelijkheid heeft en voor een deel de provincie.

Motie M42 (SP): kunst op het vmbo.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

overwegende:

dat de provincie al haar inwoners wil opleiden tot participerende, creatieve burgers;

constaterende:

- *dat actief kunstonderwijs (toneel, dans, muziek, tekenen, schilderen en handvaardigheid) bij uitstek geschikt is om jonge mensen te leren innovatief en participerend te zijn;*
- *dat de leerlingen van vmbo's weinig structureel aanbod krijgen van deze vakken, terwijl deze groep juist alle zeilen bij moet zetten om aansluiting te vinden op de arbeidsmarkt;*
- *dat 70% van deze leerlingen in een groot recent onderzoek van LAKS aangeeft meer behoefte te hebben aan uitdagende opdrachten, meer eigen invulling wil en mogelijkheid tot excellentie;*
- *dat het Rijk op dit moment plannen heeft om deze opleiding, vmbo basis, kader en TL te verbeteren;*

dragen het college op:

- *een onderzoek te doen naar het structurele aanbod van expressievakken (zie hierboven) op de vmbo's in onze provincie;*
- *actief en effectief betrokken te zijn bij het ontwikkelen van rijksbeleid inzake de verbetering van de vmbo's in de provincie.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M42 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Ik schors de vergadering voor de lunchpauze. Ik wil de duur van de schorsing graag beperken tot 13.30 uur. Dat moet ongeveer lukken. Ik heb nog twee minuten de fractievoorzitters nodig voor een heel ander onderwerp. Ik verzoek de fractievoorzitters in de eerste zaal hier in de gang te komen. Het gaat om twee minuutjes, langer hoeft het niet te duren. Ik wens u allen een smakelijke maaltijd.

Schorsing van 12.37 uur tot 13.31 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik begin mijn inbreng graag met een korte overweging, geheel in de CDA-traditie. Het sluit mooi aan bij wat de heer Kocken in zijn inbreng naar voren bracht. Dit verhaal gaat nog langer terug dan het verhaal van de heer Kocken. Zeven leerlingen maakten met hun meester, ergens in het Verre Oosten, een ochtendwandeling. In het prille zonlicht schitterden de dauwdruppels. Bij een grote dauwdruppel liet de meester halt houden. Hij schaarde de leerlingen zo rondom de druppel dat de zon erop bleef schijnen. Hij vroeg aan hen welke kleur de druppel had. "Rood", zei de eerste leerling. "Oranje", zei de tweede. "Nee, geel", zei de derde. "Groen", zei de vierde. "Blauw", zei de vijfde overtuigd. "Paars", zei de zesde. De zevende leerling zei: "Nee, het is echt violet". Ze stonden verbaasd over deze verschillen. Aangezien ze er allen zeker van waren dat ze het goed zagen, kregen ze bijna ruzie. Toen liet de meester hen van plaats wisselen. Ik weet niet of wij dat in de Staten moeten doen. Heel langzaam drong tot hen door dat zij, ondanks verschillen van hun waarneming, toch allen de waarheid hadden gesproken. Met deze wijze woorden wilde ik starten. Vanochtend is het ook al gedeeld. Ook naar het coalitieakkoord blijf je op verschillende manieren te kunnen kijken. Het lijkt verschillende kleuren te hebben, want ik zie er toch echt een heel groene CDA-kleur in. Ik hoorde ook al over andere kleurnuances. Dat betekent dat het een mooi akkoord geworden is.

Ter voorbereiding op de behandeling van de kadernota heb ik eens teruggekeken naar de behandeling van de voorjaarsnota van 2014. Hij heette toen nog voorjaarsnota. Mijn voorgangster, Petra Doornenbal, refereerde in haar inbreng aan de veranderingen die zich in de veertien jaar van haar betrokkenheid bij de provinciale politiek hebben voltrokken. De majeure verandering die is doorgevoerd betreft vooral de taakopvatting van de provincie in relatie tot de mindere middelen die ons ter beschikking staan. De provincie is zich meer en meer op haar kerntaken gaan concentreren. De concentratie op die kerntaken betekent ook dat, nu er relatief minder middelen ter beschikking zijn, wij de taken waarvoor wij direct verantwoordelijk zijn goed kunnen uitvoeren. Het heeft ons zagezegd geholpen om de tering naar de nering te zetten. Het heeft ons ook gebracht dat wij anders naar onze rol opvatting zijn gaan kijken. Meer en meer worden wij als provincie een gelijkwaardige speler tussen andere maatschappelijke spelers. Samen met partners maatschappelijke issues oplossen in plaats van bovenaf te bepalen. Die positie is spannend. Het betekent immers dat we ons licht buiten de deur opsteken, voordat wij hier in huis tot besluitvorming komen. Dat willen wij als Staten en provincie ook. Als wij dat doen, zal dat onze besluitvorming verrijken. Het zal echter ook iets vergen van ons in dit huis. We zullen namelijk moeten luisteren naar de inbreng van buiten en naar elkaar. Dat illustreert natuurlijk ook het verhaal van de dauwdruppel. Er zijn meerdere kanten aan zaken. Vandaar dat ik blij ben met het debat dat ik vanochtend voorbij heb zien komen, al duurde het allemaal wat lang. Ik vind dat wij toch proberen om naar elkaar te luisteren, ook vanochtend al.

Dan de kadernota van dit jaar. Deze is, zoals erin staat, beleidsarm. De vertaling van het coalitieakkoord laat nog op zich wachten tot de begroting 2016. Wel kunnen wij constateren dat de provincie inmiddels scherp aan de wind vaart. Dat is ook in lijn met wat ik net verteld heb: een logisch gevolg van onze ambitie om de tering naar de nering te zetten en het huishoudboekje op orde te houden. Ook de komende jaren blijven wij dat doen. Dat betekent wel dat we heel scherp zullen moeten blijven zijn op wat wel en niet een rol van de provincie is. Dit ook in het licht van de meicirculaire, maar dat komt

allemaal aan de orde bij de begroting voor 2016. Wat het CDA betreft zijn onze kerntaken daarbij het uitgangspunt. In de afgelopen vier jaar hebben wij hiermee en start gemaakt. Als het aan ons ligt, gaan wij daarmee in de komende vier jaar door.

We hebben een aantal vragen voor het college in het licht van de kadernota. Voor het CDA, wat zeg ik: voor Utrecht, is het landelijk gebied van groot belang. Niet alleen voor de inwoners van het platteland zelf, maar juist voor alle inwoners. Je kunt er recreëren. Als je in de stad woont, is het fijn om te recreëren op het platteland. Als je op het platteland woont, is het prettig om gebruik te kunnen maken van de voorzieningen in de stad. Juist die combinatie van stad en platteland en natuur in elkaars nabijheid is kenmerkend voor Utrecht. Dat maakt het hier goed toeven. Voor dorpen en kleine kernen hebben wij nog wel uitdagingen aan te gaan om de leefbaarheid daar op peil te houden. We zien dat inwoners van dorpen en kleine kernen zich daarover zorgen maken. Dorpen en kleine kernen zijn erbij gebaat als inwoners zelf de leefbaarheidsissues oppakken. Dat wil zeggen: als er maatschappelijke opgaven liggen, moeten zij er zelf voor aan de lat staan en moeten zij zelf bedenken wat mogelijke oplossingen zijn. Dat kan per dorp verschillen.

Je ziet mooie ontwikkelingen, bijvoorbeeld in Austerlitz. Wie kent het niet? De coöperatie Austerlitz Zorgt. Inmiddels is 40% van de volwassen inwoners van Austerlitz lid van de coöperatie Austerlitz Zorgt. Deze coöperatie in Austerlitz zorgt ervoor dat mensen vervoerd worden, bijvoorbeeld naar zorginstellingen, et cetera. Het zijn heel mooie initiatieven. Een vergelijkbaar initiatief kwam zojuist tijdens de lunch voorbij. Dat initiatief is in Werkhoven, waar men de bibliotheek zelf organiseert. Het zijn prachtige initiatieven, waarbij men zelf met de leefbaarheid aan de gang gaat. Deze initiatieven verdienen het, als het aan het CDA ligt, in het zonnetje gezet te worden. Dat niet alleen, ze verdienen het ook om gedeeld te worden. Gedeeld met andere dorpen en kleine kernen, omdat je, als je vanuit verschillende manieren naar problemen kijkt, elkaar kunt inspireren. Austerlitz Zorgt is fantastisch. Waarom kan dat elders niet? Misschien kunnen er zaken anders in Austerlitz. Het is leuk en goed als inwoners elkaar kunnen inspireren en stimuleren. Vandaar dat het CDA, samen met andere partijen die mee ondertekenen, komt met een motie om deze initiatieven in de komende periode in het zonnetje te zetten en op die manier de verschillende schakeringen bij alle initiatieven voor het voetlicht te brengen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Eerst heb ik een vraag. Wat is de rol van de provincie in dit geheel? Hoe ziet mevrouw Maasdams dat? Waarom zouden wij het als provincie moeten doen, in plaats van dat een gemeente dat zelf doet?

Mevrouw MAASDAM (CDA): Ik denk dat u vooruitloopt op wat ik aan het vertellen was, namelijk over de vorm. Leefbaarheid in kleine dorpen en kernen is een issue dat de provincie duidelijk benoemd heeft, ook in ons coalitieakkoord. Wij gaan daarmee in de komende periode met een programmatische aanpak aan de gang. In het coalitieakkoord staat ook heel nadrukkelijk benoemd dat er een eigen rol voor de inwoners is weggelegd. Wij gaan daarmee rekening houden bij de programmatische aanpak. We gaan geen problemen oplossen voor de inwoners, maar wel met de inwoners. De inwoners zijn 'in the lead'. Met permissie kan ik dan doorgaan met te vertellen van wat de bedoeling is van wat wij willen. Wij willen graag de motie 'Trots op je dorp' indienen. In die motie roepen wij inderdaad op om een wedstrijd te organiseren. Een wedstrijd klinkt misschien wat veel wedstrijd, maar er wordt bedoeld om die dorpen en kernen in het zonnetje te zetten, om ervoor te zorgen dat initiatieven gedeeld worden. Op die manier worden inwoners in de gelegenheid gesteld om bij elkaar te kijken en ervaringen op te doen. In Brabant wordt ook zoiets georganiseerd, namelijk de Dorpen Derby. Daar is dit erg succesvol. Wij zijn heel benieuwd wat het college daarvan vindt.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Zoals ik zojuist al vroeg: wat is daarin nu de rol van de provincie? De dorpen zouden eventueel onderling een derby kunnen organiseren. Welke provinciale belangen zijn ermee gemoeid? U begint met het noemen van de leefbaarheid. Wat is dan precies die leefbaarheid die u eronder schaaft? In hoeverre worden provinciale belangen gediend met die wedstrijd?

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Misschien kom ik de heer Hoefnagels tegemoet als ik zeg dat het niet bedoeld is om de gemiddelde straatbarbecue te organiseren. Het is er echt voor bedoeld om daar waar maatschappelijke opgaven liggen dat inwoners de schouders eronder te zetten. Volgens mij heb ik de belangen voor de provincie net voldoende toegelicht. De leefbaarheid in de kleine kernen is een provinciaal belang, omdat wij allemaal gebaat zijn bij levendige kernen. Zowel de stedelingen als de dorpingen zijn daarbij gebaat.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik het anders vragen: kunt u aangeven wat de provinciale ambtenaren gaan doen om de motie uit te voeren? Hoeveel mensen zijn ervoor nodig? In hoeverre gaan die ondersteunen bij al die initiatieven? Et cetera.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik zeg heel nadrukkelijk dat het gaat om het faciliteren van die wedstrijd. Ik kan mij ook voorstellen dat er gekeken wordt hoe wij mensen er kennis van kunnen laten nemen. In Brabant wordt bijvoorbeeld Omroep Brabant erbij betrokken. Ik kan mij voorstellen dat dit soort lijnen worden gelegd bij het organiseren daarvan, omdat je het dan heel erg zichtbaar en tastbaar maakt. De provincie en de ambtenaren zorgen voor het mede organiseren ervan. Er is nadrukkelijk geen enkele rol voor het overnemen van initiatieven. Het is niet een heel groot schalig in zijn opzet. Het is ook niet per se een meerjarige context.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Omroep Brabant is al genoemd. Wij vinden het meer iets voor RTL en misschien iets voor Koningsdag, met een soort Dorpen Derby. Ik kom uit Harmelen. Daar hadden wij dat ook en dat was allemaal erg leuk. Ik vraag mij echter ook af wat de provincie hier nu mee wil. Als je in de wedstrijdsfeer blijft, dan hebben wij het in de verkiezingstijd er wel eens over gehad om als lijsttrekkers een wedstrijdje aan te gaan. Nu heeft dat wellicht nog een bepaald nut richting je kiezers. Er moet wel iets te winnen zijn, want waarom zou je anders al dorps meedoen? Ja, om kennis te delen, maar dat is een leuk en abstract beleidsdoel. Er moet iets te winnen zijn. Wie stelt de prijzen beschikbaar? Wat gaat het kosten? Wat ga je vervolgens doen? Je wekt namelijk wel bepaalde verwachtingen als de provincie dat gaat organiseren. Die verwachtingen moet je faciliteren. Ik zit ernaar te zoeken. We willen allemaal iets doen aan burgerparticipatie. Ergens moet je het echter afbakenen. Ik vind dit een heel leuk idee, maar het moet ingekaderd worden. Ik mis het doel en ik mis het kader eromheen. Ik ben benieuwd hoe u daar tegenaan kijkt. We gaan met iets heel specifiek beginnen dat een vlaggetje gaat worden, maar ik zoek naar de route ertussen.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de heer Schaddelee voor de vraag. Wij zien een doel voor ogen. U zegt dat het nodig is om iets uit te loven met een wedstrijd. Ik heb daarbij echt heel andere beelden. Op het moment dat je bijvoorbeeld wordt uitgedaagd om vanuit het dorp Austerlitz te reageren op wat er in Werkhoven gebeurt, et cetera, dan prikkel je elkaar. Om een voorbeeld te noemen: de Staten krijgen maar heel weinig reacties binnen op wat wij doen. We hebben wel wat publiek. Op het moment dat wij een verkiezing uitroepen voor een naam voor de slechtvalk op het dak, krijgen wij heel veel reacties. Volgens mij is daarvoor niets uitgelooft. Wij willen ervoor zorgen dat wij laten zien waar wij voor staan. We willen de leefbaarheid gewoon een stimulans geven. In mijn en onze beleving is het niet nodig om daaraan een prijs te verbinden, anders dan een symbolische prijs. Als je elkaar kunt stimuleren, dan is dat volgens mij voldoende prijs en waarde an sich. Ik heb daarmee heel goede ervaringen. Zelf heb ik jarenlang gewerkt in het Kenniscentrum Grote Steden, waar ook initiatieven van verschillende plekken met elkaar gedeeld werden. Dat werkte heel erg goed. Omdat het echt gaat over de inwoners en de lokale initiatieven is het de moeite waard om die middels de vorm van een wedstrijd in het zonnetje te zetten. Het gaat erom dat niet alleen de winnaar in het zonnetje wordt gezet, elke deelnemer is een winnaar.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Misschien is het dan een mooi begin om een wedstrijd uit te schrijven voor het beste idee om dit vorm te geven en burgers erover te laten nadenken hoe zij willen meedoen. Het klinkt voor mij namelijk nog als een leuke gimmick voor beleidsambtenaren, maar nog niet per se als iets waaraan ik als burger zou willen meedoen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De PvdA heeft net een voorstel gedaan om inwonersinitiatieven die mede bijdragen aan het realiseren van de ambities van de provincie kansen en ruimte te geven. Dat is niet zozeer een prijsvraag, maar het gaat erom dat als je met een goed idee komt, dit wordt ondersteund. Het is dan geen competitie waarbij iemand met een grote beker naar huis gaat, het gaat dan om goede ideeën. Hoe kijkt u daar tegenaan in verhouding tot uw voorstel?

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij heb ik daarop al gereageerd met de beantwoording van de vraag over de 'right to challenge'. Het is een heel sympathiek voorstel van u. Ik koppel dat aan de verschillende beleidsthema's die in de komende periode de revue gaan passeren en aan waar onze kerntaken liggen. Daarbij gaan wij inwoners uitdagen om daaraan daadwerkelijk hun bijdrage te leveren. Dit zie ik net iets anders. Dit voorstel zie ik echt gericht op de leefbaarheidsproblematiek in een dorp en hoe je inwoners stimuleert om daar hun schouders onder te zetten. Ik zie het als twee zaken die in elkaars verlengde liggen, maar dan wel elk als een ander initiatief.

Ik zet mijn betoog voort. Zoals gezegd is het een wedstrijd, waarmee in Noord-Brabant goede ervaringen zijn opgedaan. Vandaar dat wij deze motie indienen in de eerste termijn. Ik dacht eerst dat ik hem in de tweede termijn zou gaan indienen, maar aangezien alles al gedeeld wordt, kunnen mensen er in de tweede termijn op reageren. Het gaat erom de initiatieven in het zonnetje te zetten en om kennis en ervaringen te laten delen door inwoners. Ik ben benieuwd naar de reactie van het college op dit voorstel.

Motie M43 (CDA, VVD, GroenLinks, SGP, 50Plus): trots op je dorp.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015;

constaterende:

- *dat vitale steden en dorpen van belang zijn voor onze provincie;*
- *dat de leefbaarheid van veel dorpen en kernen ook gebaat is bij initiatieven van de inwoners zelf;*
- *dat actieve inwoners de sleutel zijn voor het behoud van de leefbaarheid;*

overwegende:

- *dat het daarom van belang is inwoners van dorpen en kernen te betrekken bij het wel en wee van hun dorp;*
- *dat initiatieven van inwoners die bijdragen aan de oplossingen van maatschappelijke vraagstukken in de dorpen en kernen waardering verdienen;*
- *dat dit onder meer kan door deze initiatieven in het zonnetje te zetten;*
- *dat we hiermee eveneens kunnen laten zien hoe goed het toeven is in Utrechtse dorpen en kernen;*
- *dat een verkiezing van het beste initiatief hiervoor een bewezen en verbindend middel is;*

verzoeken het college om:

- *een verkiezing 'trots op je dorp' te organiseren die inwoners uitdaagt om samen met dorpsgenoten maatschappelijke vraagstukken op te lossen en die daarmee bijdragen aan de leefbaarheid van de dorpen en kernen in onze provincie;*
- *hierbij de inwoners ook bij de waardering en jurering van de initiatieven een centrale rol te geven.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Verkeersveiligheid staat bij ons hoog op de agenda en het staat ook in het coalitieakkoord hoog op de agenda. Als tweede punt vraagt het CDA daarom aandacht voor de verkeerssituatie bij de N201 ter hoogte van Vinkeveen bij de Loenerslootse brug. Dagelijks staan er files bij de op- en afritten op de A2. Er zijn regelmatig gevaarlijke verkeerssituaties. Dit beïnvloedt ook het vestigingsklimaat door de lange wachttijden die dat met zich meebrengt. Is het college bereid om de situatie aldaar nader te onderzoeken op problemen en om mogelijke oplossingen aan te dragen? Wij realiseren ons dat niet al-

leen de provincie, maar dat ook Rijkswaterstaat hierin nadrukkelijk een rol heeft. De vraag aan het college is dan mede: wil het college hierover in overleg treden met Rijkswaterstaat. Over dit onderwerp hebben wij ook een motie opgesteld, die wij indienen samen met VVD, 50Plus en GroenLinks.

Motie M44 (CDA, VVD, GroenLinks, 50Plus): inventariseren aanpak fileprobleem N201 – Loenerslootse brug.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015 en het meerjarenperspectief 2016 – 2019;

constaterende:

- *dat dagelijkse files op de N201 voor files op de afritten en vluchtstroken van de A2 in beide richtingen zorgen voor gevaarlijke verkeerssituaties;*
- *dat dagelijkse files op de N201 voor veel overlast zorgen en het vestigingsklimaat in het noordwesten van de provincie Utrecht negatief beïnvloeden;*

overwegende:

- *dat verkeersveiligheid een belangrijk aandachtspunt is voor de provincie Utrecht;*
- *dat bereikbaarheid en goede infrastructuur essentieel zijn voor verdere versterking van de competitieve positie van de Top regio Provincie Utrecht;*
- *dat hierbij een integrale benadering van mobiliteit en ruimtelijke ontwikkelingen en het meeneemen van alle vervoerswijzen de voorkeur verdient;*
- *dat Rijkswaterstaat de grootste rol speelt omdat de gevaren op de afrit ontstaan;*

verzoeken het college:

- *de verkeerssituatie te onderzoeken op problemen en mogelijke oplossingen aan te dragen, voorzien van duidelijke rolverdeling van overige overheidsinstellingen;*
- *hierbij te overleggen met Rijkswaterstaat om te realiseren dat de onveilige situaties door de files op de afritten en vluchtstroken van de A2 ter hoogte van Vinkeveen worden opgelost.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Tot slot een derde en laatste vraag, want alle goede dingen gaan in drie delen, zo heb ik altijd begrepen. Op 31 maart is het besluit gevallen dat de luchthaven Lelystad wordt uitgebreid tot een vakantie-luchthaven. Dit moet in 2018 het geval zijn. Dit gaat leiden tot vliegbewegingen die mogelijk ook effecten hebben op de geluidsoverlast en de luchtkwaliteit van gemeenten in het noordelijk deel van onze provincie. Het CDA wil dan ook graag van het college horen of het college zich actief kan laten informeren of zich mogelijk al heeft laten informeren over de effecten die dit kan hebben ten aanzien van geluid en luchtkwaliteit in het noordelijk deel van onze provincie.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag over de files bij Loenen. Volgens degenen die daar regelmatig verkeren, bevindt zich de file niet zozeer op de plek die u omschrijft, maar begint deze al in de aanloop vanaf Vreeland. Is het niet zo dat, zoals u het probleem aan de orde stelt, u het probleem iets te zeer beperkt en dat wij een beetje aan symptoombestrijding doen, maar niet echt het probleem oplossen?

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Sorry, ik stond te knikken en dat helpt natuurlijk niet als je achter een microfoon staat. De vraag aan het college is ook om breder te kijken hoe de verkeerssituatie daar nu is. De constatering is dat zich daar verkeersonveilige situaties voordoen. Het kan echter best zo zijn dat er andere oplossingen zijn. Wij horen bijvoorbeeld ook dat de verbreding van de A1 impact zou hebben, et cetera. Ik ga ervan uit dat het college dat soort zaken meeweegt als het dit nader onderzoekt.

De VOORZITTER: De moties M43 en M44 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de be-
raadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De VVD begon met de theoloog
Voetius. Laat ik u nu eens verrassen en komen met een citaat van heel iemand anders. Dat is een citaat
van Bono, de Ierse voorman van U2. Wie had dat gedacht? Het is gewaagd en het is wat minder lang
geleden dan Voetius. Hij zei een poosje geleden in een interview namelijk iets wat mij wel frappeerde
en wat misschien zelfs een soort doordenkertje is. Hij zei: "God is veel meer geïnteresseerd in wie je
bent dan in wie je wilt zijn." Geen intenties, maar daden. Dat vind ik een heel mooie uitspraak. Wij
hebben in onze verkiezingscampagne heel vaak geroepen dat je geloof niet alleen een stem moet ge-
ven, maar dat je het ook handen en voeten moet geven. Dat was de verkiezingsbelofte van de Chris-
tenUnie. Daarvoor willen wij ons in de komende jaren inzetten. Voor ons begint dat met een dienende
overheid. Het provinciebestuur is er immers voor de burger en niet andersom. Daarom willen we in-
woners meer betrekken bij provinciaal beleid, zowel bij het bedenken als bij de uitvoering. Bij agen-
dapunt 11 zullen we op dat punt met een concreet voorstel komen. Het is mooi om te zien dat veel
fracties daarmee nu kennelijk bezig zijn.

De ChristenUnie bedrijft politiek bij een open Bijbel. In onze politieke keuzes willen we navolgers
zijn van Jezus Christus. Ik geloof dat dit leidt tot een dienende politiek, die opkomt voor dat wat
kwetsbaar is en die pal staat voor geestelijke en politieke vrijheden voor iedereen. Dit krijgt handen en
voeten in onze concrete speerpunten. De ChristenUnie maakt zich sterk voor meer werk, goede zorg
en een aantrekkelijke regio. Bij de bespreking van deze kadernota zijn dat ook mijn drie kapstukken:
werk, zorg en regio.

Het creëren van werk komt er in deze kadernota nog wat bekaaid af. Nee, de overheid maakt geen ba-
nen. Wel moet de overheid bevorderen dat iedereen die kan en moet werken, die kans ook krijgt.
Daarvoor zie ik in de provincie Utrecht een paar prachtige kansen, die ik graag met u wil delen. Een
van die kansen is bijvoorbeeld de kans om de zorg economie flink te stimuleren. In de provincie
Utrecht zijn veel topspelers op het terrein van de zorg. Denk aan het Universitair Medisch Centrum
Utrecht (UMC Utrecht), het Wilhelmina Kinderziekenhuis en het Antoniusziekenhuis. Dit zijn drie
grote topziekenhuizen met ijzersterke specialisaties. Ook denk ik aan de clustering van grote zorgver-
zekers, aan koepelorganisaties en aan verschillende onderzoeks- en kenniscentra die wij hebben. In
onze provincie verdienen meer dan 100.000 mensen hun brood in de zorg. We zijn voor de zorg al een
topregio. Als we daar echt verder op gaan inzetten, dan kunnen we hiermee naam maken en kansen
scheppen, vergelijkbaar met datgene in de regio Food Valley rond Veenendaal en Wageningen. De
ChristenUnie verzoekt het college zich hierop nader te bezinnen. Welke kansen ziet het college? Hoe
zou het daarmee aan de slag kunnen gaan?

Winkelleegstand is een punt waarvoor ik mij sterk blijf maken. Als eerste fractie hebben wij dit des-
tijds op de agenda gezet. Inmiddels staat de provincie in de startblokken om ermee aan de gang te
gaan. We wensen het college veel lef en daadkracht toe.

De fracties van PvdA en SP verdienen naar mijn idee waardering voor hun aanhoudende inzet voor
werk voor laag opgeleiden. De ChristenUnie sluit zich daarbij graag aan. Ook kwalitatief goed onder-
wijs en goede stageplaatsen voor mbo-ers zijn belangrijk voor de Utrechtse economie. In aansluiting
hierop vragen we meer aandacht voor de opkomst van de circulaire economie, regionalisering en
streekproducten.

De recreatieve economie kan de komende jaren nog wel wat power gebruiken. Niet alleen doordat de
recreatieschappen opnieuw uitgevonden moeten worden, maar ook omdat het college gaat intensiveren
op handhaving, om zo de geneugten van de groeiende vrijetijdseconomie enigszins te beteugelen. Ik
herhaal toch nog maar onze vraag die wij ook in de commissie hebben gesteld: is het genoemde bedrag
van € 1.500.000 hiervoor wel toereikend? Hoeveel mannen in groene pakken met jeeps krijgen we
voor dit geld?

In het coalitieakkoord werden werk en cultuur slim gekoppeld. Een belangrijke pijler voor ons culturele erfgoed vormen de talrijke prachtige oude kerken die onze provincie telt. Het komende najaar wil de ChristenUnie met een plan komen om die oude kerken te behouden.

Mijn tweede kapstok is goede zorg voor iedereen. Ik hecht eraan te beginnen een grote pluim uit te delen voor de wijze waarop de transitie van de jeugdzorg in Utrecht tot nu toe is verlopen. Dit is echt een formidabele prestatie. Voor dit jaar hebben we nog ruim € 1.000.000 beschikbaar voor de ondersteuning van gemeenten. De gedachte is dit in te zetten voor een lectoraat over wijkteams. Wij juichen dat van harte toe. Wij maken ons echter ook wel zorgen over het gebrek aan aandacht voor preventie: het voorkomen dat jongeren in de positie raken die hulp van jeugdzorg noodzakelijk maakt. Het is beter te voorkomen dan te genezen. Daarvoor lijkt nu te weinig aandacht te zijn. Om dit te markeren dienen we, mede namens de SGP, een motie in om preventie meer een plek binnen dit lectoraat te geven.

Motie M45 (ChristenUnie, SGP): lectoraat Jeugdzorg en preventie.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015;

constaterende:

- *dat de provincie overweegt om bij te dragen aan de opstart van een lectoraat Jeugdzorg;*
- *dat de focus van dit lectoraat komt te liggen op de inzet van wijkteams, hetgeen zeer is toe te juichen;*
- *dat veel gemeenten echter ook iets willen doen met preventie, maar daar nu zo kort na de grote transities nog niet aan toe komen;*

overwegende:

- *dat preventie nauw aansluit bij de inzet van wijkteams;*
- *dat uit onderzoek blijkt dat preventieprogramma's zeer lonend zijn in de aanpak van de problematiek rond jeugd en gezinnen;*
- *dat inzet op preventie een deel van de problemen kan voorkomen of beperken en derhalve tot blijvende kostenbesparing zal leiden;*
- *dat de provincie Utrecht voor 2015 nog budget heeft gereserveerd om te komen tot noodzakelijke zorgvernieuwing, waarvan preventie een belangrijk onderdeel dient te zijn;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- *preventie onderdeel te laten zijn van het werkkerrein van het in te stellen lectoraat;*
- *te bezien hoe gemeenten op gang geholpen kunnen worden met het thema preventie.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Op zich wil ik het even niet over de motie hebben. Vanmorgen heb ik een aantal mensen in verband met de nieuwe meicirculaire horen zeggen dat er in feite meer geld wordt uitgenomen op het gebied van jeugdzorg dan van tevoren gepland was. Van die € 1.000.000 die over is, zou je kunnen zeggen dat die helemaal niet over is, want in feite is die uitgenomen en hebben we die niet. Vanaf volgend jaar is dat zelfs structureel. Hoe kijkt u daar tegen aan? Ik heb er nog geen mening over, moet ik zeggen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dat is inderdaad waar. Ik heb die meicirculaire ook gelezen. Daarin wordt gezegd dat de provincie gedacht had dat wij met € 6.000.000 gekort zouden worden. Dat wordt nu € 7.200.000. De korting is dus groter dan wij hadden gedacht. Vorig jaar hebben wij echter al gezegd dat wij geld over hebben voor jeugdzorg en gevraagd: wat gaan wij daarmee doen? Boeken we dat per 1 januari 2015 terug naar de algemene reserve of houden we dat geld nog een jaartje achter de hand? Dat is voor mij het besluit dat vorig jaar is genomen, namelijk om het nog een jaartje achter de hand te houden. Met name het pleidooi vanuit de VVD was om dit nog achter de hand te houden om ook te kijken of wij nog iets kunnen doen voor zorgvernieuwing. Vol-

gens mij is het in dat kader dat nu het idee over een lectoraat opkomt. De gedeputeerde kan daarover vast meer slimme dingen zeggen. Voor mijzelf plaats ik het in elk geval in dat kader.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een aanvullende vraag. Die vragen rond de meicirculaire leven ook bij het CDA. Als ik echter daar even voorbij kijk en dan kijk naar de inhoud van uw motie, dan geeft u aan dat preventie een belangrijk doel is. U linkt dat aan de wijkteams. Voor een deel klopt dat, maar aan de andere kant blijken wijkteams in de praktijk juist preventie tegen te gaan. Daaraan zou een lectoraat echter iets kunnen doen. De Staten hebben namelijk ooit een motie aangenomen over de jeugdzorg en de preventie bij de jeugdzorg. Daar is toen een extra budget naartoe gegaan van een aantal tonnen om initiatieven bij gemeenten te stimuleren. Dat ging toen over preventie en het ging ook over wat nu wettelijk verankerd is – volgens mij mede door de ChristenUnie, landelijk –, namelijk de familiegroepsplannen. Dat is echt het voorkomen dat kinderen in de zorg raken en dat ervoor wordt gezorgd dat het in hun eigen netwerk kan worden opgelost. Destijds hebben wij daarvoor ook in de Staten aandacht gevraagd. Zou u dat hierbij ook willen meenemen? Dit even los van de vraag over de meicirculaire.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dit is precies het soort initiatieven waarin wij geloven. Het is een beetje curieus, want gemeenten waren al verantwoordelijk voor de preventie. Puur technisch heeft de transitie daarmee niets te maken. Je ziet nu echter wel dat die dingen aan elkaar gekoppeld worden. Dat is wel een van de gedachten achter de transitie, die zowel preventie als aanpak bij elkaar brengt. Ik geloof er wel in en dit sluit wel aan bij de mening van de ChristenUnie. Het gaat om kleinschaligheid en kleine gemeenschappen waarbinnen je dingen kunt oplossen. Als je dit soort dingen op wijkniveau aanpakt, kun je ook veel meer doen voor preventie. Een wijkverpleegkundig team of de Centra voor Jeugd en Gezin zijn soms ook heel erg wijkgericht georganiseerd. Zij kennen hun pappenheimers en weten wat er speelt. Zij kunnen daardoor meer doen op het gebied van preventie. Vandaar dat wij denken dat de koppeling tussen wijkteams en preventie misschien helemaal niet zo onlogisch is. We krijgen van heel veel raadsleden terug dat zij er heel erg tegenaan lopen. Op het moment dat ze met de jeugdzorg en de transities bezig zijn, hebben ze zelf zoiets van: we doen te weinig aan preventie, maar we weten niet zo goed hoe we dat moeten inkleden. Ze melden het nu kennelijk ook niet, maar het is wel iets dat je hoort van veel mensen die op dit gebied werken.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Die familiegroepsplannen zijn echt wettelijk verankerd. Ook dat blijkt heel onbekend te zijn in gemeenteland. Ik hoop dat dat dan ook echt meegegenomen zou kunnen worden.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb daarop geen verdere reactie. Ik ben het daarmee helemaal eens.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Maasdam zegt dat deze aanpak onbekend is in gemeenteland. Ik denk dan aan het hele verhaal van Eigen Kracht conferenties, enzovoort. Deze maken, voor zover ik geïnformeerd ben, al gedurende een langere tijd deel uit van de professionele aanpak. In die zin heb ik niet het idee dat daar sprake is van een verdere ontwikkeling. Dit is volgens mij beleid dat al sinds jaren in de jeugdzorg en nu in de lokale jeugdhulp functioneert en daarin al een vaste positie heeft gekregen.

Ik heb de volgende vraag aan de heer Schaddelee. U geeft invulling aan dat begrip lectoraat. Wij denken iets anders over het lectoraat. U heeft ook lokale vertakkingen en lokale wethouders die bij zorg betrokken zijn namens de ChristenUnie. Krijgt u geen signalen over de problemen bij de omzetting naar sociale wijkteams, over problemen bij het vinden van passende locaties, allemaal incidenteel geld, en over problemen bij de ICT? Bent u niet met mij van mening dat het geld dat in die pot zit, die € 2.000.000, optimaal moet worden ingezet om die incidentele problemen nu, gericht op de directe hulpverlening, op te lossen?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dat vind ik een heel mooie gedachte. Dan zeg je namelijk: "Het huis staat in de fik, dus wij moeten blussen en wij moeten al die incidentele dingen aanpakken.". Je zult echter ook iemand naar de gaskraan moeten sturen en zeggen dat die

gaskraan dicht moet, omdat de brand anders alleen maar groter wordt en er zuurstof bij blijft komen. Ik wil die dingen in samenhang zien. Ik benadruk op deze plek ook dat vooral de gemeenten zelf nu aan zet zijn voor de jeugdzorg. We hebben nog geld gereserveerd waarvan wij vorig jaar hebben gezegd: mocht er ergens een verschrikkelijk groot incident zijn, dan kunnen wij dat alsnog inzetten. Nu zou ik echter vooral willen zeggen dat wij nog een jaar hebben waarin wij de deur op een kier houden om dingen te doen in de sfeer van extra ondersteuning en zorgvernieuwing. Laten we daarvoor dit dan gebruiken. Om een heel concreet voorbeeld te noemen: GGD's, maar ook verschillende particuliere organisaties, bieden dingen aan rond verslavingszorg en het voorkomen van verslavingen. Dat is heel erg preventief. Die proberen bij heel veel gemeenten binnen te komen, maar die gemeenten zeggen dat zij daarvoor nu even geen geld en aandacht hebben, omdat die transities zo ingewikkeld zijn. Voor dit soort dingen zou je meer aandacht kunnen vragen door als provincie die preventie nu een kleine duw in de rug te geven.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Als het goed is, is de preventieve aanpak een geïntegreerd onderdeel van het jeugdhulpbeleid van elke gemeente. Door de GGD en vele andere regionale instellingen zijn daarvoor alle mogelijke programma's ingezet, die soms zeer effectief zijn. Ik heb het idee dat je 'first things first' moet doen in deze situatie en dat je de nijpende problemen die er lokaal zijn allereerst voorrang moet geven en dat je eventueel wat je doet aan kennisverhoging enzovoort niet moet halen uit een pot waarmee je als laatste redmiddel daaraan nog een bijdrage kunt leveren. Die gedachte wil ik hier in elk geval naast het betoog leggen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind dat op zich een heel mooie gedachte. Ik ben het er niet per se mee oneens. U moet straks misschien maar even de overwegingen bij onze motie lezen, want daarin schenken wij aandacht aan dat aspect. Ik zou vooral willen zeggen: pak de bron aan en ga niet alleen maar de fase aanpakken waarin de situatie al helemaal ontspoord is. Dus het verhaal van de brand en de gaskraan.

Ik ga naar mijn laatste kapstokhaakje. Utrecht is voor haar inwoners, maar ook voor veel buitenlandse bedrijven, een heel aantrekkelijke regio, met een uitstekende balans en variatie tussen stad en land. De ChristenUnie wil zich extra inzetten voor het versterken hiervan, maar ook voor een gezonde en schone regio. Schone lucht missen wij nog een beetje in deze kadernota, maar we hebben er wel vertrouwen in dat dit college hiermee aan de slag gaat. Misschien kan een van de gedeputeerden nog wat teksten uitspreken om dit vertrouwen wat verder bij ons aan te wakkeren. Het onderwerp fietsen zit wel flink in deze kadernota en dat helpt natuurlijk nogal bij schone lucht. De ambities voor doorfietsroutes zijn flink. Wij wensen gedeputeerde Verbeek succes bij het laten aanhaken van gemeenten. Dat bleek in het verleden namelijk een uitdaging.

Bij energiebesparing is nog veel te winnen. Subsidieregelingen kwamen tot nu toe nog niet heel lekker uit de verf. Misschien wordt het tijd om zelf het goede voorbeeld te geven door dit provinciehuis energiezuiniger te maken. Dit provinciehuis oogt heel modern, maar we zitten op energielabel D en dat is toch wel wat treurig. Wat zou het fantastisch zijn als we dat naar energielabel B weten te tillen. Om deze ambitie vorm te geven en een duw te geven, dien ik, mede namens GroenLinks, SGP, D66 en PvdD een motie Zuiniger provinciehuis in. Het doel is dat deze motie aanzet is voor nadere besluitvorming, ook op basis van kosten en baten.

Motie M46 (ChristenUnie, GroenLinks, SGP, D66, PvdD): zuiniger provinciehuis.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

constaterende:

dat het provinciehuis energielabel D heeft;

overwegende:

- dat het nieuwe college voortvarend aan de slag wil met het thema duurzaamheid in het provinciehuis, met een focus op energiebesparing en vernieuwbare energiebronnen;
- dat in het nieuwe coalitieakkoord geen concrete ambitie wordt genoemd voor het eigen provinciehuis;
- dat onduidelijk is wat exact nodig is om het provinciehuis zuiniger te maken;
- dat de provincie een voorbeeldfunctie vervult, ook in het beheer van het eigen gebouw;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Provinciale Staten te informeren over de kosten om het provinciehuis zuiniger te maken;
- zich in te spannen om het energielabel van het provinciehuis naar niveau C te krijgen;
- te inventariseren wat nodig en mogelijk is om energielabel B te bereiken.

En gaan over tot de orde van de dag.

Een aantrekkelijke regio is ook een veilige regio. De komende jaren gaat de provincie, samen met Rijk, waterschappen en gemeenten werken aan de uitvoering van het Deltaprogramma. De provincie Utrecht heeft tot nu toe echter geen geld gereserveerd voor de uitvoering hiervan. Integendeel, in de begroting 2015 hebben we zelfs fors bezuinigd op watergebied. Ook in deze kadernota sorteren we niet voor op extra inspanningen op Deltagebied. Het leeuwendeel wordt gefinancierd door de rijksoverheid. Dat geldt vooral voor alle projecten rond waterveiligheid en zoetwatervoorziening, maar als het gaat om het meekoppelen van natuur en recreatie, dan zijn vooral provincies aan zet. Datzelfde geldt voor veel projecten rond ruimtelijke adaptatie en klimaatbestendige steden. Daarvoor zullen waterschappen, provincies en gemeenten geld moeten reserveren. De tijd hiervoor dringt. Voor het project Grebbedijk – Deltadijk maken de partners nu een ambitiedocument. In september moeten alle partners aangeven welke bedragen zij hiervoor over hebben. Dan moet de provincie Utrecht dus ook haar kaarten op tafel leggen. De provincie Utrecht is nog niet begonnen met de financiële voorbereidingen daarvan. Het ligt voor de hand dat we in de meerjarenbegroting geld reserveren voor de uitvoering van het Deltaprogramma. In de bijgevoegde motie vragen we het college om daar in de voorbereiding van de begroting 2016 een begin mee te maken. Die motie dienen wij mede namens de SGP in.

Motie M47 (ChristenUnie, SGP): aanhaken Deltaprogramma.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

constaterende:

dat de provincie Utrecht nu nog geen geld reserveert voor de uitvoering van het Deltaprogramma;

overwegende:

- dat de provincie dit jaar werkt aan een ambitiedocument Grebbedijk-Deltadijk;
- dat de provincie binnenkort haar ambities voor meekoppelkansen moet presenteren, ook op financieel vlak;
- dat de uitvoering van het Deltaprogramma voor de provincie niet budgetneutraal zal verlopen;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

bij het opstellen van de begroting 2016 in de meerjarenraming rekening te houden met de uitvoering van het Deltaprogramma.

En gaan over tot de orde van de dag.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Schaddelee. U geeft aan dat de partners praten over de meekoppelkansen. De provincie Utrecht is een van die partners, volgens mij zelfs een van de leidende partners in het verhaal. Wij praten dus mee. U geeft aan dat

er nog niet is nagedacht over financiële middelen daartoe. Dat vind ik een beetje vreemd. Waar komen die opmerking en die kennis vandaan?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Die komt voort uit de feiten. Vorig jaar hebben wij bezuinigd op ons waterbeleid. Feitelijk hebben wij het budget dus naar beneden gebracht. Nu zie ik er in de kadernota niets van terug. Ik weet dat wij er als provincie bij betrokken zijn. Als Statenleden zijn wij een paar keer uitgenodigd voor bijeenkomsten daarover. De provincie zit aan tafel en werkt aan een ambitiedocument dat er in het komende najaar moet komen. Je verwacht echter wel dat het ergens geld gaat kosten. Dat zal misschien nog niet gelijk in 2016 zijn, maar ergens in onze meerjarenramingen moeten wij dat terugzien. Wij zouden dat graag bij de begroting zien, zodat wij in de meerjarenraming weten wat er op ons af komt en welke keuzes wij hebben.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat snap ik. Feitelijk is het dus meer een vraag aan GS hoe het ervoor staat met de financiële aspecten van de Deltabeslissing die eraan komt.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt. Omdat het de gewoonte is geworden om moties al in de eerste termijn in te dienen, heb ik nu alvast deze motie ingediend. Die zou misschien wel van tafel kunnen gaan op het moment dat ik daarover een toezegging of iets dergelijks krijg. Dat ben ik absoluut met u eens.

Mijn laatste stukje tekst: interprovinciale samenwerking. Het college wil daarmee hard aan de slag gaan. De ChristenUnie onderstreept de noodzaak hiervan. Wij zien onder meer een toegevoegde waarde voor de Food Valley en het Groene Hart. Het is overduidelijk dat het nieuwe college het programma Wonen en binnenstedelijke vernieuwing wil verbreden en dat dit programma integraler moet worden aangepakt. Ook dat maakt onze provincie aantrekkelijker. Dat betekent dat de provincie de komende vier jaar op allerlei vlakken met nieuwe binnenstedelijke ontwikkelingen in aanraking komt: in het programma Wonen en binnenstedelijke vernieuwing, bij de transformatieopgaven rond leegstand, in het waterbeleid en in het mobiliteitsbeleid. Steeds weer komen die stad en de stedelijke vernieuwing aan bod. Het gaat steevast om integrale gebiedsontwikkeling. Wij vragen het college hierover integraal in gesprek te gaan met Provinciale Staten. Het staat en valt naar ons idee echt met een integrale benadering.

Werk, zorg en regio: het verdient allemaal onze inzet en aandacht. Wij hebben er zin in en volgens mij geldt dat voor heel veel mensen in dit huis. Deze coalitie wil de verbinding aangaan. Dat is mooi, dat is nodig en de ChristenUnie haakt daar graag bij aan. Ik wens iedereen Gods zegen toe bij dat wat ons wacht.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Schaddelee over de middelen voor het Fonds Wonen en Binnenstedelijke Ontwikkeling. U voegt er een aantal dingen aan toe, ook de kantoren. Wij constateren wel dat het totale budget nu minder is dan het budget van de afgelopen vier jaar. Bent u bereid om het budget te verhogen om de ambities die u eraan toevoegt tot uitvoering te kunnen brengen?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Daar zitten twee kanten aan. Volgens mij valt de verlaging van het budget wel mee, omdat het geld deels meer versnipperd is geraakt. Daar zit ons kritiekpunt. We gaan iets doen aan de transitie van kantoren en we gaan wat doen op andere vlakken. Daardoor is het totaalbeeld wat vertroebeld. Dat is heel lastig. Net als bij het landelijk gebied heb je voor de binnenstedelijke vernieuwing ook meer integraliteit nodig. Daarnaast vind ik het te snel om daarvoor nu meer budget te reserveren. In het verleden hebben wij ook bepaalde wensen uitgesproken, bijvoorbeeld rond de aanpak van hittestress. Daar zal misschien wat geld bij moeten, maar dat zijn taken waarbij gemeenten eerst vooral zelf aan zet zijn. Daarvoor heb je wel de provincie nodig vanwege al die binnenstedelijke thema's waarmee wij ons inmiddels bezighouden. Het zullen dus meer zaken in de coproductie zijn dan dat je er als provincie zelf financieel flink voor aan de bak moet.

De VOORZITTER: De moties M45, M46 en M47 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De voorliggende kadernota achten wij zeer beleidsrijk. Als een van de overtuigde ondertekenaars van het coalitieakkoord steunen wij deze kadernota dan ook van harte. Straks zal ik een paar vragen stellen aan Gedeputeerde Staten. Voordat ik dat doe, ga ik in op een aspect dat wij kort na de verkiezingen met elkaar hebben gedeeld, namelijk dat wij wilden dat en hoe de provincie ertoe doet zichtbaarder worden voor inwoners van Utrecht of voor anderen. In het coalitieakkoord krijgen de gedeputeerden daartoe opdracht om daaraan invulling te geven in hun portefeuilles. Tegelijkertijd zijn wij ons er hier van bewust dat er ook een opgave bij ons ligt. Tijdens de al veel geloofde heisessie hebben wij daarover gesproken. Straks bij agendapunt 11 zien wij daarvan de eerste vruchten. GroenLinks heeft in de aanloop naar de begroting het volgende verzoek aan de portefeuillehouder Bestuur, namelijk of zij een notitie kan voorbereiden met wat verdiepende informatie over welke ervaringen er binnen de provincie Utrecht al zijn met vormen voor het betrekken van inwoners, welke interessante voorbeelden er elders op de wereld ter inspiratie te vinden zijn, waardoor wij onze kennis over wat er mogelijk is en over wat dat oplevert kunnen verdiepen en over de eerste gedachte van de verschillende portefeuillehouders hoe zij dat in hun portefeuille denken te kunnen toepassen. Wij denken dat onze gezamenlijke zoektocht en ons gesprek hierover gediend zijn bij het diepgaand delen van dat soort kennis die her en der al voorhanden is.

Relevantie voor de inwoners zit hem niet alleen in de vorm, maar ook in de inhoud van ons debat. Daarover wil ik nu graag iets zeggen. Bij een kaderstellend debat is dat namelijk ongelooflijk moeilijk. Immers, bij kaderstelling tasten wij per definitie in het duister van de toekomst. We geven richting aan besluiten die nog genomen moeten worden en waarvan de effecten van die besluiten nog verder in de toekomst liggen. Regeren is vooruitzien, maar in de toekomst kijken is nog niet zo eenvoudig. Of, om een Chinees spreekwoord aan te halen: voorspellen is lastig, zeker als het om de toekomst gaat. Daar komt nog bij dat vele voorbeelden laten zien dat als wij ons hier en nu zouden laten leiden door opvattingen die mensen in het heden hebben, wij regelmatig onvoldoende het kaf van het koren weten te scheiden en dat wij onvoldoende worden uitgedaagd tot omdenken. Onversneden populisme is daarmee per definitie een slechte raadgever voor de toekomst. Of zoals Herman van Veen al varieerde op een gedicht van Judith Herzberg: "Alles is ingewikkelder dan je denkt. Ook als je denkt: het zal wel ingewikkelder zijn dan ik denk, is het nog ingewikkelder." Een voorbeeld: er staat een hilarisch filmpje op Youtube over een technologische innovatie waarmee wij heden ten dage volledig vergroeid zijn. Iets meer dan vijftien jaar geleden werden burgers daarover al bevraagd. Dat leverde commentaren op als: "Zo belangrijk ben ik niet", "Ik ga toch niet met zo'n zwaar ding rondlopen?", "Er is ook nog zo iets als de post", "Ik heb een buzzer als het echt nodig is", "Joh, ik word toch niet gebeld", "Er is altijd wel een telefooncel te vinden", "Ik heb een antwoordapparaat en ik bel wel als ik thuis ben", "Ik vind het helemaal niet leuk om bereikbaar te zijn" en het allermooiste vond ik nog wat een echte tiener zei, waarvan je nu weet dat die geheid met drie van die dingen op zak loopt: "Nou nee, dat moet ik echt niet hebben. Ik laat hem zeker overal liggen". Kortom, zo zagen mensen eind jaren '90 de mobiele telefoon.

Een ander mooi voorbeeld gaat over het volgende. Dit gaat iets verder terug in de geschiedenis. Het werd een speeltuig van de elite genoemd, een gevaar voor de verkeersveiligheid, het zou niet te hard mogen gaan, want dan stoort het paarden en fietsers en het zou de trein wel eens kunnen wegconcurreren. "Er moet altijd iemand met een rode vlag voor lopen, om te waarschuwen voor de gevaren". "Mijne heren, dit moeten wij niet invoeren, want het gevolg zal zijn dat trekpaardfokkers failliet zullen gaan en dat de paarden in het abattoir worden omgebracht." Een ander probleem: "Geldt hier de rijwielbelasting eigenlijk wel voor?". In een officiële vergadering werd gezegd: "De moeilijkheid om snelheden van automobielen te constateren, maakt strafrechtelijke repressie zeer moeilijk." Het ging om de auto. Inderdaad, de trekpaardfokkers gingen failliet en de paarden zijn veelal om het leven gebracht in het abattoir. Ten aanzien van de rijwielbelasting daarentegen is het omdenken indertijd heel succesvol geweest. Men heeft namelijk de motorrijtuigenbelasting voor auto's ingevoerd en de rijwielbelasting voor fietsen en koetsen afgeschaft. Overigens zou het in het kader van de luchtkwaliteit vandaag de dag zeer passend zijn om weer een belasting voor brommers en scooters in te voeren. Vooruit, aangezien een van de speerpunten van dit college is dat de fiets een volwaardige modaliteit is in het

regionale mobiliteitssysteem, eerlijk is eerlijk, dan zou fietsbelasting wel logisch zijn. Dan gaat het wel om een heel lage belasting natuurlijk.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Hoor ik GroenLinks nu pleiten voor een fietsbelasting?

De heer BEKKERS (GroenLinks): U kunt luisteren, maar ik voegde eraan toe dat het dan wel om een heel lage belasting moet gaan. Heel laag.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Bekkers. Ziet hij zijn pleidooi voor het invoeren van een rijwieltuigenbelasting of rijwielbelasting ook in het landelijk kabinetsbeleid, om te komen tot een verschuiving van belastinggrondslag en daarmee gelijk tot een verlaging van de opcenten?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Deze vraag gaat mijn pet even te boven. Ik kan de consequenties niet helemaal overzien als ik hier enige toezegging doe, in welke richting dan ook. Bovendien wil ik onze nieuwe voorman zeker niet voor de voeten lopen in de pas togetreden achterkamertjes. Mijn punt is nu niet om voor of tegen een van deze vernieuwingen te pleiten. Mijn punt is dat er in een debat van heden ten dage, gericht op de toekomst, veelal diverse argumenten de ronde doen die, als je daarop welbeschouwd terugblijkt, lachwekkend zijn. Wij denken dat ons debat aan relevantie zal toenemen als wij dat in gedachten houden. Ik geef ons allen, inclusief mijzelf, twee vuistregels mee als hulpmiddel. Ten eerste: het besef dat ieder van ons zo af en toe wordt geleid door argumenten die in de toekomst niet zo valide blijken. Die vuistregel is behulpzaam in situaties waarin u uzelf hoort denken of ik mijzelf hoor denken: "Ik heb echt gelijk. Zo is het gewoon. Dat is echt waar."

De tweede vuistregel is: het is een teken van kracht en zelfbewustzijn om voortschrijdend inzicht te tonen. Die vuistregel kan behulpzaam zijn als u staat op de plek waar ik nu sta en u merkt dat u zich in allerlei bochten wringt om aan te tonen dat wat u nu zegt toch echt niet het tegendeel is van wat u vorige week nog zei, terwijl dat in feite wel zo is, of als u bij de interruptiemicrofoon staat en denkt dat u nu eindelijk een collega eens haarfijn kunt wijzen op het feit dat hij zichzelf tegenspreekt. Dat zijn situaties waarbij de tweede vuistregel van pas kan komen. Wij denken dat ons debat aan kwaliteit wint als wij zo met elkaar omgaan.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Kan de heer Bekkers concrete voorstellen doen? U praat veel, maar wat gaat u het college als kader meegeven?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer Van Muilekom, ik heb u zojuist twee vuistregels aan de hand gedaan als voorstel. U zou kunnen beginnen die te omarmen als zijnde een voorstel.

Wij maken allemaal regelmatig verkeerde inschattingen. Dat is geen schande. In onze visie is het democratisch proces, met alle ongemakken van dien, nu net het hulpmiddel om als een zeef te fungeren om het kaf van het koren te scheiden. We zijn met bijna 50 personen. Iedereen kan wel een keer mis zitten en dan komt er toch nog redelijke besluitvorming uit voort.

GroenLinks gaat ervan uit dat het college van Gedeputeerde Staten voorafgaand aan de begroting zal aangeven hoe het op verschillende beleidsterreinen de doelen gaat bereiken. Op dit moment hebben wij een paar specifieke vragen. Allereerst aan de portefeuillehouder Mobiliteit. In onze herinnering was het Actieplan Fiets al toegezegd voor dit voorjaar. Dat is even uitgesteld, maar kunt u aangeven wanneer we dat wel tegemoet kunnen zien? Hoe is op dit moment de voortgang in de gesprekken met gemeenten over de verbetering van de regionale fietsinfrastructuur?

Aan de portefeuillehouder Energie hebben wij de volgende vragen. Hoe is er gereageerd door de maatschappelijke partners op ons voornemen om samen met hen duurzame energie in de provincie te stimuleren? Wanneer kunnen wij een eerste versie van de agenda Energie of van de samenwerkingsagenda tegemoet zien? De fractie van GroenLinks denkt hierover graag met u mee.

Aan de portefeuillehouder Handhaving hebben wij de volgende vragen. Wanneer wordt PS geïnformeerd over uw strategische keuzes ten aanzien van vergunningverlening en handhaving? Hoe gaat de

intensivering uit het coalitieakkoord ingevuld worden? Is het gelukt om ook de gemeenten mee te krijgen in het toezien op de wettelijke verplichting om rendabele investeringen in energiebesparing te doen en om daarop te handhaven?

Mijn laatste vraag behoeft iets meer toelichting. Deze vraag leg ik ook voor aan mijn collega-statenleden en daarna in het bijzonder aan de portefeuillehouder Natuur. In de kadernota staat een passage opgenomen dat, omdat wij een zogenaamde areaaluitbreiding hebben, ons onderhoudsbudget voor wegenbeheer automatisch wordt verhoogd. Dat heeft een zekere logica. Het is uitgerekend dat als je niet goed beheert, je dan op termijn met nog hogere herstellkosten komt te zitten en dat je er onder de streep alleen maar slechter uit komt. Eenzelfde soort redenering is echter ook vol te houden voor diverse andere beleidsterreinen. Ik denk aan cultureel en historisch erfgoed, bibliotheken, cultuureducatie, festivals en recreatie. Dat zijn allemaal onderwerpen waarvan het zo is dat als wij deze heden ten dage niet onderhouden en op niveau halen, ze kunnen inzakken en wij dan later, om ze weer op niveau te krijgen, extra kosten moeten maken. Het meest zichtbaar is dat bij het onderwerp natuur. We werken aan een gigantische opgave om ons areaal natuur flink uit te breiden. De komende jaren komen wij nog wel uit met het natuurbeheergeld. Er komt echter een moment dat onze doelen niet meer onderhouden kunnen worden met het natuurbeheergeld dat daarvoor is voorzien. Gaan wij dan ook een automatische verhoging van het natuurbeheerbudget doorvoeren? Zo niet, waarom dan niet voor natuurbeheer en wel voor wegenonderhoud?

Dit zijn vragen waar ik mee zit. Ik ben benieuwd hoe de collega's dat zien. Graag zou ik van de portefeuillehouder Natuur horen hoe hij daar tegenaan kijkt en wanneer het nodig is om op de een of andere manier een aanvullend budget voor natuurbeheer te organiseren.

Aan de portefeuillehouder Financiën vraag ik of wij bij de begroting zouden kunnen ingaan op hoe GS tegen beheer en onderhoud in het algemeen aankijkt.

Ik had willen eindigen met de volledige tekst van het gedicht van Judith Herzberg waaraan ik net refereerde. Het loopt echter altijd anders dan je denkt. Toen dacht ik: ik zal maar voorbereid zijn op het uitspreken van de laatste strofe. Met een blik op de klok blijkt echter dat ook als je denkt dat het allemaal anders loopt, het dan toch weer anders loopt. Ik heb dus tijd voor het hele gedicht.

Het duurt altijd langer dan je denkt,
ook als je denkt: het zal wel weer langer duren dan ik denk
dan duurt het toch nog langer dan je denkt.
Het is ook altijd veel duurder dan je denkt,
ook als je denkt het zal wel duurder worden dan ik denk
dan wordt het toch nog duurder dan je denkt.
Het kost meer moeite dan je denkt,
ook als je denkt het zal wel veel meer moeite kosten dan ik denk
dan kost het toch meer moeite dan je denkt.
Het duurt veel korter dan je denkt,
ook als je denkt het zal wel korter duren dan ik denk
dan duurt het toch nog korter dan je denkt.

De VOORZITTER: Het lied slaat aardig op deze bijeenkomst, behalve de laatste strofe.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Wat is er vandaag allemaal al voorbijgekomen? De bereikbaarheid, competitieve regio, woningbouw, werkgelegenheid, mobiliteit. Alles is de revue gepasseerd. Daarom vraagt de PvdD graag aandacht voor dieren en natuur. Natuur is zojuist nog genoemd door GroenLinks, waarmee wij heel blij zijn. Wij zouden er echter toch nog graag wat dieper willen ingaan.

Vorig jaar sloor mijn gewaardeerde voorganger Willem van der Steeg zijn bijdrage over de kadernota, toen nog voorjaarsnota, af met: "Als jullie echt denken dat de natuur minder belangrijk is dan de economie, probeer je adem dan maar eens in te houden terwijl je je geld telt." Wij doen mee aan de quotes.

De kadernota is beleidsarm opgesteld, omdat de coalitieonderhandelingen na de verkiezingen van 18 maart nog aan de gang waren. Wat is volgend jaar het excuus? De onderhandelingen vonden plaats tussen VVD, D66, CDA en GroenLinks. Deze zelfde partijen vormden de afgelopen vier jaar de coalitie. Zij hebben de natuur slag na slag toegebracht en lijken niet van plan daarin enige verandering te willen aanbrengen in de komende vier jaar. Een oppervlakkig coalitieakkoord resulteert in een oppervlakkige kadernota. Mijn fractie vindt dat er te weinig erkenning is voor wat de natuur nodig heeft. GS valt steeds weer terug op economische groei. De PvdD had liever gezien dat de kadernota meer aandacht had gegeven aan ecologische groei. Ecologische groei is uiteindelijk van grotere waarde. De PvdD had graag investeringen gezien in: het stoppen van de plezierjacht, alternatieven voor gandezoddingen, vergroting van de biodiversiteit, het welkom heten van grote hoefdieren, veilige N-wegen voor mens en dier, schonere lucht, duidelijkere doelstellingen ten aanzien van de biologische landbouw en een groener Hart van de Heuvelrug. Wij zitten echter niet bij de pakken neer en zullen de coalitie een handje op weg helpen.

Er is sprake van een achterstand in de realisering van 1500 hectare natuur, zoals dit in het Akkoord van Utrecht is afgesproken. Als dit tot 2021 de trend is, zal die 1500 hectare nooit gehaald worden. Er is nog een resterende achterstand uit 2013 van 56 hectare. Via een motie vragen wij GS om extra middelen beschikbaar te stellen om de achterstand in natuurverwerving in 2015 weg te werken. Deze motie dient de PvdD samen met de SP in.

Motie M49 (PvdD, SP): achterstand natuur wegwerken in 2015.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

constaterende:

- *dat er voor 2021 ruim 1500 hectare natuur gerealiseerd moet worden om uitvoering te geven aan het Akkoord van Utrecht;*
- *dat er uit de jaarrekening 2014 blijkt dat bij de verwerving van natuur nog een uit 2013 resterende achterstand van 56 hectare is;*

overwegende:

- *dat het onwenselijk is dat er op de in het Akkoord van Utrecht gestelde doelen voor de ontwikkeling van natuur gekort zal worden;*
- *dat er in het coalitieakkoord staat dat het Akkoord van Utrecht onverkort uitgevoerd zal worden;*

verzoekt het college van GS om:

extra middelen beschikbaar te stellen om de achterstand in natuurverwerving in 2015 weg te werken om de uitvoering van het Akkoord van Utrecht niet in gevaar te doen komen.

En gaat over tot de orde van de dag.

"Een krachtig en vitaal landelijk gebied, met een goede balans tussen natuur, landbouw, water, cultuurhistorie, landschap en recreatie, waar iedereen nu, maar ook in de toekomst van kan genieten en waar ondernemers blijvend een gezond bedrijf kunnen runnen". Dit is de visie van de provincie op Vitaal Platteland.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat nog even over het vorige onderwerp. U had het erover dat in 2021 die 1506 hectare zou moeten zijn aangekocht en ingericht. Naar ik meen is die termijn in de vorige periode al verlengd naar 2026 of 2027. In de begroting en in de jaarrekening wordt daarop teruggekomen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter ! We lopen nog wel achter. Wij stellen voor om die achterstand in 2015 in te halen en om die 56 hectare te verwerven.

De heer HOEFNAGELS (D66): Heeft u gezien hoeveel er in 2014 is gebeurd, zonder dat wij als Staten daaraan extra aandacht hebben gegeven? Er is heel wat meer dan 56 hectare ingelopen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Wij blijven ons er echter wel zorgen over maken en willen wel graag dat het wordt ingehaald, omdat we anders bang zijn dat wij het totaal aantal hectares niet zullen halen aan het einde van de periode.

De VOORZITTER: Vervolgt u uw betoog.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik was gebleven bij het punt dat ondernemers blijvend een gezond bedrijf kunnen blijven runnen. Dat is de visie van de provincie op Vitaal Platteland. Uitgangspunt van GS bij landbouw is dat de nadruk ligt op eigen verantwoordelijkheid en ruimte voor ondernemerschap. De provincie grijpt niet in, maar beïnvloedt de keuze van de boer als dat nodig is; dat staat in de Landbouwvisie. De PvdD wil een stap verder gaan dan beïnvloeding. De PvdD wil kaders ten aanzien van megastallen. De verwachting is dat het aantal megastallen in de provincie Utrecht de komende vijftien jaar zal verdrievoudigen. Er komen er zo'n 50 tot 60 bij. Megastallen hebben vergaande negatieve gevolgen voor dierenwelzijn, natuur en milieu, maar zeker ook voor de volksgezondheid. Van een goede balans, waarover in de Landbouwvisie wordt gesproken, is dan ook geen sprake meer. Middels een motie vraagt de PvdD het college een voorstel uit te werken voor de begroting van 2016 om de vestiging van megastallen actief te ontmoedigen. Deze motie wordt mede ingediend door de SP.

Motie M48 (PvdD, SP): megastallen en volksgezondheid.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de kadernota 2015;

constaterende:

dat in de Landbouwvisie de verwachting wordt geuit dat het aantal megastallen (bedrijven met meer dan 300 nge) in Utrecht in de komende 15 jaar zal verdrievoudigen naar 50-60;

overwegende:

- *dat megastallen vergaande negatieve gevolgen hebben voor dierenwelzijn, natuur, milieu en volksgezondheid;*
- *dat grote concentraties dieren een verhoogd risico vormen op ziekten zoals vogelpest, Q-koorts, MRSA, stafylokokken en antibioticaresistentie;*
- *dat uit onderzoek van de Universiteit Utrecht is gebleken dat geurhinder voor omwonenden van megastallen 3 tot 4 keer hoger is dan uit het rekenmodel van de overheid naar voren komt;*

verzoeken het college van GS om:

uiterlijk ten tijde van de begroting van 2016 voorstellen uit te werken voor maatregelen om de vestiging van megastallen actief te ontmoedigen, waaronder een afstandsnorm van ten minste 2000 meter tot woningen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De boodschap van de PvdD aan Gedeputeerde Staten is: dieren, natuur en milieu zijn van onschatbare waarde. Onze vraag is: hoe lang nog blijft GS denken dat natuur minder belangrijk is dan de economie?

De VOORZITTER: De moties M48 en M49 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ook in ons verkiezingsprogramma staat dat wij niet voor megastallen zijn. Daarbij houdt bij ons het nadenken niet op. Stel dat het voor een boer al-

leen nog maar financieel haalbaar is om met die grote stallen te werken, maar dat toch uit onderzoek zou blijken dat het goed is voor dierenwelzijn en voor de mens. Waarom zouden we ons dan dogmatisch blijven vasthouden aan die 1,5 hectare, waarbij 1,5 hectare plus een meter heel slecht is en 1,5 hectare min een meter goed is. Ik zoek de nuance. Ik heb uw motie gezien. Wij willen de motie ondersteunen als u die toevoeging doet, tenzij aangetoond wordt – ik denk dat dat misschien best wel kan – dat mens en dier erbij gebaat zijn, of in elk geval dat het niet slechter wordt als er megastallen worden gebouwd.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Wij denken dat het wel slechter wordt als er megastallen worden gebouwd. Wij gaan niet uit van hectares, maar wij gaan uit van de aantallen dieren. Daarbij gaan wij uit van de Nederlandse grootte-eenheid van die 300 NGE's (Nederlandse Grootte-Eenheden), zoals ook genoemd in onze motie. We gaan er niet van uit dat er op een terrein van 2,5 hectare minder dieren zouden leven dan op een terrein van 1,5 hectare. Het gaat ons om het aantal dieren.

De heer DERCKSEN (PVV): U ontloopt de vraag. U zegt dat u denkt dat het niet kan. Ik zou hier juist de volgende vraag willen neerleggen. Stel dat partijen die er verstand van hebben, zeggen dat een megastal op deze manier goed kan zijn voor het dierenwelzijn en goed kan zijn voor de mensen die eromheen wonen en dat het er bij de boer van af kan, als hij een grotere stal heeft, dat hij die maatregelen kan nemen waardoor het goed is voor de dieren en beter is voor de mens. Ik leg de grens bij het stoppen met nadenken. Als er nu gezegd en onderzocht kan worden dat het helemaal niet slechter is en als u die toevoeging doet aan uw motie, dan zou ik hem kunnen steunen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dat gaan wij niet toevoegen aan de motie. Ik kan daarover kort zijn.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zeg iets tegen de heer Dercksen. Hetgeen hij zegt komt een beetje over als dat uit een onderzoek zou blijken dat als je op alle provinciale wegen 130 km/uur mag rijden, dit toch goed is voor de gezondheid. Ik denk dat dit niet goed is voor de gezondheid. Zo denk ik ook dat grootschalige landbouwbedrijven schadelijk zijn voor het dierenwelzijn. Mijn vraag aan de heer Dercksen is als volgt. Niemand houdt op met nadenken. Heeft hij dan een definitie waarmee wij kunnen vastleggen wat wij moeten propageren en wat wij juist niet moeten propageren? Waar ligt volgens hem die grens?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil best toegeven dat dat moeilijk is. Je kunt het echter niet vastleggen op het aantal vierkante meters van een stal. Dat is mijn stelling. Die grens houdt je bij dierenwelzijn en bij de gezondheidsrisico's voor mensen. Die grens moet je vastleggen. Die kun je volgens mij vrij objectief vaststellen. Of die stal nu een meter groter of kleiner is, is dan van minder groot belang.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! We maken hier geen lange debatten van. Op dit moment hebben wij een ander criterium. Zoals allereerst blijkt, gaat ondertussen de ontwikkeling van grootschalige bedrijven door. Daarom moet je nu iets doen. Er is geen ander criterium dan door het kwantitatief te beoordelen. Daarom lijkt mij het voorstel van de PvdD uitermate verstandig.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een vraag aan de PvdD. Grotere stallen kunnen de ruimtelijke kwaliteit in de weg staan. Ze kunnen gewoon heel lelijk zijn en niet passen in het landschap. Nu staat in het dictum van uw motie uw opdracht om een afstand van twee kilometer te hanteren. Het is zo'n concreet getal. Je kunt je afvragen of het geen 1800 meter of anders kan zijn. Waarom heeft u dat getal er zo keihard in gezet. Is dat erg van belang? Ik ken alle onderzoeken niet precies. Wij staan sympathiek tegenover de motie, maar willen graag weten waarom die afstand van twee kilometer er zo expliciet in staat.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Het hoort bij een van de standpunten van de PvdD om die 2000 meter aan te houden, omdat wij denken dat dit een zeer veilige marge is. Zo zorg je er ook voor dat de stallen een redelijke afstand hebben tot de woonkernen en dergelijke.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Het kan ook 1,5 of 2,5 kilometer zijn?

Mevrouw KELLER (PvdD): Uit onderzoek blijkt dat die 2000 meter een goede marge is voor de megastallen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij worstelen met de manier waarop je het dierenwelzijn kunt omzetten naar aantallen. Naar ons idee hangt het aantal dieren in een megastal of de omvang van een bouwblok of iets dergelijks niet per se samen met het dierenwelzijn. Mijn keuken is geen megastal. Als ik daar vijf koeien in zet, hebben die een rotleven, zeker als ze daar langer dan vijf minuten in moeten staan. Dat maakt die megastalendiscussie een beetje ingewikkelder. Helpt u mij eens: is er niet een andere graadmeter waarmee wij het dierenwelzijn een handje kunnen helpen, zonder dat wij onze boeren het ondernemen en een stuk ondernemerschap onmogelijk maken?

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Daar waar dieren hun natuurlijke gedrag niet kunnen vertonen, wordt het dierenwelzijn aangetast. Wij zijn van mening dat dieren in megastallen geen natuurlijk gedrag kunnen vertonen. Als in een schuur 220.000 vleeskuikens bij elkaar zitten, dan is er geen sprake van natuurlijk gedrag.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben gelukkig geëmancipeerd. Ik zeg niet: dames gaan voor, maar ik was eerder dan de heer Schaddelee. Ook mij intrigeren de megastallen in relatie tot het ondernemerschap van de boeren. Hoe kijkt u aan tegen de recente ontwikkelingen, waar bij tuinstallen worden ontwikkeld met mooie bomen erin, veel gras, veel stro en veel hooi, waarin dieren bij uitstek hun natuurlijke gedrag kunnen vertonen?

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Dat juichen wij bijzonder toe. Als ik van Utrecht naar huis rijd en ik rijd langs De Bilt, waar ook een koeienstal is gevestigd, zie ik 's avonds laat ook koeien in en uit lopen. Dat kunnen ze helemaal zelf doen. Dat zijn echter geen 250 koeien. Dat zijn er toch wel wat minder. Als dat op een gegeven moment mogelijk zou zijn, waarbij dieren hun natuurlijke gedrag kunnen vertonen en de stal in en uit kunnen lopen, dan is dat wel weer een hele investering voor de boer. Het zou geweldig zijn als het mogelijk gemaakt wordt dat het dierenwelzijn gegarandeerd is.

Mevrouw MAASDAM (CDA): U heeft niet echt een grens als het gaat om aantallen?

Mevrouw KELLER (PvdD): We hebben het nu niet over de megastallen. We hebben het over voorbeeldstallen, een soort showstallen.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Met permissie: u spreekt in uw motie toch over megastallen?

Mevrouw KELLER (PvdD): Ja, maar u spreekt zojuist over een stal met bomen erin waar dieren natuurlijk gedrag kunnen vertonen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil even met mevrouw Keller ingaan op wat zij zojuist zei over de investering die nodig is. U zei dat er dan een grote investering nodig is. Daar gaat het hier nu specifiek om. Op het moment dat je een diervriendelijke stal wilt maken, heb je een grote investering nodig. Die grote investering is alleen maar rendabel als je ook een grotere stal bouwt. Daarmee wordt een megastal een logischer stal om een grote investering te plegen. Ten minste, als ik het over koeien heb. Ik heb het niet over varkensflats, waarvoor misschien hetzelfde kan gelden, maar wat mij betreft niet. Als je het voor die koeien voor elkaar kunt krijgen, is het beter om in die megastal te verblijven dan om in een kleine keuken te wonen bij de heer Schaddelee.

De VOORZITTER: Ik heb het gevoel dat de standpunten zo langzamerhand over en weer wel duidelijk zijn. Uiteraard krijgt mevrouw Keller nog de kans om daarop te reageren.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! We hebben het bij megastallen natuurlijk niet alleen over dierenwelzijn, maar ook over overdraagbare ziekten van dier op mens en over de milieuproblemen. Ik denk dat wij die absoluut niet uit het oog moeten verliezen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Tot mijn verbazing is er nog niet gerefereerd aan het beleid dat wij hebben en aan de passage die in het coalitieakkoord staat, namelijk dat wij stimuleren dat elke uitbreiding van een agrarisch bedrijf gepaard gaat met een verbetering van het dierenwelzijn, met een vermindering van de milieubelasting, met een verbetering van de volksgezondheid en met een goede landschappelijke inpassing. Dat staat al in het coalitieakkoord. Nu zou je je kunnen afvragen wat uw motie toevoegt. Uw motie voegt toe dat wij ook gaan sturen op iets met aantallen dieren, waarbij overigens NGE's ...

De VOORZITTER: Mijnheer Bekkers, het is een interruptie, geen tweede termijn.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! NGE's gaan over economische factoren en niet over aantallen dieren. Daar worden de dieren niet wijzer van, zoals uit verschillende voorbeelden blijkt. Waarom kiest u niet voor de verdieping van de sturing op waar het om gaat, namelijk dierenwelzijn? Waarom gaat u er iets bijstelen dat mogelijk juist beperkend kan zijn voor de ontwikkeling van dierenwelzijn?

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! NGE's worden in het onderzoek naar megastallen door Alterra wel genoemd. Daarbij worden ook de aantallen dieren genoemd van 250 koeien, 220.000 slachtkuikens en 2500 vleeskalveren. Dit wordt dus wel gehanteerd ten aanzien van megastallen. Natuurlijk zijn de aantallen arbitrair, maar omdat de vooruitzichten zijn dat het aantal megastallen in de provincie zal groeien, terwijl er geen plek voor is, zouden wij graag willen dat de komst van die stallen wordt ontmoedigd door de provincie Utrecht.

De VOORZITTER: Mevrouw Keller, vervolgt u uw verhaal.

Mevrouw KELLER (PvdD): Dit was mijn verhaal.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst dank voor de overzichtelijke kadernota. De nota bevat logischerwijs door het net gesloten coalitieakkoord geen opvallende zaken en is ook heel financieel ingestoken. Het meerjarenperspectief is, zo dacht ik voor vrijdag, en was over het algemeen op orde. Zoals u echter zelf schrijft op pagina 20, nemen de risico's toe. Er zijn onzekerheden en aannames waarmee wij terdege rekening moeten houden. De meicirculaire is er daar één van. Dat noopt ons tot voorzichtigheid en maatregelen, maar het betekent ook dat wij, meer dan u eerst veronderstelde, rekening moeten houden met de balans tussen inkomsten en uitgaven. In het memorandum van de meicirculaire pakt u dat op. De uitkomst is er nog niet, maar u geeft wel aan wat er te doen valt. Wij benadrukken drie zaken.

1. De kadernota en de meicirculaire. Eigenlijk gaat het alleen maar over de meicirculaire, want die heeft wat roet in het eten gegooid. Als we die nemen, dan constateren we dat er weinig financiële bewegingsruimte meer is. Waar blijft de ruimte om te schuiven of om incidenteel of structureel alles op te vangen?
2. We kunnen een eind meegaan met het investeringsprogramma van de coalitie. Veel van de zaken waarvoor deze gelden bestemd zijn, kunnen we meemaken, alhoewel de wijze van uitvoering natuurlijk altijd wel de doorslag geeft. Het is echter de grote vraag hoe strak u in uw eigen programma zit. Is dit financiële kader, gelet op de meicirculaire, een wet van Meden en Perzen, of bent u bereid te schuiven of te saneren waar nodig? De SGP loopt er niet voor weg om samen met de coalitie ruimte te maken binnen het cultuurland en de festivals.
3. We leren natuurlijk ook van de meicirculaire dat we niet te veel op verwachtingen moeten bouwen. Daarover hebben anderen ook al genoeg gezegd wat je van de toekomst moet vinden. De

stofkam door de reservepositie is leuk, maar reken niet gelijk op € 1.000.000. Één links kabinet verder, als dat er zou komen, en half Nederland rijdt gratis en weg zijn de prognose. Dat zou zo maar kunnen. Het is ook maar een voorbeeld.

Deze kadernota is beleidsarm. Dat is logisch en begrijpelijk. We gaan ervan uit dat de uitwerking naar de begroting meer kleur heeft. Bij de presentatie van het coalitieakkoord hebben wij onze algemene beschouwingen gehouden. Omdat het een feestje was van de coalitie, hebben we ons terughoudend opgesteld, maar we hebben wel aangekondigd waar voor ons de eerste prioriteiten liggen. De kadernota biedt ruimte en gelegenheid om daaraan vorm en inhoud te geven. Tijdens de commissievergadering leek het er even op dat bij de coalitie direct al de hakken in het zand gingen. Gaandeweg de discussie bleek echter gelukkig de bereidheid om samen op te trekken. Ik hoop dat wij dat vandaag ook kunnen doen. Voor mij is het ook wel een beetje een lakmoesproef van de bereidheid van een coalitie die is blijven zitten en van de mate waarin het thema verbinding inhoud krijgt. Wij staan er positief in, totdat het tegendeel blijkt. We hopen dat wij deze dag met hetzelfde gevoel kunnen afsluiten.

Onze prioriteiten benoemen wij in drie punten:

1. In het najaar wordt de aftrap gegeven voor de nieuwe cultuurnota. Inhoudelijk wordt er dan pas gesproken over de concrete invulling. Wij geven u graag wat suggesties mee. Het klassieke erfgoed is voor ons een erfgoed met heel veel waarde. Daarbij doel ik niet alleen op de kerken, maar op de volle breedte van het klassieke erfgoed. Speciaal aandachtspunt betreft het soms wat minder bekende en lokale erfgoed. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de botterwerf in Bunschoten of de weg der wegen, de N237 van Zeist naar Amersfoort. Juist de mogelijkheden om dit met cultuur-educatie te koppelen, maakt dit zo interessant. Wij horen graag van de portefeuillehouder of dat past in de uitgangspunten van het college.
2. Het kleinekernenbeleid. Er is financiële ruimte voor in het coalitieprogramma. Dat is ontzettend mooi. Uit onderzoek van IPSOS blijkt dat 86% van de inwoners zich zorgen maakt over het voortbestaan van de voorzieningen in de kleine kernen. 80% van de inwoners vindt dat de provincie hierin een rol kan vervullen. De SGP wil hiervan middels een motie alvast wat kleur geven. Als één ding namelijk duidelijk is, is het dat algemene kaders kunnen worden toegepast op veel zaken, behalve op de kleine kernen. De strekking van onze boodschap is dan ook: maak maatwerk voor de kleine kernen, waarbij de continuïteit, kan het zijn met behoud van voorzieningen, leidend is.
3. Als laatste thema willen wij graag het thema burgerparticipatie agenderen. Dit thema is op provinciaal niveau wat onderontwikkeld, zeker vergeleken met hoe de stand bij de gemeenten is. Natuurlijk kunnen wij de gemeenten niet evenaren. Zij staan immers dicht bij de burger. Toch kunnen wij stappen zetten. Daaraan willen wij invulling geven met een motie. Onze inzet is dat de provincie bij ruimtelijke plannen belanghebbenden en lokaal aanwezige kennis eerst consulteert, voordat de planvorming aan de Staten wordt voorgelegd.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een technisch vraagje. Kan de heer Van Leeuwen aangeven wie ook alweer de fracties zijn die het voorstel met betrekking tot de kleine kernen indienen?

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Daar kom ik straks op, want dat is de SP ook. Bedoelt u dat?

De heer MEIJER (SP): Ik denk dat u mij nu heel goed begrijpt.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Ik wil het leukste voor het laatste bewaren. Ik denk: ik geef u de eer helemaal aan het eind en dan gaat u er halverwege al aan beginnen. U krijgt straks de eer. Ik was gebleven bij het derde thema, dat wij de lokale kennis eerst consulteren voordat de planvorming wordt voorgelegd aan de Staten. Dit voor ontwikkelingen die burgers en instellingen provinciaal dan wel lokaal direct raken en door laagdrempelige middelen, bijvoorbeeld platforms, te gebruiken voor consultatie en meningsvorming. Daar zijn heel mooie voorbeelden van. Bijvoorbeeld: stel dat wij iets gaan doen aan een weg met een duidelijk historisch karakter. Het is een fictief voorbeeld, maar

denk aan de N237. Daarvoor worden dan niet alleen belanghebbenden en omwonenden, maar bijvoorbeeld ook een historische vereniging geconsulteerd. Daarom willen wij consultatie – dat is iets anders dan slaafs volgen – van belanghebbenden en lokaal aanwezige kennis tot een vast onderdeel maken in het traject om tot ruimtelijke planvorming te komen, zo laagdrempelig als mogelijk. De digitale platforms, waarvan wij een voorbeeld hebben, kunnen daarvoor, althans als ze relevant zijn, worden ingezet. Graag gaan wij nu en in de komende tijd in discussie over het bovenstaande. Dit alles in het besef dat wij veel kunnen bedenken en regelen, maar dat er Één is die regeert en die bovenal een goede God is. Ik wens onszelf als Staten en u als college daarom Zijn onmisbare genade en zegen toe.

Tot slot dien ik twee moties in, waarin ook de SP en de ChristenUnie een rol hebben. Inmiddels heb ik begrepen dat meerdere partijen belangstelling hebben voor deze moties. Dat vind ik heel prettig. Ik hoor geluiden, maar ze moeten dat zelf maar even vertellen, die erop duiden dat er enthousiasme is. Daar ben ik ontzettend blij om. U komt het ondersteunen.

Motie M50 (SGP, ChristenUnie, SP): burgerparticipatie.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter behandeling van Staten-voorstel PS2015PS05: Kadernota 2015;

constaterende:

- *dat burgerparticipatie op provinciaal niveau nog niet tot volledige ontwikkeling is gekomen;*
- *dat de provincie de minst bekende bestuurslaag is;*

overwegende:

- *dat versterkte burgerparticipatie de betrokkenheid van onze inwoners op de provinciale politiek versterkt;*
- *dat de provincie haar voordeel kan doen met kennis en kunde van haar inwoners;*
- *dat discussieplatforms een goed middel kunnen zijn om zowel lokaal als provinciaal onderwerpen te bediscussiëren en/of te peilen;*

draagt het college op:

- *bij ruimtelijke ontwikkelingen belanghebbenden én (lokaal) aanwezige kennis altijd vooraf te consulteren voordat er definitieve planvorming plaatsvindt;*
- *voor ontwikkelingen die burgers en instellingen, provinciaal dan wel lokaal, direct raken laagdrempelige middelen (zoals platforms) te gebruiken voor consultatie en meningsvorming.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M51 (SGP, ChristenUnie, SP): kleine kernen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter behandeling van Staten-voorstel PS2015PS05: Kadernota 2015;

constaterende:

dat uit onderzoek van IPSOS blijkt dat 86% van de inwoners zich zorgen maakt over het voortbestaan van de voorzieningen in de kleine kernen;

overwegende:

- *dat kleine kernen vragen om maatwerk: juist door de beperkte omvang kunnen algemene regels vaak niet probleemloos op kleine kernen worden toegepast;*
- *dat het behouden of realiseren van voorzieningen in kleine kernen vaak problematisch is, waardoor de ontwikkeling van kleine kernen onder druk staat;*

dragen het college op:

- *in de bestuurlijke benadering van kleine kernen te starten vanuit het principe dat maatwerk ter bevordering van de continuïteit van de gemeenschap leidend is;*
- *in die benadering samen met de betreffende gemeenten de diverse belangen in acht te nemen, waaronder de mogelijkheid tot kleinschalige uitbreiding woningbouw (hierbij rekening houdend met kwetsbare gebieden), infrastructuur, kernrandvisie, bereikbaarheid, openbaar vervoer en fietsveiligheid.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties M50 en M51 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de be-
raadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Van Leeuwen over burgerparticipatie. Op zich is er vanmiddag al veel gedeeld over burgerparticipatie. Het kan op een brede belangstelling bogen. In uw motie draagt u het college echter op om burgerparticipatie alleen in te zetten op de ruimtelijke ontwikkeling. Beperkt u zich daarmee niet heel erg?

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb onder het volgende punt toegevoegd dat het geldt voor ontwikkelingen die burgers en instellingen, provinciaal dan wel lokaal, direct raken. Daar trek ik het wat breder. Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt dat dit heel concreet is en dat het daarbij met name burgers treft. Ik heb daarnaast een volgende slag gemaakt, waarbij ik mij niet beperk. Als dat zo is, maken we het gewoon ruimer.

Mevrouw MAASDAM (CDA): U beperkt zich. Daarover kunnen wij het hebben. Aan de ene kant beperkt u zich door de ruimtelijke ontwikkelingen te noemen, maar aan de andere kant maakt u het ook heel erg ruim. Als u het over ruimtelijke ontwikkelingen heeft, heeft u het over alle ruimtelijke ontwikkelingen. Is het dan niet zo dat het bij elke kleine stap noodzakelijk is om dit te doen? Is dat ook niet belemmerend?

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb niet gesproken over alle ruimtelijke ontwikkelingen. In mijn motie staan de woorden "bij ruimtelijke ontwikkelingen".

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Van Leeuwen en mevrouw Maasdam. Wat verstaat zij onder ruimtelijke ontwikkelingen? Ik versta onder ruimtelijke ontwikkelingen een nieuwe weg of een verplaatsing van een weg. Vindt zij een verbreding van een weg ook een ruimtelijke ontwikkeling? Is een verbreding van de weg met 30 centimeter een ruimtelijke ontwikkeling? In uw visie volgens mij niet en u twijfelt erover.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag is exact gelijk aan de vraag van de heer Hoefnagels.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet niet of we dat met een centimeter gaan meten. Het voorbeeld van die 30 centimeter is leuk, maar laat ik het anders formuleren. Als wij de rondweg in Veenendaal twee keer tweebaans gaan maken, dan wordt het al iets anders. Als u het echter over 30 centimeter hebt, dan zou ik daarover misschien niet al te ingewikkeld doen. Als dat u helpt om voor te stemmen: prima.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag een paar opmerkingen maken. De ouderen komen er in de breedste zin bekaaid af. Veel financiële problemen, ontstaan door de in Den Haag genomen besluiten, hebben ook hun weerslag op de inwoners van onze provincie, waaronder ook onze ouderen, die ook nog te maken hebben met het vroeg worden ontslagen of het beschikken over minder middelen, niet alleen financiële middelen, maar ook middelen om zich te verplaatsen. Ook wordt er steeds minder vergoed vanuit de zorg. Het OV in de kleine kernen moet worden behouden. Daarom vindt 50Plus dat er maatwerk moet worden geleverd. Maatwerk betekent niet alleen een

regiotaxi of een buurtbus, maar ook het structureel aanbieden van OV op de tijden dat dit noodzakelijk is.

Een banenplan voor ouderen. Wanneer je 45 jaar bent, doe je niet meer mee. Uiteraard steunt 50Plus de oproep van de PvdA en de SP voor een banenplan voor jongeren. Koppel de ouderen in de goede zin van het woord aan de jongeren. Laat de kennis niet verloren gaan, maar stimuleer daar waar het kan de overdracht. Zie het als kansen. Er moeten geen mensen worden ontslagen omdat ze te duur zijn. Ze moeten worden behouden, omdat ze vanwege hun kennis geld waard zijn.

Bereikbaarheid. Als er minder wordt uitgegeven voor de N201 ten westen, waarom wordt er dan niet geïnvesteerd in het oosten? Het is al door anderen gezegd en wij hebben mede de motie ingediend. Ik noem bijvoorbeeld de afslag bij Vinkeveen, die een grote misser is. Een zo belangrijke afslag is enkele honderden meters lang, terwijl er minimaal 1000 meter nodig is. Ik merk wel op dat het niet alleen opgelost gaat worden met het alleen iets te doen aan de brug bij Loenersloot. Je zult dat echt met een helikopterview moeten doen. Vreeland heeft al jarenlang gevraagd om een aquaduct. Misschien is dit toch wel de oplossing. In het zomerseizoen is de brug een half jaar lang elke tien minuten open, omdat de bootjes er dan doorheen gaan. Die gaan voor op het verkeer. Wij vinden ook dat er te veel geld naar de snelwegen gaat en dat het onderliggende wegennet daarop niet wordt aangepast. Het heeft dus met veel meer te maken dan alleen het verbreden van de brug, want anders loopt het ergens anders weer vast. Je moet het breder bekijken. De N201 aan de oostkant is ook nog eens een sluiproute tussen de A27 en de A2. Ook daar zal dan naar gekeken moeten worden.

Over het transport van de binnenvaart en de luchtvervuiling heb ik zojuist al het nodige gezegd. 50Plus wil dat deze problematiek voortvarender wordt aangepakt, in het belang van de gezondheid en de veiligheid van aanwonenden.

Nog steeds worden er te weinig levensloopbestendige woningen gebouwd. Het is natuurlijk al eerder gezegd. Is het een taak van de provincie? De provincie kan wel bij het toetsen van de bestemmingsplannen die door de gemeente worden ingediend, wat een taak is van de provincie, een adviserende rol spelen. Dit is een aanvulling op de PvdA, ook in het kader van de nieuwe Woningwet, die eerdaags zal ingaan. Er is niet alleen behoefte aan betaalbare woningen, maar ook aan levensloopbestendige woningen, voor het moment voor ouderen om ook de doorstroming van het huizen-/woningenbestand te bevorderen. Graag meer duidelijkheid over hoe om te gaan met de veranderingen op landelijk gebied.

50Plus mist in de voorjaarsnota niet alleen de bijstelling van de programma's ten aanzien van wat we gaan doen, maar ook wat we er voor gaan doen en hoe wij dat gaan doen. Ik noem bijvoorbeeld de uitgebreide leegstand, niet alleen in kantoren en winkels, maar zeker ook op het platteland bij de agrariërs, die ook in de Provinciale Structuurvisie geconfronteerd worden met allerlei belemmeringen. Voordat alles is aangepast, zijn we weer een aantal jaren verder, met alle frustrerende gevolgen van dien voor de betrokkenen. Kan hiervoor misschien een versnellingsagenda ontwikkeld worden?

Graag zien wij meer ambitie en transparantie voor de vervuilde locaties in onze provincie. Met vervuilde locaties bedoel ik vervuiling van grond. Daar waar grensoverschrijdende vervuilingen aan de orde zijn, moeten wij in overleg gaan met de buurprovincie over hoe dit is op te lossen. Soms gaan de gifpluimen zo ver dat ze onder woonhuizen door gaan. Het kan de gezondheid van inwoners in gevaar brengen – denk aan Doorn – en het kan een waardevermindering van de woning opleveren, met alle gevolgen van dien. Dit is ook in het belang van het uitplaatsen van hinderlijke bedrijven. Het budget is volgens ons te laag, namelijk € 627.000; zie pagina 37. In de kadernota is niets opgenomen over eventuele saneringsplannen en de eventuele kosten. Veel bedrijven blijven zitten, omdat zij verplicht zijn om de vervuilde grond te saneren en zij de middelen daarvoor niet hebben. Dan kun je dus wel iets opstellen om bedrijven uit te plaatsen, maar als zij verplicht zijn om de grond te saneren, wat vaak miljoenen euro's kost, schiet het ook niet op.

Ik heb nog één opmerking. In de vergadering van de commissie BEM hebben wij een opmerking gemaakt over het benutten van de OV Utrecht Science Park, over het verschil tussen bedragen op de pa-

gina's 60 en 61. Op pagina 60 stond € 9.749.000 en op pagina 61 stond € 3.076.000. Dat is een verschil van € 6.673.000. Inmiddels hebben wij het antwoord gekregen. Het blijkt dat op bladzijde 61 de bedragen moeten worden aangepast. Het moet hetzelfde zijn als wat op de linkerpagina staat, namelijk € 9.749.000, waarvan € 4.896.000 een rijksbijdrage is. Het gevolg is dat het eerdere verschil van die ruim € 6.000.000 komt te vervallen, dat in de begroting moet worden opgenomen een bedrag van € 4.843.000, in plaats van € 3.076.000. Dat is een verschil van € 1.773.000 te nadele van de provincie. De provincie moet dus meer begroten. Ik wil dit even meegeven. Dit is iets om in de gaten te houden, zodat het bij de begroting in het najaar klopt. Tot zo ver onze eerste ronde.

De VOORZITTER: Tot zo ver de bijdragen van de kant van de Staten in de eerste termijn. Graag wil ik vijftien minuten schorsen, zodat iedereen zich even kan vertreden en het college zich kan voorbereiden. Na de schorsing volgt de beantwoording door het college in de eerste termijn. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 15.00 uur tot 15.20 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Aan de orde is de kadernota en het antwoord van het college in de eerste termijn. Ik verzoek u om u enigszins te beperken in het aantal interrupties, want ik denk dat er zo'n 50 onderwerpen de revue gaan passeren. Als u over al die 50 onderwerpen een debat wilt voeren, dan halen we de donderdagavond wel. U weet dat als vanavond de vergadering niet afgerond is, wij donderdagavond verder vergaderen. Ik hoop dat dit schrikbeeld voldoende is. Ik geef het woord aan mevrouw Verbeek.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Een viertal vragen vallen binnen mijn portefeuille. Die zal ik beantwoorden en ook ingaan op een vijftal moties die binnen mijn portefeuille vallen.

Laat ik beginnen met de vraag over de topregio. Aan alle portefeuillehouders is namens de VVD een algemene vraag gesteld. Topregio blijven willen wij niet alleen nu. De voorwaarden en de uitgangspunten geven aan waarom wij de potentie hebben om ook in de toekomst datgene te blijven doen om aan de voorwaarden voor een topregio te voldoen. Ik noem de randvoorwaarden binnen mijn portefeuille die daarbij behulpzaam kunnen zijn.

Binnen de mobiliteit is dat een goede bereikbaarheid. Dan gaat het niet alleen over de bereikbaarheid per auto, maar ook met openbaar vervoer en de fiets. Het gaat dus om de totale 'scope', zoals wij hebben afgesproken. Daarbij gaat het er ook om dat ervoor wordt gezorgd dat alles goed blijft doorstromen, dat wij daarmee de knelpunten kunnen oplossen en voor zo ver wij de knelpunten hebben opgelost dat wij ook, zoals straks verderop in de agenda staat over het programma Beter Benutten, bekijken hoe wij ook aan ons mobiliteitsmanagement kunnen werken en bijvoorbeeld het spitsmijden kunnen uitvoeren. Dit is dus een belangrijke randvoorwaarde om bij te dragen aan onze topregio.

Ook water is daarvoor een belangrijke randvoorwaarde. Het gaat niet alleen om schoon en veilig water, maar ook om de waterveiligheid en de veiligheid van onze dijken en de instandhouding daarvan. Dan heb ik het ook over het Science Park. We moeten ervoor zorgen dat het Science Park op een goede manier bereikbaar blijft en de functie kan vervullen waarmee het op dit moment bijdraagt aan de topregio. Natuurlijk zijn ook de lage lasten van belang, zoals al meerdere fracties hebben gezegd. Op die manier blijven wij een aantrekkelijk vestigingsklimaat houden.

Er is een vraag gesteld over het budget van Gedeputeerde Staten. Dat is nu opgenomen in de productgroep Strategie en Bestuur. Uiteraard is het mogelijk dat wij binnen Strategie en Bestuur daarvoor een apart programma hebben, zodat het GS-budget an sich zichtbaar wordt. Ik geef hier echter ook nogmaals aan dat, zoals het ook in het verleden het geval was, elke vraag die daarover wordt gesteld, beantwoord zal worden. Alle cijfers erachter zijn namelijk openbaar. We zullen ervoor zorgen dat binnen de productgroep Strategie en Beleid het GS-budget in zijn geheel zichtbaar wordt.

De meicirculaire. De meicirculaire is een van de bouwstenen voor de begroting voor 2016. Het is altijd jammer dat de meicirculaire net na de kadernota komt. Een van de oplossingsrichtingen die u in uw brief heeft aangegeven is dat we wellicht zouden kunnen onderzoeken of wij de kadernota moeten opschuiven in de tijd, zodat wij hem kunnen combineren met de meicirculaire. Dat gaan we nu verder uitwerken. Dan hoeven we niet continu de bijstellingen te doen. Dan zou het misschien in plaats van een voorjaarsnota een zomernota worden. Wat mij betreft doet de naam er niet toe, maar gaat het er meer om dat wij meer uit het instrument kunnen halen dan wanneer wij elke keer gaan werken met bijstellingen. Dat is een van de oplossingsrichtingen.

Zoals u allen weet, moet de begroting een sluitend meerjarenperspectief laten zien. Er wordt nu gewerkt aan hoe wij dat gaan bereiken. Dat betekent niet dat wij onze ambities nu al bijstellen. We denken dat wij nu nog oplossingsrichtingen hebben waarmee we kunnen komen tot een sluitende meerjarenbegroting. Daaraan zullen wij gaan werken. Wij zullen u die oplossingsrichtingen laten zien bij de behandeling van de begroting.

Er is een vraag gesteld over de uitname van de jeugdzorg. In de meicirculaire blijkt die € 7.200.000 te zijn in plaats van € 6.000.000. Die uitname heeft een structureel effect op onze financiën. In de reserve voor de projecten is voor jeugdzorg wel een budget geraamd van € 1.000.000, maar dat is een incidenteel budget. Dat betekent dat wij ook daarvoor moeten kijken naar een structurele oplossing. Ook dat wordt meegenomen in de oplossingsrichtingen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Is de gedeputeerde het met mij eens dat een deel van de coalitieambities onder meer door de meicirculaire op de korrel wordt genomen?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, die mening deel ik niet. De meicirculaire en de septembercirculaire gaan op en neer. Dat weet de heer Meijer ook. We gaan eerst een uitwerking zoeken met de oplossingsrichtingen die aangedragen zijn. Daarmee denken wij een sluitende meerjarenbegroting te kunnen krijgen. Wat mij betreft blijft er ook ruimte over om onze nieuwe ambities een plek te kunnen geven. Nieuwe ambities hoeven niet per definitie geld te kosten. Dat wil ik hier ook gezegd hebben.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wens de gedeputeerde veel wijsheid en succes toe.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is altijd mooi. Daarvan zullen wij dankbaar gebruik maken.

Er is een vraag gesteld over het fietsactieplan. Het fietsactieplan is een van de mooie onderdelen van het coalitieakkoord. Wij zullen daaraan gaan werken. Het is een onderdeel van het Mobiliteitsplan. Het fietsactieplan ligt, zoals het er nu uitziet, op 7 juli voor in GS. Het actieplan is een aanvulling op de subsidieregeling voor maatwerk voor de voormalige BRU-gemeenten. Daarnaast is er ook de trajectaanpak.

Er is gevraagd hoe de gemeenten daarbij worden betrokken. Zoals u wellicht heeft gehoord ben ik vanuit Mobiliteit een ronde langs alle gemeenten aan het maken. De provincie komt dus naar u toe, niet alleen deze zomer, maar ook na de zomer. Met de gemeenten worden uitvoeringsovereenkomsten gesloten. Het gaat dus niet alleen om afspraken over de financiering van de projecten, maar ook over hoe de aanbesteding van de projecten gaat plaatsvinden en eventueel ook over de te volgen ruimtelijke planprocedures, als die aan de orde zijn.

Er is een aantal moties ingediend. Ik begin met de motie M36 van de PvdA. Dit is zo'n motie die portefeuillebreed aan de orde zou zijn. In elk geval ligt er binnen Mobiliteit ook nog een motie over de code voor het betrekken van de inwoners. In het college leeft echter heel sterk de wens om niet met een blauwdruk te werken, maar voor burgerparticipatie met maatwerk te werken. Daarbij moeten wat ons betreft in elk geval lokale initiatieven altijd serieus genomen worden. In deze motie wordt de wens uitgesproken om het uitvoeren van burgerinitiatieven een bestendige plek te geven in de besluitvorming. Burgerinitiatieven kunnen altijd worden ingediend. Wat ons betreft gaat het erom de inwoners al

in een heel vroeg stadium te betrekken bij dat mooie werk dat wij hier samen in het Provinciehuis doen en niet alleen op het moment dat wij al bezig zijn met de besluitvorming. Het onderwerp raakt meerdere portefeuilles. Dat betekent dat binnen dit project meerdere portefeuillehouders eraan werken. We hebben net afgestemd dat binnen Bestuur, maar ook binnen Communicatie, het een mooi onderdeel zou zijn om daarover van gedachten te wisselen. Hoe wil de provincie nu uiting geven aan het in verbinding zijn? Dat doe je niet alleen door actief naar de gemeenten en inwoners toe te gaan, maar ook op allerlei andere manieren. Daarop zal gedeputeerde Pennarts vanuit het onderdeel Bestuur nog een aanvulling geven. Wij zouden willen vragen om de moties nog aan te houden en te wachten op de uitwerking waarmee wij komen en waarbij wij u zeker zullen betrekken, want ook dat betrekken van u hoort bij het in verbinding zijn.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor mevrouw Verbeek allerlei mooie intenties uitspreken. Wat dat betreft alle lof. Het punt is echter wel, met name daar waar wij niet het initiatief hebben en wij een ander erbij betrekken om te participeren, hoe wij er dan mee omgaan als er initiatieven komen. Het is dan van buiten naar binnen, in plaats van andersom. Ik hoor u zeggen dat u partijen altijd serieus wilt nemen. In feite omarmt u de motie en neemt u hem over. U zegt: "Laten we er in de toekomst een keer verder praten over hoe wij het verder gaan uitwerken".

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In die zin vind ik de motie sympathiek, omdat de inhoud ervan wel richting geeft aan hoe wij van buiten naar binnen zouden moeten werken. Ik heb er wel moeite mee dat er een motie wordt ingediend zonder dekkingsvoorstel. Daar heeft u net echter ook al even bij stilgestaan, namelijk dat het niet per se noodzakelijk is daarvoor direct budget vrij te maken. Ik verzoek u de motie aan te houden. Laten we samen met een uitwerking komen van hoe wij het in verbinding zijn zien, juist geredeneerd vanuit de situatie van buiten naar binnen. Laten wij nu nog niet meteen budgetten daarvoor vrijspelen. Als u een motie met een budget indient, zou ik erg graag willen dat daar een dekkingsvoorstel bij zit. Dat zit er nu niet bij.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik zit te kijken hoe wij het praktisch kunnen maken. Het zou ook zo kunnen zijn dat u ons een opdracht geeft om erop terug te komen bij de begrotingsvoorstellen en dat u dan kunt aangeven wat dit financieel betekent.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het altijd jammer om meteen aan de voorkant al te praten over een budget, terwijl wij nog niet eens weten hoe wij uiting willen geven aan het in verbinding zijn. Laten we beginnen om inhoud te geven aan het in verbinding zijn.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Wanneer komt u daarmee? Zal dat bij de begroting zijn?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Ik kijk even naar gedeputeerde Pennarts, want wij gaan daarin samen optrekken. Rond de begroting kunnen wij in elk geval een voorzet geven. Daarbij hebben wij u ook nodig, want wij gaan dat ook in verbinding met elkaar tot stand laten komen.

De VOORZITTER: Verbindt u daaraan conclusies ten aanzien van uw motie?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal daarover eerst een fractieoverleg hebben.

De VOORZITTER: Ja, u bent in verbinding. Mevrouw Verbeek, vervolgt u uw betoog.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er is een motie M41 van de SP over de bereikbaarheid van de kleine kernen en wijken. Ik begrijp heel goed dat u deze motie indient, want dat heeft u ook al aangegeven bij de besluitvorming over het mobiliteitsprogramma en bij de Nota van Uitgangspunten voor de OV-concessie. De OV-concessie loopt. De planning, zoals die er nu uitziet, houdt in dat er op 14 juli een gunningsbesluit wordt genomen. U weet ook dat in de nota van uitgangspunten voor die OV-concessie door Provinciale Staten is besloten om voor lijnen met een lagere bezetting dan gemiddeld zes reizigers geen buslijnen meer te laten rijden. We hebben daarvoor heel mooie

alternatieven, waaronder de regiotaxi en de buurtbus. U noemde er zelf ook al een, namelijk het voorbeeld in Austerlitz. Daar verdween lijn 155. Daarvoor is dit mooie burgerinitiatief in de plaats gekomen. Ondertussen hebben wij meerdere alternatieven die door de markt worden opgepakt. Een daarvan is de Drop Draf Bus. Dit is een initiatief van ondernemers die een verbinding langs allerlei punten in Soest en Baarn aandoet. Connexxion heeft daarop een verklaring van geen bezwaar afgegeven. De provincie heeft ontheffing verleend voor dit vervoer. Op die manier kunnen wij samen met de markt onze rol oppakken voor de bereikbaarheid van kleine kernen. Ik verzoek de Staten eerst de uitkomst van de OV-concessie af te wachten. Laten wij ook eens kijken naar de initiatieven die er al zijn en naar de vraag op welke wijze die een invulling kunnen geven aan de leefbaarheid van de kleine kernen en de wijken.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Punt 1: datgene wat wij voorstellen is niet in plaats van, maar een aanvulling op het programma van eisen en de lopende aanbesteding. Punt 2: er komt een herziene versie van motie M41. Ik zeg tegen de gedeputeerde de woorden die zij zojuist meedeelde aan de heer Van Muilekom: houdt u uw opvatting nog even aan, totdat u de motie gezien heeft.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het blijft een aanvulling op de nota van uitgangspunten. Dan blijf ik ook bij mijn antwoord waarin ik voorstel de concessie af te wachten. Laten wij de initiatieven die nu door marktpartijen worden opgepakt, vooral benoemen en laten zien aan andere partijen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het dictum zal u verrassen. Volgens mij heeft de gedeputeerde het net bijna voorgelezen.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga snel over naar de motie M44 over de Loenerslootse brug. Van de constatering dat de dagelijkse files op de N201 en de files op de afritten en vluchtstroken van de A2 in beide richtingen zorgen voor gevaarlijke verkeerssituaties moet ik helaas zeggen dat die juist is. Zoals de indieners wel zullen weten en zoals ook in de commissie aan de orde is geweest, is de verkeerssituatie onderzocht, niet alleen qua problemen, maar ook in verband met de mogelijke oplossingen. De N201 tussen de A2 en de aansluiting op de N402 naar Loenen aan de Vecht heeft te weinig capaciteit, met name in de avond- en de ochtendspits. Als je dan kijkt naar de tijdelijke oplossingen, waar het de regeltechnische oplossingen betreft, dan zijn die niet meer voorhanden. Voor zover daar een oplossing voor was, zijn die al toegepast. Dan blijft een toekomstgerichte oplossing over. Dat houdt in een verbreding van de N201, van twee keer één rijstrook, naar twee keer twee rijstroken, over een lengte van twee kilometer, tussen de aansluiting van de N402 en de A2. Het probleem is dat op die plek ook het Amsterdam-Rijnkanaal ligt, of misschien is dat juist wel het mooie. Ook het spoor Amsterdam – Utrecht ligt daar. Dat maakt dat er een hoge brug nodig is. Dat is weer een heel hoge kostenpost. Een grove raming is dat dit ongeveer € 60.000.000 gaat kosten. Daarvan is ongeveer 50% nodig voor de aanleg van de tweede brug. In de afgelopen periode zijn daarover al de nodige gesprekken gevoerd met Rijkswaterstaat. Ik zie de motie als een aanmoediging om die gesprekken nogmaals op te pakken. Ik wil daar mijn best voor doen, maar ik vind het ook goed dat het verwachtingmanagement hier wordt getemperd. Als dat duidelijk is bij de indieners, dan wil ik er nogmaals mijn best voor doen. Het blijft echter een lastig lobbytraject, want anders zou het absoluut in de afgelopen periode ook al gelukt zijn.

Als antwoord op de vraag van mevrouw Hoek kan ik melden dat het verbredingsplan ook voorziet in een tunnel onder de N201 om beide delen van Loenersloot te verbinden.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Inderdaad, ik dacht dat u de bottleneck bij de brug vergat. Het is namelijk niet alleen de afslag naar Loenersloot. Men kan niet naar Loenersloot, omdat men stil staat doordat de brug een half jaar lang elke tien minuten open is. Daardoor staat het verkeer vast tot op de A2. U noemt het een tunnel. Wij noemen het een aquaduct.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Als het beestje maar een naam heeft. Het is in elk geval bekend.

Mevrouw HOEK (50Plus): Dan hebben wij het over hetzelfde.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Is het juist dat de provincie voor het gedeelte waarvoor zij aansprakelijk is – dat is volgens mij die € 30.000.000 – al voldoende reserveringen heeft?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De provincie heeft € 15.000.000 gereserveerd. Er is dus een reservering voor gemaakt. Rijkswaterstaat heeft nog geen reservering gemaakt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij kost die brug aan de kant van Rijkswaterstaat € 30.000.000 en zou er dan aan onze kant, aan de provinciekant, nog € 30.000.000 moeten worden gespaard. Is dat een juiste weergave? Welke inzet gaat dit college plegen om enerzijds het resterende deel van de provincie voor elkaar te krijgen en om anderzijds Rijkswaterstaat te bewegen ook van zijn plek te komen?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Voor Rijkswaterstaat geldt dat nut en noodzaak moeten worden aangetoond in verband met de onveilige situatie. Het gaat niet alleen om verkeersdrukte; we hebben het hier echt over verkeersveiligheid. De provincie heeft inderdaad een deel gereserveerd. Dat betreft het deel voor de N201. Die aansluiting is namelijk het provinciale deel. De financiering moet komen uit het mobiliteitsprogramma. Zoals u weet hebben wij daarvoor nog een tekort goed te maken. Wij gaan sparen voor die € 28.000.000. Daarvoor hebben wij een voorstel gedaan. Dat zit op een derde deel van het rekeningresultaat. In de aankomende periode moeten wij daarop in elk geval inzetten. Rijkswaterstaat heeft daarvoor nog geen geld gebudgetteerd, dat klopt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Graag wil ik nog helderheid over het provinciale deel. Er is nu € 15.000.000 gereserveerd. Dat zit al in onze boeken. U gaat in deze coalitieperiode het resterende deel van € 13.000.000 of € 14.000.000 alsnog reserveren voor het gedeelte van de provincie?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): U zegt het alsof wij nog meer moeten reserveren. Ik weet niet precies hoe de verhouding is tussen het provinciale deel en het deel van Rijkswaterstaat. Dat kan ik wel nagaan. Ik vind dat Rijkswaterstaat verantwoording moet nemen voor dat deel dat voor Rijkswaterstaat is. Wij hebben die € 15.000.000 gereserveerd. Ik kan even nagaan welk deel dat precies is. Dat antwoord over welk deel het precies is komt naar u toe, namelijk of het dat deel is dat ziet op onze eigen weg, dus de aansluiting N201, of dat het ook om meer gaat. Ik kom er bij u op terug.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor de gedeputeerde één oplossing bedenken, namelijk de oplossing van het verbreden van de weg, met daarbij een brug. Volgens de heer Dercksen kost dat € 60.000.000. In het dictum staat echter: "verzoekt het college de verkeerssituatie te onderzoeken op problemen en mogelijke oplossingen aan te dragen, voorzien van duidelijke rolverdeling van overige overheidsinstellingen." Het feit dat het Rijk geen geld beschikbaar heeft gesteld en de brug inmiddels ter plekke wel heeft verbeterd en daar dus wel geld in heeft gestoken, betekent misschien wel dat het Rijk dit niet als de oplossing ziet. De motie vraagt volgens mij om er breder naar te kijken dan alleen maar sec naar de verbreding van de weg. Leest u deze motie als een steun voor de wegverbreding of leest u deze motie als "ik ga het gehele probleem in kaart brengen en we gaan erover praten"?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is natuurlijk beide. De verkeerssituatie is al onderzocht op problemen. Alle mogelijke oplossingen daarvoor zijn in kaart gebracht. Dan heb je oplossingen voor de korte termijn en oplossingen die een toekomstvaste oplossing bieden. Onderzoek wijst uit dat die verbreding van de N201 van twee keer één naar twee keer twee een toekomstvaste oplossing is. Die exercitie is dus al gedaan. Ik heb gezegd dat ik de motie als een steun in de rug zie. Ik vind het echter ook goed om het verwachtingmanagement hier goed neer te leggen. Als u deze motie aanneemt, dan ga ik ermee aan de slag. Weet dat het in de brede zin een lastige opgave is bij Rijkswaterstaat.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb begrepen dat ook de provincie Noord-Holland en de gemeente Hilversum geen voorstander zijn van de verbreding, omdat er dan te veel verkeer die kant op komt. Zij willen het verkeer via de A1 afwerken, een weg die in de toekomst toch al verbreed wordt. Vandaar mijn vraag of u iets breder wilt kijken dan alleen naar de verbreding van de brug.

De VOORZITTER: Ik vraag toch nog een keer of u kritisch wilt zijn naar uzelf toe. Het is volstrekt helder wat de gedeputeerde namens de Staten antwoordt. Nu gaat u daar met z'n allen staan alsof wij vanmiddag hier de problemen oplossen. U heeft daar vanavond spijt van, zo voorspel ik u alvast.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! We zijn hier bij elkaar om in debat te gaan. Het lijkt mij daarom prettig dat debat dan ook met elkaar aan te gaan. Voor de zekerheid wil ik graag weten wat er in deze motie wordt gevraagd. Zoals de gedeputeerde hem nu uitlegt, bepleiten CDA, VVD, 50Plus en GroenLinks met deze motie een verdubbeling van de huidige weg en een verbreding van de brug. Er staat een heel verhaal over het in beeld brengen van allerlei oplossingen. Die zijn al in beeld. We weten dat dit de enige oplossing is. Daarvoor pleit deze motie feitelijk, zoals de gedeputeerde hem opvat.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil wel antwoorden op de vraag hoe ze de motie bedoeld hebben. Dat lijkt mij echter niet de juiste weg. Die vraag moet u aan de indieners stellen. Ik kan alleen maar aangeven wat er in het verleden al is gedaan en welke oplossingen voor de korte termijn en voor de lange termijn er zijn gekomen en wat er in de afgelopen periode aan lobbywerk is gedaan.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Na een kort proces van zelfreflectie heb ik twee korte vragen. Allereerst: klopt het en is de gedeputeerde met mij van mening dat de betreffende brug er slechts één jaar ligt? Ik ben erg benieuwd naar het onderzoek, want zij zegt dat het al onderzocht is. Wanneer is dat onderzocht? Mogen wij de resultaten daarvan zien? De brug waarover mevrouw Hoek het volgens ons heeft, is de brug bij Vreeland. Dat is een andere brug.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Misschien kan ik een handje helpen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Het klopt. Ik probeer dat steeds duidelijk te maken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Er ligt een nieuwe brug, maar die is gebouwd ter vervanging van een oude brug. Daarmee is de autocapaciteit op die brug niet vergroot. Het is wel veiliger geworden voor fietsers, dus het is wel een stap voorwaarts, maar de capaciteit is niet structureel vergroot, waardoor wij nog steeds die problemen hebben. De brug is alleen vernieuwd.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben erg geïnteresseerd in het antwoord van 'gedeputeerde' Dercksen. Dat is heel ondersteunend, maar ik zou toch graag van de gedeputeerde willen weten wanneer het onderzoek heeft plaatsgevonden, gegeven het feit dat die brug er nog maar één jaar ligt? Mogen wij de resultaten van dat onderzoek inzien?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Uiteraard mag u dat onderzoek dat al is uitgevoerd en wat er is geïnventariseerd inzien. Het is zoals de heer Dercksen net aangaf als lid van Provinciale Staten. Ik zal ervoor zorgen dat het onderzoek naar u toe komt, zodat u daarvan kennis kunt nemen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Van wanneer dateert dat onderzoek ongeveer?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In elk geval is er in 2011 al een keer een grove raming gedaan voor het bedrag. Of dat ook de datum is van het onderzoek, weet ik niet. Het is in elk geval wel de datum van de grove raming die ik ken.

De heer MEIJER (SP): Ik wacht het even af.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik merk nog op dat als er inderdaad een aquaduct zou komen, er niet veel meer verkeer richting Hilversum gaat. Het afslaan van verkeer naar Loosdrecht kan dan veel eerder afslaan, omdat het daarvoor niet stagneert doordat het verkeer voor een deel kan doorrijden. Het verkeer is dan ongeveer de helft minder. Dat is dus wel een heel belangrijke oplossing. Misschien kan dat nog eens goed onderzocht worden.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als we zo ver zijn dat Rijkswaterstaat in het lobbywerk bereid is mee te betalen aan dat deel van de brug dat van Rijkswaterstaat is, dan zal ik de opmerkingen van mevrouw Hoek over Hilversum zeker meenemen in de afweging.

De motie M46 van de ChristenUnie over het zuinige provinciehuis. Het provinciehuis heeft op dit moment inderdaad een label D. Dat moet in elk geval naar een label C. In de commissie is ook al aan de orde geweest dat bij de verhuizing naar dit pand al is gekeken of er een eigen warmtekoudeopslag mogelijk is. Dat was op dat moment niet rendabel. Nu wordt er gekeken of de capaciteit van de warmtekoudeopslag, samen met de ASR, uitgebreid zou kunnen worden, waardoor het wellicht wel rendabel zou kunnen worden. Om dat te onderzoeken, moeten we wel alle jaargetijden onderzoeken. Er moet dus een onderzoek van een jaar plaatsvinden. In september 2014 is daarmee gestart. Die uitkomst verwachten wij. Als dat zou doorgaan, zouden wij naar een label B gaan. Daar hangt wel een prijskaartje aan. Daarvan zullen we de economische rentabiliteitswaarde moeten uitrekenen, om te zien of het inderdaad rendabel is om voor deze oplossing te kiezen. Alle maatregelen voor laaghangend fruit die binnen de lopende onderhoudswerkzaamheden mogelijk zijn, worden uiteraard uitgevoerd of zijn al uitgevoerd. Een andere mogelijkheid is het vervangen van het glas naar HR++. In die zin werken wij al aan de oproep in de motie. Wij doen ons uiterste best om een beter energielabel te behalen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een korte vraag over motie M46. Heeft de gedeputeerde daarbij ook gekeken naar de verhouding tussen kosten en baten?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat wordt uiteraard meegenomen in de afweging of het rendabel is.

Motie M47, aanhaken Deltaprogramma. Het is nu nog te vroeg om hierop in de begroting al voor te sorteren. Ik zal dat nader toelichten. Er is sprake van een aantal grote projecten op Utrechts grondgebied. In de motie wordt gerefereerd aan het project Grebbedijk – Deltadijk. Verder is er de waterveiligheid Centraal Holland. Daarvoor loopt nu een proces om in beeld te krijgen waar, wanneer en welke maatregelen nodig zijn en welke meekoppelkansen er aanwezig zijn. Er ligt nu een eerste inventarisatie. Die meekoppelkansen worden in de periode van 2015 tot 2017 en 2019 verder geconcretiseerd. Dan weten we ook het financiële verhaal erachter: wie is waar verantwoordelijk voor en wie betaalt wat? Op dit moment hebben wij voor alle projecten nog onvoldoende in beeld welke concrete meekoppelkansen er zijn en ook welke cofinanciering van wie wordt verwacht. Ook is er de vraag, als er meekoppelkansen zijn, of die dan geld kosten en of die uit bestaande budgetten kunnen worden betaald of dat er nieuwe budgetten voor zijn. Ik vind uw motie heel sympathiek, maar de eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat het nu nog te vroeg is, omdat wij hebben voorzien in het procesgeld. Ik zie deze motie zeker als steun voor het moment dat wij wellicht in een cofinanciering meekoppelkansen hebben die geld kosten, omdat ik dan in dezen in elk geval op de steun van de ChristenUnie kan rekenen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde kan altijd op ons rekenen als zij een goed idee heeft, neemt u dat vast van mij aan. Voor ons zit er de urgentie in vanwege het feit dat wij hebben begrepen dat er in september al een ambitiedocument moet liggen. Dan moeten er toch ook bepaalde financiële aspecten in beeld zijn. Hoe kijkt u daar tegenaan? Verder begrijp ik namelijk dat er gewerkt wordt aan hetgeen wij in de motie stellen en dat wij daarover op een zeker moment komen te spreken. Ik zit dan dus nog even met het punt van september.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nu liggen er eerst de inventarisaties. Om heel concreet een beeld te hebben welke meekoppelkansen er zijn, wie wat betaalt en welke financiering er nodig is, komt daarna de vraag nog of er gefinancierd kan worden uit bestaande budgetten. Deze motie is in die zin echt te vroeg. Hij is wel heel sympathiek. Ik deel uw mening dat het een heel belangrijk onderwerp is. Het is nu echter nog niet nodig om in deze orde daarvoor geld in de begroting voor te sorteren.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ook ik begin even over de topregio. Het was met name een vraag van de VVD, maar die is ook door anderen omarmd. Ik twijfel over een passage over de methodologische vertwijfeling van Descartes, gehoord hebbende GroenLinks. Deze is waarschijnlijk geschreven op de Maliebaan, toen hij daar even woonde. Of over een wetenschappelijk inzicht van De Condorcet, waarin de grondslag van het vooruitgangdenken parten speelde, namelijk dat het inzicht in het verleden de handelwijze voor de toekomst zou bepalen. Ik ben blij met de wetenschappelijk geschiedkundige, filosofische en theologische duiding van de heer Kocken over de kracht van onze regio en waar die vandaan komt. Ja, het is belangrijk te weten hoe onze regio in elkaar zit, om zodoende een competitieve regio te zijn in 2015. Zoals u weet waren wij in 2011 en 2013 de meest competitieve regio. In het coalitieakkoord staat 2014, maar dat is niet helemaal correct. De competitieve regio is niet alleen een regio op het gebied van de economie. Daartoe zal ik mij wel een beetje beperken. Het gaat natuurlijk ook over het opleidingsniveau, want dat gaat ook over de economie en over hoe je die kunt bedienen. Het gaat ook over het woonwerkklimaat, de vernieuwingskracht van deze regio, de bereikbaarheid, het culturele klimaat, et cetera. Het gaat dus om het hebben van een goed inzicht in al die factoren. Het is belangrijk om te kijken welke beleidsoverweging je gaat maken om bij te sturen. Voor zo ver je erover gaat, zeg ik maar even, want vanuit de economie proberen we de condities aan te brengen om andere partijen de mogelijkheid te geven om hier een topregio te blijven. Dan gaat het over vestigingsfactoren, het verduurzamen van de economie, blijvend vernieuwen, maar ook over de kwaliteit van onze binnensteden en de kantoren of verouderde bedrijventerreinen. Ik denk dat wij moeten spreken over zaken als Utrecht Science Park als innovator, wellicht als banenmotor. Wat kunnen we daarin betekenen? Verder noem ik de Human Capital agenda, die wij hebben met de EBU. Welke toegevoegde waarde kan de provincie daar hebben bij de Triple Helix, de ICT-campus in Veenendaal en het World Food Center in Ede? Dat kunnen ook motoren zijn om onze economie hier aan te jagen en om hier een topregio te blijven. De internationaliseringsagenda van de EBU is ook een onderwerp waardoor in goed overleg kan worden bekeken wat onze concurrentiepositie is ten opzichte van het buitenland. Wij kunnen zelf een 'launching customer' zijn. We kunnen natuurlijk ook een goede werkgever zijn. Dat zijn we natuurlijk wel, maar we moeten ook aandacht hebben voor de lager opgeleiden.

Er is een vraag gesteld door de VVD over de reikwijdte van de nieuw aan te stellen commissie Leefomgeving. U heeft daarover aangegeven dat het misschien verstandig is om accenten te leggen op hoe wij 'stakeholders' kunnen betrekken bij de ruimtelijke planvorming of de ruimtelijke vormgeving van onze provincie. Het lijkt mij uitstekend om daar ook bij de sollicitaties naar te kijken om dit soort competenties mee te nemen bij het samenstellen van de commissie. Verder heeft u het ook nog gehad over het verlagen van de regeldruk. Daarbij spreekt u mij aan, niet alleen als gedeputeerde Economie, maar zeker voor de ruimtelijke vormgeving van de binnensteden. Daarover komen wij te spreken als ik met een nieuw programma voor binnenstedelijke ontwikkeling en wonen kom, waarin wij toch ook al bezig zijn met versnellingsopgaven. We zijn bezig te kijken hoe we intelligente financiële arrangementen kunnen maken met partners om op die manier ontwikkelingen mogelijk te maken, om hier en daar vier cornervlaggen neer te zetten om een experimenteel gebied mogelijk te maken, waardoor we even wat regelgeving buiten werking stellen. Ik noem ook de ontslakkingsteams van het Bouwfonds Nederlandse Gemeenten, het ontbossen van regelgeving spreekt mij zeer aan om situationeel te bekijken wat mogelijk is. Natuurlijk zetten wij geen regelgeving opzij op het gebied van de landelijke overheid, zoals voor veiligheid.

Ik bundel een aantal vragen over de rol van de provincie met betrekking tot woningnood, het voortouw nemen op de woningmarkt of 'de huur te duur'. Dan kom ik straks op het energiezuiniger maken van de huurwoningen.

Tussen verantwoordelijkheid hebben en wegstijgen zit natuurlijk een schaal van mogelijkheden en kansen om toch als provincie iets te vinden van datgene wat wij wel constateren in deze provincie, namelijk dat de sociale huursector achterblijft bij de wensen ten aanzien van het huisvesten van doelgroepen. Daarin mogen wij duidelijk zijn. Dit feit van het achterblijven van de sociale huursector wordt misschien ook nog wel extra bedreigd doordat de urgenten worden opgeslokt door iets als een toenemende invloed van de taakstelling die gemeenten en corporaties hebben om statushouders met voorrang te huisvesten. Dat betekent iets voor onze woningbouwprogramma's. Toch is na goed en gemeen overleg tussen woningcorporaties, de koepelorganisaties van de corporaties, de VNG en het Rijk besloten dat de provincie slechts tot taak heeft het aanduiven, "let u op uw zaak met betrekking tot de asielzoekers en de statushouders; daarin heeft u een taak". Voor de rest hebben wij geen wettelijke taak. Die is er uitgesneden. Ik heb u wel gezegd dat tussen verantwoordelijkheid en weggeven wel iets zit. Wij moeten goed met elkaar spreken over beleidsopvattingen, over waar wij ruimtelijk die woningen neer willen laten slaan die wij voor die leefmilieus of voor die doelgroepen belangrijk vinden. Daar gaan wij ten dele over bij de ruimtelijke condities die daarvoor worden aangebracht. We gaan niet over de woningdifferentiatie. Daarover gaan de corporaties en de gemeenten zelf in de prestatieafspraken die zij met elkaar maken. Mochten zij daar echter niet uitkomen op gemeentelijk niveau – dat is een nieuw stelsel waarover zij onderling goed van gedachten moeten wisselen –, dan kan het zijn dat wij erbij betrokken raken of dat wij gevraagd worden in regionaal verband hulp te bieden om inzicht te geven hoe de woningmarkt eruit ziet en welke kansen er liggen. Woningmarkten gaan ook wel eens over de provinciegrenzen heen. In dat licht wil ik vooral kijken naar wat ik beschouw als opduwmoties. Blijft u niet aan de kant staan, maar volg dat nadrukkelijk. Dat doen we al met de woningmarktmonitor. Daarin hebben wij de nodige gegevens of databases aan elkaar gekoppeld. Die zijn redelijk actueel. Zo kunnen wij het volgen en kunnen wij in de gesprekken met gemeenten en woningcorporaties tot afstemming komen over wat daar wenselijk is. Dat hebben we overigens al gedaan in de Food Valley regio. Ook in de regio Amersfoort is daarnaar samen met partijen gekeken, ook met de marktpartijen. Dan blijkt dat als er goed naar binnen wordt gekeken, dat vooral corporaties en gemeenten op lokaal niveau afstemmingen moeten maken over het temporiseren, het intensiveren en het verleggen van de aantallen. Het is dus vooral een zaak die ik daar graag zou willen laten. Wij moeten dus geen voortouw nemen op de woningmarkt op zich. We komen niet met dergelijke plannen voor regionale woningbehoefte. We volgen datgene wat er ligt. Zo daar regionaal inspanning van ons voor wordt verwacht, stappen wij in.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb gevraagd welke rol u voor de provincie ziet wanneer eventueel bestemmingsplannen van de gemeenten door de provincie getoetst worden.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Dat heeft u inderdaad gezegd, met name voor wat betreft de seniorenwoningen en voor de kleinere kernen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Of voor sociale woningbouw en in elk geval voor de lagere inkomens en voor de levensloopbestendige woningen.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Met betrekking tot deze aspecten is het in elk geval zo dat wij kennis en expertise aanbieden om mee te denken over het van de grond tillen van dit soort projecten. Met name bij kantoortransities zie je toch vaak dat er wat kleinere eenheden wenselijk worden geacht voor jongerenhuisvesting en seniorenhuisvesting als het gat om gelijkvloerse woningen. Daar proberen we bij te zijn om dergelijke projecten mogelijk te maken. Dat kan in een cofinanciering zijn, dat kan in een gebiedsontwikkeling zijn, waarbij wij zelfs nog wel wat geld over hebben. Het gaat niet om het sec investeren in die taken die echt zijn weggelegd voor corporaties en gemeenten, die daar samen uit moeten komen.

Het energiezuinig maken van sociale huurwoningen is al in het debat aangegeven door de PVV. In deze provincie zijn de nodige convenanten afgesloten met gemeenten, corporaties, maar ook met particuliere installatiebedrijven, over de wens om in 2020 50.000 woningen nul-op-de-meter te realiseren. Dat is een forse ambitie. Of die gerealiseerd kan worden, weet ik nog niet. Of het vermogen van de corporaties het toelaat en of de investeringskracht het toelaat om het in dit tempo te realiseren, weet ik

niet. De intentie is er echter wel. Het zit hem niet in de financiën, de installatiebedrijven en de opleiding. Dat ligt allemaal klaar. Het zit een beetje in de regelgeving, waarin corporaties wel iets over huur mogen vinden, maar niet over geïntegreerde woonlasten, zijnde het deel van de energie. Ook dat zal zich oplossen door met elkaar in gesprek te zijn. Daar zijn wij bij om het energiezuinig maken van de sociale huurwoningen van de grond te tillen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Realiseert de gedeputeerde zich dat het brengen naar nul-op-de-meter een enorme opgave is, waarmee veel kosten gepaard gaan? Ziet de gedeputeerde het ook zo dat het terugbrengen van de labels E en F, nog aan de orde bij de sociale huurwoningen in Utrecht en Amersfoort, naar enige labels beter, een enorme substantiële bijdrage is aan het terugdringen van verkeerde energieontwikkelingen en dat als je naar de kosten kijkt, het wel zo effectief is om daaraan een zekere prioriteit te geven?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, voor zover ik daaraan prioriteit kan geven. Wat zich hier wringt, is dat de beste duurzaamheidsmaatregel het ambitieniveau van nul-op-de-meter is. Dat kost op dit moment, met het schaalniveau waarin wij dat doen, € 70.000 voor een gemiddelde woning. Op dit moment worden in EBU-verband twaalf product-markt-combinaties bedacht om te kijken naar de mogelijkheid voor vrijstaande woningen tot aan de interessante flats die vrij simpel te isoleren zijn daarvan een range te maken. Op het moment dat wij opschalen, zal de prijs dramatisch naar beneden bijgesteld worden en komt met name nul-op-de-meter sneller dichterbij. De ambitie is nul-op-de-meter, maar elke sprong voor duurzaamheid en betaalbaarheid is wenselijk.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben dan wel benieuwd waar de gedeputeerde de taak van de provincie ziet om die sociale woningen te isoleren. Volgens mij hadden wij net vastgesteld dat die taak niet primair bij de provincie ligt. Overigens heb ik gelezen dat het in Apeldoorn en Utrecht € 40.000 per nul-op-de-meter woning kost. Als wij dat met de factor doen van 50.000 woningen die u net noemt, dan zit je over de € 1.000.000.000. Nu gun ik iedereen zijn doelstellingen, maar zouden ze misschien een beetje realistisch kunnen zijn?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Ik heb u net aangegeven dat ik mijn twijfels heb of wij 20.000 woningen kunnen halen met het investeringsvolume waarmee corporaties kunnen werken. Zij kunnen volgens mij niet zo veel geld vrijmaken, ook niet op de markt en ook niet met leningen. Het gaat echter om de ambitie. Ik heb u ook aangegeven dat het de voorspelling is dat als er wordt opgeschaald, er een grotere vraag ontstaat en dat de prijs dan fors naar beneden kan gaan. Het een op een lineair vertalen van nu € 50.000 of € 60.000 per woning naar de toekomst toe, van dus ongeveer € 1.000.000.000 of misschien nog wel meer, zou ik niet voor mijn rekening willen nemen. De rol daarin is voor ons overigens dat wij in EBU-verband het ontwikkelen van dit soort concepten mogelijk hebben gemaakt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De vaststelling dat de provincie op dit gebied van het energiezuiniger maken van sociale huurwoningen geen taak heeft, is op dit moment nog voor rekening van de heer Dercksen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Die vraag stond uit en ik wilde hem herhalen, voordat de heer Meijer de conclusies zou trekken. Ziet u voor de provincie een taak om grootschalig deel te nemen in het isoleren van corporatiewoningen?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie daar financieel gezien geen taak. Ik zie wel een taak in de gesprekken met de woningcorporaties en de gemeenten om hun verantwoordelijkheid te nemen voor waar wij ook voor staan, namelijk het terugdringen van het energieverbruik in deze provincie.

Dan kom ik bij de motie van de PvdA over doelen voor duurzame energie om het ambitieniveau voor energieneutraal in 2020 op 14% te stellen. Dat hebben wij ook afgesproken in het landelijke SER-akkoord, zou ik haast willen zeggen, waarin vele partijen die ambitie hebben afgesproken. Toch heb-

ben wij gemeend om in de ruimtelijke structuurvisie op 10% te gaan zitten. Dat komt voornamelijk doordat een van de indicatoren windenergie is. Deze provincie is nu niet de meest uitgelezen provincie om windenergie in die mate te gebruiken voor het behalen van het energieneutrale doel. Het ambitieniveau blijven wij dus zeker onderschrijven. Ik wil zeker met u kijken, ook in het licht van de ruimtelijke structuurvisie en het energietransitieplan op provinciaal niveau, waar wij het ambitieniveau daadwerkelijk kunnen onderschrijven om die 14% om mogelijk te maken. Dat kan nu echter nog niet worden vastgelegd. Gelet op het feit dat het voor dat element nog wat lastig is, moeten wij het uit andere zaken gaan halen. Het streven om die ambitie hoog te houden, lijkt mij uitstekend.

Werkgelegenheid. Dit gaat over stageplekken, maar ook over mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en over mensen met een vmbo-opleiding en een mbo-opleiding. Die begrippen lopen een beetje door elkaar heen bij de wenselijkheid om de vmbo-ers en mbo-ers, die ook in het coalitieakkoord vermeld staan, daadwerkelijk aan de bak te krijgen. Het is namelijk dubbel geldverlies als je een opleiding hebt en vervolgens op de bank of in de kaartenbakken van de gemeente komt te zitten. Met die wijsheid en met de kennis van die mensen zullen wij in onze programma's, in onze gesprekken en in onze economieën nadrukkelijk aandacht vragen voor het daadwerkelijk helpen van deze mensen aan zinnig werk.

Het blijft altijd lastig als het gaat om stages en verdringing, ook bij mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dan denk ik dat wij het hebben over mensen die beschermd werk hebben. Dat zijn andere zaken; daarvoor zijn voornamelijk de gemeenten op basis van de Wet werk en bijstand verantwoordelijk. Zij moeten samen met het bedrijfsleven daarvoor de aantallen realiseren. Ik zal in elk geval vanuit mijn contacten met het bedrijfsleven er aandacht voor vragen om deze mensen aan het werk te krijgen. Daarnaast hebben wij natuurlijk in onze aanbestedingsmogelijkheden ook nog de 'social return', waarin wij een taakstelling hebben om dit mogelijk te maken. Mijn collega's en ik komen nog te spreken over hoe wij precies invulling willen geven aan datgene wat ook wij nadrukkelijk vinden, namelijk om de vmbo-ers en mbo-ers aan werk te krijgen. In dat licht zal ik zeker mijn positie in de EBU gebruiken om dit soort zaken niet alleen op hbo- of hbo-plus-niveau te regelen, maar om daadwerkelijk te kijken naar deze doelgroep. Dit is maatschappelijk kapitaal en het zou onverstandig zijn voor het bedrijfsleven om dat aan de kant te laten staan.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde heeft het over de EBU. In mijn bijdrage had ik gevraagd om iets meer zicht te kunnen krijgen op wat bij de EBU wordt weggezet en wat er uit komt. Wilt u dat doen? Zo ja, wanneer komt u dan met een soort evaluatie waardoor wij de opbrengsten en de effecten en meer van dat soort zaken goed in beeld kunnen krijgen?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Muilekom vraagt naar resultaten. Als het goed is, wordt u regelmatig geïnformeerd over de voortgang van de projecten en de omzet in de EBU van de soort projecten. Ik kan maar ten dele concreet aangeven hoeveel arbeidsplaatsen dit heeft opgeleverd en in welke categorie. Ik wil wel proberen u nadrukkelijker te antwoorden, maar het blijft ook een kwestie van het niet SMART kunnen aangeven welke soort werkgelegenheid welke banen oplevert die zodanig duurzaam zijn dat wij kunnen zeggen dat er in deze categorie zoveel banen zijn gerealiseerd. Ik blijf daarover graag met u in gesprek. Het moet wel iets opleveren, ook in de werkgelegenheid en dit moet inzichtelijk worden. Ik kom daarop graag terug.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Voordat wij dat gesprek hebben, is het wellicht handig om eerst een beeld te hebben van wat er in de afgelopen jaren is gebeurd en wat het heeft opgeleverd. Als u met een voorzet komt, dan kunnen wij daarover spreken.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Helder. Dat zal ik doen. Dank u wel.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik mis nog twee dingen in het betoog van de gedeputeerde. Ik heb iets gezegd over de zorg economie. Hoe kijkt u daar tegenaan? Kunnen wij daar op de een of andere manier iets mee? Daarover hebben wij in de afgelopen jaren een paar keer gesproken, maar het is naar mijn idee nooit echt lekker geland in beleid, in de zin dat wij daar een mooi punt van hebben gemaakt richting de EBU.

In mijn betoog heb ik stilgestaan bij alle dingen die rond binnenstedelijke vernieuwing bij elkaar komen. U bent daarvan de coördinerende portefeuillehouder. Kunnen de Staten een keer op een meer integrale manier praten over alle binnenstadproblematiek, zodat wij vanuit alle invliegroutes die nu bij de verschillende portefeuillehouders liggen dit punt integraal kunnen bespreken?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat is correct. U heeft iets aangegeven met betrekking tot de zorg economie. Dat wordt een behoorlijke opgave in deze provincie, omdat wij aan de ene kant constateren dat mensen steeds ouder worden en zelfstandig willen wonen en dat tegelijkertijd de extramuralisatie van de gezondheidszorg – dit betekent dat mensen zorgtehuizen of bejaardentehuizen verlaten en steeds meer in de wijken zelf willen wonen – iets betekent voor de woningen en voor de mensen zelf. Ik denk dat daar nieuwe economieën gaan ontstaan. Ik denk ook dat er nieuwe economieën gaan ontstaan met betrekking tot veel meer logistiek en veel meer digitalisering om de logistiek rondom de wijkteams, die nu in alle steden opgang doen, effectiever en efficiënter te organiseren. Dat heb ik ook al bij de EBU aangegeven. Er zal de nodige digitalisering en er zullen de nodige diensten gaan ontstaan. Ik denk dat dit zelfs voornamelijk op vmbo-niveau gaat plaatsvinden. Daar liggen zeker kansen. Of dat allemaal rechtstreeks kansen voor de provincie zijn, blijft altijd lastig. Ik heb u net echter ook gezegd dat er een verschil is tussen wegstijgen en er verantwoordelijk voor zijn. Ik denk dat er op het gebied van het er een beetje tegenaan duwen en op het moment dat wij erbij gevraagd worden als er een problematiek is, kunnen wij daarover zeker opvattingen hebben.

Ten aanzien van de binnensteden constateren wij dat er steeds meer mensen naar de stad trekken. Het Planbureau voor de Leefomgeving heeft dat aangegeven. Met name mensen met kinderen blijven ook in de stad wonen. Dat betekent iets voor de kwaliteit van de stad en de leefomgeving. We constateren ook hittestress en de waterproblematiek. Het integraal kijken naar gebiedsontwikkeling is een van de belangrijke zaken voor ons bij de binnenstedelijke ontwikkeling. Dat wil niet zeggen dat water leidend is in de planvorming en het wil ook niet zeggen dat warmte leidend is voor de planvorming. Het wil zeggen dat wij juist op de vierkante meter ruimtelijke ordening terrein moeten bekijken welke functionaliteit we dominant laten zijn op die plek. Het moet dus zeker integraal worden bekeken, want anders gooi je geld weg.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In verband met het tijdstip van de dag ga ik snel over naar een aantal concrete vragen en moties die door de Staten zijn ingediend. Ik zou kunnen samenvatten dat het woord topregio er een keer in moet zitten. Ik zou zeggen: een topregio door topnatuur en een topdorp. Dan heb ik alle antwoorden gegeven. Misschien moet ik er echter iets meer over zeggen.

Motie M32 van de PvdA spreekt over een leerwerkbedrijf dat zich met name op natuur en landschap richt. Het college vindt dat een sympathieke gedachte. We hebben echter moeite met de woorden 'het opzetten van een leerwerkbedrijf'. Ook door sommige Statenleden is al aangegeven dat wij niet echt in de business van het opzetten van leerwerkbedrijven zitten, maar dat er bijvoorbeeld bij het Landschap Erfgoed Utrecht en het IVN een aantal initiatieven in die richting zijn. Als ik uw motie mag interpreteren als dat het college bij de begroting moet vertellen hoe het dat soort maatschappelijke initiatieven handen en voeten, inhoud en support heeft gegeven, dan denk ik dat deze motie een positief gevoel bij het college opwekt. Misschien moet u de motie nog even nader toelichten.

De tweede opmerking gaat over de motie M43 van CDA, VVD, GroenLinks en 50Plus, die ik onder de term topdorp heb gerangschikt. Daarvoor geldt dat het college het als een ondersteuning van het beleid en het coalitieakkoord ziet voor het stimuleren van de oplossing van vraagstukken die met leefbaarheid te maken hebben. Dit kan daaraan een mooie bijdrage leveren. Natuurlijk kan dat niet door deze motie alleen; het kan nooit alleen de oplossing van het vraagstuk van de leefbaarheid in de kleine kernen zijn, maar dit zet dit vraagstuk wel op een prima manier op de agenda. Tijdens de lunchsessie van het college was er wel enige discussie over wie dan de betreffende prijs mag uitreiken. Als het gaat om de verbeterde bussituatie wil mevrouw Verbeek het graag doen, als er toch woningen bij gekomen zijn, wil de heer Van den Berg het graag doen en als echt helemaal niemand het weet, mag ik

het doen, zo was de constatering. Bij de begroting zullen wij daarover dan nog wel even met uw Staten van gedachten moeten wisselen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb hier twee vragen over. De eerste vraag betreft de uitwerking ervan. U heeft deze motie gezien, maar u heeft er wel een beeld bij van hoe deze motie kan worden uitgewerkt. Ik hoorde mevrouw Maasdam een vergelijking maken met Brabant, maar daarin gaat vrij veel geld om, zo hebben wij inmiddels kunnen zien. Hoe ziet u de uitvoering hiervan?

De tweede vraag betreft de prijs waarover u het heeft. Welke prijs heeft u voor ogen in dit verhaal?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De indieners van de motie hebben daarover ongetwijfeld langer gedacht dan de gedeputeerde. Hij heeft deze motie namelijk vandaag gekregen. Gisteren is hij rondgestuurd. Ik heb alleen maar namens het college aangegeven dat ik dit een mooi middel vindt om het vraagstuk te agenderen. Ik heb nog niet helemaal voldoende nagedacht over de vraag wat daarvoor de beste manier zou zijn. Ik geloof niet in grote hoeveelheden geld. Ik geloof niet in een systeem dat in dit huis bedacht wordt. Ik geloof in initiatieven die mede door de samenleving worden gedragen. Dat zijn voor mij randvoorwaarden waarmee wij een initiatief, zoals nu door het CDA en anderen gevraagd wordt, moeten uitwerken. Zoals dat gebruikelijk is in dit huis, als u de motie aanneemt, dan is dat een opdracht aan het college. Het college werkt dat nader uit en komt op enig moment met die nadere uitwerking naar u toe. Ik zou het echter doen langs de lijnen zoals ik u net geschetst heb, namelijk door de input vanuit de samenleving zelf en geen grote plannen vanuit dit huis en al helemaal niet met grote bedragen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Daarmee hebben wij in de vorige periode toch wat slechte ervaringen opgedaan. Toen kwam er ook een vrij onschuldige motie van mevrouw Doornenbal van het CDA. Ze lachen al bij GroenLinks, want ze weten al waar ik naartoe wil. Vervolgens kwam er een plan dat vele tonnen heeft gekost. Misschien kan de heer Krol, de gedeputeerde, toezeggen dat het inderdaad budgetneutraal is of in elk geval daartoe neigt.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is iets te kort door de bocht als u naar mijn woorden luistert. Ik heb gezegd dat die vele tonnen er gewoon niet zijn. Bij het coalitieakkoord is door de coalitiepartijen een beperkt budget aangegeven om te gebruiken voor leefbaarheidsinitiatieven. Het zou buitengewoon onverstandig zijn dit geld in één keer weg te stoppen alleen in dit kader. Het zal in financiële zin beperkt moeten zijn. Dat kan ook als het iets is dat door de samenleving gedragen wordt, dat niet veel werk vraagt in dit huis en waarbij weinig financiële middelen betrokken zijn. Ik ga dus niet verder dan de woorden die ik in mijn eerste termijn gebruikt heb. Ik denk dat die wel dicht komen bij de interpretatie zoals u die graag zou zien. We zullen het zien. Ik hoor graag de recensie achteraf.

Door GroenLinks is een opmerking gemaakt over de arealuitbreiding natuur in relatie tot de kosten voor het beheer. Het vraagstuk van de natuuropgave in de provincie Utrecht en de middelen die wij primair vooral voor verwerving en inrichting verzameld hebben tot 2027 zijn in principe voldoende om goed te kunnen voorzien in die verwervings- en inrichtingsopgave. Ik kom daarop straks ook nog terug in mijn antwoord op de woorden van de PvdD. In de komende jaren zullen wij op beheer op enig moment wel tegen de randen van het systeem aan komen. Er komen nieuwe terreinen bij, zoals de Vliegbasis Soesterberg, die beheerd gaan worden als natuurterrein. Daar komen ook weer beheervragen achter weg. Die beheerkosten komen op een gegeven moment bij ons langs. Aan de andere kant zeg ik ook namens het college dat het niet de gemakkelijkste tijd is om binnen de begroting meer geld voor bijvoorbeeld het beheer van de natuur bij elkaar te slepen. We hebben al € 1.000.000 extra bij elkaar gebracht in het kader van het coalitieakkoord. Het verlicht het probleem enigszins. Zoals mevrouw Verbeek al heeft aangegeven: we snappen de vraag. Het zou in de toekomst een knelpunt kunnen worden. We zijn echter terughoudend om het nu financieel te duiden. Misschien is het verstandig dat wij op die beide beheersvragen in het kader van de begrotingsbehandeling nog eens terugkomen met de terughoudendheid die ik heb aangegeven, zelfs als portefeuillehouder Natuur.

Dan ga ik over naar de PvdD, die zich met motie M49 zorgen maakt over de realisatie van natuur. Er zit een klein misverstand in de motie van de PvdD. Het Akkoord van Utrecht gaat over 1500 hectare en nog een beetje. Dat is een opgave van ongeveer 500 hectare internationale natuuropgave, de Kaderrichtlijn Water en Natura 2000. Die moet af zijn in 2021. Onze overige ambities, grofweg de 1000 hectare van het nationaal natuurnetwerk die wij nog te doen hebben, moeten af zijn in 2027. Als wij kijken naar wat wij in 2013 hebben gedaan, dan heeft u gelijk. Toen was het iets te weinig. In 2014 zaten wij precies op de 125 hectare die wij moesten bereiken. Mijn verwachting is dat wij het internationale deel voor 2021 aardig voor elkaar krijgen en dat wij het deel voor het nationaal natuurnetwerk dat dan nog overblijft, de provinciale ambitie, voor elkaar krijgen voor 2027, zowel financieel als materieel. Uw motie waarin u verzoekt om extra geld om dat voor elkaar te krijgen, ontraad ik vanuit het college. Ten eerste is het geld er op dit moment niet. Ten tweede zit het knelpunt niet in het geld als het over verwerving gaat. Het gaat er vooral over dat er met mensen moet worden gepraat. Er moet heel veel worden gepraat. Je wilt niet direct onteigenen of andere van dat soort processen starten. Het zit meer in allerlei ingewikkeldheid rondom grondverwerving dan dat het een financiële kwestie is. In dat kader ontraad ik motie M49.

Dan is er nog motie M48 over de megastallen. Daarbij realiseer ik mij dat megastallen vanuit landbouwperspectief wel onder mijn portefeuille vallen, maar dat wanneer ze een ruimtelijke component kennen, ze in de PRS vallen en dan terechtkomen bij de portefeuille van collega Van den Berg. Ik moet wat dat betreft even aan de nieuwe rol wennen. Ik zeg er het volgende over. We hebben de discussie over grote stallen in Utrecht kwalitatief beslecht. We hebben gezegd dat, als het om dierenwelzijn en volksgezondheid gaat, het niet over de omvang van de stal gaat, maar over de manier waarop je in de stal met de dieren omgaat: hebben ze genoeg ruimte, houd je rekening met de omgeving, hoe pas je in het landschap, hoe houd je rekening met afstandmaten als het gaat over volksgezondheid, hoe ingewikkeld die ook zijn? Daarin hebben wij een keuze gemaakt. De keuzes zijn in onze Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie vastgelegd. Ik sluit niet uit dat u die discussie uiteraard bij de herijking van de PRS met collega Van den Berg herstart. Op dit moment zie ik echter weinig redenen om motie M48 positief te adviseren, omdat er een heel duidelijk kwantitatief verhaal achter uw motie zit, terwijl wij een heel kwalitatieve keuze hebben gemaakt in het Utrechtse. Dat geldt overigens ook voor de SP, die de motie meeondertekend heeft.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is een beetje het verhaal van de heer Dercksen. Het kan groter, maar dan toch weer diervriendelijker, enzovoort. Die discussie gaan wij nu niet helemaal voeren. Ik stel echter vast dat je ziet dat er een zekere toename is en dat het er toch op lijkt dat er als een soort onkruid op allerlei plekken meer ruimte is om grootschalige bedrijfsvoering te voeren. Dat valt ook nog eens onder de beantwoording van de technische vragen van de PvdA, zoals die bijvoorbeeld bij de jaarrekening aan de orde zijn geweest. Als je kijkt naar de diervriendelijkheid daarvan, dan ontbreekt wat ons betreft de ratio van het toestaan van die verruiming enigszins. Kan de gedeputeerde dat nog iets meer toelichten?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Uiteraard. Twee dingen: de steeds toenemende eisen op het gebied van stallen in Nederland verbeteren de leefsituatie voor dieren, met name in de grondgebonden landbouw. Dat is positief. Die worden nog aangescherpt door provincie en Rijk met een aantal afspraken rondom de PAS (Programmatiese Aanpak Stikstof). Dat is ook positief. Bovendien zit er nog een stevige beperking, met name op de groei van de melkveehouderij voor wat betreft de mest- en fosfaatregelgeving in Nederland en in Europa. De gedachte dat de landbouw op dit moment ongebreideld groeit als gevolg van de verdwijning van het melkquotum is niet feitelijk te constateren. Ten tweede bestrijd ik echt, ook nog maar weer eens in deze statenzaal, dat grootte vanuit het perspectief van diervriendelijkheid per se slecht zou zijn. We kunnen daarover heel lang praten, maar dat is feitelijk gewoon niet zo. Als je kijkt naar de kleine stallen waarmee onze grootouders hun koeien huisvestten, permanent met het touw aan de poot, gedurende het grootste deel van het jaar en in elk geval in de winter, vastgezet in heel kleine stallen, dan is de situatie bij het overgrote deel van de innovatieve, stevige Utrechtse melkveehouders voor koeien sterk verbeterd. Ik vind dat dit beeld ook geschetst moet worden. Ik zie ook de uitwassen. Daarop ben ik net zo kritisch als u dat bent. Wij moeten er als provincie alles aan doen om te voorkomen dat deze ontwikkelingen zich voordoen in ons het

ruimtelijk domein, het milieudomein of andere domeinen. Ik bestrijd echter de gedachte dat zoals het vroeger was beter was of dat kleiner beter was. Dat is in de landbouw voor dierenwelzijn feitelijk niet waar.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De vergelijking die de gedeputeerde nu maakt, vind ik een beetje typisch. De indieners en ik hebben nooit gezegd dat vroeger alles beter was. De vergelijking met de generatie van uw grootouders doet denken aan de uitspraak dat het sociale domein nu toch beter geregeld is dan ten tijde van de Jordaanoproer. Ik denk dat dit allebei waar is, maar dat je daarmee nog geen kwalitatieve uitspraak hebt gedaan.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben blij dat wij het met elkaar eens zijn dat ook de sociale situatie in Nederland sinds de Jordaanoproer sterk verbeterd is. Daarmee is deze nog niet ideaal, maar daar streeft de SP, maar ook vanuit dit college, dan toch nog naar. Het is misschien wel fijn dat je toch altijd naar het ideaal blijft streven.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Even tegen de heer Meijer: het was overigens wel een kwalitatieve opmerking.

Ik heb een vraag voor de gedeputeerde. Weet de gedeputeerde hoeveel stalontwikkelingen er in de afgelopen vier jaar zijn geweest boven de anderhalve hectare, conform onze PRS? Heeft u daar enig beeld van?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij hebben wij die vraag één keer schriftelijk ontvangen en ik heb hem ook wel beantwoord. Ik kan hem echter niet zo uit mijn hoofd reproduceren. Ik dacht dat dit heel beperkt was, namelijk twee? Er is niemand op de tribune die dat even snel kan bevestigen. In elk geval was het heel beperkt. De groottes van boven de anderhalve hectare komen niet heel vaak voor. Dan vinden wij het niet verschrikkelijk groot. Ook daarvoor geldt dat een bedrijf dat binnen een bouwblok van anderhalve hectare blijft, ook niet per definitie goed is. Als mijn redenering namelijk klopt, dan is tweeënhalve hectare soms perfect, als men daar heel goed voor de dieren zorgt, men veel ruimte maakt, het goed wordt ingepast in het landschap en er een fantastische stal neergezet wordt en kan anderhalve hectare soms heel erg tegenvallen als daar iemand op zit die het niet goed doet. Sowieso vind ik de discussie verkeerd dat groot fout is en klein goed bij de manier waarop wij met de stallen omgaan. Ik denk dat ik er nu voldoende over gezegd heb. Op die andere vraag, over hoeveel grote stallen er zijn gebouwd, kom ik in een volgende termijn terug.

De laatste motie is motie M51 van de SGP. Daarvoor geldt hetzelfde als voor de CDA-motie. Ik vind hem sympathiek en het college vindt het sympathiek om met een wat breed beeld over de problematiek van de kleine kernen te komen dat verder gaat dan alleen de wedstrijd en goede woorden en die ook gaat over bereikbaarheid, infrastructuur, kernrandvisie, fietsveiligheid, et cetera. Die motie beschouw ik als support voor het beleid dat wij moeten ontwikkelen op het gebied van de kleine kernen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Aangezien het college de motie van de SGP zo positief omarmt, heb ik daarover wel een vraag. Achter de tweede punt staan al die beleidsterreinen. De tekst achter de eerste punt lezen wij echter toch alsof de continuïteit van de leefbaarheid van de bevolking in een kern vooropstaat en dat dit het belangrijkste doel zou moeten zijn. Leest het college dat anders? Als de continuïteit van een gemeenschap voorop moet staan, dan wordt die tweede punt toch wel lastig.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dit is een vraag die de heer Bekkers ook aan de indiener van de motie zou moeten stellen. Ik ga ervan uit dat hij daarop reageert. Ik lees de motie zo dat het gaat om de continuïteit van de gemeenschap, maar dat kan de interpretatie van het college zijn. De gemeenschap staat niet stil. Die kan ook kleiner worden, veranderen in samenstelling en nieuwe initiatieven kennen. Ik lees die zin als dat je je best ervoor moet doen om de samenwerking van mensen in een kleine kern overeind te houden. De kleine kern kan echter kleiner worden. Het is niet zo dat je het kleiner worden van die kleine kernen met allerlei instrumenten kunt tegenhouden. Ik denk dat het leefbaarheidsbeleid van de provincie erop gericht moet zijn om die gemeenschap te laten blijven

functioneren en in stand te houden. Dat gaat niet per definitie om het aantal mensen dat er woont. Zo lees ik het, maar misschien moet u het ook nog aan de indiener vragen.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik beginnen met het beantwoorden van de vraag die de VVD aan het hele college stelde: wat gaat u doen om ervoor te zorgen dat wij ook in 2016 weer worden verkozen tot topregio, tot meest competitieve regio? Dan zeg ik dat ik ervan uitga om daaraan met het cultuur- en recreatiebeleid een goede bijdrage te kunnen leveren, hoewel het natuurlijk altijd een combinatie is van je zegeningen en je inspanningen, je 'assets' en je 'achievements'. Dit geldt ook voor de portefeuille Milieu. Een topregio is namelijk een gezonde regio, zo zeg ik dan maar.

Een andere algemene oproep is om de bewonersgroepen te betrekken bij het beleid. Daarvoor zijn twee moties ingediend, motie M36 van de PvdA en motie M50 van SGP, ChristenUnie en SP. Ik zeg u toe en vraag u ook om te starten met een notitie van GS, samen met PS en de griffie, om het algemene concept van participatie samen te verkennen. Wat betekent het? Wat wordt er gevraagd van de Staten? Wat vraag je van je 'counterparts' in de omgeving? Hoe doe je hier de luiken open, misschien zelfs wel letterlijk? Van daaruit kun je kijken hoe je als Staten tot hetzelfde denkniveau of tot dezelfde denkhoogte komt, zodat je, als het gaat om de echte beleidsvoorstellen, die uiteraard ook bij de collega's vandaan zullen komen, daar dan de participatie echt vorm zult kunnen geven. Dan zou ik met een notitie kunnen komen en dan zou ik dat doen, zoals mijn collega al zei, vanuit Communicatie, maar ook vanuit Bestuur en Strategie, om samen met de Staten en de organisatie op te trekken. Als de Staten naar buiten willen en participatie zoeken, moet de organisatie daarin meegaan. Het is dus echt iets wat wij samen moeten doorleven. Laten wij beginnen met een notitie of een bijeenkomst. Ik zou u daarom willen vragen de moties even aan te houden of op te schorten en die te gebruiken als het specifieke inhoudelijke beleid aan de orde is in de komende periode.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb dezelfde opmerkingen als die ik maakte bij het betoog van mevrouw Verbeek. Het gaat ons niet om wat geparticipeerd wordt, maar om wat er van onderaf komt en hoe daarmee om te gaan. Dat is net even iets anders.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Daarin heeft u gelijk. Het zijn verschillende vormen. Ik begrijp heel goed dat u dat op die manier wilt doen. Ook dat kun je met elkaar verkennen, bekijken en afwegen. Deze moties doen specifiek al uitspraken over diverse beleidsportefeuilles en de plannen die daarbij horen. Uiteraard zult u daarin te zijner tijd een afweging maken. De vraag is alleen of u de moties even wilt laten bestaan totdat het beleid echt aan de orde is. Laten wij ons buigen over hoe je op een goede manier de verschillende vormen van het betrekken van de inwoners, op welke wijze dan ook, samen kunt vormgeven. Welke mogelijkheden zijn er, in andere provincies, in gemeenten en met welke organisaties? Kortom: het voorstel van de kant van GS is om ons hierop samen te oriënteren.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! U zou er ook voor kunnen kiezen, als het een goed voorstel is, om het zo te doen.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik neem aan dat dit aan de orde komt bij het individuele beleid dat dan aan bod is. Als het gaat om duurzaamheid of om transformatie, dan zult u in de Staten ongetwijfeld iets willen terugzien over participatie. Dat gebeurt dan natuurlijk ook.

Een andere vraag is wat wij gaan doen aan een gezonde leefomgeving. Daarop kan ik antwoorden dat er een uitwerking komt van het initiatief Roetkaart, dat in de vorige periode is ingediend door de ChristenUnie. Ook zullen we inzetten op het vervolg van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit na deze periode. Dit kunt u op korte termijn verwachten vanuit deze portefeuille.

Er is een oproep gedaan voor sterke gemeenten in deze provincie. Er werd gevraagd naar een actief acquisitiebeleid. Daarin hebt u zelf ook een rol. We ontvangen deze week de gemeenten Zederik, Leerdam en Vianen. We zullen ons ook oriënteren op hoe wij met de gemeenten in gesprek blijven

over bestuurskracht. De discussie en het gesprek daarover moet je altijd behoedzaam voeren. Daarover zijn wij ook met de VNG Utrecht, dus de samenwerkende gemeenten, in gesprek.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een vraag over de bestuurskracht. Dat is een belangrijk onderwerp. Je ziet dat alle gemeenten samenwerken, op heel diverse manieren. Ik weet niet of u als collega aan elke gemeente de volgende vragen stelt. Hoe zit het met uw bestuurskracht? Wat kunt u nog zelf? Wie hebt u erbij nodig? Hoe kijkt u naar de periode over vijf jaar? Hoe kijkt u naar de periode over tien jaar? Worden die vragen al gesteld aan de gemeenten?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De vragen worden natuurlijk op verschillende manieren gesteld. Die worden gesteld als er bijvoorbeeld een werkbezoek wordt afgelegd door de commissaris van de Koning, ze worden gesteld als er financieel toezicht aan de orde is, ze worden gesteld als je een ontmoeting op bestuurlijk niveau hebt en ze worden gesteld als er aanleiding toe is om te kijken hoe de ontwikkelingen in een gemeente zijn. In de afgelopen periode zijn de gemeenten niet allemaal even langs de meter voor de bestuurskracht gelegd. Het is de vraag of wij dat op die manier in deze periode zouden moeten doen. We moeten echter met elkaar in gesprek gaan om de topregio zo te houden. Een gesprek om die sterke bestuurskrachtige regio voor de lange termijn zo te houden voer je niet alleen als provincie, maar echt met de gemeenten samen. Daarvoor moeten wij een vorm en frequentie vinden om dat met de gemeenten te doen. In de komende periode zal ik daarop vanuit de portefeuille Bestuur bij u terugkomen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Misschien moeten wij er een keer over doorpraten. Ik denk dat het meer moet zijn dan dat dit punt een keer met een bakje koffie moet worden geagendeerd als de commissaris toevallig langskomt. Dat zou te mager zijn, want de vraagstukken zijn groter. In die zin moeten wij het er eens over hebben of er niet iets kan worden neergelegd door gemeenten, waarbij zij binnen twee jaar laten zien hoe zij ervoor staan en hoe zij naar de toekomst kijken.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt. Wij kijken daarbij ook naar provincies als Brabant en Gelderland, die hebben gekozen voor een vorm om daarover met gemeenten in gesprek te zijn. Dat heeft ook te maken met de politieke ruimte die er is om dat te doen. We moeten kijken hoe wij een bestuurskrachtige regio kunnen houden. Dat is belangrijk, gezien alle opgaven die hier liggen. Dat heeft zeker de aandacht. Ik kom daarover naar u toe met een voorstel.

Vanuit verschillende fracties zijn vragen gesteld over het lectoraat jeugdzorg. De PVV sprak hierover en ook de ChristenUnie heeft hierover vragen gesteld en er zelfs een motie over ingediend. Daarbij was aan de orde of het een vraag uit het veld is, of er geld over is en of dit het beste voorstel is. Zo vat ik uw formuleringen kort samen. Ik kan echt bevestigen dat het een vraag is die samen met gemeenten is geformuleerd. Er is eenmalig geld over; het is een incidenteel bedrag. Dat geld is echt beschikbaar voor bovenlokale vraagstukken. Voor de lokale vraagstukken en de samenwerkingsvraagstukken krijgen de gemeenten middelen van het Rijk. Wat voorheen naar de provincie ging, gaat nu naar de gemeenten. Daar speelt het een en ander, dat weet u ook. Het is heel duidelijk waarneembaar dat de gemeenten nog steeds bezig zijn met de transitie, terwijl de transformatie, het anders doen, eigenlijk de aandacht vergt. Daarin speelt ook preventie een belangrijke rol. We hebben dus samen met gemeenten verkend wat de mogelijkheden zijn. De voordelen van het lectoraat zijn enerzijds dat er onderzoek gedaan wordt, dat er gekeken wordt naar 'best practices' en dat er uitwisseling plaatsvindt en tegelijkertijd dat al die kennis wordt meegenomen in het opleiden van professionals die in de toekomst de wijkteams zullen bemensen. Dit wordt uitdrukkelijk op verzoek van de gemeenten gedaan. Het wordt ook gedaan met een begeleidingscommissie met vertegenwoordigers van de gemeenten. Er zijn twee wethouders actief bij betrokken, twee gemeentelijke projectleiders en een ambtelijke begeleidingsgroep met vertegenwoordigers uit diverse gemeenten die hiermee aan de slag gaan. Het is in feite een project dat echt die bovengemeentelijke samenwerking in stand houdt, daar waar wij in de afgelopen periode onze sterke punten hadden. Ik vind het heel begrijpelijk dat u aandringt op de rol van de preventie. Dat geven gemeenten zelf ook terug, namelijk dat men nog druk is met de hectiek van de inkoop en noem maar op. De preventie zal echter zeker ingebracht worden door de gemeenten. Als je namelijk de pre-

ventie op orde hebt, heb je de instroom ook beter onder controle. Ik raad u daarom aan dit punt aan de gemeenten over te laten. U kunt ervan uitgaan dat dit punt door de gemeenten belangrijk wordt gevonden en benoemd wordt.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Daar zit misschien juist wel mijn zorgpunt. Wij krijgen dit namelijk terug van raadsleden en mensen die aan de GGD-kant zitten en die preventieprogramma's aanbieden. In de groep waarmee u nu in gesprek bent over het lectoraat zitten vooral twee wethouders en twee beleidsmakers. De vraag is of via die route het punt van preventie wel goed binnenkomt.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daarvan ben ik wel overtuigd. U zegt dat raadsleden het signaleren, maar het is natuurlijk ook de zorg van wethouders. Zij zullen uiteindelijk aan hun raad moeten uitleggen hoe bij hen de jeugdzorg is georganiseerd, welke kosten ermee gemoeid zijn en wat het oplevert. Dat doen ze ook. Dat speelt bij preventie ook nadrukkelijk een rol. De zorg van de raadsleden is ook de zorg van de wethouders. U kunt ervan uitgaan dat ook bij hen preventie heel hoog op de agenda staat.

Het overige deel van de middelen wordt besteed aan een paar overkoepelende zaken. Enerzijds aan het lectoraat en anderzijds aan de kwaliteitsmonitoring, de provinciale gegevens die ook voor gemeenten toegankelijk worden en de cliëntenparticipatie en de JIJ-meter, u wel bekend.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dat is helder. Een laatste vraag. Zou de motie over preventie door de gedeputeerde opgevat worden als een ondersteuning om dit mee te nemen als er over het lectoraat wordt gepraat of zegt zij dat dit op een heel onhandige manier alles wat u nu aan het doen bent doorkruist? Dat is voor mij namelijk wel essentieel.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp de vraag van de heer Schaddelee. Ik kan dat beslist meenemen in het gesprek. Op 2 juli vindt er een bijeenkomst plaats waarin wij dit punt kunnen benadrukken. Ik ga er echt van uit dat het weerklank vindt aan gemeentelijke zijde. Wat dat betreft is het een gedeelde opgave. Ik zou u echter wel graag de motie willen ont-raden, omdat ik vind dat de provincie nog wel faciliteren vanuit haar rol, met 2015 als overgangsjaar, en ik raad u aan om het invullen van dat lectoraat, dat heel erg dienstbaar is aan wat er bij de gemeenten gebeurt, echt van gemeentelijke zijde te laten plaatsvinden.

Er is een Brusselse motie genoemd, waarbij Europees geld zou moeten worden aangewend voor het terugdringen van de werkloosheid, ook van werkloosheid bij oudere mensen. Die motie ken ik niet. Er is wel een motie ingediend in maart 2012, die inhield een zo groot mogelijke opbrengst voor de provincie uit de structuurfondsen te genereren. Ik kan u zeggen dat dit is gelukt. Hoewel de EFRO-middelen (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling) ruim zijn gedaald, is het provinciale deel voor de provincie Utrecht gelijk gebleven. In absolute zin is het minder geworden, maar procentueel gezien is het gestegen. U heeft zelf bepaald dat dit geld moet worden uitgezet in de strategische agenda van de EBU. Daarop zult u controle kunnen uitvoeren.

Ik dank u voor de positieve woorden over de rol in het dossier Acacialaan. U noemde nog het onderzoek naar het verleden dat voor de betrokkenen heel relevant is. Dat is een apart traject, maar ik vind het wel belangrijk om te benadrukken dat wij in het saneringsproces daaraan natuurlijk zo veel mogelijk mogelijkheden en ruimte willen geven.

D66 noemde de website waarstaatjeprovincie.nl, de vergelijkings-site. Zij deed een herhaalde oproep om daarop nog eens actie te ondernemen. Ik zeg u toe dat wij er nog eens naar zullen kijken hoe de provincie Utrecht een rol zouden kunnen spelen in die website.

De motie van de SP gaat over cultuureducatie op het vmbo. Die motie is mij uit het hart gegrepen. Cultuureducatie is namelijk geen franje voor erbij. Creativiteit en verbeeldingsvermogen zijn vaardigheden die steeds crucialer zijn, zeker in deze tijd. Het gaat om veel samenwerken en nieuwe oplossingen. Het is echt een toegevoegde waarde en niet iets voor erbij dat in het hart van het onderwijs moet

zitten. Dat is al zo bij het primair onderwijs, maar dat is in veel mindere mate bij het voortgezet onderwijs het geval. In dat opzicht begrijp ik uw oproep. Ik heb er in de rondetafelgesprekken met de Tweede Kamerleden op aangedrongen over de uitgangspunten van de minister voor het nieuwe cultuurbeleid en heb gezegd: "Zet ook in op het primair onderwijs." Ik zie uw motie als een aanmoediging daartoe. Ik zou hem wat breder willen definiëren dan alleen voor het vmbo. Het is namelijk ook aan de orde op de havo- en vwo-scholen. Bovendien geldt voor vmbo-scholen dat er heel veel diversiteit zit in bijvoorbeeld de T-leergang en in de kader- en basisleergang. Daarop moet het ook aansluiten. De situatie is in Utrecht heel divers. Ik stel daarom voor met een verkenning te komen, zodat u kunt zien wat de rol van cultuureducatie nu is en wat een provinciale rol daarin zou kunnen zijn, maar ook hoe de samenwerking met het Rijk zou kunnen plaatsvinden. Als het namelijk gaat om het echt verankeren, dan gaat het niet om de educatie op zichzelf, maar vooral om wat de scholen er zelf mee doen. Met uw instemming wil ik de motie graag omzetten naar een voorstel vanuit de cultuurportefeuille om te onderzoeken hoe wij hiermee kunnen omgaan. Dan zult u te zijner tijd, als u het wilt doorzetten, het besluit moeten nemen over de eventuele dekking hiervoor. Die dekking heb ik op dit moment in de portefeuille niet voorhanden.

Het CDA stelde een vraag over de effecten van de uitbreiding van het vliegveld Lelystad. Het wordt een vakantievliegveld. Wat zijn de effecten voor lucht en geluid? We zijn betrokken bij een overleg. De provincie Gelderland behartigt daarin de belangen namens ons. Vooralsnog zijn er geen effecten die leiden tot een overschrijding van de geluidsnorm. Ook de luchtkwaliteit is niet in het geding, omdat de uitstoot met name op grote hoogte plaatsvindt. Daardoor is deze niet minder erg, maar als het gaat om de effecten voor de inwoners, dan zijn die minimaal.

De ChristenUnie stelde een vraag over de middelen voor de groene handhaving, van € 250.000 per jaar, met ingang van het volgende jaar. De vraag is of dat toereikend is. Ik kan daarop antwoorden dat dit niet het geval is. Het is afhankelijk van de inzet en hoe je die middelen wilt uitgeven. Wij zetten erop in om samen met de terreinbeherende organisaties de gemeentelijke BOA's te upgraden naar groene handhavingsBOA's. Daarover moeten wij nog met de gemeenten in gesprek. Die gemeenten staan nog niet te popelen. De opgave is groot. We werken eraan om hierin een samenwerking te vinden met de gemeenten.

Er is gevraagd wanneer de strategische keuzes ten aanzien van vergunning, toezicht en handhaving worden gedeeld met Provinciale Staten. Ik kom niet met een apart beleidsvoorstel. Wel zijn er twee zaken waarover wij met elkaar zullen spreken. Dat is de nieuwe Wet natuurbescherming en de nieuwe Landschapsverordening, waaraan ook de VVD al even refereerde.

Tot slot ga ik in op de opmerking van de SGP over de suggesties voor de cultuurnota, waarbij u met name refereerde aan klassiek erfgoed. Daarin vinden wij elkaar beslist. Daar is heel veel van in de provincie Utrecht. De voorbeelden die u noemt, zoals de bottervloot bij Bunschoten, de botterwerf, en de Wegh der Weegen in Amersfoort, zijn projecten die in het verleden heel nadrukkelijk in beeld zijn geweest. Over de botterwerf zijn wij in gesprek met de EBU en de gemeente Bunschoten over de vraag of wij het varend erfgoed weer het water op kunnen krijgen in een gezamenlijk evenement. De Wegh der Weegen is een van de lokale projecten die via Utrecht Verhaalt worden bediend.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! In mijn betoog heb ik aandacht gevraagd voor de unaniem aangenomen motie over het gat op de arbeidsmarkt, het opleidingsniveau, et cetera. Voor een deel is dat ook de portefeuille van de heer Van den Berg. Ik begreep dat u zojuist niet begreep waar de motie over gaat.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik begreep de motie wel, maar de heer Dercksen refereerde in mijn beleving aan een motie uit 2012, waarin gevraagd werd om zo maximaal mogelijk de fondsen uit Europa aan te wenden voor onze regio. Die heb ik gekoppeld aan uw wens om dat te doen voor laagopgeleiden of voor oudere werknemers. Die middelen gaan naar de EBU, dus daar zou de uitwerking kunnen plaatsvinden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! We praten een beetje langs elkaar heen. De motie van 2012 hebben wij gehad. We hebben hier een maand of twee maanden geleden een motie aangenomen om te kijken wat we kunnen doen om het gat tussen de arbeidsmarkt, het opleidingsniveau, het gevraagd niveau en het aangeboden niveau te dichten met geld via Brussel. Ik heb dat bijvoorbeeld in de werkgroep Europa aangegeven. Ik heb dat zelf net ook betoogd. Ik geef toe dat de heer Van den Berg daar misschien meer over gaat dan u, omdat u slechts het geld hoeft op te halen in Brussel, zo zeg ik met enige voorzichtigheid. U zei net dat u die motie niet kent. Dat was dus mijn motie, de motie die algemeen werd aangenomen. Ik wil daarvoor graag blijvend aandacht hebben en ook voor mensen die 50 jaar en ouder zijn en die werkloos worden, want daar nijpt het verschrikkelijk. Die mensen komen gewoon niet meer aan de bak. Ik blijf daarom vragen om een gezamenlijke inspanning van de heer Van den Berg en u.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De middelen en daarna de uitwerking. De middelen van Europa zijn inderdaad voor mij en de uitwerking via de EBU is voor de heer Van den Berg. Helder.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan dit vragen in de tweede ronde, maar ik mis toch een paar antwoorden op mijn vragen. Ik heb gevraagd hoe wij omgaan met de gifpluimen en dergelijke en wat de gedeputeerde daaraan in zijn totaliteit gaat doen.

U had het over lucht en roetverbetering. Ik neem aan dat dat slaat op mijn verhaal over het Amsterdam-Rijnkanaal. U heeft het niet zo precies genoemd, maar als u het zo heeft bedoeld, dan is die vraag klaar.

Ik heb ook gevraagd of er eventueel een versnellingsagenda ontwikkeld kan worden voor de lege stallen, de lege zaken en de leegstaande gebouwen in het buitengebied. Ik weet echter niet bij wie die vraag hoort, bij de heer Krol of bij de heer Van den Berg.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De laatste vraag is voor de heer Krol of de heer Van den Berg. De eerste vraag kan ik echter beantwoorden. In de commissie hebben wij ook gesproken over de gifpluimen. Wij komen met een inventarisatie van de risicovolle plekken. U noemde zelf al het Amsterdam-Rijnkanaal. Daarvoor heb ik ook een opdracht gekregen vanuit de commissie. Later is er nog een extra stuk gekomen over de gassen die daar worden uitgestoten door schepen. Daarop kom ik uiteraard terug in de commissie.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb ook opgemerkt dat er geen geld is gereserveerd voor het saneren van verontreinigde terreinen bij eventuele uitplaatsing van bedrijven. Dat is een patstelling. We hadden veel meer gewild, maar dat lukt nog niet. Veel bedrijven gaan niet weg, omdat ze verplicht zijn om zelf de grond te saneren. Dat kost zo veel geld en dat wordt niet gecompenseerd door de provincie. Wat doen wij daaraan? Het budget dat nu is begroot, is in mijn optiek te laag.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Hoek signaleert een terecht probleem, dat momenteel erg in de actualiteit is. We hebben een taak, namelijk het erop toezien dat de grond wordt gesaneerd en dat de grond wordt opgeleverd conform de normen. Het saneren, waarbij het voor sommige locaties echt om bedragen gaat van miljoenen, kan niet door de overheid gefinancierd worden. Het is soms de verantwoordelijkheid van het bedrijf dat daar gevestigd is en soms is er een soort samenwerkingsverband, waarin de kosten zijn afgedekt met een soort verzekering voor de branche. Het blijft natuurlijk altijd een preciaire discussie. Als er gesaneerd moet worden, moeten er ook middelen aanwezig zijn om die sanering uit te voeren. U noemt dus een probleem, maar ik kan u daarvoor geen kant en klare oplossing geven. Ik ga er wel van uit dat wij elkaar in de komende paar jaar zullen treffen om daarover nader te spreken.

De VOORZITTER: Er komt nog een antwoord over de vrijkomende agrarische bebouwing en de versnellingsagenda.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In algemene zin heeft de coalitie en het college afgesproken dat op een aantal van die grote leegstandsvragen van kantoren tot winkels, maar ook

met betrekking tot de agrarische problematiek en het sociaal vastgoed in de steden in de komende periode een flinke slag gemaakt moet worden. Voor kantoren hebben wij een echte aanpak die door de Staten wordt gesteund. Voor de winkels ben ik van plan om op heel korte termijn met u op grond van een groot onderzoek de eerste gedachten te wisselen, omdat we daarvoor nog in de kaderstellende fase zitten. Voor het agrarisch vastgoed moet echt alles nog gestart worden om daarvoor het een en ander te bedenken. Dat heeft hoge aandacht van het college, omdat het in de komende periode een van de grootste vraagstukken voor het landelijk gebied is. Wij zullen daarover uiteraard met u van gedachten wisselen. Dat zal in het najaar zijn. Wij zullen dan spreken over wat daarvoor de beste aanpak is.

De VOORZITTER: Dit was de beantwoording van het college in de eerste termijn. We beginnen zo met de tweede termijn. Ik geef u even tien minuten rust, behoudens de woordvoerders, want zij moeten werken. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 16.50 uur tot 17.03 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

Ik heb het verzoek gekregen om de tweede termijn te gebruiken waarvoor hij bedoeld is, namelijk als reactie op datgene wat het college heeft gezegd, plus de behandeling van de wijzigingen in de moties, zodat u later daarover overleg kunt hebben en uiteindelijk bij agendapunt 12, de stemverklaringen, uw definitieve standpunt bekendmaakt. Gaat u akkoord met die handelwijze? Dat is het geval. Dan begin ik met de tweede termijn. U weet dat u allen twee minuten spreektijd hebt in de tweede termijn.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het punt is dat er nog iets onderweg was voor de aanpassing van een motie.

Motie M32 gaat over het leerwerkbedrijf voor beheer natuur en landschap. Daarin roepen wij het college op om aan te sluiten op het initiatief van het Landschap Erfgoed Utrecht om een nieuw leerwerkbedrijf voor het beheer van natuur en landschap vorm te geven en op te starten en daarvoor de nodige inhoud en support te leveren. Dat wordt aangepast. Dat is dus de nieuwe motie M32.

De VOORZITTER: Wij zorgen wel voor de nummering. Als u de informatie aanlevert, is dat goed.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dank u wel voor deze ondersteuning. Dan de motie M34. Gezien de discussie daarover, hebben wij het dictum nu als volgt geformuleerd:

"verzoeken het college:

de discussie over de woningbehoefte voor de komende jaren met de Staten in beeld te brengen en in nauwe samenspraak met gemeenten, bouwers en doelgroepen de wens aan regionale woonvisies in kaart te brengen, op grond waarvan op lokaal niveau afspraken kunnen worden gemaakt."

In motie M36 is het dictum ook iets veranderd, naar aanleiding van de reacties van de gedeputeerden. Het dictum luidt nu:

- de positie van inwoners te versterken door de mogelijkheid tot het uitvoeren van burgerinitiatieven een bestendige plek te geven in de besluitvorming door primaire inzet van middelen uit de bestaande programma's;
- voor zo ver burgerinitiatieven niet opgevangen kunnen worden in de programma's inzichtelijk te maken welke financiële middelen nodig zijn ten behoeve van initiatieven die bijdragen aan de provinciale ambities en die van onderop op draagvlak kunnen rekenen."

We hebben die € 100.000 er dus uit gehaald. We hebben gezegd dat wij dit uit de programma's halen en voor zo ver het niet uit de programma's komt, laat het dan even zien.

De motie M35 over de energiedoelstelling wordt in de nieuwe vorm samen met GroenLinks ingediend. Daarin hebben wij het dictum iets veranderd. Het luidt nu:

"geven Gedeputeerde Staten de opdracht om:

- zorg te dragen dat met de op te stellen Energieagenda en het bijbehorende uitvoeringsprogramma het bestaande provinciale energiedoel van ten minste 10% hernieuwbare energie in 2020 gerealiseerd wordt;"

Het gaat er dus om dat in 2020 die 10% is gerealiseerd en het 100% energieneutraal zijn in 2040. Daarbij gaat het om de bestaande doelstellingen die al geformuleerd zijn. Het tweede deel van het dictum luidt:

- "• aan te geven welke maatregelen en middelen er nodig zijn om hogere doelstellingen te realiseren, zoals 14% hernieuwbare energie in de provincie Utrecht in 2020".

Het bestaande doel is dus 10%. Wat is er nodig om tot die 14% te komen? De voortgang hierop willen wij graag gemonitord hebben en ook willen wij graag dat het beleid hiervoor wordt bijgesteld.

De VOORZITTER: Als u de moties wilt inleveren, zullen wij ervoor zorgen dat ze opnieuw worden genummerd en opnieuw worden rondgedeeld.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb het bijna volgehouden om het niet of nauwelijks over windmolens te hebben. De heer Van Muilekom noopt mij er echter toe. Voordat u hier actief was, hebben wij hier een ingenieur gehad die uitgerekend heeft wat de netto opbrengst is van stroom van een windmolen. Hij kwam uit op nihil. Intussen zijn er internationaal wetenschappers tot ongeveer dezelfde rekensom gekomen. Als u nu spreekt over percentages van duurzame energie, is dat dan netto? In dat geval moeten wij de hele provincie gaan volzetten met die dingen. Of is het bruto? In dat geval hebben wij alleen een papieren werkelijkheid.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! We hebben bewust niet gesproken over windmolens. We hebben wel gesproken over nieuwe vormen van energie winnen. Ik weet niet precies wat u verstaat onder bruto of netto. Het gaat er mij om hoeveel energie het oplevert. Het gaat om de energie die een windmolen oplevert, maar het kan ook gaan om energie van zon, koud water, warm water en allerlei nieuwe vormen die er zijn en die nog in ontwikkeling zijn. We spreken geen vorm uit.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Die rekensom liet zien dat een windmolen gemaakt moet worden en aangelegd moet worden en dat er een infrastructuur aangelegd moet worden. Dat kost allemaal energie. Er moeten gascentrales stand-by draaien. Dat kost ook allemaal energie. Als er een piek is, geven ze de stroom gratis weg aan de buurlanden. Dat gebeurt momenteel vaak in Duitsland. Dat is stroomverlies. Dat is het verschil tussen bruto en netto. Onder de streep staat niets of nauwelijks iets. Daarom stelde ik mijn vraag of u het over netto of over bruto heeft. Als u daarbij allerlei andere vormen van energie wilt betrekken, dan is het misschien wel aardig om te kijken of de universiteit wat duwtjes in de goede richting kan geven op het gebied van thorium. Dat is namelijk pas echt duurzaam. Dat straalt namelijk niets uit en het gaat daarbij om vraaggestuurde energie.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat is de intentie. De ontwikkelingen op het gebied van energietransitie gaan zo hard, dat we juist een oproep doen aan het college om dat te volgen om te kijken wat er geïmplementeerd kan worden in de provincie, zodat het voldoende opbrengst gaat genereren. Wij willen het juist niet expliciet over windmolens hebben.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ook van onze kant een korte tweede termijn. Dank voor de beantwoording van het college van de vraag over de regeldruk. Het is fijn om te horen dat wij inderdaad met maatwerk toe gaan naar een veel meer faciliterende regelgeving. Dank ook voor de steun van de suggestie over de provinciale commissie voor de leefomgeving. Dit zeg ik allemaal tegen de heer Van den Berg.

De gesprekken over de politieke filosofieën in de 17^e eeuw voeren wij op een ander moment. Ten aanzien van de topregio bedank ik alle gedeputeerden voor de antwoorden daarover. Het waren echter antwoorden die erg betrekking hadden op de vraag: wat kan mijn portefeuille bieden voor die gezamenlijke ambitie? Wij zouden graag willen dat er echt in gezamenlijkheid aan gewerkt wordt. Noem dat een plan van aanpak of geef het een andere naam. Het zit niet in het document, maar het gaat om het elkaar opzoeken en het erbij betrekken van bedrijven, onderwijsinstellingen, gemeenten en inwoners. Daartoe hebben wij een motie opgesteld. De heer Van den Berg noemde dat eerder al een soort opduwmotie. Zo beschouwen wij hem ook echt; het is een steuntje in de rug. Die motie wordt ingediend door VVD, ChristenUnie, SGP, CDA, D66, 50Plus, PvdA, PVV en SP.

Motie M52 (VVD, ChristenUnie, SGP, CDA, D66, 50Plus, PvdA, PVV, SP): topregio.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de kadernota;

constaterende:

dat Utrecht voor de 2^e achtereenvolgende keer Europa's meest competitieve regio is, een topregio;

overwegende:

- *dat het van belang is dat Utrecht een topregio blijft;*
- *dat het nodig en wenselijk is om hier als gezamenlijke ambitie met bedrijfsleven, onderwijsinstellingen, gemeenten en inwoners aan te werken;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

tijdig te komen met een plan van aanpak om samen met inwoners, onderwijsinstellingen, bedrijven en gemeenten te werken aan versterking van onze Europese topositie.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M52 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! D66 heeft nog een aantal vragen over de ingediende moties. Die zijn met name gericht aan de SGP en het CDA. Ik begin met de SGP.

In ons coalitieakkoord staat over de kleine kernen dat wij de leefbaarheid en de regionale economie van het landelijk gebied stimuleren, inclusief die van de kleine kernen. Dit doen wij programmatisch door in het AVP-thema (Agenda Vitaal Platteland) de leefbaarheid te verbreden met de kleine kernen. Daarbij besteden wij aandacht aan vraaggericht openbaar vervoer, voorzieningen, waaronder snel internet, en economie. Randvoorwaarden voor de inzet van onze middelen vanuit deze aanpak zijn cofinanciering en een actieve inzet vanuit de gemeenschap. Het Europese programma CLLD LEADER sluit hierbij goed aan. Hoewel het bouwen van meer woningen meestal geen oplossing is voor de leefbaarheidsproblematiek, sluiten wij dit in specifieke situaties niet uit. Wat draagt uw motie over kleine kernen hieraan bij? In welke richting draagt de motie bij? Kunt u daarover wat meer duiding geven?

Ik heb voor het CDA een opmerking en een vraag over de motie 'Trots op je dorp'. In de eerste termijn gaf u het voorbeeld van Brabant. Dat heeft ons niet heel erg geholpen, zo moeten wij heel eerlijk toegeven. In Brabant is een wedstrijd met negen finalisten die ieder € 10.000 krijgen. Er is een coach. De definitieve winnaar krijgt € 25.000, de nummer 2 krijgt € 12.000 en de nummer 3 € 7.500. Uit uw verhaal begrijp ik niet dat dit uw bedoeling is. Kunt u daarover iets meer kwijt? Als u het klein wilt houden, meldt u dat dan alstublieft.

De tweede opmerking komt heel erg vanuit een aantal van mijn fractieleden. Kan de naam van de motie "Trots op je dorp" gewijzigd kunnen worden in bijvoorbeeld 'Topdorp' of 'Zet je dorp op de kaart' of iets anders? 'Trots op je dorp' levert wat gevoelens op binnen mijn fractie die geen positieve indruk achterlaten.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Motie M42, kunst voor het Vmbo. Wij zijn van mening dat de toezeggingen die de gedeputeerde Pennarts heeft gedaan dusdanig substantieel zijn dat wij besloten hebben om motie M42 in te trekken.

Motie M41 krijgt een nieuwe redactie. Die dien ik in, mede namens de fracties van D66, CDA, GroenLinks en 50Plus. Ik spreek hierbij in het bijzonder mijn dank uit voor mevrouw Ayla Schneiders van D66. Deze motie heeft een heel nieuwe redactie.

Motie M41A (SP, D66, CDA, GroenLinks, 50Plus): bereikbaarheid voorzieningen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

constaterende:

dat de bereikbaarheid van voorzieningen in kleine kernen, en de bereikbaarheid van voorzieningen in grotere kernen vanuit de kleine kernen niet altijd een gegeven is;

overwegende:

- *dat enkele groepen inwoners van de kleine, soms afgelegen, kernen de kans lopen geïsoleerd te raken;*
- *dat er alternatieve vormen van openbaar vervoer bestaan die kunnen bijdragen aan bereikbaarheid op maat van afgelegen stukken van de provincie;*
- *dat vitale voorzieningen (zoals medische- en onderwijsinstellingen, maar ook gemeentehuizen) via een vorm van openbaar vervoer bereikbaar zouden moeten zijn;*
- *dat dit laatste nog geen gegeven is, aangezien de concessie in 2016 afloopt en de provincie de nieuwe concessie anders heeft aangeboden;*

verzoeken het college om:

zodra de concessie gegund is in gesprek te gaan met de concessiehouder om te bezien of voor alle (kleine) kernen en wijken vitale voorzieningen bereikbaar zijn met een vorm van openbaar vervoer en indien dit niet volledig het geval is een voorstel te doen aan Provinciale Staten.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Deze motie is genummerd M41A, is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dan motie M37. Gelet op de discussies en niet omdat wij een andere mening zijn toegedaan, maar de relevantie van overwegingen en constatering is nu eenmaal toch iets anders dan die van het dictum, worden van motie M37 de eerste twee punten onder "constaterende:" geschrapt. Dat zijn de regels die beginnen met de woorden "dat in de stad Utrecht" en "dat hier vele duizenden". In het dictum vindt een aanpassing plaats en luidt nu als volgt:

"dragen het college op:

zich samen met gemeenten, corporaties, huurders(organisaties) en particuliere investeerders maximaal binnen de vastgestelde kaders in te spannen om wonen bereikbaar te houden voor huishoudens die aangewezen zijn op de sociale huursector."

De woorden "binnen de vastgestelde kaders" zijn dus toegevoegd.

Motie M37A (SP): bestrijd woningnood in de provincie Utrecht.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

overwegende:

dat de provincie de maatschappelijke opgaven centraal stelt;

constaterende:

- *dat de woningbouwcorporaties door diverse oorzaken onvoldoende investeringsvermogen hebben om substantiële aantallen betaalbare woningen bij te bouwen;*
- *dat marktpartijen in toenemende mate geïnteresseerd zijn te investeren in de bouw van huurwoningen;*

dragen het college op:

zich samen met gemeenten, corporaties, huurders(organisaties) en particuliere investeerders maximaal binnen de vastgestelde kaders in te spannen om wonen bereikbaar te houden voor huishoudens die aangewezen zijn op de sociale huursector.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Deze motie, genummerd M37A, is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. De motie wordt ook opnieuw rondgedeeld.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Tot slot noem ik motie M38. Daarin is een wijziging aangebracht in het dictum. Het gaat om het onderwerp energiezuiniger maken sociale huurwoningen. Het dictum luidt nu als volgt:

"dragen het college op:

uiterlijk ten tijde van de begroting van 2016, alsmede bij de uitwerking van de Energie Agenda, voorstellen uit te werken om middels bijvoorbeeld garantiestellingen en cofinanciering zo veel mogelijk sociale huurwoningen energiezuiniger te maken".

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Net voordat de heer Meijer deze motie indient – de griffier pakt hem nu – is mijn vraag: zou u de passage "uiterlijk ten tijde van de begroting van 2016" uit het dictum kunnen halen? Dan gaat het er louter om bij het ontwikkelen van de Energie Agenda, zodat het zeker een onderdeel van de Energie Agenda moet zijn, maar in samenhang met het geheel kunnen bepalen? Ik ga er stilletjes van uit dat wij die Energie Agenda ook samen met partners ontwikkelen en dat wij die niet voor de begroting ineens op tafel hebben liggen. Dan zou die toevoeging aan het dictum voor één onderdeel ineens een soort van druk op het geheel zetten die ik niet zou willen hebben en die een beletsel zou kunnen zijn voor het steunen van uw motie.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Tijdens deze statenvergadering betoon ik mij zo flexibel als elke vorm van uitgekauwd kauwgom die je je maar kunt voorstellen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer Meijer, dat geldt voor iedereen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik het nog een keer duidelijk aangeven. Ik heb gezegd, ook bij mijn toelichting in de eerste termijn, dat waar wij erover spreken dat wij er iets van willen terugzien in de komende begroting, wij niet de verwachting hebben dat dit hele beleid kant en klaar is uitgekristalliseerd en leidt tot definitief afgeronde voorstellen, maar dat er iets in de begroting wordt aangegeven waaraan wij enig perspectief kunnen ontlenuen. Daarom noemen wij die Energie Agenda wel, maar willen wij niet uitsluitend iets daarvan in de begroting. Wij hebben niet de illusie dat alles dan in kannen en kruiken is. Ik dien de gewijzigde motie hierbij in.

Motie M38A (SP): energiezuiniger maken sociale huurwoningen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van de Kadernota 2015;

overwegende:

- *dat Provinciale Staten moties aangenomen hebben, die aangeven:*
 - *dat de provincie een grote ambitie heeft op het gebied van duurzame energie;*
 - *dat de provincie een voorbeeldfunctie heeft voor duurzame energie en met voorstellen komt voor duurzame energie in provinciale gebouwen en andere objecten;*
 - *dat de provincie zich gaat inzetten voor het energiezuiniger maken van corporatiewoningen;*
- *dat er bij de energieprestaties van sociale huurwoningen een wereld te winnen is;*

dragen het college op:

uiterlijk ten tijde van de begroting van 2016, alsmede bij de uitwerking van de Energie Agenda, voorstellen uit te werken om middels bijvoorbeeld garantstellingen en cofinanciering zo veel mogelijk sociale huurwoningen energiezuiniger te maken.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M38A is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslagingen. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou eigenlijk een wedstrijdje willen voorstellen, namelijk voor de mooiste titel voor deze motie. Ik vind het prima om de titel van motie te veranderen. Ik begrijp de associaties. Mijn voorstel is om de titel 'Topdorp' aan de motie te geven. De gedeputeerde noemde dit voorbeeld al. Laten we de motie zo noemen. Als dat uw welnemen kan wegdragen, dan is dat ons voorstel. Wij zullen de motie op die manier wijzigen, als hij zo gewijzigd kan worden.

Er zijn een paar vragen gesteld. Ik ben blij met de support van GS. Ook wij zijn blij. Door D66, maar ook breder, zijn vragen gesteld over de financiële intenties hierachter. Het is inderdaad niet de bedoeling hieraan bedragen te koppelen. Wij denken meer aan het volgende. Destijds hadden we elk jaar de jeugdzorgaward. Ik heb daarvoor een keer in de jury mogen zitten. Mensen die de award kregen, voelden zich zo ontzettend gewaardeerd. Daar gaat het om. Het gaat om de waardering. Het gaat om de stimulans en verder niet. Dat is wat ik over deze motie wilde zeggen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Maasdam begreep dat het woord 'trots' bij de D66-fractie wat moeilijk ligt. Ik ben even benieuwd met welk deel van het woord trots u problemen hebt. Is dat 'tr' of is dat 'ots'? Waarover hebben we het in hemelsnaam? We kennen D66 natuurlijk als de 'weg met ons'-partij. Welk probleem heeft de heer Hoefnagels met het woord trots?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een heel goed woord. Trots is op zich een mooi Nederlands woord, waarmee weinig mis is. Soms is politiek echter niet altijd inhoud en te duiden, maar gaat het om een gevoel. Een aantal fractieleden had het gevoelen bij deze tekst dat het niet lekker voelde. Dat had volgens hen waarschijnlijk te maken met de combinatie van Trots op Nederlands met Rita Verdonk. D66 en Rita Verdonk is voor sommige mensen een beetje een vreemde relatie. Daar hadden ze gewoon wat problemen mee bij deze motie. Ik ben daar heel open over. U heeft echter gelijk: wat is er mis met het woord trots.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als er een partij is die een naam draagt die D66 niet bevalt, wordt dat woord dus uit de vocabulaire van D66 geschrapt, zo begrijp ik.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Nee.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het voorstel van mevrouw Maasdam is dat men trots is op hun dorp. Nu moeten wij serieus met mensen gaan discussiëren over de vraag of wij het woord trots gaan gebruiken. U vindt het net zo wanstaltig als ik, maar laten wij het hierbij houden.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij kunnen we ons over belangrijker zaken druk maken dan over de titel van de motie.

Motie M44 is een steun in de rug, zo zei de gedeputeerde. Daarmee zijn wij blij. Voor ons nog wel even iets ter verduidelijking. Zij gaf aan dat alles al is onderzocht. Breed hoor ik echter de signalen dat dit ons niet bekend is. Wij zien vooralsnog de oplossingen breder dan alleen die van de twee banen, omdat wij niet bekend zijn met de studies die gedaan zijn. Mijn verzoek is om ons een notitie te doen toekomen, waarin een analyse van de situatie is opgenomen. Een suggestie die bijvoorbeeld al passeerde was om de op- en afritten te verlengen. Daarvoor zou ruimte zijn, maar het is een N=1-suggestie.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij hikken daar bij deze motie heel erg tegenaan. We gaan nu zomaar bij een motie € 60.000.000 uitgeven of de gedeputeerde een steun in de rug geven om een weg te verbreden voor € 60.000.000. Moet ik de motie zo uitleggen dat, als deze motie wordt aangenomen, dit betekent dat wij daarover komend najaar in gesprek gaan? Of zegt u dat u de motie terugtrekt, omdat wij er komend najaar over in gesprek gaan? Wat is de kanttekening en de duiding van deze motie hierbij?

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben niet de intentie om de motie terug te trekken. Het verzoek ligt er nu om een bredere notitie te krijgen, waarin de bredere afwegingen worden meegenomen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Dus niet de exegese van de gedeputeerde in de eerste termijn. Dit is de exegese van deze motie. Indien de motie wordt aangenomen, gaan wij komend najaar in gesprek over dit onderwerp.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dit was mijn reactie.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben nog een paar dingen voor deze tweede termijn. Het verhaal van 'in verbinding', dat wij de vorige keer zo mooi vonden bij de coalitiebespreking, lijkt nu een beetje uit de bocht te vliegen met allerlei moties over burgerparticipatie, waarbij de onderlinge samenhang erg ontbreekt. Het is erg 'hit and run'. De ChristenUnie heeft een procesvoorstel. Laten wij nu al die moties op een hoop vegen en laten uitbroeden door een tijdelijke commissie uit de Staten. Dat is volgens mij ook wat de gedeputeerde voorstelde. Wij zullen waarschijnlijk tegen die motie stemmen, maar heel erg met het idee dat wij er op een integrale manier over gaan praten, zodat het wat breder landt. Overigens vinden wij het idee van de VVD wel heel erg charmant, namelijk om de PCL (Provinciale Commissie Leefomgeving) ook actief te laten meedenken in het kader van de burgerparticipatie. Dat is een goede toevoeging.

Motie M46 gaat over een zuiniger provinciehuis. Het is goed om te horen dat de gedeputeerde daarmee al bezig is. Als de motie wordt aangenomen, zien wij dat graag als een startpunt om te spreken over kosten en baten. De kosten-batenanalyse moet absoluut ter sprake komen.

Motie M47 gaat over het aanhaken op het Deltaprogramma. Bij deze motie lijkt wat sprake te zijn van een spraakverwarring. De ChristenUnie heeft navraag gedaan. Wij menen dat de provincie in september haar financiële kaarten op tafel moet leggen. Om nu echter niet te vervallen in een discussie over de feiten, hebben wij een feitelijke toevoeging bij deze motie M47. Dat zijn twee woorden, namelijk bij "verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:" komen daarna de woorden: "-zo nodig". Daarna volgt de rest van het verzoek.

Dan is er de motie M45, lectoraat jeugdzorg en preventie. Wij zijn heel gevoelig voor het principiële argument van de gedeputeerde om die gemeenten zelf te laten voelen dat ze aan zet zijn en om dat niet te gaan inkleuren. Om die reden trekken wij deze motie terug, maar ik vraag de gedeputeerde wel om het onderwerp preventie te agenderen, mochten de gemeenten onverhoopt zelf het thema preventie niet agenderen bij dat gesprek.

Tot slot de motie over de groene handhaving, met de vraag of het toereikend is om met gemeenten de BOA's op te leiden. In de woorden van de gedeputeerde klonk een beetje de twijfel of dit toereikend zal zijn. Onze fractie zal dit punt niet alleen kritisch volgen, maar zich ook beraden op verdere kansen en risico's hierbij. Wellicht dat wij daarmee op een later moment nog komen.

De VOORZITTER: De motie M47 hoeft niet opnieuw vermenigvuldigd te worden. De woorden "zo nodig" worden toegevoegd aan motie M47. Deze motie is opnieuw genummerd met M47A. Akkoord? Dat is het geval.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Een korte reactie op een aantal moties. Het zou ons plezieren als het woord 'middelen' uit motie M32 kan worden gehaald bij het Leerwerkbedrijf Beheer Natuur & Landschap. Er moet eerst in gesprek worden gegaan.

Motie M43. Het lijkt mij ook dat wij het woord 'trots' niet moeten laten kapen door een of andere onverlaat, net zomin als dat wij ons dat met het woord 'vrijheid' laten gebeuren. Ik benadruk wel dat voor GroenLinks de reden voor het mede indienen niet zozeer in het wedstrijdelement zit, maar echt in het geven van erkenning en het ervoor zorgen dat kennis op een leuke manier gedeeld wordt en dat ook inspiratie gedeeld wordt.

Motie M44 gaat over Loenersloot. De indruk werd gewekt dat GroenLinks een tweebaans brug of autoweg wil verdubbelen. De gedeputeerde geeft aan dat alle onderzoeken zijn gedaan. Daarom staat er in om in de ruimtelijke zin en er integraal in de mobiliteitszin naar te kijken. Ons verzoek in de motie is om breder te kijken naar het vraagstuk van het gebied. Misschien kan er, om in het kader te blijven van ons jargon, het omdenken worden toegepast. Het gaat ons er echt om breder te kijken dan sec het constateren van het feit dat er veel auto's staan en dat er dus een brug moet komen.

Motie M48 gaat over de megastallen. Wat ons betreft is deze motie niet zo handig en is deze slecht voor de kwaliteit voor de dieren. Het stelt mij zeer teleur dat de PvdD met die motie komt. Ons beleid, waaraan wij vier jaar gewerkt hebben om ons nu eindelijk eens te richten op waar het om gaat, namelijk op de kwaliteit van leven voor dieren, wordt onderuit geholpen door een fixatie op omvang. Die motie gaan wij dus zeker niet steunen.

Motie M51 is van de SGP. Ter verduidelijking hebben wij een vraag voor de SGP. Volgt zij de interpretatie van het college van de continuïteit, dus dat het ook om verkleining kan gaan? Dan volgt echter de vraag: wat voegt deze motie dan nog toe aan het coalitieakkoord? Dat hebben wij dan namelijk al gezegd. Bij de tweede punt zijn landschap, natuur, waterveiligheid, waterkwaliteit, milieu en volksgezondheid misschien ook aspecten die daarbij gevoegd zouden kunnen worden.

Motie M51 gaat over een plan van aanpak voor de topregio. De vraag aan de indieners is of de begroting zelf niet het plan van aanpak van deze provincie is om te werken aan een topregio. Als er echt een apart nieuw beleidsdocument bedoeld wordt, moeten wij dan echt nastreven om voor iets dat wij met al onze inzet zouden moeten realiseren ook nog weer een apart beleidspootje te openen?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag over motie M44 en volgens mij heeft mijn buurman een antwoord. U geeft aan dat de motie anders is dan hoe de gedeputeerde heeft geantwoord. De gedeputeerde heeft geantwoord hoe zij met die motie wil omgaan. Hoe kijkt u daarnaar? Moet de gedeputeerde nog anders omgaan met die motie? Voldoet haar initiële antwoord niet voor u?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Het CDA heeft net gevraagd om de bevindingen van die onderzoeken op zijn minst op papier te zetten, zodat daarover in de commissie kan worden gesproken. Ik voeg er in die zin nog iets aan toe, namelijk om in elk geval aandacht te hebben voor de derde punt bij de overwegingen: "hierbij een integrale benadering van mobiliteit en ruimtelijke ontwikkelingen en het meenemen van alle vervoerswijzen de voorkeur verdient". Wellicht biedt de Ladder van Verdaas nog inspiratie. Voordat de gedeputeerde dat op papier zet, is mijn oproep om nog eens goed te kijken wat er gedaan is en of daarbij echt integraal alles uit de kast is getrokken. Dat zullen wij dan zien als het geleverd wordt.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik antwoord op een aan onze fractie gestelde vraag over het plan van aanpak voor de topregio. Bij het indienen van de motie heb ik aangegeven dat het ons niet om het document gaat. Het gaat ons om een gezamenlijke aanpak, waarbij de gedeputeerde gezamenlijk, over de beleidsterreinen heen, gaat nadenken over de vraag of wij het goede doen om ervoor te zorgen dat wij een topregio blijven. Als dat meegenomen wordt in een paragraaf in de begro-

ting of in een hoofdstuk in de begroting, of op een andere wijze, vind ik aan het college. Het gaat ons er meer om dat ik dat in de eerste termijn van de beantwoording van het college niet zo gehoord heb.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Het is ons idee dat wij een begroting opstellen voor de provincie, omdat wij goed willen doen voor de mensen in de provincie. Dan zou ik de motie zo willen opvatten dat wij aan het college vragen om in die begroting ook een soort van samenhangende visie op te nemen waarop de verschillende beleidsterreinen aansturen. Als de motie zo wordt bedoeld, lijkt het mij uitstekend. Wij hechten iets minder aan het topperdetoptop.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Wij vinden het enorm jammer dat onze motie verzandt in een discussie over grootte. Dat was juist niet de bedoeling. Wij staan voor kleinschalige biologische landbouw. Wij weten dat de meningen in de provincie daarover verdeeld zijn. Wij willen niet discussiëren over 250 koeien of 275 koeien.

Verder is er gezegd dat wij zouden hebben gezegd dat vroeger alles beter was, beter dan het nu is. Dat hebben wij niet gezegd. Wel zeggen wij – dat zeg ik nu – dat er vroeger meer kleinschalige veehouderij was, waar dieren het over het algemeen beter hadden. Die kleine bedrijven waren veelal familiebedrijven. Deze verdwijnen. Daarvoor in de plaats komen de megastallen. Ik zou toch een voorbeeld willen noemen. In 2014 is in Noord-Holland met subsidie van de provincie een roundhouse opgezet. Een roundhouse is een kleinschalige biologische veehouderij met 33 melkkoeien, 17 stuks jongvee en 28 hectare land. De dieren leven daar onder ideale omstandigheden, met een familiekudde, compleet met vrije uitloop, geen antibiotica, minder kans op dierziekten en met een grotere kans dat mensen niet ziek worden. Dat is meer onze inzet. Het is jammer dat de motie niet gesteund wordt, maar we trekken de motie niet terug. We houden hem ook niet aan. Hij blijft dus ingediend.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn blij met de positieve bejegening van de drie onderwerpen die wij hebben benoemd. Ik zal niet verder stilstaan bij het onderwerp erfgoed, want daarover hebben wij geen motie ingediend.

Voor wat betreft de motie over kleine kernen en burgerparticipatie ben ik blij met de steun die het college daaraan geeft. Dank daarvoor. Ik heb nog wat uit te leggen aan GroenLinks en D66 over motie M51 over de kleine kernen. Er is gevraagd wat deze toevoegt. Dank dat u daarbij nog even stilstaat, want dan heb ik de gelegenheid om het helder te maken. Uw eerste vraag was of ik de uitleg van de gedeputeerde overneem. Het valt mij op dat de gedeputeerde SGP-items goed kan verwoorden. Ik weet niet of dat aan zijn achtergrond ligt, maar hij is er wel goed toe in staat. Het gaat om de continuïteit van de gemeenschap. Dat heeft hij goed benoemd. Het onderscheidende, zoals wij in het begin benadrukken, is het maatwerk. Dat lees ik niet in het coalitieakkoord. Misschien had u dat wel zo bedoeld, maar het staat er niet zo in. Misschien ondersteunt het college wat hier geschreven staat en ik proef het zo dat u dat voelt. Maatwerk is één.

Ten tweede: wij voegen ook nog een aantal dingen toe. Ik weet niet of het D66 was of u die benoemde wat er in het coalitieakkoord staat. Ja, natuurlijk hebben wij dat ook gelezen. Wij vonden dat nog wat mager. Daarom hebben wij geprobeerd daaraan nog wat meer inhoud te geven. GroenLinks vraagt of er onderwerpen moeten worden toegevoegd. Het antwoord is ja. Dat wat ik heb opgenoemd is niet uitputtend. Ik heb er een paar onderwerpen, die regelmatig de revue passeren, bij benoemd. Het belangrijkste is hierbij dat het gaat om maatwerk.

De VOORZITTER: Wij zijn gekomen aan het einde van de tweede termijn van de kant van de Staten. In de tussentijd zijn wij redelijk bij met onze administratie. Ik heb begrepen dat motie M32A nog vervangen wordt door motie M32B.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Er was een aanpassing voor motie M32A. We hadden een wat gekrabbelde versie. Als het goed is, is nu de versie met die mooie Nederlandse formulering klaar. Die komt eraan. Inhoudelijk verandert de motie niet.

De VOORZITTER: Die motie is wel anders dan M32A? Dan maken we er motie M32B van.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Er komt een motie M32B.

Er is een motie M35 over de energiedoelstelling. Voor de duidelijkheid: die is ingetrokken.

De VOORZITTER: Hij was nog niet ingetrokken.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Er is een nieuwe motie M53, die u inmiddels in uw bezit hebt, voor teruggekomen, over Agenda Duurzame Energie. Het gaat om de nummering.

De VOORZITTER: Het zou fijn zijn als u de nummering aan ons zou overlaten.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Dat is juist misgegaan.

De VOORZITTER: Motie M35 is nu in elk geval ingetrokken.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Motie M35 is ingetrokken. Daarvoor is motie M53 in de plaats gekomen. Die is inmiddels in uw bezit.

Motie M53 (PvdA, GroenLinks): Agenda duurzame energie.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, behandelende de Kadernota 2015;

constaterende:

- *dat er in het coalitieprogramma 'In Verbinding' is opgenomen dat een Energieagenda wordt opgesteld met bijbehorend uitvoeringsprogramma;*
- *dat de provincie Utrecht eerder al als doelstelling heeft afgesproken: 10% van de energie hernieuwbare energie in 2020 en een klimaatneutrale energievoorziening in 2040;*
- *dat diverse Utrechtse gemeenten eveneens doelen hebben gesteld om de energievoorziening dusdanig te verduurzamen dat deze in 2050 (of eerder) klimaat- en /of energieneutraal zal zijn;*
- *dat de provincie een nadrukkelijke voortrekkersrol heeft op het vlak van energietransitie, maar dat in het coalitieakkoord voor de komende jaren geen tussendoelstelling is opgenomen voor bijvoorbeeld 2020;*

overwegende:

- *dat de ontwikkelingen in de energietransitie groot zijn en die ook in de provincie Utrecht zo mogelijk toegepast dienen te worden;*
- *dat de grote uitdaging is om de hoge ambities om te zetten in concrete acties waarmee de komende jaren forse stappen voorwaarts gemaakt worden;*

geven Gedeputeerde Staten de opdracht om:

- *zorg te dragen dat met de op te stellen Energieagenda en het bijbehorende uitvoeringsprogramma het bestaande provinciale energiedoel van tenminste 10% hernieuwbare energie in 2020 wordt gerealiseerd en 100% klimaatneutraal in 2040 in zicht komt;*
- *de voortgang hierop te monitoren en het beleid waar nodig hier op bij te stellen;*
- *te onderzoeken of eventuele hogere doelstellingen (bijv. zoals 14% hernieuwbare energie in de provincie Utrecht in 2020) haalbaar zouden zijn en zo ja welke maatregelen en middelen daar dan voor nodig zouden zijn en dit aan PS ter besluitvorming voor te leggen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Dat is helder. Zo doen we het. We proberen om de stemmingslijsten zo compleet mogelijk te maken. We willen geen fouten.

De motie M53 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Als wij het over administratieve punten hebben, nog even het volgende. Ik heb de motie Topdorp niet aangepast. Ik ga ervan uit dat hij gewoon gewijzigd kan worden. Of moet er echt een nieuwe motie worden ingediend?

De VOORZITTER: Als u het anders wilt dan hoe u de motie heeft ingediend, dan willen wij het wel graag weten.

De heer GRAAFHUIS (griffier): Dan wordt het motie M43A.

De VOORZITTER: Goed. Wij gaan over naar de beantwoording van het college. Als eerste is het woord aan mevrouw Verbeek.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag ingaan op een tweetal gewijzigde moties en één ongewijzigde motie. Ten eerste de motie M41A, bereikbaarheid voorzieningen. Ik heb hem net een paar keer gelezen. Als ik het goed begrijp, vraagt u het college om, zodra wij een gunningsbesluit hebben genomen, in gesprek te gaan met de concessiehouder over wat zij nu bieden voor het budget dat op de markt is gezet. Daarover hoef ik niet in gesprek te gaan, want dat zie ik al aan de hand van het gunningsbesluit. Dan blijkt of zij hebben gedaan wat in de nota van uitgangspunten is gevraagd, namelijk vraaggericht openbaar vervoer en daar waar een gemiddeld aantal passagiers van minder dan zes personen niet meer aan de orde is om daarover toch nog een keer weer in gesprek te gaan om te kijken of ze daarop willen terugkomen. Als dat niet zo is, verzoeken wij om het alsnog te doen. Dat betekent dat er extra budget bij zou moeten. Daarover lees ik echter niets in deze motie. Er staat: "indien dit niet volledig het geval is een voorstel te doen aan Provinciale Staten". Dan legt u de bal dus weer bij GS, terwijl u het college op pad heeft gestuurd met uitgangspunten voor de motie.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Daar zit een ding tussen, namelijk de behandeling van de concessie in de Staten in januari. Daarbij was de motie door D66 ingediend en vervolgens teruggetrokken, nadat de gedeputeerde had toegezegd dat hij dat onderwerp zou meenemen. Dat ging om alternatieven, om de vraag hoe wij omgaan met buurtbussen, om de vraag hoe wij dat soort zaken gaan regelen. Wat doet de concessiehouder al en wat kunnen we op een andere manier gaan doen? Dat wordt in feite gevraagd in deze motie. Dit is grotendeels een uitwerking van de motie die destijds is ingetrokken, omdat er is toegezegd om daarmee verder te gaan. Ik denk dat ik daarmee behoorlijk verwoord wat het CDA, de SP, GroenLinks en 50Plus samen met ons met deze motie hebben ingediend.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als de Staten daarop al een toezegging hebben, vraag ik mij af wat nut en noodzaak is om daarvoor nog een tweede motie in te dienen. Het enige dat ik kan aangeven, is dat er een concessie loopt. Er volgt een concessiebesluit. Dat besluit wordt ergens in juli genomen. Op basis van de nota van uitgangspunten zou het zo kunnen zijn dat daardoor een aantal buslijnen komt te vervallen. We weten ook dat wij een aantal mooie initiatieven hebben, waaronder Austerlitz Zorgt, dat door het CDA en de SP naar voren is gebracht. Ondertussen weten we ook dat er een heel mooi ander initiatief is. Geef die initiatieven en de markt ook de ruimte om te kijken of zij die lijnen waar blijkbaar minder vraag naar is, op een andere wijze kunnen invullen. Als u vraagt om daarin een faciliterende rol te vervullen, dan begrijp ik dat. Dat kan ik doen. Dat is echter een andere toezegging dan die hier van mij gevraagd wordt op basis van deze motie.

De heer HOEFNAGELS (D66): Het klopt dat het iets meer is dan u nu zegt, omdat de toezegging die een half jaar geleden is gedaan ook iets meer is dan u nu toezegt. Ik zou zeggen: deze motie is daarvan een uitwerking. Als u nagaat wat er in die periode tijdens die behandeling is gezegd, ook door uw voorganger, dan zult u zien dat dat ongeveer gelijklopend is met deze motie. Het is iets meer dan u nu zegt, want wij willen wel een leidende rol van de provincie om alternatieven voor elkaar te krijgen.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Er is een motie aangehouden waarop een toezegging door de portefeuillehouder is gedaan. Die toezegging is nog steeds van kracht. Ik heb geen nieuwe motie nodig

om die toezegging nog een keer gestalte te doen. In die zin is de motie, volgens de uitleg die u nu geeft – daarvan ga ik uit – overbodig.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! We hebben ook 5 en 6 juni in ons achterhoofd. De verbinding binnen de Staten zoekend is dit wel de mogelijkheid om de wensen van de SP en 50Plus te verbinden aan de toezeggingen aan D66 en het CDA, zonder daar zeer grote gelden tegenover te zetten, et cetera.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Hieraan heb ik niets toe te voegen.

De VOORZITTER: De heer Meijer gaat ermee akkoord.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Blijkbaar gaat het om het in gesprek gaan en om het kijken naar alternatieven vanuit de faciliterende rol van de provincie, zonder toevoeging van extra middelen. Als ik de motie zo goed begrijp, zie ik hem ook als een duwtje opwaarts. Dan leg ik hem uit in lijn zoals de portefeuillehouder dat reeds gedaan heeft. Die toezegging zal ik dan gestand doen. Daarop mag u vertrouwen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het laatste is prima. Het laatste wat de gedeputeerde zegt, is een goede uitwerking van deze motie.

De VOORZITTER: Prima, dan zijn we daar uit.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Motie M44 gaat over de Loenerslootsebrug. Er is gevraagd om een memo aan te reiken over wat er allemaal al is gedaan in de brede context van het woord. Er ligt in elk geval al wel een plan; daar werd ook om gevraagd. Rijkswaterstaat heeft dat plan gemaakt voor verlenging van de afrit voor het verkeer van Amsterdam naar de N201. Daarvoor wordt nu een doorrekening van de kosten gemaakt. Ik geef nogmaals het juiste verwachtingmanagement aan. In de vorige periode is er al veel onderzocht en is men al veel in gesprek geweest. Als u het aan GS vraagt – doet u dat nog een keer, want het gaat om verkeersveiligheid – dan wil ik dat graag nog een keer doen, maar wel met het juiste verwachtingmanagement aan de voorkant.

Motie M47A, aanhaken Deltaprogramma. Ik verwacht niet dat dit het geval is, maar stel dat we bij de begroting al budgetten nodig hebben om meekoppelkansen te benutten in het Deltaprogramma, dan is de tekst in de motie, zoals die nu is aangepast, prima. Het geeft die steun in de rug om in elk geval daarvoor die middelen vrij te stellen.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In de motie M34A "Provincie neem voortouw op de woningmarkt" zijn in het verzoek aan het college toegevoegd de woorden "met de Staten". Ik wil heel veel met de Staten doen, maar ik wil de motie toch zodanig lezen dat wij, vooral in het licht van de nieuwe Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie, de woningbehoefte in kaart brengen, vooral voor de locaties waar de woningen terecht moeten komen. Om nu echter in samenspraak met gemeenten, bouwers en doelgroepen regionale woonvisies op te stellen, zo daar behoefte aan is, gaat mij net even te ver. Ik zou de motie als zodanig lichtelijk willen interpreteren, namelijk dat het gaat om de woningbehoefte die noodzakelijk is om in kaart te brengen die locaties en die aantallen die nodig zijn voor de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie. Ik zou niet de regionale woonvisies opnieuw willen maken, gelet op het feit dat er ook regio's zijn die al de nodige visies hebben opgesteld.

Ten aanzien van de motie Topregio was ik blij met de nadere precisering van de heer Kocken, omdat iets wat in het coalitieakkoord toch doordeesemt, is dat wij vooral naar de uitvoering toe willen en dat wij zo min mogelijk nota's willen maken. Als ik denk aan nota's, dan denk ik samen met de heer Kocken, in elk geval niet aan dikke nota's. Ik zag daar enig licht om de motie iets platter te maken dan een omvangrijke motie. In elk geval gaat het om een integrale aanpak, zodanig dat wij samen daadwerkelijk die topregio kunnen identificeren en bijsturen. Dan is er altijd de discussie over dik of dun. Ik ga dan even voor een dunne nota en misschien wel een korte omschrijving. Misschien is een nota ook niet

helemaal meer de beleidsvorm als wij in een netwerk zitten, waarin elke portefeuille de nodige uitvoering doet aan zijn beleid. Dan zou er eerder een touwtje omheen moeten met een gezamenlijke opvatting van de accenten waarop wij willen versnellen of vertragen. Als ik de motie zo mag lezen, dan kom ik niet met een onvoorstelbaar uitgebreide visie of nota over de topregio.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde gebruikt nu een woord dat ik in elk geval nog niet heb gebruikt, namelijk het woord nota. Ik wil niet zo ver gaan dat wij hier een lijstje met verboden woorden moeten hebben, maar ik wil eigenlijk helemaal geen nota's meer. Ik heb het gehad over een plan van aanpak. Dat staat in de nota. In de uitwisseling met de heer Bekkers heb ik al aangegeven dat zelfs dat plan van aanpak misschien al te veel een zelfstandig document aanduidt. Het gaat mij erom dat u met uw collega's samen gaat nadenken over wat wij nu doen en wat wij zouden moeten doen om er echt zeker van te zijn dat wij de volgende keer, bij de volgende peiling, weer gewoon die topregio zijn. Als u dat een plan van aanpak wilt noemen, als u dat een paragraaf in de begroting wilt noemen, als u daaraan een andere naam wilt geven, dan vind ik dat helemaal prima. Als u maar samen aan de slag gaat.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Dank u wel. Ik denk dat wij daar wel uit komen, gelet op de schoonheid van de beperking.

De motie M37A "Bestrijd woningnood in de provincie Utrecht" is aan het dictum toegevoegd: "binnen de vastgestelde kaders". Kan ik kaders lezen als 'wettelijke kaders', namelijk die kaders op grond waarvan wij wel of niet bevoegdheden hebben?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij bedoelen de tot dusver in de Staten vastgestelde kaders. Die zijn doorgaans niet in strijd met de wet.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is helder. Op het moment dat de wet verandert en wij daarin een andere positie krijgen, dan volgen wij dat.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij volgen met belangstelling de bewegingen van het college.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dank. Daar komen we wel uit. Ik kan de motie als zodanig wel omarmen.

De motie M53 gaat over de Agenda duurzame energie. Ik vind dat Gedeputeerde Staten daar een chique ruimte is geboden om uitvoering te geven aan deze motie. Die motie zullen wij dus omarmen. Motie M38A gaat over het energiezuiniger maken van sociale huurwoningen. In mijn versie staat nog in de opdracht aan het college: "uiterlijk ten tijde van de begroting van 2016". Uit een korte interpellatie van GroenLinks op dit thema meende ik te begrijpen dat die passage er uit gaat.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De heer Meijer heeft desgevraagd aangegeven dat het niet meer zo hoeft te zijn dat in de begroting ergens aandacht vermeld moet staan voor het energiezuiniger maken van sociale huurwoningen en dat hij ook begrijpt dat het nog niet helemaal is uitgewerkt.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Goed, dan lees ik het ...

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij bedoelen dat wij wel vinden dat er in de begroting iets over moet worden opgenomen, dat wij ons realiseren dat het nagenoeg ondoenlijk is om nu een uitgewerkt plan in de begroting neer te leggen en dat wij in dit verband ook de energieagenda relevant vinden. Wij willen er iets van terugzien. Wij snappen best dat u in die paar maanden geen panklaar verhaal uit de grond kunt stampen. Wij hebben het zo bedoeld dat wij iets willen terugzien van enig perspectief waarop voortgeborduurd kan worden.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is helder. Dank u wel.

Ik kom dan bij het tweede gedeelte van de opdracht aan het college, waar staat "bijvoorbeeld garantstellingen en cofinanciering zo veel mogelijk sociale huurwoningen energiezuiniger te maken". 'Bijvoorbeeld' zou dus ook kunnen inhouden dat de financiering als zodanig via de begroting van andere partijen wordt georganiseerd. Mag ik de motie zo lezen? Ik wil namelijk toch een beetje wegblijven van onze begroting als het gaat om het realiseren van deze sociale woningbouw of om het realiseren van de verduurzaming daarvan. Dan is wat ons betreft de motie over het energiezuiniger maken van sociale huurwoningen, gelet op de aanpassingen, aanvaardbaar.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De motie M32B, zoals die inmiddels heet, komt wel heel dicht in de richting van datgene wat ik in mijn eerste termijn heb gezegd, zeker waar het gaat over punt 1. Er is een initiatief bij het Landschap Erfgoed Utrecht. Dat verdient onze support. Dat heb ik volgens mij wel aangegeven. Het tweede punt is het verzoek om bij de begroting 2016 met een voorstel te komen over de opzet en de benodigde middelen. Dat zou kunnen. Het zou kunnen dat daarvoor financiële support nodig is. Het kan ook support in de sfeer van menskracht zijn. Het zou ook een andere support kunnen zijn. Als u het zo leest en als ik het zo mag lezen en wij het op die manier mogen uitwerken, dan heb ik geen moeite met motie M32B.

Van motie M43A is alleen de titel gewijzigd. Daar ga ik niet over, want het verandert niets aan het inhoudelijk oordeel dat ik over de motie van het CDA heb.

Motie M51, waarbij het woord 'maatwerk' nog eens expliciet is gemaakt door de heer Van Leeuwen. Ik geloof niet in een generieke aanpak voor kleine kernen, zoals ik ook niet in een generieke aanpak voor winkelleegstand geloof, omdat de vraagstukken vaak per plek en per situatie verschillend zijn. In dat opzicht ondersteunt de motie en ondersteunt uw interpretatie daarvan hetgeen ik in eerste termijn heb gezegd.

Ten aanzien van de overige motie heb ik in de eerste termijn al een reactie namens het college gegeven.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik dank de fracties van de Christen-Unie en SP voor het intrekken van de moties over vmbo en het lectoraat. Uiteraard zal ik de toezeggingen gestand doen en de verzoeken die u naar aanleiding daarvan heeft uitgesproken.

De gewijzigde motie M36A grijp ik aan om daarvoor nog het advies van GS te herhalen voor de moties M50 en M36A. Wij willen met u werken en een proces in gang zetten, samen met griffie, GS en de organisatie, om ons te oriënteren op participatie in de breedste zin, waarvan ook burgerinitiatieven onderdeel zijn en adviseren u om tot die tijd deze twee moties aan te houden.

De VOORZITTER: Mooi zo. Daarmee is volgens mij het debat over de kadernota voltooid. Dat houdt in dat ik vind dat u een maaltijd verdient heeft. Deze is over tien minuten klaar.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Kunnen we niet meteen stemmen?

De VOORZITTER: Nee, ik heb nog niet eens een stemlijst. Er is nog een behoorlijke ambtelijke voorbereiding nodig voordat de stemming zo ver is. Ik heb vanavond ook nog een drietal debatten voordat het zo ver is. U bent hier vanavond echt nog geruime tijd bezig. Daarvoor heb ik vanochtend gewaarschuwd. Ik schors de vergadering tot 19.00 uur.

Er wordt voorgesteld om nog één agendapunt te behandelen voor het diner, omdat dit kort kan zijn. Gaat u daarmee akkoord? Dat is het geval.

Statenvoorstel Wijziging tarieventabel precariobelasting en legesverordening.

De heer GERMS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het precarierecht: een kleine aanpassing. Normaal stellen we dit natuurlijk gewoon bij de begroting vast, maar de PAS (Programmatistische Aanpak Stikstof) wordt vernieuwd. In de commissie RGW hebben we een uitgebreide en interessante discussie gevoerd met gedeputeerde Krol. Toen bleven er tijdens de commissie BEM vragen over van collega Bekkers over de beantwoording van de vraag of alle aspecten rond de vergunningverlening van de PAS erin zitten. Het geheel maakte op ons een dermate betrouwbare indruk dat ik de Staten zou willen

advieseren om dit voorstel aan te nemen. Ik heb namelijk uit de beantwoording begrepen dat alle kosten gemoeid zijnde met de vergunningverlening in dit voorstel voor precariorecht zitten. Voor het bedrag waarvoor de vergunninghouder nu op de rol staat, wordt het geheel dus afgedekt. Dat stelt de VVD-fractie gerust. Wij zullen voor het voorstel stemmen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van GroenLinks heeft behoefte aan een korte verduidelijkende toezegging van gedeputeerde Krol. In de vorige periode hebben wij een voorstel aangenomen om een eerste handhavingsactie, gerelateerd aan de vergunningverlening, te financieren uit de leges. Kan de wethouder toezeggen dat in het huidige voorstel en in het bedrag dat nu voor de leges wordt gerekend, diezelfde handhavingsactie nog steeds is opgenomen en dat die ook uitgevoerd zal blijven worden?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik had het namens het college niet beter kunnen verwoorden dan de heer Germs al heeft gedaan. Het is correct dat het college de toezegging nog even herhaalt. In het voorstel staat letterlijk: "ongedekte kosten". Wij hadden er even twijfel over waar dat nu staat. Het gaat om de kosten van het werk dat wij moeten doen voor deze vergunning en om de ongedekte kosten. Dan zeg ik toe, zoals ik dat ook heb gedaan in de commissie RGW, op verzoek van een van uw collega's, dat in die ongedekte kosten de controles op de uitvoering van de vergunning tijdens de bouw van de stal en de eindoplevering worden betaald uit de leges. Deze leges vloeien dus naar handhaving. De andere kosten zijn inmiddels al gedekt en worden niet opgehaald via de leges, in verband met de hoogte van het tarief, et cetera. Het reguliere werk zit er dus al in. Het overige werk van de controle is met deze leges geregeld. Dat was uw vraag.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dan heb ik inderdaad een vraag. Ik kan mij namelijk herinneren dat wij het in de vorige periode hebben gehad over de vergunningverlening, de handhaving en het toezicht aan het einde van de bouw, maar ook over het toezicht daarna, omdat tot op heden, bijvoorbeeld uit een onderzoek in Noord-Brabant, is gebleken dat heel veel luchtwasserijen worden uitgezet en dat er daarna ook nog regelmatig toezicht noodzakelijk is. Zit dat er ook in of is dat een regulier proces?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is regulier. Dat zit er niet in. Voor de goede orde: bij natuurbeschermingswetsvergunningen in het kader van de PAS heb je het niet alleen over luchtwassers, maar feitelijk over elke nieuwe stal waar uitbreiding plaatsvindt en waarvoor een vergunning verleend moet worden. In het veld komen wij nog wel eens tegen dat er wel een vergunning wordt gevraagd in verband met uitbreiding en dat die uitbreiding dan niet plaatsvindt. Dat is nog het gekste. Dan kom je op het erf en vraag je waar de nieuwe stal is. Die nieuwe stal is er dan niet. Het gaat dus niet zozeer over stallen die anders worden gebouwd dan hoe wij dat hebben afgesproken, maar het gaat feitelijk over een vergunningaanvraag voor een nieuwe bouw die niet als nieuw geëffectueerd is. Overigens – buiten de orde van dit agendapunt, zo geef ik zelf toe – hebben de leges die wij toen in het kader van met name de interimuitbreiders op het verzoek van GroenLinks en D66 in het stuk opgenomen hebben een heel beperkte financiële opbrengst gehad, die ook niet in verhouding staat tot de enorme kosten die wij hebben moeten maken om het systeem van de provinciale bank te kunnen financieren. Dat even terzijde.

De VOORZITTER: Daarmee is dit agendapunt behandeld. Het gaat zo goed. Ik pak nog een agendapunt.

Statenvoorstel Zienswijze Begroting 2016 Randstedelijke Rekenkamer.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Op de agenda voor de Staten staat nu de bespreking van de begroting 2016 van de Randstedelijke Rekenkamer. In de commissie BEM hebben wij hierover helaas nog niet kunnen spreken. Deze korte tijdsplanning is in de afgelopen jaren vaker voorgekomen bij de bespreking van rekenkamerstukken. De VVD verzoekt de rekenkamer om de stukken de volgende keer iets eerder aan te leveren, zodat een bespreking in de commissie mogelijk is.

Voor ik inga op de begroting, merk ik op dat het nu dus niet gaat over de kwaliteit van de diverse onderzoeken en de diverse rapportages; het gaat echt over de begroting. De VVD is namelijk nogal teleurgesteld in de door de rekenkamer voorgestelde begroting voor 2016. In de afgelopen vier jaar, maar ook in de periode daarvoor, hebben PS kritisch gesproken over de begroting van de rekenkamer. Elk jaar opnieuw zijn er moties en zelfs een zienswijze ingediend en aangenomen over de door de rekenkamer ingediende begroting. Na zo veel jaar kritische geluiden zouden PS toch wel eens verwachten dat de rekenkamer iets met deze geluiden zou doen. Helaas moet de VVD opnieuw constateren dat de begroting voor 2016 op de oude voet doorgaat, zo het lijkt, en dat er niets wordt gedaan met de signalen uit PS van Utrecht. Bijvoorbeeld: meerdere jaren achtereen roepen PS Utrecht de rekenkamer op te matigen in de kosten, zodat de bijdrage van onze provincie naar beneden kan. Wederom is hierover niets terug te vinden in de voorgestelde begroting. Integendeel. Terwijl de provincie Utrecht vier jaar op rij te maken heeft met een significante afname van de bijdrage uit het Provinciefonds, wordt de begroting van de rekenkamer structureel op hetzelfde bedrag gehouden. Ik noem een paar voorbeelden. De jaarrekening. Vier jaar geleden, in 2010, kreeg de provincie nog € 67.000.000 uit het Provinciefonds. Bij de afgelopen jaarrekening zaten we op € 42.000.000. De omzet van de provincie is met een vergelijkbaar percentage gedaald.

De personeelsgrootte. Waar de provincie in de afgelopen vier jaar afscheid heeft moeten nemen van bijna een derde van onze medewerkers en wij onze kerntaken dus met minder mensen moeten uitvoeren, heeft de rekenkamer nog een gelijke bezetting en is zelfs nog iets gegroeid door de reorganisatie. Verder is tot onze schrik de indexering van de kosten, welke in de afgelopen jaren op verzoek van PS niet is doorgevoerd, toch weer ingevoerd. Tot slot gaat de bezuiniging in de huisvestingskosten volledig op aan inhuur van extra personeel.

Hoewel de VVD zich ervan bewust is dat de rekenkamer werkt voor vier provincies, betreuren wij het enorm dat er op geen enkele wijze blijk van wordt gegeven dat de rekenkamer ook maar iets met onze moties en zienswijzen doet. Beste collega's van PS, wat moeten we nu eigenlijk? De rekenkamer is voor ons aan het werk. We hebben het over verschillende onderzoeken. Wat doen we nu structureel aan het niet luisteren naar onze verzoeken over de begroting? Opnieuw een motie? Opnieuw een zienswijze? Welk signaal kunnen wij de rekenkamer nu meegeven? Wellicht kunnen wij daarover nog wat verder praten. Voor nu eindig ik met de woorden dat wij wederom oproepen om extra aandacht te geven aan de zienswijzen en de moties van de afgelopen jaren.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik zoek naar wat wij dan moeten doen. Op zich begint het een grammofonplaat te worden. Die zal misschien door andere fracties nog herhaald worden. Er blijft kennelijk zuur zitten in de relatie tussen onze Staten en onze eigen rekenkamer. Dat vind ik heel erg ongewenst, want volgens mij moet dat een heel warme relatie zijn, omdat je de rekenkamer voor van alles nodig hebt. Wat is het alternatief? Heeft u daarover nagedacht?

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb erover nagedacht, maar ik ben er nog niet uit. Vandaar mij oproep: beste collega's van de Staten, wat moeten we hier nu mee? We kunnen de zienswijze die wij eerder gehad hebben opnieuw onder de aandacht brengen. We weten dat er nog een reorganisatie loopt. Daarin praten wij ook over de inhoudelijkheid, over de programmering en over de kwaliteit en de tijdigheid van bepaalde onderzoeken. Als ik het zou weten, dan had ik wellicht een alternatief genoemd. Al lezende had ik zoiets van: wat moeten we nu nog doen?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie twee alternatieven. We sluiten ons aan bij een andere rekenkamer. Misschien kunnen we eens bij Gelderland buurten om te vragen of we met die provincie kunnen meedoen. Ik heb geen idee welk kostenaspect dat met zich meebrengt. Een ander alternatief is dat je voor jezelf eigen rekenkamer opzet. Vanuit het verleden weten we dat dit duurder is dan de huidige provinciale rekenkamer. Voor mijzelf heb ik besloten dat ik dit punt misschien maar gewoon laat rusten en dat ik accepteer dat de rekenkamer kennelijk een soort eigen dynamiek heeft gekregen, waarop wij geen grip meer krijgen en dat wij op inhoud met hen moeten sparren. We hebben ze gewoon nodig op inhoud. Daar kunnen we dat gedoe over de begroting niet zo goed bij gebruiken.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Over de inhoud heb ik in het begin al aangegeven dat daar mijn discussie niet over gaat. We kennen de rapportages. Die wil ik hierin niet betrekken. We hebben te maken met vier provincies. De ene provincie staat er wat anders in dan de andere. Dat is ook een 'fact of life'. Helaas hebben wij dit niet kunnen bespreken in de commissie BEM. Wellicht is er nog een mogelijkheid om dit punt een keer apart te agenderen voor de vergadering waarin dit onderwerp thuishoort om te bespreken hoe wij hier in staan. Helaas staan wij nu met de rug tegen de muur. Dat gevoel geeft het in elk geval in onze fractie voor wat betreft de begroting. Het gaat om de termijn waarbinnen wij moeten reageren. Dat voelt een beetje 'unheimisch'.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag reageren, ook op de vraag van de heer Schaddelee. GroenLinks is in de afgelopen jaren ook erg kritisch geweest op de organisatie, op de leiding en op de structuur van de rekenkamer. Wij willen daar nu niet iets minder kritisch naar kijken, maar wij zeggen nu: laten we eerst kijken naar de effecten van de reorganisatie die echt net is doorgevoerd. Wij vinden dat de rekenkamer daarin een kans moet krijgen. Wat ons betreft zet de rekenkamer nu vol in op rapporten die ons inzicht vergroten. Ik ben het met u eens dat dit best wat minder open deuren zou kunnen bevatten, zoals wij in het verleden wel eens hebben gezegd. We gaan ervan uit dat wij rapporten krijgen die van toegevoegde waarde zijn. We hebben de indruk dat de rekenkamer zelf daarover meer met ons in gesprek wil gaan. Wij denken dat wij de rekenkamer de kans moeten geven om die samenwerking verder gestalte te geven. Het klopt wat u zegt: het is een samenwerking van meerdere provincies. We denken dat we meer kunnen bereiken als wij inzetten op samenwerking en op de inhoud van de rapporten. Wat denkt de VVD hiervan?

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Natuurlijk is op dit moment de reorganisatie gaande. Ik denk dat er goede stappen gezet moeten worden, ook voor de kwaliteit van de rapportages en voor de doorlooptijden. Er zijn goede gesprekken over geweest. Het gaat ons in dit geval niet om de inhoudelijkheid. Wij zien dat voor de reorganisatie een deel aan frictiekosten is gedoteerd. Dat zit bovenop het begrotingsbedrag. Op dit moment wordt dat gereserveerd, omdat er toch ook weer inkomsten tegenover staan; dat is op zich positief. De VVD wil hier aan de orde stellen dat de Staten juist in de afgelopen jaren een zienswijze en meerdere moties hebben ingediend. Zoals de begroting er nu voor staat, toont de rekenkamer op geen enkele wijze ook maar enig gevoel richting het verzoek vanuit de provincie hoe daarmee om te gaan. Het gaat dan niet alleen om onze provincie, want ik weet dat Flevoland daarin ook heel stellig is geweest. We hebben geroepen als er een bezuiniging mogelijk is dit in mindering kan worden gebracht op de bijdrage van de provincie. Wij zien in deze begroting dat de bezuiniging nu ingeboekt wordt voor minder huisvestingskosten. Het is heel positief dat de rekenkamer dat heeft opgepakt, maar dat wordt aangewend voor de inhuur van medewerkers. Dat is toch niet hetgeen wij vanuit Utrecht steeds hebben laten horen.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben het met mevrouw Vlam eens dat het zeker zo efficiënt mogelijk moet. De rekenkamer heeft gemotiveerd waarom dat zo is. Ik denk dat u daar heel stevig een tegengeluid zou kunnen laten horen. Ik vraag mij echter zeer af of dat dan het gewenste effect heeft als wij de samenwerking willen versterken. Ik ben het met u eens dat het prettig zou zijn als wij met name de begroting tijdig zouden krijgen, zodat wij deze in de commissie BEM, eventueel met medewerkers van de rekenkamer, kunnen bespreken. Daarop moeten wij sowieso aandringen. Voor nu zou ik zeggen: laten wij de rekenkamer kennis laten nemen van wat wij hier bespreken en hopen dat er voor de volgende keer betere stappen kunnen worden gezet.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het een heel goede suggestie om er in de commissie BEM verder over te spreken en een oproep te doen aan de rekenkamer dat de begroting op zo'n moment aanwezig is dat deze besproken kan worden. Ten aanzien van de begroting die nu voorligt wil ik nog even terugkoppelen binnen mijn fractie. We worden nu namelijk toch wel weer voor een voldongen feit geplaatst.

Mevrouw KOELEWIJN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het CDA heeft er ook haar vraagtekens bij. Wij sluiten ons aan bij de bezorgde houding van de VVD. Wij zien ook dat de bezuinigingen die op het vaste personeel worden ingeboekt, volledig worden tenietgedaan door de inzet van tijdelijk perso-

neel en dat wij voor de begroting voor 2016 opnieuw een stijging zien van maar liefst 7,5%. Daarvoor willen wij toch aandacht vragen.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Daaraan heb ik niets toe te voegen.

De heer ESSOUSI (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor mevrouw Vlam. Om te beginnen sluit ik mij aan bij de eerste opmerking. Ik had dit debat liever in commissieverband gevoerd en zou de stukken graag eerder hebben ontvangen. Mijn vraag gaat over haar betoog. Mevrouw Vlam gaat heel erg in op het wel of niet snijden in de begroting van de rekenkamer of het bezuinigen. Er is echter wel een interne reorganisatie geweest, waarin het gaat om het vervallen van een managementlaag, om meer onderzoekers en een meer efficiënte en flexibele organisatie, zoals de rekenkamer allemaal beschrijft. Hoe kijkt de VVD daartegenaan? Gaat het niet eerder om een slagkrachtige rekenkamer dan om een grotere of een kleinere begroting?

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! We hebben eerder al gesproken over een daadkracht in onderzoeken, zowel qua snelheid, 'quick wins', kort rapportages en korte onderzoeken. Daarmee is men nu aan het werk. Daarop heeft men de formatie aangepast met een projectleider erbij, zodat ze nu drie onderzoeksgroepen hebben in plaats van twee. Het zal duidelijk zijn dat de revenuen daarvan nog zichtbaar moeten worden. Ze zijn nu namelijk met de onderzoeken bezig. Binnenkort zullen daarvan de eerste onderzoeken in het nieuwe concept naar voren komen. Dat laat echter onverlet dat je het met dezelfde middelen moet doen. Mijn discussie gaat niet over de aard van de onderzoeken en over hetgeen wordt opgeleverd. Het gaat echt over de zaken waartoe in de afgelopen jaren PS hebben opgeroepen, namelijk om daarmee op een zorgvuldige manier om te gaan. Het staat ook niet meer in verhouding tot de stappen terug die de provincie al gedaan heeft en het bedrag dat de provincie nog steeds bijdraagt aan de rekenkamer. Dat is gelijk gebleven in absoluut aantal en het groeit zelfs nog iets, terwijl de provincie financieel met grosso modo een derde is gekrompen. Daarnaast worden de geboekte bezuinigingen vervolgens vertaald naar de extra inhuur van personeel. Tegen dat punt ageer ik, alsmede tegen de indexering die opgevoerd wordt. Dat ligt niet in lijn met wat wij in de afgelopen vier jaar steeds hebben geroepen.

Mevrouw KOELEWIJN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De CDA-fractie geeft aan dat de suggestie van de ChristenUnie om wellicht te opperen om eens verder te kijken en een deur verder te gaan richting de provincie Gelderland een optie is om te verkennen.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb geen idee hoe dat is en wat daar uitkomt, maar suggesties zijn altijd welkom.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Een heel klein tegengeluid. Ik snap de problemen. Ik snap de manier waarop de coalitie er tegenaan kijkt. Ik stel wel vast dat deze Randstedelijke Rekenkamer sommige onderzoeken heeft verricht die zaken hebben blootgelegd aangaande het beleid in Utrecht. Als oppositiefractie hebben wij dat in elk geval zeer gewaardeerd. Soms heb ik het idee dat in de benadering van de rekenkamer bij de coalitiepartijen nogal eens enige ergernis daarover doorsijpelt. Het naar een andere rekenkamer gaan c.q. het zelf een rekenkamer oprichten, zal naar mijn oordeel, zowel wat betreft de doelmatigheid als de financiële aspecten, een alternatief zijn dat nauwelijks zal opwegen tegen de eventuele nadelen die aan deze Randstedelijke Rekenkamer vastzitten.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik breng bij de heer Meijer in herinnering dat ik het in mijn betoog totaal niet heb willen hebben over de onderzoeken en de kwaliteit van de onderzoeken. Wat mij betreft is dat een heel andere discussie.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb mevrouw Vlam dat horen zeggen, maar ik ken de gedachtewisseling al van enkele jaren.

Mevrouw VLAM (VVD): Fijn dat u mijn gedachten kent. Soms moet ik zelf ook eens hardop formuleren wat mijn gedachten zijn. Ik heb de Staten net deelgenoot van mijn gedachten gemaakt. Mijn gedachten waren: beste collega's van PS, wat moeten we hier nu mee?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp dat mevrouw Vlam dat op dit moment zegt. Ik denk echter natuurlijk onwillekeurig aan meerdere onderzoeken over onderbesteding van drie jaar geleden en noem maar op en aan de reacties daarop van de coalitiepartijen. Af en toe vergeten we Noordwijkerhout even. Laat ik het iets anders formuleren: dat betekent dat je in die context het gevoel krijgt dat sommigen binnen coalitiekringen wat weinig begrip hebben voor de omzettingen die de Randstedelijke Rekenkamer heeft moeten doen en dat er iets te veel focus ligt op de zaken die naar haar oordeel niet goed zijn, dat afgezet tegen de mogelijke alternatieven en effecten die deze zullen hebben. Nu is meteen mijn bijdrage geleverd, maar ik hoop nog wel op een reactie van mevrouw Vlam.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Heel kort. Ik denk dat dit een uitstekend betoog van de heer Meijer geweest zou zijn toen wij het over de reorganisatie van de rekenkamer hadden naar aanleiding van de evaluatie en de bevindingen over de rapportages. Wat u denkt te weten over hoe ik denk, hoe mijn fractie denkt en hoe andere fracties denken, laat ik echt voor uw rekening. Ik betoog dat het hier zuiver en alleen gaat over de financiële afdracht en hoe er in de begroting met de financiën wordt omgegaan. Ik heb het hier totaal niet over de onderzoeken en over de kwaliteit van de onderzoeken.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Een enkele opmerking. Je moet toch beleefd zijn. Dat zult u toch met mij eens zijn? Ik kan toch niet naar mijn stoel gaan zonder dat ik mevrouw Vlam daarop heb geantwoord. Oordelen en meningen zijn vaak samengesteld uit verschillende bestanddelen. De conclusie is voor mijn rekening. Daarin heeft mevrouw Vlam groot gelijk. Ik sta namelijk hier en u zit daar. Vanuit die positie denk ik dat wij in het algemeen iets positiever moeten aankijken tegen de rol van deze Randstedelijke Rekenkamer en dat wij iets minder moeten focussen op de elementen die in het verleden hebben bijgedragen aan een wat negatiever oordeel.

De VOORZITTER: We zijn door het debat over de begroting 2016 van de Randstedelijke Rekenkamer heen. Ik wijs u erop dat als wij straks een besluit nemen, dit het besluit is dat voor ons ligt, of dat u tegen die tijd een amendement moet hebben ingediend. Dat moet namelijk voor 29 juli daar binnen zijn. U heeft tijdens het eten nog rustig de tijd om daarover te praten. Straks bij de besluitvorming moet het echter wel helder zijn.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wat gebeurt er als wij niet instemmen voor 29 juli?

De VOORZITTER: Er zijn termijnen. Als je samenwerkt en er zijn vier provincies bij betrokken, dan is het toch verstandig om op tijd te zijn. Anders heb je je kansen verspeelt. Alle vier provincies moeten voor 29 juli reageren. Anders hadden wij eerder bezwaar moeten maken tegen de termijnen. Daarvoor lijkt het mij nu wat laat.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een andere huishoudelijke vraag. Wat als wij het statenvoorstel niet aannemen, dus tegenstemmen?

De VOORZITTER: Dat kan niet. Het is een gemeenschappelijke regeling. Dan moet u aangeven wat er aan mankeert. Dan moet u een zienswijze formuleren. Dat lijkt mij een keurige opdracht voor de komende drie kwartier. Het eten staat inmiddels klaar. De schorsing duurt tot 19.30 uur. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 18.25 uur tot 19.27 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan mevrouw Vlam.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Gelet op de discussie die wij net in de Staten hadden, heb ik een amendement op de conceptbegroting voorbereid. Het voorgestelde besluit is dat er door Provinciale Staten van Utrecht geen zienswijze zal worden ingediend en dat dit wordt gewijzigd in de tekst dat er door de provincie Utrecht een zienswijze zal worden ingediend, waarbij de overwegingen in de toelichting worden weergegeven. Ik zal de toelichting even kort aanstippen. De termijn was wederom kort, waardoor bespreking in de commissie niet mogelijk was. In de afgelopen vier jaren hebben PS Utrecht meerdere moties en zienswijzen ingediend op de begrotingen van de rekenkamer. Deze begroting laat niet zien dat er iets is gedaan met de strekking van de eerdere moties en zienswijzen. PS hebben vandaag in de bespreking aangegeven hierop opnieuw een zienswijze in te dienen.

Amendement A6 (VVD, CDA, PVV):conceptbegroting 2016 Randstedelijke Rekenkamer.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, aan de orde hebbend het statenvoorstel Begroting 2016 Randstedelijke Rekenkamer;

besluiten:

het voorgestelde besluit: "... dat er vanuit de Provincie Utrecht geen zienswijze zal worden ingediend..." te wijzigen in: "... dat er vanuit de Provincie Utrecht een zienswijze zal worden ingediend..."; waarbij de overwegingen in de toelichting omschreven zullen worden verwoord in de zienswijze.

Toelichting:

De termijn waarop de begroting in PS besproken kan worden is wederom zo kort dat bespreking in de commissie niet mogelijk was. De afgelopen vier jaren hebben PS Utrecht meerdere moties en een zienswijze ingediend op de begrotingen van de RR. Deze begroting laat niet zien alsof er iets gedaan is met de inhoud en strekking van de eerdere moties en zienswijze.

PS hebben bij de bespreking aangegeven hierover opnieuw een zienswijze in te dienen.

Verzoeken de rekenkamer een toelichting van de conceptbegroting te geven bij de eerstkomende commissie BEM;

De bespreking in PS van de conceptbegroting en de argumenten welke hier genoemd zijn in de zienswijze, te verwoorden.

De VOORZITTER: Het amendement A6 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat wij, de recente geschiedenis rondom de Randstedelijke Rekenkamer in aanmerking genomen, weten dat er bepaalde consequenties vastzitten aan het beëindigen van de samenwerking. Dat betekent ook dat je er min of meer toe bent veroordeeld om samen te werken en een goede uitkomst te vinden. Nu is mijn vraag aan mevrouw Vlam: denkt u dat die samenwerking bereikt wordt door uniek als Utrecht die zienswijze in te dienen en bovendien de betrokkenen op het matje te roepen in de commissie BEM en hen te vragen waarom ze iets wel of niet hebben gedaan? Ik denk dat dit niet de manier is om uit de kennelijk zo ervaren impasse te komen. Daarom is mijn oproep aan mevrouw Vlam en aan allen die haar voorstel ondersteunen om eerst eens bij elkaar te gaan zitten, ook met de Randstedelijke Rekenkamer en andere betrokkenen, eventueel met vertegenwoordigers van andere provincies, om te bespreken dat er kennelijk enige ergernis is ontstaan. Het hoeft niet allemaal groot en in commissies te worden gedaan. Er kan gevraagd worden of we daar met elkaar uit kunnen komen, door ervoor te zorgen dat de dieper liggende achtergrond achter deze ergernissen wellicht wordt weggenomen. Dan laten we die zienswijze even voor wat het is en laten we ook de uitnodiging voor de commissie BEM even voor wat het is. Afhankelijk daarvan kunnen we dan bekijken wat de uitkomst is. Voor mijn part noem je dat een commissie van goede diensten – het kan me niet schelen, het beestje moet een naam hebben. Laat die commissie ervoor zorgen dat de lucht geklaard wordt, zodat er een basis is voor een constructieve samenwerking, in plaats van dit wat vitterige

en wat ondermijnende voorstel, om de goede communicatie in stand te houden. Wat is de mening van mevrouw Vlam daarover?

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! In zoverre kan ik mij een heel eind vinden in de hartenkreet van de heer Meijer. Eerdere jaren is de begroting in de commissie BEM besproken, voordat deze in de Staten werd behandeld. Toen waren er voldoende mogelijkheden om het een en ander te bespreken. In mijn betoog heb ik al eerder gezegd wat ik ook andere partijen al heb horen vertellen, namelijk dat het ons niet gaat om de rekenkamerfunctie en dat het ons ook niet gaat om hoe een en ander geregeld wordt. Dat is hun vrijheid die zij daarin hebben. Zij hebben een autonome rol, ook in de gemeenschappelijke regeling. Dat neemt echter niet weg dat een en ander wel betaald moet worden. Als je ziet dat onze provincie het toch met een stuk minder moet doen, dan zou je verwachten dat dit naar rato ook het geval zou zijn bij de rekenkamer. Daar komt de belangrijkste strekking bij, namelijk dat de Staten in de afgelopen jaren hier eerder met moties en een zienswijze hebben verzocht er iets mee te doen. Dat is nu de kern van de boodschap; laat nu zien dat je het wilt. Ik begrijp best dat dit lastig is voor een kleine club als de rekenkamer; daar twijfel ik niet aan. Verder ben ik er ook van overtuigd dat het een gemeenschappelijke regeling is voor vier provincies, waarin de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland in de afgelopen jaren hebben laten zien dat zij er iets anders in staan dan Flevoland en Utrecht. Dat is een 'fact of life', maar het geeft ook wel het gevoel aan dat we zo in een circuit zitten. Daarvan worden wij erg 'unheimisch'. Dan moet je juist in de wederkerigheid een gesprek hebben over hoe we ermee omgaan, maar dan moet er ook iets gebeuren met de argumenten die wij aangeven. Die geven we niet voor niets aan.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! We kunnen hierover een heel debat voeren, maar mijn reactie is deze: ik denk dat het publiek op het matje roepen van de rekenkamer niet helpt. Ik constateer dat animositeit tussen een deel van de Staten en de leiding van de Randstedelijke Rekenkamer langer aan de orde is dan alleen vandaag. Ik denk dat de beste manier om dat op te lossen is een commissie van goede diensten in te stellen. Ik heb er geen motie voor gemaakt, want ik had niet direct verwacht dat u met een dergelijk voorstel zou komen. Ga het gesprek aan in die commissie en probeer boven water te krijgen wat de grootste ergernis is. Het zou bijvoorbeeld kunnen zijn dat aan de signalen van de Staten niet geheel gehoor gegeven is, omdat wij een van de vier zijn. Je kunt je nu eenmaal niet in vieren delen en je kunt niet in alle opzichten individueel je beleid afstemmen op één provincie. In plaats van het uitdelen van reprimandes en het stellen van kritische vragen 'en plein public' kan een goed gesprek, onder deskundige leiding, helpen. Ik geef u in overweging om dat als vervolgstap te zetten.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Een van de argumenten is de oproep om hierover nog een keer te komen spreken in de commissie BEM.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik sluit mij aan bij de heer Meijer. De Randstedelijke Rekenkamer is van ons allemaal. Het is heel belangrijk dat die goed functioneert. Dat delen wij. De vraag is alleen hoe je het zo gaat organiseren dat wij er ons allemaal prettig bij voelen. In de afgelopen jaren hebben wij een paar keer gemopperd via de zienswijze. In de commissie BEM hebben wij ook een keer een heel vervelend gesprek gehad. Dat gesprek ontstond op de een of andere manier. Ik voel wel iets voor de charme van een kleine commissie, waarbij je niet in een vergaderzaal en aan een vergadertafel gaat zitten, maar waarbij je misschien in een wat huiselijker setting bij elkaar komt. Dan kun je een goed gesprek hebben met elkaar over wat voor de Staten het belang van de rekenkamerfunctie is en hoe zij daar tegenaan kijken. Dan kun je het gesprek met elkaar aangaan op waardeniveau. Je kunt dan bespreken wat we van elkaar verwachten en waar we naartoe willen. Op de een of andere manier moet je uit die impasse komen. Stel dat uw voorstel straks wordt aangenomen, dan wordt het verslag onderdeel van de zienswijze. Tegen die achtergrond wil ik opgemerkt hebben dat wat ik zei over eventuele alternatieven een gedachte-experiment is om uit de impasse te komen en niet per se de voorstellen van de ChristenUnie inhoudt.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat wij elkaar daarin kunnen vinden, omdat je op een gegeven moment denkt: wat moeten wij als Staten hier nu mee? Dat was mijn hartenkreet

voor de pauze. Het belang van de rekenkamerfunctie staat niet ter discussie. Dat is iets van ons en het is een middel dat ons ten dienste staat. Hoe gaan we dat op een goede manier doen? Dan moet je niet het gevoel hebben dat je zit te trekken en te duwen en dat er op de een of andere manier geen beweging is. Na de vakantie hebben wij BEM nieuwe stijl. Ik ga er gemakshalve van uit dat wij daarmee instemmen. Dan zitten wij voor het onderdeel Bestuur toch met een klein comité in BEM. Het lijkt mij een uitstekende plek om het daar te bediscussiëren.

De heer DERCKEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ook maar even een toelichting van de PVV. Ik heb helemaal niet het gevoel dat er een vorm van animositeit is tussen de rekenkamer en de Staten. Ik denk wel dat het goed is om daarover het gesprek te voeren. We zijn allemaal volwassen mensen. Dat hoeft helemaal niet in een huiselijke setting. Anders neem ik wel wat lampen mee als dat de mensen prettiger stemt. Laten we er gewoon open en volwassen over spreken. Er is een aantal zienswijzen vanuit Utrecht ingediend. Daarmee is te weinig gedaan. Laten we het erover hebben. Dat is wat mij betreft de oproep die ik heb ondertekend. Volgens mij bedoelt mevrouw Vlam dat niet veel anders.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een aanvullende opmerking die helemaal niet gaat over wat er zojuist is gezegd. Dit gaat over een ander element. We hebben net een beetje gemopperd over het moment waarop die begroting aan ons wordt voorgelegd. We hebben echter zelf in onze verordening staan dat ze pas op 1 juni met die begroting hoeven te komen. Als wij ons er ongemakkelijk bij voelen omdat wij het allemaal in korte tijd moeten afhandelen, dan zouden wij daarvoor zelf in onze verordening een andere datum moeten opnemen. Misschien is dat een punt van overweging.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dat is des te meer reden om een en ander eens goed naast elkaar te leggen voor wat wel en niet werkbaar is. Het is ook niet alleen een punt dat wij nu constateren, omdat wij nu toevallig een vroege Statenvergadering hebben. We hebben de vergadering ook wel eens op 15 juli gehad. Dan waren er weer andere problemen die mensen ervaren bij die datum. Vanuit de andere provincies wordt ook wel eens aangegeven dat het direct in de Statenvergadering in behandeling is gekomen. Dat kan een reden zijn om nog eens goed naar die termijnen te kijken.

De VOORZITTER: Ik heb het gevoel dat wij nu in elk geval de argumenten gewisseld hebben. Er is een amendement ingediend. U moet maar even onderling overleg hebben over wat u ermee doet. Ik ga nu door met het volgende agendapunt. Akkoord? Dan doen we het zo.

Statenvoorstel Beter Benutten Vervolg.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het is een beetje mijn schuld dat u hier nog zit, omdat het er in de commissie op leek dat dit een sterstuk ging worden. Daarvoor hebben de heer Thonon en ondergetekende en stokje gestoken, om diverse redenen.

De VOORZITTER: Ik zal er een aantekening van maken.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik dacht dat er genotuleerd werd. Op zich moet dat dus geregeld zijn, toch?

Van waar u zit kijkt u in een zaal met mensen uit Amersfoort, De Bilt, Baarn, Wijk bij Duurstede, Leidsche Rijn, Houten en iedereen die ik vergeten ben, zoals degenen uit Vreeland. Al deze mensen wilden op een zeker tijdstip hier zijn. Daarvoor wilden zij zich verplaatsen, want ze waren hier nog niet. Ze deden dat op de fiets, met de auto of met de bus. Allen gebruikten daarvoor de door de overheid beschikbaar gestelde infrastructuur. Niets van wat wij in die auto, op die fiets of in die bus deden was zo belangrijk als wat wij hier zometeen gaan doen. Wij gaan namelijk een besluit nemen waarbij wij € 22.250.000 uitgeven. Dat kunnen we, wat de VVD betreft, niet zomaar sterstukkend laten passeren. Die € 22.250.000 staat namelijk voor ongeveer 50.000 gemiddelde auto's en hun wegenbelasting over een jaar. Kijken we alleen naar de opcenten daarvan, dan zijn het 150.000 gemiddelde auto's met een gemiddelde wegenbelasting over een jaar. We hebben dus 150.000 mensen, hardwerkende werkpaarden, nodig om dit feestje te kunnen betalen.

De VVD zal dit steunen. Waarom? Wij willen al die hardwerkende mensen helpen. Het doel van het programma is dat de reistijd 10% korter wordt. Die 10% vinden wij erg belangrijk. Vreemd genoeg gaat het dan volgens de beantwoording in de commissie alleen om de reistijdverkortings van de auto. Omdat wij echter zo veel geld steken in OV en fiets heb ik een motie, die juist het college vraagt ook te meten hoeveel reistijdverkortings er voor die OV-gebruikers en fietsers is. Als dat € 1.000.000 moet kosten, doen wij het liever niet. We willen in die motie ook vastleggen om een voorstel te doen voor wat het dan kost. We willen het geld niet zomaar uitgeven. Dat is het eerste punt. De bijbehorende motie, die ik indien, luidt als volgt:

Motie M54 (VVD): reistijdwinst.

Provinciale Staten van Utrecht, bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van Programma Beter Benutten Vervolg;

constaterende:

dat tijdens behandeling in de commissie bleek dat de reistijdwinst door het Programma Beter Benutten gemeten wordt met de RWS gegevens over snelheden op baanvakken op de rijkswegen;

overwegende:

dat het Programma Beter Benutten in eerste instantie reistijdwinst oplevert voor fiets en OV gebruikers;

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- *Provinciale Staten een voorstel te doen om ook de reistijdwinst van fiets en OV-gebruikers te rapporteren;*
- *hierbij inzichtelijk te maken welke kosten gemaakt moeten worden om die rapportage te verzorgen;*
- *een voorstel te doen deze kosten te dekken.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Omdat wij heel veel tijd en geld steken in OV en fietsers wil ik de heer Bekkers direct op zijn wenken bedienen. Ik vraag het college namelijk te kijken naar de situatie dat als wij al die OV- en fietsgebruikers helpen om meer tijd voor leven over te houden, of wij hen dan ook kunnen laten meebetalen aan deze plannen. Daartoe dien ik mijn volgende motie in.

Motie M55 (VVD): wegenbelasting voor alle weggebruikers.

Provinciale Staten van Utrecht, bijeen op 22 juni 2015. ter bespreking van Programma Beter Benutten Vervolg;

constaterende:

dat het grootste deel van het programma de reistijd van fietsers en OV gebruikers verkort;

overwegende:

- *dat hiermee een verschuiving wordt beoogd van het gebruik van de weg naar fietsers en OV-gebruikers;*
- *dat deze verschuiving past in een trend in de samenleving;*
- *dat analoog aan andere verschuivingen in de belastingen dit gewijzigd gebruik tot uiting zou moeten komen in een andere heffingsgrondslag;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- *de mogelijkheden te onderzoeken om gebruikers van het OV en fietsers een financiële bijdrage te laten leveren aan de verbetering van de infrastructuur;*

- *hierin te betrekken een verschuiving van de belastingheffing door het opnieuw invoeren van de rijwieltuigenbelasting, onder gelijktijdig verlagen van de motorrijtuigenbelasting;*
- *en hierover met het kabinet het gesprek aan te gaan.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Als laatste punt valt het de VVD op dat in dit programma een gedeelte wordt betaald door het bedrijfsleven. Dat is echter onjuist. Niet een gedeelte wordt betaald door het bedrijfsleven, maar alles wordt er door betaald. Een gemeente of een provincie of het Rijk hebben helemaal geen geld als er geen bedrijfsleven is dat produceert met medewerkers. Daarom dien ik mijn derde motie in. Die vraagt om in de communicatie over het programma duidelijk naar voren te laten komen dat het programma volledig afhankelijk is van inkomsten uit het bedrijfsleven en haar werknemers.

Motie M56 (VVD): bijdrage bedrijfsleven U15.

Provinciale Staten van Utrecht, bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van Programma Beter Benutten Vervolg;

constaterende:

- *dat wordt aangegeven dat het bedrijfsleven financieel bijdraagt aan het programma;*
- *dat het bedrijfsleven hiermee heeft gekozen voor een vrijwillige extra bijdrage;*

overwegende:

- *dat de overheid de publieke infrastructuur als primaire taak heeft;*
- *dat verlengde reistijd als gevolg van congestie economische schade oplevert voor het bedrijfsleven en daarmee voor de samenleving als geheel;*
- *dat het daarbij begrijpelijk is dat het bedrijfsleven een extra bijdrage wil leveren om de congestie te bestrijden;*
- *dat de bijdrage van Rijk, gemeente en provincie alleen mogelijk is door belastinginkomsten uit het bedrijfsleven en haar werknemers;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

in de communicatie over het programma duidelijk naar voren te laten komen dat het programma volledig afhankelijk is van inkomsten vanuit het bedrijfsleven en haar werknemers.

En gaan over tot de orde van de dag.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Hier wordt voor mij geschiedenis geschreven. Er is een VVD-er in dit huis die een heel nieuw belastinggebied aanboort. Ik denk dat dit wel heel erg prachtig is, maar hij doet het zonder al te veel uitleg en een beetje terloops. Kunt u er iets meer over vertellen? Ik help u, want u kunt vragen beantwoorden buiten uw spreektijd.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp dat ik het dictum moet voorlezen om de heer Schaddelee uit de brand te helpen. Mijnheer Schaddelee, fijn dat u hiernaar vraagt. Dat geeft mij extra gelegenheid om te spreken.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Tot uw dienst.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Als er nog iemand is die mij extra spreektijd wil geven, ga uw gang.

Ik zal het kort houden. Het dictum van motie M55, wegenbelasting voor alle weggebruikers, luidt: "verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- *de mogelijkheden te onderzoeken om gebruikers van het OV en fietsers een financiële bijdrage te laten leveren aan de verbetering van de infrastructuur;*

- hierin te betrekken een verschuiving van de belastingheffing door het opnieuw invoeren van de rijwieltuigenbelasting, onder gelijktijdig verlagen van de motorrijtuigenbelasting;
- en hierover met het kabinet het gesprek over aan te gaan."

Het gaat dus om een verschuiving van de lasten, waarbij die fietser en de OV-gebruiker een tikje gaan meebetalen en de motorrijtuigengebruiker een tikje minder gaat betalen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Is er nagedacht over de kosten van het invoeren van die heffing? Het lijkt mij namelijk een knap ingewikkelde zaak om bij fietsers, voetgangers en OV-gebruikers te meten hoe laat zij van welke plek vertrokken zijn, wat zij gedaan hebben en hoe zij zich hebben verplaatst, et cetera.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het is natuurlijk niet voor niets een vraag om te onderzoeken hoe dat zou kunnen. Laten wij, om dit antwoord te larderen met de mogelijkheden die wij zichtbaar hebben, eraan denken dat wij op de Galecopperbrug van maanden kunnen bekijken wie daar reed en op welk moment. Dat is een van de onderdelen van Beter Benutten. Dan geven we je geld als je niet komt. Het lijkt mij dat als wij dan weten wie wel wegenbelasting betaalt ... Weet u wat? Ik ga het niet eens oplossen. Daar heb ik een minister voor. Ik denk dat het college aan de minister kan vragen of er mogelijkheden toe zijn. Ik hoor ze heel graag.

De VOORZITTER: Volgens mij is het nu helder.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het Beter Benutten Vervolg programma omvat een bijdrage van € 22.000.000 – de VVD zei het ook al – voor de provincie, voor het verkorten van de reistijd op wegen, busbanen en fietspaden. Dat is € 22.000.000 om enerzijds onze regio aantrekkelijk en bereikbaar te houden en om anderzijds, als bijvangst, de luchtkwaliteit te verbeteren. Dat zijn allebei zaken waarvoor D66 zich graag hard maakt. We zijn dan ook blij dat wij deze projecten binnen Beter Benutten aantreffen, vooral de projecten voor de fiets. D66 maakt zich echter ook hard voor democratische controle, voor het afleggen van verantwoording en voor het doelmatig uitgeven van belastinggeld. Daarbij komen twee kritische rapporten van de Zuidelijke Rekenkamer en de Algemene Rekenkamer om de hoek kijken. In die rapporten gaat het vooral over het gebrek aan sturingsmogelijkheden, gebrekkige effectmetingen en een aparte manier van financiering van het programma. In de commissie hebben we al een aantal vragen gesteld over hoe het college gaat voorkomen dat over een aantal jaren de Randstedelijke Rekenkamer, mocht die er dan nog zijn, met een even kritisch rapport komt. Omdat de antwoorden wat kort bleven, bleef er toch wel een knagend en onrustig gevoel achter. Daarom stellen wij nogmaals twee vragen, maar nu op een wat andere manier.

1. Kan het college in een notitie aangeven wat het heeft gedaan of nog gaat doen met de kritische rapporten over Beter Benutten van de Algemene en de Zuidelijke Rekenkamer?
2. Kan het college ook in een notitie aangeven hoe het ervoor gaat zorgen dat er in onze provincie wel voldoende sturingsmogelijkheden zijn en er wel voldoende inzicht in de effecten van het programma zijn?

Een andere vraag gaat over de eindevaluatie van Beter Benutten. Daarover komt volgens mij echter straks de PvdA aan het woord. We wachten de antwoorden van het college af en houden een motie van ons, VVD, CDA, PVV en SGP achter de hand.

Dan kom ik bij de totstandkoming van dit programma. In de commissie bleek dat het college daarbij gemeenten betreft. Dat lijkt ons een goede zaak. Gemeenten zijn namelijk grote wegbeheerders. Hoe zit het echter met de weggebruikers? Met andere woorden: hoe zit het met het raadplegen van inwoners, zoals de SGP ook al in een motie heeft verwoord? Hoe betreft het college de weggebruiker bij het opstellen van het programma, bij de tussentijdse bijstellingen en bij de eindevaluatie? We zijn benieuwd naar de antwoorden van het college en hebben samen met de fracties van ChristenUnie en SGP een motie achter de hand voor de tweede termijn.

De heer JANSEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Reeds repte één onder ons over de stichtelijke, poetische en filosofische bijdragen van de collegepartijen. Ik vond het wel een aansprekend idee om dat vooral zo voort te zetten na de dis van deze avond. Hoe kwam dat? Gisteren was ik aanwezig in een

kerkdienst, waarin er twee thema's aan de orde waren over het laatste Bijbelboek in de Bijbel. Aangezien de Bijbel al zo'n beetje door alle partijen is aangehaald – niet door alle partijen, maar we komen toch een heel eind –, kan ik hem als CDA zeker niet laten liggen. Het ging over het Bijbelboek Openbaring, het laatste boek uit de Bijbel. Het is een boek dat heel visionair spreekt over vergezichten van een volmaakte en helemaal complete wereld. Dat is natuurlijk datgene waar wij als Statenleden allemaal naartoe zouden willen. Althans, ik heb weinig bezwaren gehoord die daar tegen zouden kunnen zijn.

Zo zou ik ook willen kijken naar het programma Beter Benutten, in de beoordeling van een programma dat een oogmerk heeft waar niemand tegen kan zijn, dat mooi is in het verkorten van de reistijd, het verbeteren van de bereikbaarheid en natuurlijk ook in alle maatregelen die daarvoor in de afgelopen periode al concreet in genomen zijn. Het is wel belangrijk om ook de kritische onderzoeken die hierover zijn gedaan, te blijven volgen. Ik roep het college opnieuw op dat zeker te blijven doen. Laten we wel zijn: € 22.000.000, het bedrag dat nu gevraagd wordt, is toch stevig geld.

Het CDA heeft kennisgenomen van de voorgestelde correspondentie en gaat akkoord met de besteding hiervan. Ik vind het wel belangrijk om in de halfjaarlijkse rapportage te laten zien wat het effect is van die projecten op de reistijd rondom de grootste knelpunten, vooral om te zien of wij daarmee daadwerkelijk tot een meerwaarde komen voor de uitvoering van het programma.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Misschien ben ik wel wat Bijbelvaster dan ik zou doen vermoeden. In het boek Openbaring wordt ook geschreven over de Dag des Oordeels. Ik ben wel even benieuwd hoe u aankijkt ten dat soort evaluaties en of dat zo uitkomt in een soort dag des oordeels voor het programma Beter Benutten of voor onderdelen daaruit. Zo ja, hoe?

De heer JANSEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De geachte afgevaardigde van GroenLinks heeft het huiswerk inderdaad goed tussen de oren zitten. De vergelijking die wordt gemaakt is echter toch wat lastig door te koppelen naar het programma Beter Benutten. Ik zou willen benoemen dat de benoemde Apocalyps – want daarover heeft de geachte afgevaardigde het eigenlijk – toch helemaal aan het einde van het Bijbelboek komt. Dat is een fase waar ik nog niet was in de beoordeling, want het programma Beter Benutten loopt nog volop.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben vooral benieuwd naar het volgende. Ik begrijp dat het boek Openbaring in de Bijbel aan het einde staat, maar op het moment dat u bepaalde informatie boven water krijgt bij evaluaties, op welke manier denkt u dan dat de Staten of GS, of eventueel andere overheden die bij het programma betrokken zijn, die kunnen gebruiken om daarop bij te sturen? Heeft u daar ideeën over? Dat is de inhoudelijke kant van mijn vraag.

De heer JANSEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij zomaar voorstellen dat het ontzettend belangrijk is om, zeker bij een bedrag van € 22.000.000, goed te monitoren wat hiervoor gebeurt en wat de resultaten en effecten zijn. We willen de reistijd verkorten en de bereikbaarheid verbeteren. Als dat gerealiseerd wordt, voldoen wij aan de invulling van een programma waarvoor wij nu geld fournieren.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Als dat nu niet het geval is voor bepaalde projecten of voor delen van het programma?

De heer JANSEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dan zul je op zijn minst in de halfjaarlijkse rapportage moeten spreken over de vraag of je er verder mee wilt gaan en op welke manier.

Mevrouw D'HONDT (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Jansen heeft net gesproken over alle mooie doelen die het programma Beter Benutten heeft. Is hij het met mij eens dat ook het verminderen van de files een gunstig effect heeft op het milieu en daarmee op de gezondheid van mensen? Met andere woorden: zou hij het programma ook kunnen steunen als het helemaal geen gunstige milieueffecten zou hebben en als het alleen maar zou betekenen dat mensen een half uurtje eerder op hun werk zijn?

De heer JANSEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Dat er milieueffecten gediend worden, daar kan niemand tegen zijn. In het kader van de vergelijking waarmee ik begon, is dat een vergezicht dat zich prachtig laat samengaan met de wat meer harde voordelen van het verkorten van de reistijd en het verbeteren van de bereikbaarheid.

Mevrouw D'HONDT (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Het CDA vindt dus dat er € 22.000.000 mag worden gestoken in alleen maar het verkorten van de reistijd van mensen die anders gewoon in de file zouden blijven staan?

De heer JANSEN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het verkorten van de reistijd is een voordeel. Het verbeteren van de bereikbaarheid is een van de doelen van het programma. Laten we wel zijn: daarmee realiseren wij een betere bereikbaarheid en dat gaat verder dan 50 seconden of twee minuten eerder of later op een afspraak zijn.

De VOORZITTER: Het woord is aan mevrouw d'Hondt. Zij spreekt haar maidenspeech uit.

Mevrouw D'HONDT (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De PvdA staat voor mobiliteit voor iedereen. Jong en oud, rijk en arm: iedereen moet zich vrij door deze provincie kunnen bewegen om naar school of werk te kunnen gaan. Files dragen hieraan niet bij. Bovendien zijn al die stilstaande auto's slecht voor het milieu en de gezondheid van de omwonenden en de filerijders zelf. We zijn dan ook blij met de doelstelling van het Programma Beter Benutten, waarmee wordt beoogd om mensen zo niet uit de auto, dan toch ten minste uit de file te krijgen. Investeren in de fiets en het openbaar vervoer zijn wat ons betreft prima manieren om dit voor elkaar te krijgen. Daarnaast zit er in het programma ook een aantal projecten waarbij mensen worden verleid, soms zelfs tegen beloning, om een andere route, een ander vervoersmiddel of een ander reistijdstop te kiezen. Wat dat betreft had Beter Benutten ook 'Beter betuttelen' kunnen heten, want de overheid poogt hiermee het gedrag van mensen te beïnvloeden. Nu kent u de PvdA wellicht als een partij, ik zie het sommige rechtgeaarde liberalen al denken, die niet vies is van een beetje betutteling. De overheid die mensen probeert te verleiden tot het maken van een verstandige keuze: sommigen gruwen ervan. Gelukkig niet onze gedeputeerde. Wij complimenteren haar met dit inzicht.

Toch is er wel iets aan de hand met de projecten uit Beter Benutten. Zo wordt er bijvoorbeeld € 2.300.000 gestoken in een vervolg op het succesvolle project 'Spitsmijden Galecopperbrug'. Daarover hebben wij het al eerder gehad. Uit eerdere studies blijkt dat ook nadat een 'Spitsvrij' project is afgelopen, mensen blijvend de spits mijden. Dat is hartstikke mooi, maar waarom krijgt dit project dan een vervolg? Als de files op dit traject zijn verminderd, waarom dan nog eens al dat belastinggeld hierin steken? Als de files er nog steeds zijn, waarom wordt het project dan succesvol genoemd?

Het is de PvdA opgevallen dat er weinig bekend is over de concrete bijdrage van de projecten in het Programma Beter Benutten op de vermindering van de files. Ook de Algemene en de Zuidelijke Rekenkamer hebben hierbij hun vraagtekens. Het is immers lastig vast te stellen in hoeverre de bonte stoet aan maatregelen heeft bijgedragen aan het verminderen van files. Het zou ook zomaar kunnen dat de files de afgelopen jaren zijn afgenomen als gevolg van de economische crisis. De ANWB – hier volgt een klein stukje verkeersinformatie – geeft aan dat de filedruk sinds begin dit jaar weer toeneemt, ten opzichte van begin 2013 en wijst dat ten dele aan het aantrekken van de economie. Ook de milieueffecten van dit programma zijn niet bekend.

De eindevaluatie van het Programma Beter Benutten is nog niet binnen. Wij willen graag een beredeunde keuze maken over de inzet van deze € 22.000.000. Daarom vraagt de PvdA het college eerst deze eindevaluatie af te wachten en op basis daarvan een nieuw voorstel te maken, waarbij inzichtelijk wordt gemaakt hoe in het nieuwe programma rekening is gehouden met deze eindevaluatie. Daarnaast willen we graag ook gedurende het programma op de hoogte worden gehouden van de verbetering van de reistijd op de grootste knelpunten en de vermindering van de uitstoot van schadelijke stoffen. Daartoe dien ik twee moties in, waarvan de laatste mede is ondertekend door de SP. Als al dat

verleiden namelijk nergens toe leidt, dan kunnen we dat geld tenslotte beter benutten voor zaken die wel iets opleveren voor de inwoners van Utrecht.

Motie M57 (PvdA): Beter benutten – evaluatie afwachten.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van het vervolgprogramma 'Beter Benutten';

constaterende:

- *dat het programma 'Beter Benutten', dat gericht is op het verbeteren van de duurzame bereikbaarheid van de regio Utrecht, een vervolg krijgt, waarbij de provincie Utrecht gevraagd wordt om een bijdrage van in totaal € 22.000.000;*
- *dat verschillende onderzoeken van de Zuidelijke, Randstedelijke en Algemene Rekenkamer kritisch zijn over de effectiviteit en de meetbare bijdrage van deze projecten aan het verbeteren van de reistijd op de grootste knelpunten;*
- *dat de totale evaluatie van het Beter Benutten programma, dat liep tot en met 2014, nog niet beschikbaar is;*
- *dat in de eerdere tussenevaluaties van 2013 en 2014 de bijdrage van de projecten aan reistijdverkortings enerzijds en het beperken van de uitstoot van schadelijke stoffen anderzijds, onvoldoende aandacht kreeg;*

overwegende:

dat PS zijn controlerende rol pas dan goed kan vervullen als zij over de juiste gegevens beschikt wat betreft de effecten van beleid en de daarbij behorende middelen;

verzoeken het college van GS om:

- *de eindevaluatie van het huidige Beter Benutten programma af te wachten en op basis daarvan een herzien voorstel naar de Staten te sturen;*
- *in de toegezegde halfjaarlijkse voortgangsrapportage verslag uit te brengen van het effect van de projecten op:*
 - a) het verbeteren van de reistijd op de grootste knelpunten;*
 - b) het verminderen van de uitstoot van schadelijke stoffen;*

zodat PS in de gelegenheid worden gesteld indien noodzakelijk tussentijds bij te sturen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M58 (PvdA, SP): Beter benutten – beter bijsturen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van het vervolgprogramma 'Beter Benutten';

constaterende:

- *dat het programma 'Beter Benutten', dat gericht is op het verbeteren van de duurzame bereikbaarheid van de regio Utrecht, een vervolg krijgt, waarbij de provincie Utrecht gevraagd wordt om een bijdrage van in totaal € 22.000.000;*
- *dat verschillende onderzoeken van de Zuidelijke, Randstedelijke en Algemene Rekenkamer kritisch zijn over de effectiviteit en de meetbare bijdrage van deze projecten aan het verbeteren van de reistijd op de grootste knelpunten;*
- *dat de totale evaluatie van het Beter Benutten programma, dat liep tot en met 2014, nog niet beschikbaar is;*
- *dat in de eerdere tussenevaluaties van 2013 en 2014 de bijdrage van de projecten aan reistijdverkortings enerzijds en het beperken van de uitstoot van schadelijke stoffen anderzijds, onvoldoende aandacht kreeg;*

overwegende:

dat PS zijn controlerende rol pas dan goed kan vervullen als hij over de juiste gegevens beschikt wat betreft de effecten van beleid en de daarbij behorende middelen;

verzoeken het college van GS om:

in de toegezegde halfjaarlijkse voortgangsrapportage verslag uit te brengen van het effect van de projecten op:

- a) het verbeteren van de reistijd op de grootste knelpunten;*
- b) het verminderen van de uitstoot van schadelijke stoffen, zodat PS in de gelegenheid wordt gesteld indien noodzakelijk tussentijds bij te sturen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De moties M57 en M58 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de be-
raadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Het woord is nu aan de heer Bosman. Ook hij houdt zijn maidenspeech.

De heer BOSMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Van het feit dat dit mijn maidenspeech is, zal ik ge-
past misbuik maken. De SP kan zich redelijk vinden in dit voorstel. Het moet ons wel van het hart dat
wij graag zouden zien dat een dergelijk programma straks ook ingezet gaat worden om wegbezuinigde
buslijnen op te vangen. Ook wij willen graag weten hoe je borgt dat de doelstellingen bereikt worden.
De doelstellingen zijn een verkorting van de reistijd met 10% en een beperking van de uitstoot van
schadelijke stoffen. De SP ziet echter geen aanleiding om tegen dit voorstel te stemmen.

Omdat dit mijn maidenspeech is, sluit ik graag af met een persoonlijk statement. Als ik de Staten van
nu vergelijk met die van 40 jaar geleden, dan valt mij het meeste op dat toen ik namens de PPR in een
coalitiefractie zat, al onze voorstellen zonder veel tegenstand werden aangenomen. Nu zit ik in de op-
positie en bijna al onze voorstellen worden zonder veel discussie afgewezen. Jammer. Sinds Noord-
wijkerhout is er duidelijk een andere geest gaan waaien. Ik zou het erg toejuichen dat dit inderdaad
gebeurt. De SP kan met haar uitgangspunten namelijk van onschatbare waarde zijn voor het beleid in
Utrecht. De SP toetst dit beleid op solidariteit, vooral met de mensen die in de knel zitten, op mense-
lijke waardigheid – ieder mens moet de kans krijgen om zich optimaal te ontplooien –, en op gelijk-
waardigheid – niemand is meer waard dan een ander, niemand wordt achtergesteld.

Persoonlijk laat ik mij hierbij ook inspireren door de Bijbel, al meerdere malen genoemd, met name
door de Bergrede en het vervolg van Mattheüs: "Heb je naaste lief als jezelf. Wat je aan de minste der
Mijnen hebt gedaan, heb je aan Mij gedaan." Vrij vertaald, zoals wij dat doen: we moeten de lusten en
lasten eerlijk delen. Dan is er genoeg voor iedereen. En red de zorg.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Het is volgens mij de dag van het terug-
gaan in de tijd. Ik zal zelf niet 2000 jaar teruggaan, maar iets minder ver terug. Zelfs iets minder ver
dan de heer Kocken en de heer Bekkers eerder vandaag hebben gedaan. Het is inderdaad wel goed om
af en toe even terug te kijken.

Het Programma Beter Benutten bestaat sinds 2011. Het heeft zijn wortels in Anders Betalen voor Mo-
bilititeit. U weet het misschien nog wel: dat was het programma voor het invoeren van een kilometer-
prijs in Nederland. Toen die er niet kwam, ongeveer in de tijd van Rutte I, met Maxime Verhagen en
anderen – u kent de beelden nog, u zeker, want u zat toen heel dicht bij het vuur – had het Kabinet zo-
iets van: "Er zijn toch veel files. We kunnen de filedruk verminderen." Zo werd het programma Beter
Benutten geboren. Het resultaat is een mooie verzameling van allerlei projecten om het gedrag van
met name spitsreizigers te beïnvloeden. Het mechanisme erachter is wel interessant, namelijk dat een
relatief kleine afname in de meest drukke verkeersstromen al leidt tot een enorme filereductie. Daarom
kan het best een effectief programma zijn. Het aardige is ook dat in het Programma Beter Benutten
zowel de vraag- als de aanbodkant beïnvloed wordt. Denk aan de ene kant aan het opwaarderen van de
fietsverbindingen, de OV-verbindingen en de OV-knooppunten, maar bijvoorbeeld ook aan het geven
van financiële prikkels, bijvoorbeeld via het project Spitsmijden, maar ook door het maken van af-

spraken met werkgevers, om bijvoorbeeld afspraken te maken over reiskostenregelingen die werknemers verleiden om andere keuzes te maken.

Toch zien wij ook wel dat er wat kanttekeningen te plaatsen zijn bij Beter Benutten. In de eerste plaats is vanaf het begin wel duidelijk dat het programma nooit zo effectief en economisch efficiënt zou kunnen zijn als een kilometerheffing. Maar daarover gaan wij hier niet, dus dat terzijde. Ten tweede zorgt de samenwerking tussen Rijk, provincies, gemeenten en bedrijfsleven voor meer bereik en voor meer middelen, maar tegelijkertijd bemoeilijkt het ook wel de democratische besluitvorming en controle. Dat is wat ons betreft een aandachtspunt in lijn met zoals dat genoemd is door D66.

Last but not least: het programma is wat ons betreft nogal eenzijdig gefocust op reistijdreductie en filereductie en zorgt daardoor in een aantal gevallen voor suboptimale oplossingen, omdat andere maatschappelijke doelen als emissiereductie, verkeersveiligheid en ruimtelijke dimensie onvoldoende worden meegewogen, of leidt in elk geval tot een risico daarop. Overall, als wij kijken naar het hele pakket dat nu voorligt, zien wij daar als GroenLinks nog heel veel goeds tussen voor een dichtstedelijke regio als Utrecht is. Er zijn veel maatregelen die op termijn bijdragen aan een mobiliteitssysteem dat beter gebruik maakt van schaarse ruimte en leidt tot een aantrekkelijker en in meerdere opzichten gezondere regio. Dat past ook bij de afspraken uit het coalitieakkoord om de meest energiezuinige vervoerswijze te stimuleren. Wat GroenLinks betreft en zoals ook door anderen genoemd, is het wel belangrijk om het programma goed op effectiviteit te evalueren, maar dan niet op reistijd- en filereductie, maar ook op effecten voor onder meer milieu en gezondheid. Ook is het goed om te beseffen dat sommige maatregelen pas op een wat langere termijn effect zullen sorteren. De effectiviteit van veel maatregelen schuilt vaak in een combinatie ervan. Een te rigide evaluatieregime heeft het risico op te veel kortetermijnbeleid. Dat is onwenselijk.

Kortom: wij zien geen reden om de besluitvorming over de bijdrage van de provincie vooruit te schuiven en eerst de evaluatie af te wachten. Wij verzoeken de gedeputeerde om toe lichten hoe zij tussentijds kan bijsturen indien daartoe aanleiding mocht bestaan, en via haar ook hoe PS dat kunnen doen. Dit maakt dat de tweede motie van de PvdA over beter bijsturen – leuke naam trouwens – op onze sympathie kan rekenen.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag naar aanleiding van de opmerking door de geachte afgevaardigde. Als u de luchtkwaliteit namelijk ook wilt meewegen, dan is het heel belangrijk om te rapporteren of er mensen vanuit de auto of vanuit de bus op de fiets zijn gestapt. Ik meen mij te herinneren, mijnheer Van Essen, dat u in de commissievergadering – dit is als zodanig genotuleerd – heeft gezegd dat u het belangrijker vindt dat mensen fietsen dan dat zij in de bus zitten. Bent u het dan met de VVD eens dat er een rapportage over fietsgebruik en OV-gebruik zou moeten komen, zoals ik noemde in mijn tweede motie?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Het aardige is dat de VVD het nogal isoleert. Als ik uw motie goed heb begrepen, gaat het daarin vooral over de reistijdwinst voor fietsers of OV-gebruikers, terwijl het idee achter het programma juist is dat je, door het fietsen en het OV-gebruik aantrekkelijk te maken, mensen ook verleidt om vanuit de auto of eventueel vanuit de bus gebruik te gaan maken van OV of fiets. In die zin zit de reistijdreductie niet alleen aan de fietskant, bijvoorbeeld als je zegt dat er een fietsroute is van Zeist naar het Science Park, waardoor de fietstijd zal worden gereduceerd. Het aardige is dat als meer fietsers daarvan gebruik gaan maken en waar het gaat om mensen die eerst in de auto zaten, dan ook de files worden gereduceerd. Dat is precies wat het programma beoogt. Dat zou gemonitord moeten worden. Dat betekent inderdaad dat er ook gemonitord moet worden op zoiets als 'modal shift', zoals dat met een mooie technische term heet, het verschuiven van de ene vervoerswijze naar de andere. Dat lijkt mij heel belangrijk, want wil je iets zinnigs kunnen zeggen over reistijden, dan heb je dat heel hard nodig. Als je die informatie dan toch hebt, zouden wij zeggen: rapporteer dan ook wat over de andere effecten, zodat je een evenwichtig oordeel hebt, waarop je dan de eventuele besluitvorming, zoals gememoreerd door mijn collega van het CDA, kunt baseren.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Als ik het goed begrijp, is het zo dat als ik integraal ergens iets kwijt kan, ik GroenLinks dan zie als ondersteuner van mijn motie.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Als u inderdaad een integrale rapportage op effecten hebt, dan is dat zeker een belangrijke toevoeging aan de motie die volgens mij nog niet is uitgedeeld, maar die ik via de wandelgangen wel heb mogen inzien. Ah, daar komt hij al aan.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wat wij hier doen, is een serieuze bezigheid. We staan op het punt om dik € 22.000.000 uit te geven. Dat is niet weinig. We zijn recent door honderdduizenden kiezers gekozen tot volksvertegenwoordigers, dus we hebben de machtiging om dit soort besluiten te nemen. Tegen die achtergrond komt de VVD serieus met een fietsbelasting. Ik kan u alvast medelen dat de ChristenUnie overweegt om hiervoor een hoofdelijke stemming aan te vragen, want dat is natuurlijk volslagen idioot. Verbazingwekkend genoeg zie ik een interruptie.

De VOORZITTER: Volgens mij lokte u die juist uit.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het woord fietsbelasting is helemaal niet bij mij opgekomen. Ik sta versteld van de invulling die de niet onnadenkende heer Schaddelee zich toe-eigent. Het ging om een verschuiving van weggebruikers en dan niet alleen van automobilisten als weggebruikers, maar ook van andere weggebruikers. Dat dat ingevuld wordt als een fietsbelasting, laat ik helemaal voor rekening van de heer Schaddelee. Ik vraag de heer Schaddelee om mijn motietekst nauwkeurig te lezen, want het is inderdaad een serieuze zaak.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Er worden hier gebruikers van OV en fiets genoemd. Eventueel zou je er nog de voetgangers aan kunnen toevoegen of mensen die zich op skeelers voortbewegen. De heer Krol gebruikt vaak de woorden: "Hoe zou ik dit thuis aan mijn dochters aan de keukentafel uitleggen?" Als ik dit thuis aan de keukentafel zou uitleggen, dan zeg ik gewoon: "Een fietsbelasting, of in elk geval een belasting die er niet is voor de autogebruikers, maar voor mensen die op een gezondere manier vooruitgaan." De ChristenUnie is een van de drie fietspartijen in dit huis, net als GroenLinks en D66. U treft het trouwens niet met zulke coalitiepartners. Ook dat zijn twee partijen die zijn uitgeroepen tot de fietspartijen hier. Ik heb toch wel de behoefte om met een tegengeluid te komen. Het zou heel flauw zijn om nu te komen met een belasting voor golfkarretjes of iets dergelijks. Ik weet ook niet hoeveel die op fietspaden vooruitgaan. Ik zet hier kort uiteen dat fietsen ontzettend groen, gezond en goedkoop is. Die wijsheid heb ik niet van mijzelf. Recent is dit uitvoerig onderzocht door TNO. Het is gezond, omdat mensen die fietsen fitter zijn, een lager gewicht hebben en vaak ook een beter geestelijk welzijn hebben. Het is groen, omdat het zorgt voor schonere lucht. Het is stiller. Het zorgt voor een betere bereikbaarheid op kortere afstanden. Er vindt minder uitstoot van broeikasgassen plaats. Het is goedkoop, omdat er minder en een goedkopere infrastructuur nodig is. Er zijn minder kosten voor de gezondheidszorg en we besparen op de deelname aan sport. Kortom: gezond, groen en goedkoop. Ik zou nooit een belasting gaan heffen op fietsers en andere mensen die zich op een gezonde manier voortbewegen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD heeft het statenvoorstel Beter Benutten met belangstelling gelezen. Voor het overgrote deel staat de PvdD achter dit voorstel en zal zij voor stemmen. De motie over wegenbelasting voor alle weggebruikers zullen wij niet steunen, omdat wij toch nog steeds achter het idee staan dat de vervuiler moet betalen en de fietser niet.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Mijn iPad doet het niet meer, dus dat is een beetje ingewikkeld. Toevallig heb ik vandaag in de krant gelezen dat je een half jaar langer leeft als je fietst. Dat is natuurlijk heel mooi.

Ik wil eigenlijk heel weinig zeggen. Het voorstel is toch weer heel erg gericht op de stad Utrecht, de Uithof en Amersfoort, zoals ik al vaker heb gezegd. Alles wat verbetert, is echter beter. Dan mis ik alleen toch wel weer de buitengebieden. We zijn wel heel bij dat bepaalde dingen daar wel gebeuren, maar soms hebben wij wel weer het gevoel dat het beleid is gericht op het centrum. Ik weet het, in de provincie Utrecht is vooral de stad de draaischijf van de provincie. Daar gebeurt het en daar wordt het geld verdiend, maar ook in de buitengebieden wordt geld verdiend. Dit geld is wel door het Rijk, door het verenigingsleven en door de provincie samengebracht. 50Plus zal voor stemmen, want het voorstel

is positief. We hebben echter wel zoiets van: laten we zoiets ook eens opstellen voor de buitengebieden of laten we er in elk geval mee aan de slag gaan dat wij dit ook voor de buitengebieden doen. Dan heb ik het over het gebied van Veenendaal tot Woerden, om eens te kijken wat we daar kunnen doen om de fietspaden en dergelijke te verbeteren.

De VOORZITTER: Dank u wel. Daarmee is de eerste termijn van de Staten beëindigd. Ik geef het woord aan de portefeuillehouder, mevrouw Verbeek. Ik verzoek de statenleden amendement A6 over de conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer voor zich te nemen. Zou u daar in de kop "2015" willen veranderen in "2016"? Dan hoef ik geen nieuwe kopieën te laten maken.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal eerst ingaan op de vragen en daarna op de ingediende moties.

Hoe betrekken wij de eindgebruiker bij evaluaties? Voor het openbaar vervoer worden er gebruikers bevraagd. Ook spreken wij met werkgevers die bij ons weer signalen afgeven van werknemers, onder andere middels de U15, waarin er 350 vertegenwoordigd zijn. Ook bij de afronding van maatregelen worden regelmatig enquêtes onder gebruikers gehouden. Die ervaringen nemen wij mee in volgende projecten. Voor de gedragsveranderingen werken wij met onderzoekers en die werken weer met focusgroepen waarin bepaalde doelgroepen vertegenwoordigd zijn. Een mooi voorbeeld van hoe wij nu de eindgebruiker erbij betrekken, is Gebruiker Centraal, waarbij wij via het programma Goed op weg, samen met Rijkswaterstaat en gemeenten vele reizigers in de regio naar hun voorkeuren en gedrag hebben gevraagd. Dat is ook weer verwerkt in de integrale probleemanalyse waarop de maatregelen zijn gebaseerd.

Kunnen we met een notitie komen over hoe wij kunnen meten? Een aantal moties gaat daarover. Bij de eerstvolgende voortgangsrapportage, die halfjaarlijks komen, kunnen wij ingaan op de eindevaluatie van Beter Benutten. We kunnen dan ook laten zien hoe in het nieuwe programma rekening wordt gehouden met die eindevaluatie. Het punt van de PvdA is het verminderen van het aantal files. Het is belangrijk om de output inzichtelijk te maken, want de projecten leveren een aantal spitsmijdingen en de vermindering van het aantal files. Dat moet vervolgens wel weer resulteren in een 'outcome'. Dat is de vermindering van de reistijd tussen de knelpunten in de spits met 10%, de doelstelling van Beter Benutten. Wij willen in de voortgangsrapportages graag beide inzichtelijke maken. Dus: welke output komt eruit en wat is ervoor nodig om vervolgens wel de doelstelling, de 'outcome', te kunnen leveren.

Er is een vraag gesteld over de reductie van CO₂. We meten hier zo veel mogelijk, voor een deel als bijvangst. Het programma Beter Benutten is in de eerste plaats gericht op de bereikbaarheid. Daarmee komt het meten van deze effecten die gericht zijn op de bereikbaarheid op de eerste plaats. Het was geen eis van het ministerie, maar ons verzoek over het meten van de CO₂ als bijvangst is wel meegenomen in de bereikbaarheidsverklaring. We meten het dus wel.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag over de effecten op de congestie. De gedeputeerde geeft aan dat met name de filereductie gemeten wordt, maar dat het overalldoel reistijdreductie is. Uit de informatie vanuit Beter Benutten zelf meen ik begrepen te hebben dat zowel filereductie als reistijdreductie doelen zijn en dat niet het een alleen een indicator is voor het ander, maar dat het op zichzelf ook een doel is van het programma. Is dat juist?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Je hebt beide nodig. Het is belangrijk om beide inzichtelijk te maken. Dat wilde ik eigenlijk zeggen. Aan de ene kant moet je kijken welke projecten een aantal spitsmijdingen opleveren en of dat resulteert en op welke wijze dat resulteert in het verminderen van de reistijd tussen de knelpunten in de spits met die 10%. Met de voortgangsrapportage willen wij beide inzichtelijk maken, dus dat is correct.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! De begrippen output en 'outcome' liggen dicht bij elkaar. Kan de gedeputeerde het nog een keer toelichten? Is de 'outcome' de reistijdverkorting en wordt die elke keer gemeten door het college en wordt die ook elke keer in de voortgangsrapportage vermeld?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! We willen beide inzichtelijk maken. Bij de output noemde ik net het voorbeeld van de projecten die een aantal spitsmijdingen opleveren en de vraag op welke wijze dat resulteert in het verminderen van de reistijd met 10% tussen de knelpunten. Ik heb willen aangeven dat wij in de voortgangsrapportages beide inzichtelijk willen maken, dus zowel de spitsmijdingen als het resultaat, namelijk de bijdrage aan het verminderen van de reistijd tussen de knelpunten met 10%.

Ik wil aangeven dat wij bij de voortgangsrapportages kunnen ingaan op de eindevaluaties. Het is belangrijk om te weten dat ook het bijsturen van de programma's gebeurt via de stuurgroep. De provincie is daarin vertegenwoordigd. Er is ook ruimte gecreëerd in de projectvoorstellen door een soort 'go, no go-beslissingen'. Op basis van de voortgangsrapportages kunnen wij het gesprek met elkaar aangaan. Dat kunnen we dan weer meenemen in de stuurgroep, waarbij wij natuurlijk wel een samenwerkingsverband aangaan. Ik ga ervan uit dat als uit de voortgangsrapportages goede aanbevelingen voortkomen, zoals wij daarmee ook in het verleden hebben gewerkt, wij die ook zullen meenemen in de projecten om in elk geval de doelstelling te kunnen realiseren.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Die tussentijdse bijstellingen kunnen inderdaad via de stuurgroep plaatsvinden. Een van onze vragen is hoe het college daarbij de inwoners betreft. Daarover heb ik nog niets gehoord.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de vraag vooral geïnterpreteerd als: hoe betrekken we de eindgebruikers in de resultaten? Bedoelt u ook de vraag hoe wij de eindgebruiker kunnen betrekken bij het al dan niet bijsturen? Die eindgebruiker is vooral van belang om ons inzicht te geven in welke signalen wij krijgen. Onder andere bij de afronding van maatregelen worden er evaluaties en enquêtes gehouden onder gebruikers. Daarbij vragen we hun naar ervaringen. Die nemen wij mee in de diverse projecten. Daaraan wordt dus zeker wel aandacht besteed in de enquêtes en evaluaties. Wij kunnen er ook een plek aan geven in onze eigen voortgangsrapportages. Dat is allemaal mogelijk. In de notitie waar u om vroeg zal ik daarbij stilstaan.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben vooral benieuwd naar het volgende. U zegt dat projecten tussentijds kunnen worden bijgesteld. Ik probeer mij even voor te stellen hoe dat in zijn werk zal gaan. Het gaat om een bestuurlijke samenwerking met allerlei andere partijen. Op welke manier kunnen projecten worden bijgesteld? Is dat bijvoorbeeld ook in het eerder lopende programma wel eens gebeurd? Is dat ook iets waarbij Provinciale Staten op de een of andere manier zouden kunnen worden betrokken? Zo ja, hoe?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Provinciale Staten worden betrokken bij de voortgangsrapportages. In de commissie heb ik al aangegeven dat wij twee keer per jaar met een voortgangsrapportage komen. Tijdens de behandeling daarvan kan er output komen of kan er invulling worden gegeven aan datgene wat ik mee terugneem naar de stuurgroep. De stuurgroep is een samenwerkingsverband. Daarin ben ik afhankelijk van de andere partners die daarin vertegenwoordigd zijn. Het Rijk evalueert ook. Door Rijkswaterstaat wordt een uitvoerbaarheidstoets gehouden, alsmede een kosteneffectiviteitsanalyse, om na te gaan wat een maatregel kost en wat deze oplevert. We kunnen daarover zeker het gesprek met elkaar aangaan ten tijde van de voortgangsrapportages.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag gaat vooral over het bijsturen. Hoe kan er dan worden bijgestuurd? Nu heeft de gedeputeerde het nog echt over het verzamelen van informatie en het monitoren. Het gaat om heel veel projecten. Het kan zomaar gebeuren dat een van de vijftien of twintig projecten op een gegeven moment iets minder scoort of wat anders loopt dan verwacht. Kunt u proberen iets concreter te maken op welke manier er dan kan worden bijgestuurd? Daar ben ik wel heel nieuwsgierig naar.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan het heel concreet maken. Wij hebben de mogelijkheid om in de stuurgroep aan de rem te trekken, juist omdat in de projectvoorstel-

len die een 'go, no go-beslissing' zijn. Daarvan zullen wij zeker gebruik kunnen maken als het provinciaal belang in het geding is. Die mogelijkheid is er. Middels de voortgangsrapportages kunnen wij daarover in de commissie het gesprek aangaan. Nogmaals: het is een samenwerking, dus we brengen het in en we maken ons er sterk voor, maar er zijn wel meerdere partijen.

Ik kom bij de moties. Ik zal ze behandelen op volgorde van nummering. Ik begin met motie M54 over de reistijdwinst. We berekenen op dit moment vooral wat het scheelt voor de auto en welke ruimte het creëert. Dit kunnen we ook berekenen voor de fiets. Bij het OV gaat het vaak om comfort, meer dan om snelheid en dus niet om reistijdwinst. U vraagt met een voorstel te komen over wat we kunnen berekenen en welke kosten daarmee gepaard gaan. Ik kan met een voorstel komen om aan de motie tegemoet te komen.

Motie M55 gaat over de wegenbelasting voor alle weggebruikers. Het is een interessante opgave. Of het inderdaad zal leiden tot een rijwielbelasting? Ik zal daarover het gesprek moeten aangaan met het kabinet. Ik weet niet of men daarop in Den Haag zit te wachten, nu men met nieuwe belastingplannen bezig is, maar het is in elk geval interessant om te kijken wat de bijdrage van het OV en de fietsers aan het programma zou kunnen zijn en of er mogelijkheden liggen. Als ik de motie op deze manier kan uitleggen, dan wil ik zeker nagaan op welke wijze ik daaraan kan tegemoetkomen. Het is een lastige opgave om het exact in kaart te brengen.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag aan de gedeputeerde is als volgt. Is het niet juist nu het moment om dit balletje op te gooien bij het kabinet?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat zou kunnen. De plannen zijn in de maak. Het vergt echter nog wel wat voorbereiding, maar opgooien kan altijd. Zeker.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik verstond "Opgooien kan altijd. Zeker". Dat is niet: ja, ik ga het doen. Mag ik dat erin gehoord hebben of gaat dat in uw optiek te ver?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als deze motie wordt aangenomen, dan ga ik het zeker doen. Dat mag u van mij verwachten. Ik vind het ook wel heel interessant. Dat zeg ik er eerlijk bij. Deze uitdaging ga ik graag aan.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij voert dit college loyaal het coalitieakkoord uit. Daaruit heeft GroenLinks net geciteerd. Daar staat waarschijnlijk als passage in dat er gestimuleerd wordt dat er minder vervuilende vervoersmodaliteiten en meer energiezuinige vervoersmodaliteiten komen. Daar valt de fiets onder. Dan is het lobbyen in Den Haag voor een fietsbelasting volgens mij niet congruent met het coalitieakkoord dat het college zou moeten uitvoeren.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij ligt dat niet in een kostenverdeelvraagstuk, maar gaat het er juist om dat wij een programma Beter Benutten hebben, waarin wij kijken welke mogelijkheden er nog meer zijn, juist voor het totale mobiliteitsvraagstuk. Daar past ook een kostenverdeelvraagstuk bij. In die hoedanigheid zou ik deze motie willen uitleggen.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het college legt de motie dus niet uit als een verschuiving van de wegenbelasting naar fiets en OV, maar als een kostenverdeling en zal daar een keer naar kijken.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ook hier heb je een discussie tussen 'outcome' en output. De kostenverdeling leidt tot een ander verdeelvraagstuk. Dat geeft deze motie aan.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik snap dat een gedeputeerde van VVD-huize het toevallig een beetje vervelend vindt om tegen haar eigen fractie te zeggen dat ze dit echt een onzinmotie vindt en een flauwekulidee. Daarom noemt ze heel charmant dat ze het een inte-

ressant idee vindt. Ik vind dat ze dat netjes heeft opgelost. Ik wil nu toch wel even weten wat ze er echt van vindt. Wilt u dan ingaan op het tweede punt onder het verzoek aan het college, waarin wordt verzocht om te onderzoeken of er een financiële bijdrage gevraagd kan worden? We gaan dus in de richting van een kosten-batenanalyse en dan wil ik heel graag naast de kosten voor het eventueel uitbreiden van fietspaden dat de maatschappelijke baten worden meegenomen. Ik ben benieuwd of het college dat ook zou kunnen doen en of dat ook tot de mogelijkheden behoort.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het echt een opgave om te kijken hoe wij de verdeelsystematiek nog beter en nog zorgvuldiger tot stand kunnen laten komen. Dat neem ik graag mee, wat mij betreft in de volle breedte.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Dan ontstaat er toch een probleem met het coalitieakkoord, waarin heel erg wordt ingezet op het stimuleren van andere vormen van vervoer. Ik ben benieuwd hoe de coalitie omgaat met deze spanning. Ik wens u daarbij heel veel wijsheid.

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Mijn vraag behelst het volgende. Ik heb toch het idee dat hier wat dingen door elkaar lopen. Volgens mij gaat het bij de rijksbijdrage voor de provincie niet om bepaalde geormerkte inkomsten; het gaat niet om een bestemmingsheffing of iets dergelijks. Het gaat volgens mij gewoon om algemene middelen. Als ik de grote leermeester op dit vlak, de heer Zalm, moet geloven, dan is het een van de gouden wetten in een verstandig financieel beleid dat je de inkomsten en uitgaven niet zomaar gaat vermengen en daar allerlei oormerken moet vastknopen. In die zin verbaast mij deze discussie nogal, omdat het erop lijkt dat er op een gegeven moment gezocht wordt naar wie hoeveel betaalt. Dan zou je bijna ook moeten kijken hoeveel btw er zit op de verschillende gebruikers en hoeveel inkomstenbelasting de verschillende gebruikers betalen. Dat lijkt mij een ondoenlijke exercitie. Ik snap ook niet zo goed wat de toegevoegde waarde daarvan zou zijn. Graag een reactie hierop.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik dacht: misschien vraagt hij het ook aan de indieners. De toegevoegde waarde is dat het budget wel betaald moet worden. Het komt uit het mobiliteitsprogramma. Een deel van de voeding daaruit komt van de motorrijtuigenbelasting. Het gaat hier om een verdeelsystematiek. Hoe kunnen we het Programma Beter Benutten ook qua kostenverdeling een plek laten krijgen? Op zich vind ik het een interessante opgave om eens te kijken hoe wij daarin met elkaar kunnen omgaan. Ik wil niet vooruitlopen op mogelijke uitkomsten. Ik wil er in elk geval wel naar gekeken hebben. Dat is de wijze waarop ik deze motie uitleg.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik vraag natuurlijk helemaal niet aan de gedeputeerde om de motie uit te leggen, maar ik begrijp dat die erg ingewikkeld is. Zojuist hielp de heer Van Essen mij door de spijker op de spreekwoordelijke kop te slaan. We noemen het wegenbelasting, maar dat is het niet, want het geld wordt voor van alles gebruikt. Iedereen heeft profijt van de weg. Zelfs als je geen auto hebt, heb je profijt van de infrastructuur. Het is daarom niet eerlijk om alleen mensen met een auto daarvoor te laten betalen. Daarom is de vraag die achter deze motie zit: als wij de wegenbelasting toch in de algemene middelen storten, waarom noemen wij het dan niet gewoon provinciebelasting voor autohebbers en als wij het breder trekken, een provinciebelasting voor iedereen? Dat is de achterliggende gedachte, namelijk dat iedereen een bijdrage moet leveren aan de infrastructuur, een investering die ons allen helpt. Vindt u dat ook?

De heer VAN ESSEN (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor graag eerst het antwoord van de gedeputeerde.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil daarop nog wel antwoord geven, maar voor mij is de strekking van de motie heel helder. Wat u nu aangeeft, voert weer verder op de benaming. Dan komen we in een soort van semantische discussie over hoe wij het beter kunnen noemen. Ik heb hier de tekst van de motie. Die vraagt om te kijken naar de kostenverdeling. Ik geef aan dat ik daar graag naar wil kijken, maar ik ga niet vooruitlopen op de eventuele uitkomsten daarvan. Daarbij wil ik het even houden voor wat betreft mijn reactie op deze motie.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Misschien kan de VVD, als zij een betere verdeling van de belastingheffing wil, zich constructief opstellen in Den Haag voor een ingezetenenbelasting, wat tot nu toe niet gebeurd is.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik voel een beetje ongemak of wij dit nu wel of niet een fietsbelasting moeten noemen. In het tweede beslispunt wordt nadrukkelijk gesproken over een rijwieltuigenbelasting. Ik kan dat niet anders uitleggen dan met in hedendaags Nederlands: fietsbelasting.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal mijn betoog vervolgen. Ik leg de motie uit om te onderzoeken of er andere kostenverdelingen nodig zijn, waarbij ik duidelijk heb aangegeven dat ik niet op de uitkomsten wil vooruitlopen. Als de motie wordt aangenomen, zou ik hem graag op die wijze uitvoeren.

Dan ligt er nog de motie M56, bijdrage bedrijfsleven U15. U vraagt mij te communiceren over het programma en dan duidelijk naar voren te laten komen dat het programma volledig afhankelijk is van inkomsten vanuit het bedrijfsleven en zijn werknemers. Op zich is dat juist, maar de U15, waarin de werkgevers vertegenwoordigd zijn, communiceert daarover ook zelf. De U15 is vertegenwoordigd in de stuurgroep. Ik zou hen heel graag de ruimte willen geven om daarover zelf te communiceren. Wel vermelden wij dat het een programma is van overheden en van het bedrijfsleven samen. Het communiceren over de inbreng van de U15 gebeurt al door hen. Dat is prima. Ik laat graag de ruimte aan hen zelf.

Dan zijn er nog twee moties van de PvdA: een motie die pleit voor het afwachten van de evaluatie en een motie over beter bijsturen. Ik zou u niet willen adviseren de evaluatie af te wachten. Het ministerie heeft daarvoor zelf ook niet gekozen, omdat dat in dit geval voor het project zou betekenen dat wij moeten wachten op de evaluatie en het project moeten stopzetten. Dat zou ook betekenen dat je met goede projecten, waarmee je wel zou willen doorgaan, niet kunt doorgaan en dat je ook weer doelgroepen kwijtraakt waarvoor je juist zo veel moeite hebt gedaan om die erbij te betrekken. Dat zou ik een gemiste kans vinden, los van eventuele financiële risico's – het is een samenwerkingsverband; andere partijen kunnen andere keuzes maken – en ook los van de beeldvorming die het oproept, want wij zijn het doorgeefluik. Men verwacht van ons dat wij de afspraken nakomen.

Ik kan mij beter vinden in de motie over bijsturen, maar daarover heb ik in die zin ook al een toezegging gedaan. In de halfjaarlijkse voortgangsrapportages gaan wij met elkaar het gesprek aan om te kijken of het programma op bepaalde onderdelen bijgestuurd zou moeten worden. Als wij een evaluatie afwachten, is het lastig dat er in het Programma Beter Benutten Vervolg er ook een aantal harde maatregelen is, zoals het aanleggen van pechhavens. Als wij die niet kunnen aanleggen, kunnen wij daarover ook niets evalueren. Los van het feit dat ik het dus erg onverstandig vind, is het ook praktisch heel lastig, want waar wachten we dan op? Ik zou u liever willen adviseren om te gaan werken met de voortgangsrapportages. Daarbij hebben wij de mogelijkheid van 'go, no go-beslissingen', zoals ik al eerder heb gezegd. Daarvan kunnen wij gebruik maken middels onze inbreng in de stuurgroep, waarin daarvoor ruimte is.

Mevrouw D'HONDT (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de gedeputeerde. Wanneer komt die evalueatie dan? Ik heb begrepen dat er aanstaande donderdag al een grote resultaten dag is. Wij hoeven dus niet heel lang te wachten op een evalueatie, maar slechts drie weken. Na het reces zou er dan een nieuw statenvoorstel kunnen liggen. Zoals ik het nu begrijp, moeten er projecten worden stopgezet. Daaruit lees ik dat het Programma Beter Benutten Vervolg al is ingezet voordat wij onze goedkeuring daaraan hebben gegeven. Dat baart mij wel enige zorgen. Ik vraag daarom wanneer wij die evaluatie krijgen en of dat zo snel mogelijk zou kunnen zijn.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De evaluatie zal definitief in september komen. Aanstaande donderdag is er inderdaad een eerste resultaten dag. We hebben natuurlijk al wel eerdere evaluaties gehad. Ook zijn er rekenkameronderzoeken waarvoor allerlei evaluaties zijn uitge-

voerd. De aanbevelingen daarvan zijn allemaal wel meegenomen. Het is niet zo dat wij stil zitten op het moment dat er aanbevelingen komen of als we een bijstelling krijgen uit de voortgangsrapportages. Wij zullen die meenemen in de stuurgroep. Wij hoeven dus nu niet te wachten op een evaluatie voordat wij een bijstelling kunnen doen. Die bijstelling kunnen wij ook doen op basis van een voortgangsrapportage, middels onze inbreng in de stuurgroep. Ik vind het echter gewoon onverstandig om in een project waarin wij hebben afgesproken om in de looptijd van het project, tot 2017, nu drie maanden te wachten, met alle risico's van dien, ook richting de andere partijen, terwijl er maatregelen bij zitten die eerst uitgevoerd moeten worden, voordat je kunt evalueren of ze effect hebben. Het is ook voor die projecten onnodig om te wachten. We hebben andere middelen om aan uw verzoek van het meenemen van de aanbevelingen tegemoet te komen. Daar kies ik liever voor.

De VOORZITTER: Daarmee is de beantwoording in de eerste termijn voltooid. Is er behoefte aan een tweede termijn? Ik wijs u op de klok, want wij gaan niet langer door dan 23.00 uur. U gaat al aardig die kant op.

De heer JOUSTRA (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst begin ik bij het stuk waarover de meeste verwarring bestaat. Dat is het stuk waarbij wij fietsbelasting zijn gaan noemen, waar ik het misschien had moeten noemen: inwoners die profiteren van een goede infrastructuur-belasting, zijnde niets dan een goede infrastructuurbelasting, zijnde niet alleen autogebruikersbelasting. Voor een volgende keer wil ik de kans krijgen om die formulering aan te passen. Daarom trek ik motie M55 nu in.

Motie M56 is niet helemaal begrepen zoals ik hem bedoeld had. Dat heb ik wel vaker. Het gaat mij erom dat alle bijdragen aan het programma eerst moeten worden verdiend door het productieve bedrijfsleven en zijn werknemers en dat, zoals wij nu communiceren over het programma, er bijdragen van het Rijk, de gemeenten en de provincie zijn, alsmede van het bedrijfsleven. Eigenlijk moet er dan staan: "Alle bijdragen van Rijk, gemeenten en provincie zijn eerst verdiend in het bedrijfsleven". Ik wil deze motie in elk geval in stemming laten brengen als dat voor iedereen helder is.

Wij hebben voldoende toezeggingen gehad over de motie M54 over reistijdwinst om deze motie ongestemd te laten passeren. Wij bedanken het college voor de toezegging. Wij wensen u een prettige voortzetting.

De heer THONON (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het blijkt maar weer dat D66 toch wat groener is dan de VVD. Wij doen die moties in de tweede termijn mee en daarmee heeft het college de kans om de moties weg te praten. Dat heeft de gedeputeerde netjes gedaan. Dank u voor de toezegging om de output en de 'outcome', zoals u het noemt, of zoals wij het noemen: minder files en de reistijdverkortings, mee te nemen in de voortgangsrapportages. Daarmee zijn wij heel blij. Wij zijn er ook blij mee hoe de eindgebruikers worden meegenomen in het programma en dat er tussentijdse bijstellingen op basis van informatie van eindgebruikers kunnen plaatsvinden.

Het enige dat ik mis is een reactie op het rapport van de Algemene en de Zuidelijke Rekenkamer. Komt dat dan ook in die eerste voortgangsrapportage aan bod of komt dat aan bod in een aparte notitie?

De VOORZITTER: Dat was de bijdrage in de tweede termijn. Er is een vraag gesteld aan de gedeputeerde.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er wordt toch een notitie gemaakt. Ik stel voor om het mee te nemen in de notitie.

De VOORZITTER: Daarmee sluiten we de beraadslagingen over dit onderwerp af. Wij komen er straks bij de stemmingen op terug.

Statenvoorstel Herijking vergader- en besluitvormingsproces (resultaat werkconferentie 5 en 6 juni 2015).

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Buitengewoon kort. Eerder vandaag heb ik al gememoreerd dat het een goed proces is geweest in de afgelopen weken, met een mooi resultaat dat nu voorligt. Het is een begin. We zullen het verder met elkaar moeten uitwerken. Wij zullen daarover in overleg moeten blijven. Het belangrijkste voor ons is dat wij nu van start gaan.

Ik wil er één opmerking bij maken, als een soort aantekening. In het voorstel wordt gesproken over het BOB-model (beeldvorming, oordeelsvorming, besluitvorming). Dat interpreteren wij toch vooral als het per onderwerp even goed samen bekijken wat de meest geëigende werkwijze is om vooral betrokkenen buiten dit huis erbij te betrekken.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! De dag was alweer lang. We hebben echter goed naar elkaar geluisterd. Volgens mij is er zeker een aantal verbindingen gelegd. In de Staten hebben wij gezamenlijk het debat gevoerd en soms ook binnen de coalitie en de oppositie. Is dat nu al het resultaat van de nieuwe werkwijze in de Staten die wij nu bespreken? Dat zou overigens wel erg minimaal zijn, want wij willen allemaal nog veel meer. D66 is er tevreden over dat het duidingsdebat, dat wij op de avond na de verkiezingen voerden, mede tot dit statenvoorstel leidt. Dat was immers ook een nieuwe werkwijze. Dat debat heeft in de samenwerking in de Staten en daarbuiten een prominente rol gekregen. Laten we de rol nu gaan invullen. Wat D66 betreft: nu aan de slag. In campagnetermen: nu vooruit.

We hebben enkele kleine opmerkingen, die in de verdere uitwerking kunnen worden meegenomen. We hebben daarvoor geen amendementen of iets dergelijks ingediend. Ten eerste: laten we de onderwerpen bespreken daar waar ze logisch thuishoren. Als water in feite natuur betreft, bespreken wij het in het RGW-gebied. Als het de waterschappen betreft, spreek de onderwerpen in de commissie BEM. Als het waterwegen betreft, spreek ze dan in de commissie MME. Datzelfde geldt voor bijvoorbeeld IGP-onderwerpen (Integraal Gebiedsontwikkelings Programma). Wij moeten die onderwerpen daar bespreken waar ze thuishoren en niet volgens een vooraf bedachte indeling. Cultureel erfgoed is iets heel anders dan cultureel ondernemerschap.

Ten tweede: spreek in de werkgroep nog eens goed het doel van de commissievergadering, in relatie tot de statenvergadering. Hoe voorkomen wij een herhaling van zetten?

Ten derde: een maximum aan woordvoerders of aanwezigen per fracties is wat ons betreft niet nodig, zolang de spreektijd per fractie maar beperkt blijft.

Ten slotte: evalueer niet pas na een jaar, maar draag zorg voor een continue evaluatie, wellicht door een stageplek beschikbaar te stellen binnen de griffie, om hiervoor de nodige ondersteuning te bieden. Dat lijkt mij geheel in lijn met een aantal moties dat vandaag aan de orde is geweest.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn blij met het voorliggende voorstel. Wij denken dat het een goede uitwerking is van wat er op 4 en 5 juni is gepasseerd; het waren mooie dagen. Ik denk dat wij vandaag een eerste stap hebben gezet door met elkaar in debat te gaan en goed naar elkaar te luisteren. Ik heb de indruk dat er geluisterd is en dat er boeiende discussies zijn geweest. Wij denken dat het voorstel een goede start is. Het gaat nog een heel spannend pad worden, waarbij we zullen moeten accepteren dat niet alles altijd meteen helemaal goed zal gaan. Dat pad gaan we graag op met z'n allen. Wij denken ook dat het voorstel over de duo-voorzitters heel mooi is.

Mevrouw VAN VIEGEN (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ruim vier jaar geleden was ik van plan om mij kandidaat te stellen voor Provinciale Staten. Ik dacht: ik ga maar eens bij zo'n Statenvergadering zitten om het live mee te maken. Ik viel met mijn neus in de boter, want ik belandde midden in een debat over de vraag op welke dag Provinciale Staten zou moeten vergaderen in de komende periode. Ik hoef u niet te vertellen dat dit een heel erg lang debat was en dat het niet zo heel erg inspirerend was om dat als eerste debat vanaf de tribune mee te maken. Jullie snappen dat ik op 5 juni met enig lood in mijn schoenen op weg was naar die heidagen, waar wij met 50 man gingen bedenken hoe onze vergaderorde eruit zou moeten zien. Complimenten daarvoor aan iedereen die daar was, want volgens mij is dat proces tot nu toe heel erg goed gegaan. De PvdA-fractie kan zich dan ook heel erg goed vinden in het voorstel. Een aantal zaken moet nog verder uitgewerkt worden, bijvoorbeeld hoe het duo-

voorzitterschap er gaat uitzien. Daartoe stellen wij voor dat dit kan plaatsvinden onder leiding van onze plaatsvervangend voorzitter van de Staten, met de werkgroep en de zes beoogde voorzitters van de commissies. Laat die mensen dat verder samen uitwerken en daarmee bij ons terugkomen. Wij kunnen ons vinden in de opmerkingen van D66, waarbij ik bij een van de suggesties over het continue evalueren, het doorlopend evalueren, nog wel even wil opmerken dat het natuurlijk altijd goed is om stil te staan bij hoe het gaat. We gaan echt wel op een andere manier werken. Laten we het in elk geval een kans geven en over een jaar kijken of dit het beoogde effect heeft gehad.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Er is iets gebeurd in Noordwijkerhout en er is iets daarna gebeurd. Het gaat er vooral om dat wij met behoud van de eigen identiteit, de eigen verantwoordelijkheid en de eigen ideologie kijken en zoeken naar de mogelijkheden om ons met elkaar te verbinden en om zo een resultaat te boeken dat in ons aller belang is en waarin wij allemaal vanuit onze eigen achtergrond zeggen dat wij dit doen op een manier, zodanig dat ook de kiezer begrijpt waarom wij dat doen. Ik denk dat daarin stappen gezet zijn, al bij de commissievergaderingen en ook nu weer in deze Statenvergadering. Met name de gedachtewisselingen rondom de kadernota bevestigen dat beeld.

Ik denk dat het heel erg moeilijk wordt om in zaken als zelfreflectie en allerlei elementen die in het stuk genoemd staan, waaraan wij allen moeten voldoen voordat wij naar de microfoon stappen, handhavend en middels regels op te treden. Ik zie het ook meer als een aansporing aan een ieder om voor zichzelf te beslissen of hij/zij de goede keuzes maakt. Het is een referentiekader waaraan wij vooral onszelf moeten afmeten.

In hoofdlijnen kunnen wij ons vinden in het stuk. Er is één punt – we blijven nog een beetje onszelf – waarmee wij echt niet door een deur kunnen. Dat is het verhaal van de agendering van de besprekingsonderwerpen. Ik weet waar het vandaan komt. Ik wil gewoon openhartig en eerlijk zijn. Dat komt van de methode die wij, lees: ik, in de afgelopen vier jaar in de commissie MME hebben toegepast. Inderdaad was er sprake van een college – natuurlijk niets ten nadele van de gedeputeerden waarover wij het hier hebben – dat op dat moment heel 'straight' in zijn beleid zat, dat in onze beleving weinig ruimte gaf om een tegengeluid te laten horen en ook heel strikt zei: "Dit is uitvoering en dat is kaderstelling. De kaders zijn gesteld. Hup, doorgaan. Hier is een briefje waarin staat wat wij gaan doen." Wij probeerden middelen te vinden om daar iets tegenover te zetten, wat in die setting heel moeilijk was. Daarom bracht dat college ons ertoe om veel punten die ter kennisname aan de commissie werden meegedeeld, op de agenda te zetten en te proberen iets van de gedachtewisseling in stand te houden en het beleid een heel klein beetje bij te sturen. Ik denk en heb er vertrouwen in dat als wij doorgaan op de manier waarop wij nu bezig zijn, die noodzaak er minder zal zijn. Ik vertrouw erop dat de coalitie en het college beter aanvoelen dat uitvoering ook betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden. Als je merkt dat je politiek delicate keuzes maakt, dan is het verstandig om ten minste de Staten of de commissie erbij te betrekken, zo niet de rest van de samenleving.

Van daaruit zal ook de behoefte van ons minder zijn om ter informatie onderwerpen te bespreken. Dat wil niet zeggen dat wij dat nooit zullen doen en het blijft een kwestie van aftasten en proberen, maar wij willen wel het recht houden en wij willen ook elke kleine fractie het recht gunnen om datgene wat zij belangrijk vinden en waarin misschien niemand anders iets ziet, onder de aandacht te brengen. Om dat recht te waarborgen, voor anderen en voor ons, heb ik hier dan toch één amendement, dat ik hierbij indien.

Amendement A7 (SP): agendering zonder last of ruggespraak, voor alle Statenleden.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van het Statenvoorstel Herijking vergader- en besluitvormingsproces;

constaterende:

- dat in de conclusies onder paragraaf 1 van de toelichting is opgenomen dat opwaardering van info-stukken tot bespreekstuk in de commissies slechts mogelijk is, mits voorzien van een motivatie en breed draagvlak;
- dat niet wordt gedefinieerd wat 'breed draagvlak' inhoudt;
- dat deze conclusie tijdens de werkconferentie zeker niet kon rekenen op consensus;

van mening:

- dat iedere fractie en ieder statenlid in staat moeten worden gesteld voor hen politiek belangrijke onderwerpen in het openbaar te bediscussiëren, als wettelijk vastgelegd onderdeel van de kaderstellende en controlerende taken van de Staten;
- hiertegen derhalve op voorhand geen (numerieke) voorwaarden aan mogen worden verbonden;

besluiten:

de zinsnede "en behoeft breed draagvlak binnen de commissie" in het gestelde onder de bullet over het opwaarderen van info-stukken tot bespreekstuk, in paragraaf 1 laten vervallen.

De VOORZITTER: Het amendement A7 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik sluit mij graag aan bij alles wat al gezegd is over de strandsessie van 5 en 6 juni in Noordwijkerhout. Ik maak ook complimenten aan de werkgroep en de griffie die daarvan toch chocola hebben weten te maken en dit voorstel neerleggen. GroenLinks sluit zich daar graag bij aan.

Ten aanzien van het punt van de uitwerking vragen wij aandacht voor twee dingen. Wij geven dit mee aan de werkgroep om dit mee te nemen. Wij hebben er geen amendement voor gemaakt, wij vertrouwen erop dat de werkgroep dit oppakt. Wij misten iets dat wij besproken hebben en waarvan wij meenden dat daarover een aardige consensus bestond over de mogelijkheid van een initiatiefvoorstel light of een verkennende notitie, om zelf als Staten onze eigen strategische agenda te vullen. Dat is één.

Het tweede punt dat ons enigszins zorgen baart is de motie vreemd die binnen het vragenhalfuurtje zou moeten worden ingediend. Wij kunnen ons voorstellen dat het toch een beetje dwingend is als dat niet met een klein debat zou kunnen plaatsvinden.

Wij willen graag dat de werkgroep nog eens naar die punten kijkt. Verder zegt GroenLinks: laten we gewoon op pad gaan, werkendeweg. Het zal veel leren, vallen, opstaan en bijsturen worden, maar wij hebben er vertrouwen in dat het in de komende tijd moet gaan werken.

Mevrouw DE HAAN (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Voor ons ligt het statenvoorstel Herijking vergader- en besluitvormingsproces. Na een in allerlei opzichten inspirerende strandsessie is de werkgroep in samenwerking met de griffie hiermee voortvarend aan de slag gegaan. Nu ligt er een heus statenvoorstel, waarvoor dank. De geformuleerde doelstelling luidt:

1. het efficiënter en transparanter maken van het vergader- en besluitvormingsproces; en
2. de burgers en 'stakeholders' meer vanaf het begin te betrekken.

Het accent ligt in dit statenvoorstel met name op de uiting van het eerste speerpunt, intern gericht. De fractie van de ChristenUnie staat in zijn algemeenheid positief tegenover de inhoud van het statenvoorstel. Duidelijkheid over het aantal commissies en de indeling op onderwerpen is gewenst en nodig. We willen graag nog een aantal aandachtspunten meegeven.

In de PS nieuwe stijl zijn Statenleden en commissieleden niet meer vast aan een commissie gekoppeld, maar aan verschillende deelonderwerpen. Dat zal in PS leiden tot wisselende samenstellingen van Statenleden per onderwerp. Daarmee wordt de structuur losser, wat misschien een wat onrustiger en rommeliger beeld kan geven. Dit mag niet ten koste gaan van de inhoudelijke bespreking en de eventueel benodigde discipline.

In het voorstel – dit is net ook al genoemd door een andere partij, toen het ging over permanente evaluatie – staat dat de nieuwe werkwijze voor een jaar zal worden gehanteerd. Wij denken dat herijking bedoeld is als een verbeter slag ten dienste van ons vergaderproces, maar of die verbeter slag procesma-

tig en inhoudelijk er ook echt komt, is nu nog moeilijk in te schatten. Daarom ziet de fractie van de ChristenUnie naast een permanente evaluatie ook graag een tussentijdse evaluatie, onder vermelding van de termijn, in het voorstel opgenomen, om waar nodig zaken bij te stellen. Verder willen wij nog een lans breken voor het bijhouden van de termijnagenda Statenvergadering. Dat is het eerste punt.

Het tweede doel, het vanaf het begin meer betrekken van burgers en 'stakeholders' bij het beleidsproces, komt wat minder uit de verf. We hebben daarover vandaag al heel veel gehoord, maar in het duidingsdebat van de ChristenUnie hebben wij aangegeven hoe wij de burgers meer en in een eerder stadium gaan betrekken bij beleidsvorming en uitvoering. De ChristenUnie wil meer naar buiten treden, in beleidsvoorbereiding en in uitvoering, in verbinding met de burger. De provincie is er voor de burgers, ten dienste van de burgers en burgers zijn dragers van concrete vraagstukken en beschikken over ongedachte oplossingen in maatwerk. Burgerbetrokkenheid is belangrijk. Dat is vandaag al vaker geciteerd. Het gaat om het verzamelen van informatie onder burgers, maar ook het verzoeken om concrete ideeën en oplossingsrichtingen door ruimte te geven aan burgergroepen, initiatieven en digitale platformen.

Vandaag hebben we, zoals gezegd, al een heleboel sympathieke voorbeelden voorbij zien komen. Ook de ChristenUnie heeft samen met de SGP en de SP een motie ingediend over burgerparticipatie in relatie tot de kleine kernen. Tegelijk zien wij het thema burgerparticipatie graag in een bredere context besproken en uitgewerkt. Wij waren heel blij met de toezegging van de gedeputeerde Pennarts om in de commissie met een bredere notitie te komen over burgerparticipatie. Die zien wij met heel veel belangstelling tegemoet.

Zelf willen we ook nog een aantal suggesties doen. Om de burgerbetrokkenheid goed in beeld te krijgen, stelt de ChristenUnie voor om burgerbetrokkenheid te maken tot een structureel afwegingspunt, door aan elk statenvoorstel vanaf september een paragraaf "Burgerbetrokkenheid" toe te voegen, met een terugblik – hoe is de burger betrokken geweest? – en een vooruitblik – hoe gaat de burger betrokken worden? –, dan wel aan te geven dat dit niet van toepassing is of is geweest.

Ten slotte. Mocht het u ontgaan zijn: de ChristenUnie stemt in met dit voorstel. We zijn benieuwd naar de reactie op de genoemde aandachtspunten. Wij wensen de werkgroep en de commissie Burgerparticipatie veel inspiratie, wijsheid en inzicht toe bij de verdere uitwerking.

Mevrouw ARISSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD staat positief tegenover de voorgestelde veranderingen in het vergader- en besluitvormingsproces. Wij hebben echter nog enige zorgen over het punt dat de SP net ook al noemde, namelijk het opwaarderen van een ter kennisnamestuk naar een besprekingsstuk. De zorg van de PvdD is dat dit in de praktijk zal betekenen dat vooral de oppositiepartijen of de kleinere partijen met standpunten waar juist deze partijen zich mee profileren, veel te veel ingeperkt gaan worden en deze onderwerpen niet meer op de agenda van de commissie komen. Wij sluiten van harte aan bij het betoog van de SP en de voorgestelde wijziging.

Ook wil de fractie van de PvdD nog een motie indienen, genaamd: 'Vlees of vis als dieetwens'. Nee, deze motie is geen reactie op de tientallen grappen over het eten van vlees door de PvdD tijdens de heidagen. Het is een logische stap in het kader van de workshop 'Omdenken' die de Staten hebben gevolgd en wordt ondersteund door een gedragseconomische studie van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, besproken in de WRR-publicatie 'De overheid als keuzearchitect'. Een studie waar hoogleraar Henriëtte Prast deel van uitmaakte, zeg ik in de richting van D66, jullie Eerste Kamerlid die op het partijcongres van de PvdD dit onderzoek heeft gepresenteerd. Deze studie heeft aangetoond dat de meest efficiënte manier om gedragsverandering ten aanzien van gezonde milieu- en diervriendelijke keuzes op de werkvloer te stimuleren, onder andere het instellen van standaard vegetarische lunches en diners is en daarbij het eten van vlees als dieetwens mogelijk te maken. Er verandert voor verstokte vleeseters in principe niets. Er wordt alleen standaard de meest gezonde milieu- en diervriendelijke variant geserveerd: vegetarisch, en de keuze voor uiteraard biologisch vlees, biologische vis en biologisch gevogelte blijft mogelijk, maar dient actief te worden gekozen.

De griffie liet al weten bang te zijn een enorme stroom aan dieetwensen binnen te krijgen, maar uit dit onderzoek blijkt juist dat dit reuze zal meevallen. Uit de casus van de WRR blijkt dat slechts 19% van

de mensen bewust voor vlees kiest, in een situatie waar eerst 18% bewust voor vegetarisch eten kiest. Zo lang er dus lekkere en volwaardige vegetarische gerechten zijn, zal 80% van de Staten waarschijnlijk gewoon vegetarisch eten. De PvdD dient hiertoe een motie in en vraagt daarbij een hoofdelijke stemming aan.

Motie M59 (PvdD): vlees of vis wordt dieetwens.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 22 juni 2015, ter bespreking van het statenvoorstel Herijking vergader- en besluitvormingsproces;

constaterende:

- *dat de Provinciale Staten op 5 juni een workshop Omdenken hebben gevolgd;*
- *dat vegetarisch eten bijdraagt aan een beter milieu en minder dierenleed;*

overwegende:

- *dat alle Statenfracties een beter milieu op de agenda hebben staan;*
- *dat veel Statenfracties dierenwelzijn belangrijk vinden;*
- *dat de keuze voor niet-vegetarisch eten blijft bestaan;*

besluiten:

bij lunches en diners tijdens Statenvergaderingen standaard vegetarisch eten te serveren. Biologisch(e) vlees, vis en gevogelte kan als dieetwens worden opgegeven.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M59 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Een klein punt van orde: zouden we bij de stemming wellicht in plaats van voor of tegen de geachte Statenleden kunnen laten zeggen "vlees", "vis" of "vega" en zou het kunnen dat het dan meteen voor een jaar vaststaat?

De VOORZITTER: Dan moet eerst het reglement van orde worden aangepast. Dat lijkt me een te langdurige procedure.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Misschien zou voor de komende vier jaar, althans voor mij, kunnen worden genoteerd dat ik een dieetwens heb als de motie wordt aangenomen.

Met dit voorstel is de eerste stap gezet. Wij hadden de basisvoorwaarden gewoon kunnen vaststellen. Ik hecht eraan nog wel een punt te benoemen. Om te voorkomen dat wij dingen gaan herhalen en het een overloopt in het ander, oftewel dat in de commissie ongeveer hetzelfde gezegd wordt als in de Staten, noem ik de scheiding tussen informatiedebat en besluitvorming. Ik denk dat het heel erg belangrijk is om daarop te koersen. Ik hoorde de SP zeggen: "Geef iedereen zijn eigen kader". Op zich klinkt dat heel erg liberaal. Het is bijzonder dat de SP dat dan zegt. Eigenlijk mag je alles doen. Dat wordt vanuit de SP-kant gezegd. Dat doen we ook niet op de openbare weg, dus het lijkt me niet raadzaam om dat te doen. Het zou mijn grote voorkeur hebben om een kader te maken en elkaar daarop aan te spreken.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik houd het toch liever bij mijn eigen weergave van mijn eigen tekst. Ik heb dat gezegd in het stukje over zelfreflectie enzovoort, waarmee wij het debat in gaan. Het wordt namelijk heel moeilijk om dat te toetsen. Ik heb deze uitspraak niet gedaan over ter kennisname stukken die op de agenda geplaatst moeten worden.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Er is al veel gezegd. Mijn eigen beleving wil ik ook wel even kwijt. Als ik na de vorige Statenvergadering aan het reces was begonnen, dan zou ik met

een zeer onaangenaam gevoel aan het reces zijn begonnen. Vandaag begin ik echter met een goed gevoel aan het reces. Vandaag en ook in de tussentijd is er hierover toch wel heel veel heen en weer gependeld, maar ook op een andere manier, met een intentie van dat hoe het de vorige keer ging toch niet zo goed was. Laten we alsjeblieft proberen om er iets van te maken. Vooral van de heer Bekkers kregen we mailtjes waarvan ik dacht: dit vraagt echt mijn aandacht. Vandaag heb ik ook gemerkt dat er veel meer dwarsverbindingen waren. We hebben het wel altijd over verbinden, maar vandaag waren er echt dwarsverbindingen. Iedereen kon zeggen wat hij wilde, in het algemeen was er respect voor elkaar en het ging goed. De moties moeten natuurlijk allemaal aangenomen worden. Ik hoop dat de heer Bosman geen gelijk krijgt dat er 40 jaar geleden, toen hij in de coalitie zat, alles van de coalitie werd aangenomen en dat alles van de oppositie niet werd aangenomen. Misschien gaan wij straks net zo blij naar huis als ik mij nu voel en dat ik dat gevoel kan vasthouden. Dat wilde ik gewoon gezegd hebben.

De heer BOSMAN (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat was voor Noordwijkerhout.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat was voor Noordwijkerhout. Daarna hebben we geen Statenvergadering meer gehad. Of ja, wel. We hebben wel een statenvergadering gehad en toen ging het toch niet zo goed. Tenminste, dat was mijn beleving. Misschien denkt u er allemaal anders over, maar ik wil gewoon zeggen wat ik ervan vind en van heb gevonden.

Ik heb één vraag. Als er staat dat wij na 23.00 uur stoppen en dat wij dan naar de reserveavond gaan voor het vervolg, is die reserveavond dan nog steeds de donderdag? Het staat namelijk niet in het voorstel. Kan het in het voorstel gemeld worden? Dan is dat duidelijk.

De VOORZITTER: Het staat in het vergaderschema.

Mevrouw HOEK (50Plus): Het staat in het vergaderschema, maar we gaan nu kijken of we het anders gaan doen, dus dan moet het toch wel weer Sorry, mijnheer de griffier.

De VOORZITTER: Tijdens uw inbreng zijn door de griffier alle suggesties die gedaan zijn, opgetekend. Ze zullen worden ingebracht in de commissie. Ik verzoek de heer De Kruijf om te reageren, omdat een van de fracties een enkel idee in een amendement heeft gegoten. Het lijkt me verstandig dat u daarop reageert.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga zeker niet reageren op al die punten die heel helder voor mij door anderen genoemd zijn. Laat dat helder zijn. Laten we vooral aan de slag gaan, zou ik willen zeggen. Graag wil ik in het kort nog het volgende zeggen. Namens de werkgroep die er zo hard aan gewerkt heeft, ben ook ik heel erg blij met het brede draagvlak dat zich aftekent voor deze nieuwe werkwijze. Het is toch plezierig om als startpositie zo'n breed draagvlak te hebben. Laten we dat vooral koesteren.

Over anderhalve week, op 2 juli, gaan we opnieuw aan de slag met de werkgroep, om nog voor het zomerreces dit uit te werken tot een werkbaar geheel. Daarbij hebben we volgens mij met z'n allen heel goed geluisterd naar wat er gezegd is. Dat weet ik wel zeker. We nemen uw opmerkingen mee. Ik ben ervan overtuigd dat we die opmerkingen op een goede manier zullen verwerken in het te maken werkdocument, een manier die gedragen wordt door velen, zo niet door allen. Ik denk en ben ervan overtuigd dat wij ook voor de opmerking van de heer Meijer, waarbij hij met name doelt op de uitgesproken behoefte en het brede draagvlak, een formulering kunnen vinden die ook voor hem naar tevredenheid zal zijn. Ik zou willen zeggen – u zit er ook bij op 2 juli –: laten we er op dat moment verstandig met elkaar over spreken en laten wij een goede formulering kiezen, waarbij we aan de ene kant, zoals we gewend zijn, redelijk coulant zijn naar mensen die willen opwaarderen naar besprekingspunt of die in de rondvraag dingen aan de orde willen stellen en waarbij we aan de andere kant toch ook met elkaar de redelijkheid in het oog houden dat als er tien van dat soort punten zijn, wij dan in overleg gaan om er een andere oplossing voor te bedenken dan ze alle tien aan de orde te laten komen. Laten we het op 2 juli meenemen. We komen er ongetwijfeld uit. Na het reces zal ieder van ons kunnen meegenieten.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben vandaag een en al kraakbeen. Ik wijs er echter toch op dat de bestaande situatie als volgt is. Ongeveer drieënhalf jaar geleden kon je alles op de agenda zetten. Toen is daarin een verandering gekomen. Je moest het met redenen omkleeden. Je moest het een week van tevoren, dus de maandag voor de maandag waarop de bijeenkomst zou plaatsvinden, voor 9.00 uur met redenen omkleed je verzoek indienen bij de commissievoorzitter. Deze behield zich het recht voor om alsnog te weigeren als hij vond dat het onderwerp niet relevant is of als er een andere was. Dat is de bestaande situatie. Er zit dus een zeef op. Het is een verschil als je nu de tekst aanpast en zegt dat wij het anders gaan doen, dan betekent dat een verzwaring. Als je het niet opneemt, zoals wij op dit moment vragen in het amendement, dan blijft de situatie zoals die nu is en dan is er dus een zeef. Dat draagvlak is een extra zeef. Daarmee hebben wij een probleem. Gevoegd bij de intentie die ik geuit heb om op een zo constructief mogelijke manier om te gaan met dit fenomeen – laten we eerlijk zijn: we zijn de voornaamste veroorzaker van deze wijziging –, vraag ik aan u, aan onze collega's hier, om ons die ruimte te blijven gunnen. Ik ben ervan overtuigd dat dit uiteindelijk de besluitvorming ten positieve zal beïnvloeden.

De VOORZITTER: Is er dan nog behoefte aan het amendement?

De heer MEIJER (SP): Ja, het staat toch zo in de tekst. Wil ik dat niet, dan moet ik het amendement laten doorgaan.

De VOORZITTER: Akkoord.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik nog even reageren?

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik een vraag stellen aan de heer Meijer?

De VOORZITTER: Dat mag.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Ik heb de vraag of u het amendement zou willen intrekken. Het verschil is dat als wij dit amendement zouden aannemen en het een uitspraak van de Staten zou zijn, dit betekent dat je een heel heldere uitspraak hebt en dat de werkgroep ook geen andere kant zou kunnen uitgaan. Ik zou juist willen pleiten voor het voorstel van de heer De Kruijf om het in elk geval in de werkgroep neer te leggen, met inachtneming van uw probleem, maar ook met inachtneming van wat zojuist gezegd is, namelijk om uitwassen tegen te gaan. U heeft het misschien zo ervaren dat de voorzitter ooit iets van u geweigerd heeft, maar ik kan mij niet herinneren dat de voorzitter dan wat ruimer gebruik zou maken van zijn bevoegdheid. Dan heb je in wezen de zeef al. Als u dit intrekt, heeft u geen duidelijke uitspraak van de Staten, ongeacht of het amendement zou worden aangenomen. Dan geeft u de werkgroep de ruimte om het in te vullen en u zit er zelf ook bij.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou niets liever doen dan dat. Het probleem is echter dat er staat dat er een breed draagvlak moet zijn. Dat gaat echt verder dan de bestaande situatie. Ik kan aan de heer IJssennagger bevestigen dat diverse agenderingspunten van mij geweigerd zijn in de loop der jaren. Als ik ze op een rijtje zou zetten, dan zou het een aardig pamfletje worden. Dat is gedaan door de heer Scherer en door de heer Schaddelee en dat is prima. Die functie hebben zij. Omdat wij echter de voornaamste veroorzaker zijn van deze complicatie, denk ik dat ik hierbij de intentie heb uitgesproken dat wij niet onnodig en slechts na hantering van een strenge zelfreflectie zullen overgaan tot het op de agenda plaatsen van niet geagendeerde onderwerpen. Wat de heer IJssennagger zegt, geldt omgekeerd ook. Als er in het kaderdocument staat dat het moet gaan om een breed draagvlak, dan moet het dus een breed draagvlak zijn. Daarom vraag ik om coulance en om aanvaarding van ons amendement. Eventueel ben ik genegen, als sommige statenleden dat helpt, om bijvoorbeeld in de passage op te nemen: "zulks ter beoordeling van de voorzitter". Dat vind ik prima. Dat is in feite een bestendiging van de bestaande situatie.

De heer IJSSENNAGGER (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De heer Meijer zou ook kunnen zeggen dat alleen het woord "breed" weggehaald wordt, want dat is inderdaad wel erg breed. Dat kan wel heel erg breed uitgelegd worden. Dan staat er: "en behoeft naar het oordeel van de voorzitter draagvlak binnen de commissie". Dan leg je het helemaal bij de voorzitter neer.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga daarin mee. Ik volg de tekst die de heer Ijssennagger nu heeft gesuggereerd. Heeft de griffier dat kunnen volgen?

De VOORZITTER: Wij volgen alles.

De heer DE KRUIJF (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik dan heel kort zijn. In sommige therapieën noem je dit een helend gesprek. Ik vind dit wel een beetje een helend gesprek. Ik ben blij met de uitkomst. Wij praten er op 2 juli over door. Volgens mij is het amendement hierbij ingetrokken.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Als iedereen aanvaard dat het woord "breed" met een grote mate van coulance wordt uitgelegd, dan kan hij daarmee instemmen

De VOORZITTER: Nee, nee, zo kunnen we niet discussiëren. Ik leg het even uit. De heer De Kruijf suggereert dat als men het eens is over dit punt, hij dit zal meenemen in de commissie op 2 juli. Dan ziet u het later terug bij het totaal van de veranderingen. Als u het wilt, gebeurt het. Dan brengen wij het gewijzigde amendement in stemming. De griffier gaat nu zorgdragen voor die wijziging. Dank aan de heer De Kruijf.

Is er nog behoefte aan een tweede termijn? Dat lijkt mij niet. Dan zijn we ook door dit agendapunt heen. We hebben even tijd nodig om de stemmingslijst klaar te maken en om de laatste wijziging door te voeren. Na de schorsing komen de stemverklaringen aan de orde. Wilt u zich daar alvast op voorbereiden? Heel graag. De vergadering is geschorst.

Schorsing van 21.17 uur tot 21.37 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik zie mensen zwaaien. Ik schors opnieuw voor enkele minuten

Schorsing van 21.37 uur tot 21.40 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

Stemverklaringen.

De VOORZITTER: Van de 49 leden zijn 47 leden aanwezig, omdat mevrouw Chidi niet aanwezig was en mevrouw Poppe de vergadering inmiddels heeft verlaten. Ik verzoek u om niet op alle ingediende moties en amendementen in te gaan, want daardoor wordt het niet helderder. Ik laat aan u over de afweging om na te gaan waarbij het wel van belang is om dat wel te doen. In elk geval zal ik na de stemverklaringen alle moties in stemming brengen. Dat gaat het snelste en levert de minste misverstanden op. Daarnaast is afgesproken dat over motie M59 hoofdelijk wordt gestemd. Daarvoor zijn ook alle voorbereidingen getroffen. Onder agendapunt 12 is een besluit opgenomen dat vanochtend is besproken met de fractievoorzitters. Ik denk dat ik rond ben voor wat betreft de informatie. Ik ga de fracties langs voor de stemverklaringen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat niet over alle moties, maar toch over een enkele. Voor de moties M36A en M50 geldt hetzelfde. Wij staan helemaal achter de gedachte die uit de motie spreekt, voor het meer betrekken van inwoners, bedrijven en anderen bij ons werk. Het college heeft aangegeven er ook mee bezig te zijn en raad aan de moties nog even aan te houden. Dit advies volgen wij. Dat betekent dat wij tegen stemmen, maar dan nadrukkelijk tegen het moment en niet tegen de gedachte achter de moties.

Bij motie M46A kan ik meegeven dat de VVD voor is, maar dat uiteindelijk voor ons doorslaggevend is hoe de kosten-/batenanalyse uitvalt.

Wij zijn tegen motie M58, omdat die overbodig is door de toezegging van het college.

Er wordt hoofdelijk gestemd over motie M59. Namens de hele fractie geef ik aan dat als het doel is om een absolute norm te schrappen, het nooit de bedoeling kan zijn om daarvoor een andere absolute norm terug te plaatsen. De gedachte om tot een gelijkwaardige keuze te komen, steunen wij, maar om de zojuist genoemde reden zullen wij tegenstemmen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Een stemverklaring bij een aantal moties. D66 stemt in met de motie M32B, met de kanttekening dat wij de financiële invulling in de eerste plaats bij de initiatiefnemers laten, zoals ook GS heeft aangegeven.

Motie M34A. D66 erkent dat dit een maatschappelijk vraagstuk is en wil als PS graag het gesprek aangaan met de partijen om het probleem in kaart te brengen en de rol van de provincie te verkennen. Dat lezen wij in deze motie en daarom stemmen wij voor.

Ondanks dat motie M40 heel positief lijkt, hebben wij het idee dat er dingen in staan die al degelijk wel staand beleid zijn. Daarom stemmen wij hier tegen, met excuus.

Motie M44. Hierbij sluiten wij ons duidelijk aan bij de brede uitleg van het CDA over de motie en niet de smalle van Gedeputeerde Staten. Met die opmerking stemmen wij alsnog in met deze motie.

De laatste stemverklaring gaat over het amendement conceptbegroting Randstedelijke Rekenkamer. Wij zien dit als een positieve oproep voor een goed gesprek en stemmen daarom voor.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een viertal stemverklaringen bij een vijftal moties.

Bij motie M32, leerwerkbedrijf, gaan wij ervan uit dat die zo kan worden uitgelegd als de gedeputeerde hem interpreteerde. Dan zullen wij daar voor stemmen.

Bij de moties M36A en M50 volgen wij dezelfde lijn als net door de VVD geschetst is. Burgerinitiatieven zijn namelijk belangrijk voor het CDA. Wij wachten graag de startnotitie af. Wij zien daardoor geen schade in deze moties en zullen voor beide moties stemmen.

Motie M46 gaat over het provinciehuis. Voor ons is het van belang dat er een heel goede kosten-batenanalyse komt.

Amendement A7 gaat over onze eigen vergaderwijze. Wij zullen daar voor stemmen. Wij vinden het heel erg belangrijk dat de werkgroep daarnaar gaat kijken en dat dit in de evaluatie wordt meegenomen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Maasdam zei net al iets over motie M32B. Die dienen wij zelf in. Er komt een voorstel van het college. Een aantal partijen vond het belangrijk dat er middelen benodigd zijn. Wij gaan er niet van uit dat er geen middelen nodig zijn, maar dat dit dus nog een vraag is en dat het dus niet per se zo hoeft te zijn. Dat heeft de gedeputeerde volgens mij ook zo gezegd.

Over motie M49, achterstand natuur wegwerken, hebben wij een duidelijk antwoord gekregen van gedeputeerde Krol. Wij hebben het inzicht gekregen dat het niet gaat over geld, maar dat het met name gaat over hoe je tot goede afspraken kunt komen met de betrokkenen. Om die reden zullen wij de motie niet steunen.

Het amendement A5 van de SGP zullen wij niet steunen, maar wel oproepen tot wat ik mevrouw Pennarts gevraagd heb. Wij verwachten wel een onderbouwd voorstel in de commissie. Wij willen dan wel de ruimte vinden als wij het echt onzin vinden om het aan de orde te stellen, om te amenderen of er tegen te kunnen zijn.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Een paar stemverklaringen. Wij beginnen bij motie M37A over het bestrijden van de woningnood in de provincie. Zolang de oorzaak van het probleem niet wordt weggenomen, is het dweilen met de kraan open en zal elke maatregel, als het al een taak is van de provincie, zijn doel missen. Wij zullen dus tegen stemmen.

Motie M39, huur te duur. Wij steunen de inhoud van de motie, maar het is een strijd die in Den Haag en niet in het provinciehuis gestreden moet worden. Wij zullen daar dus tegen stemmen.

Motie M41A, bereikbaarheid voorzieningen. Er zijn altijd mogelijkheden voor buurtbussen en regio-taxi's. Ik heb de indruk dat een aantal partijen spijt heeft dat zij de vorige keer de buslijn in De Ronde Venen hebben weggestemd. Als zij dat willen corrigeren, komt daarvoor ongetwijfeld snel een nieuwe mogelijkheid.

Motie M43A, trots op je dorp. Indiërs die te weinig ruggengraat hebben om weerstand te bieden tegen de kleinzieligheid van de oikofoben van D66, verdienen geen steun, dus ook vanavond niet voor deze motie.

Tot slot de motie vlees noch vis. Het gaat om een hoofdelijke stemming, maar de PVV-fractie wil alvast een dieetwens doorgeven, mocht onverhoopt de motie worden aangenomen. Wij eten graag vlees en vis.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Een paar stemverklaringen. Over de voorstellen met betrekking tot "de provincie is van de inwoners" het volgende. Wij vinden toch dat in het uiteindelijke voorstel te veel bekende lobbyclubs en hobbyclubs gehonoreerd worden. Wij zijn bang dat heel veel mensen die niet meedoen daar niet bij betrokken worden. Daarom zullen wij hier onze stem onthouden. Dit gaat om de moties M36A en M50.

Ik moet hier kwijt dat bij agendapunt 11, besluit geheimhouding, wij om ons moverende redenen genoodzaakt zien daar tegen te stemmen. Wat geen enkele fractie hier voor elkaar zal krijgen, is de PvdD gelukt. De SP zal verdeeld stemmen over motie M59. Ik vraag enige clementie.

Afhankelijk van het stemgedrag – eerst komt de kadernota in stemming en daarna komen de moties in stemming – zullen wij op dat moment, zoals het er nu uitziet, onze motie aan de kadernota onthouden. Wij weten niet hoe de stemmingen over de moties zullen gaan. Wij hopen echter dat de resultaten van de moties en vooral de resultaten neergelegd in de komende begroting zodanig worden dat wij misschien wel eens voor een begroting zouden kunnen stemmen, zulks in blijde verwachting.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Een aantal stemverklaringen. De moties M34A en M39 gaan over de woningmarkt. GS heeft duidelijk aangegeven dit ook mee te nemen in de voorbereiding op de PRS. Kwaliteit van woningen in woonmilieus achten wij effectiever en noodzakelijk. Daarom stemmen wij tegen deze moties.

Bij motie M44 over Loenersloot benadrukken wij nogmaals dat GroenLinks hiermee niet beoogt een vrijbrief te geven voor een verdubbeling van een weg. Het gaat ons echt om een integrale benadering, de Ladder van Verdaas, et cetera.

Motie M48. GroenLinks geeft hoge prioriteit aan dierenwelzijn. Wij geloven echter niet dat dit voorstel de manier is om het dierenwelzijn te verbeteren. Wij stemmen daarom tegen deze motie.

Motie M51. De SGP heeft benadrukt dat het gaat om maatwerk. Die gedachte delen wij, zeker met de toezegging dat natuur, landschap en andere factoren alle even gelijkwaardig deel uitmaken van de besluitvorming. Daarom zullen wij de motie steunen.

Motie M52. De heer Kocken heeft duidelijk aangegeven dat het niet gaat om een nieuw beleidskader of een nieuw plan van aanpak, maar dat het gaat om een samenhangende visie, bijvoorbeeld in de begroting, waarin de ambitie die wij nastreven met al onze beleidsinzet wordt weergegeven, het ook wel eens goed zou kunnen zijn. Met die gedachte steunen wij deze motie.

Over motie M56 is weinig gediscussieerd, maar ik meen dat die overeind is gebleven; wij gingen ervan uit dat die was ingetrokken. Die motie klopt zo ontzettend niet. Ook ambtenaren dragen belasting af. Je kunt je afvragen waar die ambtenaren hun geld dan weer krijgen. Als je het allemaal gaat doorredeneren, dan is er maar één instantie die geld creëert en dat is het bankwezen. Dan zou deze motie moeten zijn dat de provincie al haar communicatie-uitingen moet uitdragen met: "Mede mogelijk gemaakt door het bankwezen". Ik weet niet of we dat in deze tijd moeten doen.

Tot slot motie M59. Wij vinden dat de PvdD de heisessie van omdenken uitstekend heeft toegepast. Gezien de milieu-impact van vleesconsumptie is het eigenlijk best passend om deze symbolische, maar best wel betekenisvolle paradigmawijziging met elkaar aan te gaan en zo een nieuwe tijd te betreden.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik nog één verklaring toevoegen, die ik in alle commotie vergeten ben?

De VOORZITTER: Die moet dan wel heel belangrijk zijn.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat om motie M32B, leerwerkbedrijf. Wij gaan die motie steunen, maar ik wil daarbij opgemerkt hebben dat wij niet zouden willen dat dit leerwerkbedrijf tot verdringing leidt en wij zouden ook niet willen dat mensen onder het minimumloon tewerk worden gesteld.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een paar stemverklaringen. Allereerst zijn er verschillende moties die raken aan burgerparticipatie, onder ander motie M36A en motie M43A. Wij missen bij al die moties het bredere beleidskader. Dan kun je voor of tegen al die moties stemmen. Wij stemmen voor al die moties, in het vertrouwen dat het beleidskader wel volgt. Wij stemmen voor motie M44 over Loenersloot. Die stem mag echter niet gezien worden als een blanco cheque voor wegverbreding voor € 60.000.000. Wij interpreteren hem zoals het CDA het noemde als een opstapje voor een integraal debat op een later moment. Tot slot motie M59 over onze menukaart. Er is een schisma binnen onze fractie. Wij zullen verdeeld stemmen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben geen stemverklaringen.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! We zullen voor die moties stemmen die ertoe leiden dat wij meer in verbinding komen met de samenleving. Wij zullen tegen moties stemmen waarover wij niet gaan of waarvan wij denken dat wij erover gaan, maar waarbij dat toch niet zo is. Dat houdt onder andere in motie M39. Het zijn er meer, maar ik zal ze niet allemaal benoemen. Wij zullen ook niet voor motie M48 over de megastallen stemmen. Over de motie over vlees en vis heb ik u ons standpunt al gemeld.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! 50Plus zal tegen het amendement A6 stemmen. Ik heb hetzelfde gevoel als dat wat enigszins verwoord is door de SP. Dat is duidelijk uitgesproken en daarbij sluit ik mij aan. Vandaar dat ik tegen dit amendement zal stemmen. Als dit ertoe zal leiden dat het contract met de Randstedelijke Rekenkamer uiteindelijk, als de gesprekken niet leiden tot een positief resultaat, verbroken wordt, dan zal dat inhouden dat daardoor een aantal mensen ontslagen wordt. Daaraan wil 50Plus niet meewerken.

De VOORZITTER: We zijn door de stemverklaringen heen. Wij gaan over tot de stemming.

Stemming.

De VOORZITTER: Ik ga proberen het tempo erin te krijgen.

Provinciale Staten verwerpen amendement A5. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PVV, SP, ChristenUnie, PvdD, SGP, 50Plus.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten unaniem overeenkomstig het statenvoorstel Jaarrekening 2014, PS2015PS04, met de aantekening dat de SP geacht wordt tegen het bestemmingsresultaat gestemd te hebben.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Kadernota 2015, PS2015PS05 met de aantekening dat de fracties van SP en PvdD geacht worden tegengestemd te hebben.

Provinciale Staten aanvaarden motie M32B.

Provinciale Staten aanvaarden motie M33.

Provinciale Staten verwerpen motie M34A. Voor de motie hebben gestemd de fracties van D66, PvdA, SP, PvdD en 50Plus.

De VOORZITTER: Motie M35 is ingetrokken.

Provinciale Staten aanvaarden motie M36A. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van VVD, PVV en SP.

Provinciale Staten aanvaarden motie M37A. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van D66, PVV en SGP.

Provinciale Staten aanvaarden motie M38A. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van PVV en SGP.

Provinciale Staten verwerpen motie M39. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen motie M40. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten aanvaarden motie M41A. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van VVD en PVV.

De VOORZITTER: Motie M42 is ingetrokken.

Provinciale Staten aanvaarden motie M43A. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van PVV en PvdD.

Provinciale Staten aanvaarden motie M44.

De VOORZITTER: Motie M45 is ingetrokken.

Provinciale Staten aanvaarden motie M46. Tegen de motie heeft gestemd de fractie van de PVV.

Provinciale Staten aanvaarden motie M47. Tegen de motie heeft gestemd de fractie van GroenLinks.

Provinciale Staten verwerpen motie M48. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen motie M49. Voor de motie hebben gestemd de fracties van SP, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten aanvaarden motie M50. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van VVD en GroenLinks.

Provinciale Staten aanvaarden motie M51. Tegen de motie heeft gestemd de fractie van D66.

Provinciale Staten aanvaarden motie M52. Tegen de motie heeft gestemd de fractie van de PvdD.

Provinciale Staten aanvaarden motie M53. Tegen de motie heeft gestemd de fractie van de PVV.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten unaniem overeenkomstig het statenvoorstel Wijziging tarieventabel precariobelasting en legesverordening, PS2015BEM06.

Provinciale Staten aanvaarden amendement A6. Tegen het amendement hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, GroenLinks, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Zienswijze begroting 2015 Randstedelijke Rekenkamer, PS2015PS06, met de aantekening dat de fracties van SP, ChristenUnie en PvdD geacht worden tegengestemd te hebben.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Programma Beter Benutten Vervolg, PS2015MME03.

De VOORZITTER: De moties M54 en M55 zijn ingetrokken.

Provinciale Staten verwerpen motie M56. Voor de motie hebben gestemd de fracties van VVD en PVV.

Provinciale Staten verwerpen motie M57. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen motie M58. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, PVV, SP, GroenLinks, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten aanvaarden amendement A7A.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Herijking vergader- en besluitvormingsproces (resultaat werkconferentie 5 en 6 juni), PS2015PS07.

De VOORZITTER: Er wordt hoofdelijk gestemd over motie M59. We beginnen bij nummer 49 van de presentielijst. De griffier zal de namen noemen.

Provinciale Staten verwerpen motie M59 bij hoofdelijke stemming. Voor de motie hebben gestemd mevrouw Arissen, de heer Bekkers, mevrouw Boelhouwer, de heren Boerkamp, Buiting, mevrouw Dorresteijn, mevrouw Eijsbroek, de heren Van Essen, Essousi, mevrouw d'Hondt, de heer Jansen, mevrouw Keller, mevrouw Kotkamp, de heer Van Muilekom, mevrouw Noordenbos, mevrouw Schneiders, de heer Thonon en mevrouw Van Viegen. Tegen de motie hebben gestemd de heren El Yassini, Bosman, Boswijk, mevrouw Broere, mevrouw Dekker, de heer Dercksen, mevrouw Dercksen, mevrouw Ens, de heren Germs, Groothuizen, mevrouw De Haan, de heer Hoefnagels, mevrouw Hoek, de heren IJssennagger, Joustra, Kocken, mevrouw Koelewijn, de heren Van Kranenburg, Overkleef, Schaddelee, Tuijnman, mevrouw Vaessen en mevrouw Vlam.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel geheimhouding op te leggen op de gegeven informatie over de acquisitie van internationale bedrijven, met de aantekening dat de fracties van SP en PvdD geacht worden tegengestemd te hebben.

Sluiting.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik wil deze vergadering graag afsluiten met de melding dat dit de laatste Statenvergadering voor de vakantie was. Ik wens u allen een heel goede vakantie toe. Ik wens dat u de gelegenheid krijgt om uit te rusten om daarna dit werk weer ter hand te nemen. Om die vakantie goed te kunnen beginnen, hebben wij in de bar een borrel klaarstaan. Daarvoor bent u allen van harte uitgenodigd.

Ik sluit de vergadering.

Einde van de vergadering om 22.22 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 21 september 2015.

De voorzitter,

De griffier,